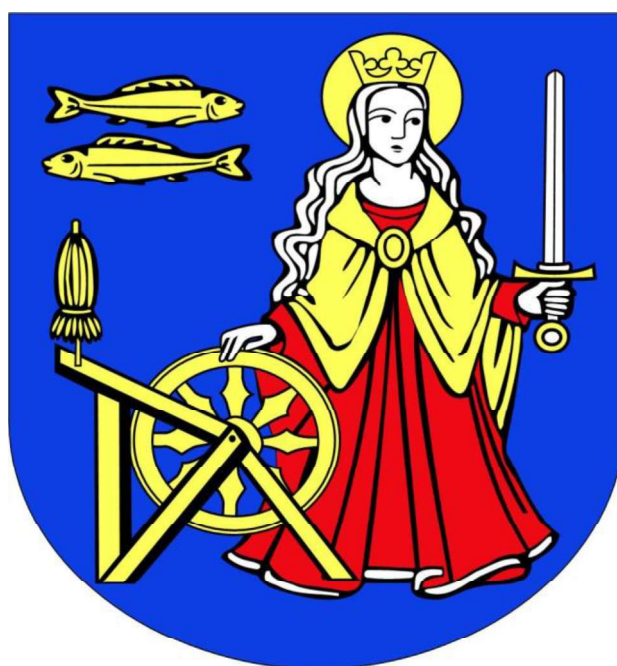

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SIEKIERCZYN NA LATA 2026–2035

.....

autorstwo rozdziałów 1-11 i 14-17, skład i opracowanie szaty graficznej, redakcja źródeł

dr hab. Andrzej Sztando, prof. UEW

www.sztando.com | andrzej@sztando.com

autorstwo rozdziałów 12 i 13

dr inż. Jerzy Ładysz, Katedra Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej, Politechnika Wrocławska

Pracownia Projektowa PLAN Małgorzata Wołoszka

58-560 Jelenia Góra | ul. Andrzeja Struga 10 lok. 2

+48 608498774 | ppplan@interia.pl

Urząd Gminy Siekierczyn

59-818 Siekierczyn | Siekierczyn 271

tel. +48 757221778 | | fax. +48 756666150

www.siekierczyn.pl | ug@siekierczyn.pl | SKRYTKA ESP ePUAP /cihea4773c/skrytka

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	8
1. STRATEGIA W POLITYCE ROZWOJU GMINY	9
2. PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ	9
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY	13
3.1. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY SPOŁECZNEJ	13
3.2. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY GOSPODARCZEJ.....	22
3.3. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY PRZESTRZENNEJ	31
4. MISJA GMINY	41
5. WIZJA ROZWOJU GMINY W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	42
6. WYJAŚNIENIE ISTOTY CELÓW STRATEGICZNYCH I CELÓW OPERACYJNYCH	46
7. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.....	46
8. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.....	50
9. WYJAŚNIENIE ISTOTY KIERUNKÓW DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH....	71
10. WYKAZY KIERUNKÓW DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	72
10.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.1	72
10.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.2	82
10.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.3	88
10.4. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.4	93
11. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	96
11.1. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ I ICH EWALUACJA	96
11.2. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA OCZEKIWANYCH REZULTATÓW PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	100
11.3. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE SPOŁECZNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	103
11.4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE GOSPODARCZYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	113
11.5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	120
11.6. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE HORYZONTALNYM, WARUNKUJĄCE OCZEKIWANE REZULTATÓW W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	125
12. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	130
12.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH.....	132
12.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH	133
12.3. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH.....	133
12.4. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	134
13. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE 135	
13.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	135
13.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	144

13.3.	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIA SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	145
13.4.	ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO	149
13.5.	ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	149
13.6.	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	151
13.7.	ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW	154
13.8.	ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	154
13.9.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	154
13.10.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	156
14.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	157
15.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY, WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	160
16.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	161
16.1.	STRUKTURA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII	161
16.2.	ZESPÓŁ DS. WDRAŻANIA STRATEGII I JEGO FUNKCJE	162
16.3.	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	163
17.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	165
	SPISY TABEL I RYSUNKÓW	171

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035.

skrót	pełna nazwa dokumentu
APUR 2025	Aktualizacja Planu Urzędniowo-Rolnego Gminy Siekierczyn z 2025 r.
LPR 2027-2035	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035
PEE 2027-2036	Program Ekoedukacji Mieszkańców Gminy Siekierczyn na lata 2027-2036
PGMZ 2026-2030	Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Siekierczyn na lata 2026-2025
PGMZ 2031-2035	Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Siekierczyn na lata 2031-2035
PGN 2021	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Siekierczyn z 2021 r.
PLPG 2027-2035	Program Lokalnej Polityki Gospodarczej Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035
POBZ 1	programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Siekierczyn (roczne)
POG	Plan Ogólny Gminy Siekierczyn
POPSD 2024-2028	Wieloletni Gminny Program Oślonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028
POPSD 2029-2033	Wieloletni Gminny Program Oślonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2029-2033
POPSD 2034-2038	Wieloletni Gminny Program Oślonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2034-2038
POŚ 2023-2026	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Siekierczyn na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku
POŚ 2027-2030	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Siekierczyn na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 roku
POŚ 2031-2034	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Siekierczyn na lata 2031-2034 z perspektywą do 2038 roku
POZ 2025-2025	Program Opieki nad Zabytkami Gminy Siekierczyn na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032
POZ 2029-2032	Program Opieki nad Zabytkami Gminy Siekierczyn na lata 2029-2032 z perspektywą na lata 2033-2036
POZ 2033-2036	Program Opieki nad Zabytkami Gminy Siekierczyn na lata 2033-2036 z perspektywą na lata 2027-2040
PPPR 2026-2030	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Siekierczyn na lata 2026-2030
PPPR 2031-2035	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Siekierczyn na lata 2026-2030
PPRPU 2026-2029	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Siekierczyn na lata 2026-2029
PPRPU 2030-2033	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Siekierczyn na lata 2030-2033
PPRPU 2034-2037	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Siekierczyn na lata 2034-2037
PROOW 2027-2035	Program Rozwoju Jednostek Oświaty, Opieki i Wychowania Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035
PRPT 2027-2035	Program Rozwoju i Promocji Turystyki w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2035
PRWK 2024-2028	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy Siekierczyn na lata 2024-2028
PRWK 2029-2033	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2029-2033 na terenie Gminy Siekierczyn
PRWK 2034-2038	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2034-2038 na terenie Gminy Siekierczyn
PUA 2015	Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z 2015 r.
PWEU 2027-2035	Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Zamieszkałych w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2035
PWOP 1	programy współpracy Gminy Siekierczyn z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (roczne)
PWR 2025-2027	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2029

skrót	pełna nazwa dokumentu
PWR 2030-2032	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Siekierczyn na lata 2030-2032
PWR 2033-2035	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Siekierczyn na lata 2033-2035
PWSO 2026-2035	Program Wzmacniania Społeczności Obywatelskiej Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035
PWZN 2026-2028	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Siekierczyn na lata 2026-2028
PWZN 2029-2031	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Siekierczyn na lata 2029-2031
PWZN 2032-2034	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Siekierczyn na lata 2032-2034
PZK	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Siekierczyn
SRGS 2026-2035	Strategia Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 (niniejszy dokument)
SRPS 2023-2027	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siekierczyn na lata 2023-2027
SRPS 2028-2032	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siekierczyn na lata 2028-2032
SUKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siekierczyn
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Siekierczyn
ZPZ	Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Siekierczyn

Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035

skrót	pełna nazwa / znaczenie
AWU	<i>annual work unit</i> (ang. tłum. roczna jednostka pracy) – umowna jednostka nakładów pracy w rolnictwie, oznaczająca ekwiwalent pełnego etatu
BAK	badanie ankietowe klientów Urzędu Gminy Siekierczyn
BAM	badania ankietowe mieszkańców
BAP	badania ankietowe pracowników gminnych jednostek organizacyjnych
BAR	badania ankietowe rolników
BAS	badania ankietowe mieszkańców, którzy są seniorami (tzn. w wieku poprodukcyjnym)
BAU	badania ankietowe uczniów szkół podstawowych gminy
BAW	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw
BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BDP-GIOŚ	Bank Danych Pomiarowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
CKE	Centralna Komisja Egzaminacyjna
DSDiK	Dolnośląska Służba Dróg i Kolei
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEDS	Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
FEnIKS	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FEPŻ	Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027
FERC	Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027
FERS	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
FS	Fundusz Spójności
GBP	Gminna Biblioteka Publiczna w Siekierczynie
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GEZ	Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Siekierczyn
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GJO	gminne jednostki organizacyjne Gminy Siekierczyn (tzn. jednostki, które zostały utworzone przez

skrót	pełna nazwa / znaczenie
	gminę lub w których gmina posiada udziały, lub których posiada akcje)
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOKiS	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Siekierczynie
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siekierczynie
GS	szkoły podstawowe Gminy Siekierczyn
GSP	szkoły podstawowe i przedszkola Gminy Siekierczyn
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GŻ	żłobki Gminy Siekierczyn
IKA	Izerska Komunikacja Autobusowa
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu
KPPSP	Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Lubaniu
MPZP	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
MŚP	mała i średnia przedsiębiorczość / przedsiębiorstwo / przedsiębiorstwa
NGEU	Next Generation EU – Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19
NGO	organizacje pozarządowe
OSI	obszar strategicznej interwencji wskazany w SRWD 2030
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności 2025
PKOB	Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych
PKW	Państwowa Komisja Wyborcza
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POZ	Podstawowa opieka zdrowotna - część systemu opieki zdrowotnej, do zakresu której należą świadczenia zdrowotne, profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne oraz pielęgnacyjne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej, chorób wewnętrznych i pediatrii udzielane w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przez podmioty lecznicze zgodnie z umowami zawartymi z NFZ
PSR 2020	Powszechny Spis Rolny 2020
PSR 2030	Powszechny Spis Rolny 2030 (prawdopodobny, regulacje ONZ)
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg w Lubaniu
PZPWD	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego
SI2PEM	System Informacji o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne
SRWD 2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
UGS	Urząd Gminy Siekierczyn (jedna z gminnych jednostek organizacyjnych (GJO))
ZI	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Siekierczyn
ZPI	Zintegrowany Plan Inwestycyjny

Tabela 3. Znaki graficzne i kolory zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035.

znak / kolor	znaczenie
	kolor wymiaru społecznego rozwoju Gminy Siekierczyn i jej celu strategicznego rozwoju S.1
	kolor wymiaru gospodarczego rozwoju Gminy Siekierczyn i jej celu strategicznego rozwoju S.2
	kolor wymiaru przestrzennego rozwoju Gminy Siekierczyn i jej celu strategicznego rozwoju S.3
	kolor wymiaru horyzontalnego, tzn. społecznego, gospodarczego i przestrzennego rozwoju Gminy Siekierczyn i jej celu strategicznego rozwoju S.4

Słowo wstępne

Strategia Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 jest najważniejszym dokumentem kierunkowym naszego samorządu. Wyznacza wspólny, długofalowy kurs działań publicznych oraz partnerstw społeczno-gospodarczych, porządkując ambicje i oczekiwania w spójny program rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, w tym środowiskowego. Dokument powstał w dialogu z mieszkańcami, przedsiębiorcami i rolnikami, organizacjami społecznymi oraz instytucjami ponadlokalnymi, a jego struktura i język nawiązują do wymogów prawnych i standardów nowoczesnego zarządzania strategicznego w samorządzie.

Strategia opiera się na czterech wzajemnie wzmacniających się filarach. Po pierwsze, na rozwoju kapitałów ludzkiego, społecznego i kulturowego oraz powszechnym dostępie do usług publicznych, w tym opartych na nowoczesnej i dostępnej infrastrukturze, dzięki czemu rośnie jakość życia, sprawczość mieszkańców, bezpieczeństwo i spójność wspólnoty. Po drugie, na ugruntowaniu lokalnej gospodarki poprzez środowiskowo zrównoważone inwestycje, rozwój mikroprzedsiębiorczości i usług, krótkie łańcuchy wartości w rolnictwie oraz stopniowo tworzone funkcje turystyczno-rekreacyjne, co zwiększy dochody mieszkańców i stabilność finansową gminy. Po trzecie, Strategia opiera się na ładzie przestrzennym zapewniającym rozwój społeczny i gospodarczy, sprzyjającym zdrowiu i integracji, a także na wzmocnionych i chronionych ekosystemach. Filarzem czwartym jest z kolei sprawcze, przejrzyste i partnerskie samorządowe zarządzanie rozwojem lokalnym, oparte na kompetencjach kadr, cyfryzacji procesów, rzetelnych danych i finansach ukierunkowanych na inwestycje.

Przyjęta koncepcja rozwoju zakłada, że trwałe rezultaty powstają dzięki współdziałaniu samorządu i mieszkańców. Dlatego Strategia integruje wymiar społeczny, gospodarczy i przestrzenny z wymiarem samorządowym: cele strategiczne przekładamy na cele operacyjne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty, aby każda inwestycja, program czy projekt przynosiły widoczną poprawę warunków życia, pracy i zamieszkania. Dążymy do tego, by cała Gmina Siekierczyn była miejscem bezpiecznym i przyjaznym mieszkańcom, sprzyjającym przedsiębiorczości, opartym na ładzie przestrzennym i wysokiej jakości środowiska, a jednocześnie zarządzanym w sposób odpowiedzialny finansowo i otwarty na współpracę.

Dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom, które współtworzyły ten dokument. Zapraszamy do dalszej współpracy przy jego realizacji, w duchu partnerstwa, solidarności i zaufania. Wierzymy, że konsekwentna realizacja Strategii przyniesie nam wspólną satysfakcję z rozwoju Gminy Siekierczyn oraz trwałe wzmocnienie jej atrakcyjności osiedleńczej i gospodarczej.

Przewodniczący Rady Gminy Siekierczyn
Piotr Kret

Wójt Gminy Siekierczyn
Dariusz Furdykoń

1. Strategia w polityce rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035, zwana dalej SRGS 2026-2035 lub Strategią, opiera się na przedstawionych niżej podstawach prawnych gminnej polityki rozwoju.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, politykę rozwoju prowadzi między innymi samorząd gminy. Zgodnie z art. 2 tej ustawy „Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”. Artykuł 4 ust. 1 przedmiotowej ustawy stanowi z kolei, że „Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju [...]”, a art. 9 pkt 5) wyjaśnia, że – w przypadku samorządów gmin – strategią rozwoju jest „strategia rozwoju gminy – dokument, o którym mowa w art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym [...]”. Co więcej, przywołany art. 10e. ust. 1, w obecnie obowiązującym brzmieniu, stanowi, iż „Gmina może opracować strategię rozwoju gminy”, natomiast z dniem wejścia w życie art. 6 ust. 1 pkt a) ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, tj. z dniem 1 lipca 2026 r., stanowił będzie, iż „Gmina opracowuje strategię rozwoju gminy”.

Powyższe oznacza, że samorząd gminy jest zobowiązany do prowadzenia polityki rozwoju na podstawie strategii rozwoju, której opracowanie staje się obecnie obligatoryjne. Strategia Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 opracowana i przyjęta zostaje zatem w celu prowadzenia na jej podstawie przez samorząd Gminy Siekierczyn polityki rozwoju w skali tej gminy.

2. Przebieg prac nad Strategią

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 (SRGS 2026-2035) rozpoczęte zostały 19 grudnia 2024 r. przyjęciem przez Radę Gminy Siekierczyn Uchwały nr IX/46/24 w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2025-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, zwanej dalej także Uchwałą. W Uchwale, prócz ustaleń zapewniających zgodność prac nad SRGS 2026-2035 z obowiązującymi przepisami, przyjęto następujące zasady ich prowadzenia:

- zasadę dążenia do zapewnienia poprzez rozwój gminy wysokiej jakości życia mieszkańców i dogodnych warunków rozwoju gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad rozwoju zrównoważonego;
- zasadę tworzenia projektu Strategii w oparciu o ocenę zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy;
- zasadę partycypacji partnerów społecznych, w tym mieszkańców i ich organizacji oraz partnerów gospodarczych w procesie tworzenia projektu Strategii.
- zasadę spójności planowanego rozwoju gminy z aspiracjami społeczeństwa i gospodarki gminy oraz kierunkami rozwoju Województwa Dolnośląskiego.

Poza podstawami prawnymi, Uchwała wskazała także przesłanki opracowania i przyjęcia SRGS 2026-2035, w tym:

- wymaganie wynikające ze znaczących zmian sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, co jako przesłanka aktualizacji strategii rozwoju gminy zostało wskazane w art. 10f. ust. 5. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- wymagania wobec modeli struktury funkcjonalno-przestrzennych oraz ustaleń i rekomendacji do polityki przestrzennej gminy określanych w strategii rozwoju gminy wprowadzone ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw;
- podniesienie jakości Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn zgodnie z aktualną wiedzą nt. budowy i wdrażania strategii rozwoju gmin, szczególnie wiejskich – zwiększenie jakości strategii zapewni bowiem wzrost trafności, skuteczności i efektywności działań samorządu gminy, w tym jej gminnych jednostek organizacyjnych, poprzez pogłębienie ich dostosowania do atutów, szans, problemów i zagrożeń gminy, a także do oczekiwań i aspiracji mieszkańców oraz przedsiębiorców, skutkujące przyspieszeniem społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego, zrównoważonego rozwoju gminy;

- zapewnienie spójności obligatoryjnych i fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy, uchwalanych przez Radę Gminy Siekierczyn, z celami i kierunkami rozwoju gminy określonymi w Strategii;
- zwiększenie szans gminy w pozyskiwaniu przez nią, w tym przez jej gminne jednostki organizacyjne, krajowych, unijnych i innych zagranicznych środków pomocowych, w tym szczególnie w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027;
- wykorzystywanie Strategii przez lokalne organizacje pozarządowe, a także przez innych lokalnych interesariuszy, jako instrumentu kierującego ich działalność i ułatwiającego im pozyskiwanie krajowych, unijnych i innych zagranicznych środków pomocowych, w tym szczególnie w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Następnie, w dniach 7-8 stycznia 2025 r. (12h) w Auli Środowiskowej w Zarębie, dla Radnych Rady Gminy, Wójta, a także pracowników Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych – łącznie ok. 30 osób – przeprowadzone zostało szkolenie przygotowujące ich do udziału w pracach nad Strategią. Poświęcone ono zostało wymaganiom prawnym i merytorycznym stawianym gminnym strategiom, procedurze budowy SRGS 2026-2035, a także podziałowi odpowiedzialności w tym zakresie.

W dalszej kolejności, w okresie od stycznia do czerwca 2025 r., sporządzona została diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Siekierczyn, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w brzmieniu z dnia podjęcia Uchwały, a także w art. 10e ust 3. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnozę tę sporządzono w sposób zgodny z ww. przepisem, a jednocześnie kompleksowy obejmując nią zarówno obiektywną sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną Gminy Siekierczyn w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym, jak i opinie oraz oczekiwania mieszkańców gminy, przedsiębiorstw i innych interesariuszy wobec tej sytuacji oraz wobec rozwoju gminy.

Część diagnozy prezentująca obiektywną sytuację Gminy Siekierczyn opracowana została w oparciu o liczne źródła, w tym: (a) bazy i rejestry wewnętrzne Urzędu Gminy Siekierczyn oraz gminnych jednostek organizacyjnych; (b) bazy danych Geoportalu Danych Przestrzennych; (c) bazy danych Geoportalu Dolny Śląsk; (d) bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2004-2023, a częściowo również z 2024 r.; (e) bazy danych Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Gminy Siekierczyn; (f) diagnozy i prognozy opracowane przez podmioty administracji rządowej; (g) diagnozy i prognozy opracowane przez samorząd Województwa Dolnośląskiego oraz wojewódzkie jednostki organizacyjne; (h) Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Siekierczyn za 2023 r.; (i) treści diagnostyczne i programowe planów i programów rozwoju Gminy Siekierczyn uchwalonych przez Radę Gminy Siekierczyn, a także sprawozdania z ich realizacji; (j) sołeckie strategie rozwoju wsi; (k) uchwały budżetowe Gminy Siekierczyn na lata 2004-2023 oraz sprawozdania z wykonania budżetów; (l) pozostałe, inne niż budżetowe, obowiązujące uchwały Rady Gminy Siekierczyn i zarządzenia Wójta Gminy Siekierczyn; (m) raporty o stanie Gminy Siekierczyn z lat 2014-2023; (n) sprawozdania i opracowania informacyjne z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu; (o) sprawozdania statystyczne składane przez gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami; (p) strategie, plany i programy rozwoju Powiatu Lubańskiego; (q) strategie, plany i programy rozwoju Województwa Dolnośląskiego, w tym Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego; (r) strony internetowe i biuletyny informacji publicznej Gminy Siekierczyn oraz gminnych jednostek organizacyjnych; (s) oficjalne materiały promocyjne Gminy Siekierczyn; (t) wydania Gazetki Siekierczyńskiej z lat 2023-2025; (u) studia i obserwacje terenowe przeprowadzone na terenie gminy.

Część diagnozy obejmująca opinie oraz oczekiwania interesariuszy wobec obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także dalszego jej rozwoju, opracowana została w oparciu o wyniki otwartych warsztatów strategicznych oraz badań ankietowych.

W warsztatach strategicznych udział wzięło ok. 65 osób. Byli to:

- zainteresowani, indywidualni mieszkańcy gminy;
- lokalni liderzy społeczni, tzn. osoby, które ze względu na swoje funkcje społeczne są reprezentantami różnych podgrup społeczności lokalnej, w tym przede wszystkim przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- osoby kierujące różnymi, zwłaszcza większymi podmiotami gospodarczymi oraz rolnicy posiadający największe gospodarstwa rolne;
- władze, kierownictwo i pozostała administracja samorządu gminy, w tym Radni Rady Gminy Siekierczyn, Wójt, Zastępca Wójta, Skarbnik, kierownicy oraz osoby zatrudnione na stanowiskach samodzielnych w Urzędzie Gminy Siekierczyn, sołtysi, a także dyrektorzy wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych;
- posłowie i senatorowie z właściwego okręgu wyborczego oraz przedstawiciele władz Województwa Dolnośląskiego i Powiatu Lubańskiego, a także sąsiednich samorządów gminnych i Związku Gmin KWISA;

- inni decydenci zewnętrzni działający m.in. na terenie Gminy Siekierczyn i mający wpływ na jej społeczność, gospodarkę i przestrzeń, w tym środowisko, w tym kierujący największymi podmiotami świadczącymi na terenie gminy usługi infrastrukturalne (w zakresie elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, komunikacji autobusowej i kolejowej) lub społeczne, kierujący powiatowymi inspekcjami, strażami i innymi jednostkami administracji państwowej oraz samorządowej.

Warsztaty strategiczne miały miejsce w siedzibie Domu Kultury w Siekierczynie i w Osiedlowym Domu Kultury w Zarębie w dniach 19, 20, 21 oraz 24, 25 i 26 lutego 2025 r., w wymiarze ok. 7 h każdego dnia. W celu odpowiedniego przygotowania uczestników do udziału w tych warsztatach, dodatkowo, w dniu 18 lutego 2025 r., przeprowadzone zostało dla nich szkolenie na temat strategii rozwoju gmin i partycypacyjnego ich tworzenia z udziałem mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy.

Podczas warsztatów strategicznych, z zastosowaniem metody moderacji wizualnej, poprzez rzeczową dyskusję, doprecyzowania i kompromisy, określono stanowiska oraz oczekiwania interesariuszy gminy dotyczące jej mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń rozwojowych, celów strategicznych, niezbędnych działań do ich realizacji, spodziewanych efektów oraz potencjalnych źródeł finansowania.

Badanie ankietowe podzielono na cztery moduły, obejmujące osobno: mieszkańców gminy, mieszkańców gminy będących seniorami, uczniów szkół podstawowych oraz przedsiębiorców (właścicieli, członków zarządów lub dyrektorów firm z siedzibą na terenie gminy). Przeprowadzone zostały w dniach od 10 lutego do 2 marca 2025 r., a udział w nich wzięło łącznie 591 osób. Respondenci przedstawili swoje opinie i oczekiwania dotyczące obecnej i przyszłej, społecznej, gospodarczej i przestrzennej sytuacji Gminy Siekierczyn, odpowiadając na łącznie 65 pytań o charakterze otwartym i zamkniętym. Aby zwiększyć frekwencję, przygotowano formularze zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej. Ankietyzację promowano na stronach internetowych gminy i jej jednostek organizacyjnych oraz w trakcie bezpośrednich kontaktów pracowników Urzędu Gminy i tych jednostek z mieszkańcami.

W następnym etapie prac nad SRGS 2026-2035 opracowano pierwszą wersję jej projektu. Zgodnie z art. 3 i 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w brzmieniu z dnia podjęcia Uchwały, projekt ten objął wszystkie części strategii wymagane przez obowiązujące przepisy, tj.: (a) wnioski z przedstawionej wyżej diagnozy; (b) cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (c) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; (d) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia; (e) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy; (f) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie; (g) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa (SRWD 2030) wraz z zakresem planowanych działań; (g) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych; (h) ramy finansowe i źródła finansowania.

Aby podnieść jakość i praktyczną przydatność SRGS 2026-2035 dla władz Gminy Siekierczyn oraz innych użytkowników, zwłaszcza lokalnych organizacji pozarządowych, dokument uzupełniono o opcjonalne elementy, m.in.: (a) wyjaśnienie znaczenia strategii w polityce rozwoju gminy i przebieg prac nad SRGS 2026-2035; (b) misja gminy; (c) wizja rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (d) wyjaśnienie istoty celów strategicznych i celów operacyjnych; (e) cele operacyjne rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (f) wyjaśnienie istoty kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; (g) przykładowe i rekomendowane działania mieszczące się w ww. kierunkach działań i możliwe do podjęcia w ramach realizacji SRGS 2026-2035. W procesie prac nad pierwszą wersją projektu SRGS 2026-2035 odbywały się poświęcone jej wewnętrzne konsultacje z udziałem Wójta Gminy Siekierczyn oraz pracowników Urzędu Gminy Siekierczyn. Ten etap prac zakończony został w styczniu 2026 r.

Kolejnym etapem prac nad Strategią Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 były konsultacje jej projektu z mieszkańcami Gminy Siekierczyn, z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie Gminy Siekierczyn organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, z sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ich celem było zebranie uwag do projektu SRGS 2026-2035 służących pogłębieniu jego dostosowania do aspiracji rozwojowych społeczności i gospodarki lokalnej oraz lokalnych i ponadlokalnych uwarunkowań rozwoju gminy. Dla skutecznego i efektywnego przeprowadzenia tych konsultacji, Wójt Gminy Siekierczyn w dniu 11.02.2026 r. podjął Zarządzenie w sprawie konsultacji SRGS 2026-2035 określające ich tryb i zasady. Konsultacje zostały ogłoszone na stronie internetowej Gminy Siekierczyn, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Siekierczyn oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Siekierczyn. W trwającym od 11.03.2026 r. do 17.04.2026 r. okresie konsultacji, projekt SRGS 2026-2035 udostępniony był na stronie internetowej Gminy Siekierczyn, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Siekierczyn oraz w Urzędzie Gminy Siekierczyn. Wskazani wyżej interesariusze mogli przedłożyć uwagi do projektu SRGS 2026-2035 na, udostępnionym w ww. miejscach, imiennym formularzu zawierającym klauzulę informacyjną dotyczącą przetwarzania danych osobowych (RODO). Dodatkowo w dniu 15.04.2026 r., w Urzędzie Gminy Siekierczyn, przeprowadzono dla nich spotkanie konsultacyjne poświęcone omówieniu projektu SRGS 2026-2035. Po zakończeniu procesu konsultacji, Wójt Gminy Siekierczyn ustosunkował się do zgłoszonych uwag, przygo-

tował sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji zawierające ustosunkowania wraz z uzasadnieniem i zamieścił je na stronie internetowej Gminy Siekierczyn.

Następnym etapem prac nad Strategią Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 było przedłożenie jej projektu Zarządowi Województwa Dolnośląskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Zarząd Województwa Dolnośląskiego wydał pozytywną opinię w tym zakresie Uchwałą nr 4270/VII/26 z dnia 18 maja 2026 roku.

W dalszej kolejności, Wójt Gminy Siekierczyn zwrócił się o uzgodnienie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz z Dolnośląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu SRGS 2026-2035, na podstawie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W dniu 10 czerwca 2026 roku Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny poinformował Wójta Gminy Siekierczyn, że uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu SRGS 2026-2035 należy dokonać z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W dniu 23 czerwca 2026 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu SRGS 2026-2035.

W kolejnym etapie prac sfinalizowana została uprzednia ewaluacja projektu SRGS 2026-2035, tzn. jej ewaluacja *ex ante*. Ewaluacja ta oparta została, zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, o kryteria trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii, a z jej wyników sporządzony zostanie odpowiedni raport. Zgodnie z zasadami planowania strategicznego rozwoju lokalnego, etap ten został rozpoczęty równolegle z opracowaniem pierwszej wersji projektu SRGS 2026-2035. Takie iteracyjne podejście do przedmiotowej ewaluacji jest bowiem najefektywniejsze, ponieważ jej kolejne wyniki wykorzystywane są do doskonalenia kolejnych wersji projektu Strategii.

Ostatni etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 obejmował opiniowanie jej przez komisję Rady Gminy Siekierczyn, a następnie przyjęcie jej uchwałą tej Rady do realizacji.

3. Wnioski z diagnozy

3.1. Wnioski dotyczące sfery społecznej

Uwzględniając zidentyfikowaną sytuację Gminy Siekierczyn, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery społecznej. Choć działalność samorządu lokalnego dotyczy wszystkich sfer rozwoju gminy, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące wewnątrzorganizacyjnych, aspektów jej funkcjonowania. Samorząd jest bowiem formą organizacji społeczności lokalnej.

1. LUDNOŚĆ

Demografia Gminy Siekierczyn kształtuje się pod wpływem równoczesnego, umiarkowanego kurczenia się zasobu ludności oraz przyspieszonego jej starzenia się. W ostatnich dwóch dekadach ubywało zwłaszcza dzieci i młodszych dorosłych, a rosły liczebności mieszkańców w późnym wieku produkcyjnym i wczesnym poprodukcyjnym, co przesunęło środek ciężkości struktury wieku i podnosi relacje obciążenia demograficznego. Oznacza to, że nawet przy stabilizacji liczebności populacji w krótkim horyzoncie, w średnim okresie przeważać będą procesy starzenia się ludności napędzane dominacją roczników 35-69 lat.

Wskaźniki obciążenia demograficznego potwierdzają skalę powyższego wyzwania. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym niemal się podwoiła (z ok. 64 do ponad 125), a relacja osób starszych do „produkcyjnych” wyraźnie wzrosła. Z kolei ruch naturalny systematycznie pogarsza się poczynając od 2019 r. Obniża się natężenie urodzeń, a lata pandemiczne przyniosły znaczny wzrost liczby zgonów. Skumulowany wynik w latach 2020-2023 był wyraźnie ujemny, co samo w sobie przesądza, że bez wsparcia migracyjnego utrzymanie liczby mieszkańców nie będzie w perspektywie najbliższych kilku (nastu) lat możliwe. Dotychczasowe migracje modyfikowały natomiast zarówno liczebność, jak i strukturę wieku w sposób zróżnicowany (saldo wysoce zmienne, dodatnie w latach 2006-2008 i 2020, a ujemne m.in. w 2013, 2021 i 2023, co świadczy o podatności gminy na impulsy cykliczne oraz czynniki zewnętrzne), ale w ostatecznym rozrachunku dwóch dekad, niekorzystny dla reprodukcji zasobów pracy. Napływ pochodzi w przewadze z miast, nierzadko z ośrodków regionalnych, ale dominuje w nim późny wiek produkcyjny i wiek poprodukcyjny, co – przy odpływie młodszych dorosłych za edukacją i pracą – przyspiesza starzenie się miejscowej populacji. Ruch zagraniczny ma przy tym niewielką skalę, lecz choć w ostatnich latach jego saldo przeszło na plus, to nie równoważy to zmian wewnątrz krajowych. Ponadto, spadkowi ulega współczynnik feminizacji. Wyrównanie struktury płci jest efektem szybszego wydłużania się życia mężczyzn niż kobiet.

Przedstawione procesy ludnościowe Gminy Siekierczyn są charakterystyczne dla wielu polskich gmin wiejskich i spójne z tendencjami regionalnymi, ale w gminie demograficznie małej skutkują silniejszą zmiennością roczną obciążeń usług podstawowych, takich jak np. edukacja, zdrowie, transport i inne. W długoterminowej konsekwencji, oznaczają trwałą i silną presję na opiekę senioralną, w tym zdrowotną, pielęgnacyjną i inną, zwłaszcza stałą, a spadek zapotrzebowania na usługi i pracę adresowane do kohort młodszych.

Biorąc powyższe pod uwagę, lokalna polityka demograficzno-migracyjna powinna zostać ukierunkowana na odwrócenie ujemnych tendencji, a jednocześnie mieć charakter horyzontalny. Priorytetem jest zatrzymanie i przyciągnięcie młodych dorosłych oraz rodzin, w tym w szczególności przy użyciu najskuteczniejszych instrumentów związanych z dostępnym mieszkaniem, dobrą ofertą żłobkowo-przedszkolną i edukacyjną, transportem publicznym, przedsiębiorczością i pracą, a dodatkowo także z wykorzystaniem czasu wolnego. W miarę możliwości, należy także dążyć do reemigracji, zwłaszcza osób wykształconych i dysponujących zawodami lokalnie deficytowymi. Równolegle, zamiast prostych redukcji, niezbędne będzie nie tylko dynamiczne skalowanie ilości usług komunalnych, tak aby ich potencjał był racjonalnie proporcjonalny do zapotrzebowania na nie, ale również znaczące podnoszenie ich jakości. Pogłębione monitorowanie przyrostu naturalnego, meldunków i ruchów faktycznych, to warunek zapewnienia niezbędnej bazy informacyjnej powyższych działań. Pogłębiony dialog społeczny, to z kolei warunek szerszego zrozumienia ich krytycznego znaczenia i akceptacji.

2. SPOŁECZNE ODDZIAŁYWANIA LUBANIA I ZGORZELCA ORAZ LEGNICY I WROCŁAWIA

Oddziaływania społeczne ośrodków miejskich subregionu i regionu silnie i wielowymiarowo kształtują codzienność mieszkańców Gminy Siekierczyn. Luban pełni funkcję podstawowego bieguna usług publicznych i rynku pracy (szkoły ponadpodstawowe, administracja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna i inne), wspieranego przez subregionalny system autobusowy i dostęp kolejowy, co sprzyja dojazdowi wahadłowym i zależności funkcjonalnej od zaplecza miejskiego. Zgorzelec wzmacnia i uzupełnia te relacje, dostarczając ponadlokalnych usług, kultury i handlu, a także otwierając kanały transgranicznych kontaktów społecznych. Legnica i Wrocław, dzięki dostępności korytarza A4 i połączeń kolejowych, pełnią rolę ośrodków aspiracyjnych – kierunków edukacji i kariery – co skutkuje „wyciąganiem” młodszych, bardziej mobilnych mieszkańców oraz trwałą utratą części lokalnego kapitału ludzkiego i społecznego. Bilans tych oddziaływań obejmuje zatem zarówno waloryzację (napływ

usług, wiedzy i wzorców podnoszących kompetencje i jakość życia), jak i wpływy depopulacyjne oraz kulturowe koszty homogenizacji.

Choć potencjał zdolności samorządu Gminy Siekierczyn jest wobec tych relacji ograniczony, wymagają one jego reakcji strategicznej ukierunkowanej na retencję mieszkańców, integrację oferty usługowej *in situ* oraz selektywną internalizację ponadlokalnych wpływów, tak aby zwiększać wynikające z nich korzyści i redukować straty.

3. OPIEKA ŻŁOBKOWA I KLUBY DZIECIĘCE

Na terenie gminy brak instytucjonalnych form opieki żłobkowej i formy takie nie występowały w przeszłości. Potrzeby w przedmiotowym zakresie zaspokajane są zatem głównie poza gminą, zwłaszcza w Lubaniu. Wspólnie z malejącą liczebnością roczników żłobkowych, ogranicza to godzenie pracy z rodzicielstwem, obniża aktywność zawodową i gospodarczą kobiet oraz atrakcyjność osiedleńczą gminy dla młodych rodziców, osłabiając retencję oraz przyszły potencjał demograficzny. Niezbędne jest zatem uruchomienie, początkowo ograniczonej ilościowo, ale lokalnej podaży miejsc żłobkowych opartej na ofercie samorządu gminy, opcjonalnie uzupełniającej o wsparcie elastycznych form opieki nad dziećmi do lat 3. Poza ww. korzyściami, przyczyni się to do poszerzenia społeczno-edukacyjnego przygotowania dzieci do zadań szkolnych, jak również do przedłużenia aktywności zawodowej seniorów oraz do wzrostu ich aktywności społecznej, publicznej i fizycznej.

4. OPIEKA I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Wychowanie przedszkolne w Gminie Siekierczyn funkcjonuje w długookresowo stabilnej strukturze organizacyjnej. Tworzą ją niezmiennie dwie jednostki, którymi są Przedszkole w Zarębie oraz oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie. Pomimo warunków malejącej liczebności roczników przedszkolnych, utrzymuje się niepełne nasycenie lokalnymi usługami. Około dwie trzecie populacji korzysta z oferty w gminie, a pozostała część realizuje edukację przedszkolną w ośrodkach sąsiednich, zwłaszcza w Lubaniu. W obliczu przedstawionych wyżej zmian demograficznych, sytuacja ta tworzy kilka wyzwań. Po pierwsze, istnieje istotne ryzyko erozji popytu na usługi miejscowych placówek. Po drugie, zmienność zatrudnienia i wskaźników obciążenia etatów w ostatnich latach wskazuje na wrażliwość efektywności organizacyjnej na niewielkie zmiany liczby dzieci – co w małej gminie jest zjawiskiem strukturalnym, wymagającym precyzyjnego planowania kadr i elastycznych form zatrudnienia. Po trzecie, rosnące koszty funkcjonowania wymuszają będą poszukiwania oszczędności przy jednoczesnym utrzymaniu standardu dydaktyczno-opiekuńczego, szczególnie w przedszkolu, które przejmuje większość obciążeń operacyjnych. Po czwarte, rosnąć będą wymagania państwowe oraz oczekiwania rodziców wobec usług przedszkolnych, co jest powszechnym trendem, a przy ogólnym, subregionalnym spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym, intensyfikować się będzie konkurencja.

Biorąc powyższe pod uwagę, pomimo spadku liczby dzieci, konieczne będzie utrzymanie obu placówek, ale z jednoczesnym doskonaleniem ich doskonałości organizacyjnej (zwłaszcza elastyczności kadrowej), standardu i zakresu opieki, rozwoju intelektualnego i fizycznego, wyżywienia itp., a także z dywersyfikacją form świadczenia usług i pogłębianiem komplementarności wobec usług przedszkolnych innych usług gminnych, np. komunikacyjnych. Równolegle, kluczową rolę odgrywać powinny mechanizmy precyzyjnego monitoringu popytu i kosztów krańcowych, tak aby dynamicznie równoważyć się między przedszkolem a oddziałem przedszkolnym. Korzyści wynikające z takiego rozwoju lokalnego systemu opieki i wychowania przedszkolnego będą analogiczne, jak przedstawione w odniesieniu do żłobków.

5. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Szkolnictwo podstawowe w Gminie Siekierczyn tworzą dwie szkoły samorządowe, Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie oraz Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Polskich w Zarębie. Jest to wieloletnio stabilny układ organizacyjny, lecz współcześnie poddany presji demograficznej oraz – lokujących się coraz częściej poza gminą – preferencji rodziców. Udział dzieci realizujących obowiązek szkolny poza gminą szybko wzrasta. W 2023 r. wskaźniki skolaryzacji brutto i netto spadły do ok. 72,7%. Baza materialna szkół jest satysfakcjonująca (częściowa termomodernizacja, stosunkowo dobre wyposażenie), ale nie w pełni odpowiada nowoczesnym standardom, np. w zakresie zarządzania energią, organizacji przestrzeni dydaktycznej itp. Występują też okresowe braki lokalowe mimo spadków liczby uczniów. Wyniki egzaminu ósmoklasisty pozostają poniżej średnich wojewódzkich i krajowych. Szybko narasta potrzeba wzmacniania edukacji włączającej – liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami wzrosła wielokrotnie. Przesuwa to ciężar z interwencji indywidualnych na kompetencje nauczycieli i zaplecze specjalistyczne w klasach ogólnodostępnych. Rozproszone osadnictwo i niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna utrwalają konieczność zapewniania systemowych dowozów.

Wszystkie te zjawiska wymuszają myślenie o gminnych szkołach w logice kryzysowej, głębokiej transformacji i subregionalnego konkurowania, a nie tylko w logice lokalnego administrowania i stopniowego doskonalenia się. Co nie mniej istotne, myślenie to jest nierozłącznie związane ze stanem finansów gminy, dla których największą pozycją wydatków budżetowych jest Dział 801 „Oświata i wychowanie”.

Ze względu na powyższe, jako priorytetowe traktować należy zahamowanie spadku i odzyskanie popytu na usługi gminnych szkół, w szczególności poprzez wzrost ich szeroko rozumianej jakości, innowacyjności, dostępności, dywersyfikacji oraz komplementarności. Niezbędne będzie też uelastycznianie modelu organizacyjnego szkół, inwestycje w bazę materialną, zwłaszcza proefektywnościowe, a także wzmacnianie edukacji włączającej. Konieczne będzie stałe poszukiwanie zróżnicowanych metod optymalizacji kosztowej, ale bez utraty jakości lub ilości świadczonych usług. Istotny będzie również marketing edukacyjny, w tym poprzez partnerstwa budujące „mosty edukacyjne” ze szkołami ponadpodstawowymi subregionu, zwłaszcza Lubania, które poprawia postrzeganie ścieżki sukcesu dziecka „od podstawówki do matury”.

6. SZKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE I WYŻSZE ORAZ EDUKACJA NIEFORMALNA I POZAFORMALNA

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki szkolnictwa ponadpodstawowego. Edukacja ponadpodstawowa młodzieży zamieszkującej Gminę Siekierczyn jest zatem w pełni realizowana poza jej terenem, głównie w Lubaniu i Zgorzelcu, a w przypadku studiów bez korzystania z noclegów, także w Legnicy, Wrocławiu i w niewielkim stopniu w Jeleniej Górze. Skutkuje to silną zależnością miejscowej społeczności od dostępności i jakości oferty ponadlokalnej oraz od systemu transportowego (autobus, kolej), a także zwiększa ryzyko trwałego „drenażu” kapitału ludzkiego.

Ze względu na mały potencjał demograficzny gminy oraz obecność takich placówek w jej sąsiedztwie, nie zakłada się działań na rzecz ich tworzenia. Niemniej, rolą samorządu powinno być wspieranie społeczności lokalnej w zdobywaniu i podnoszeniu ponadpodstawowego wykształcenia formalnego¹, a także w korzystaniu z pozaformalnych² i nieformalnych³ możliwości edukacji. Na pierwszym planie w tym zakresie należy postawić rozwój ponadlokalnej komunikacji publicznej; rozwój doradztwa zawodowego i wspomnianych wyżej „ścieżek mostowych”, wsparcie talentów, uzupełnianie szans edukacyjnych osób ich pozbawionych oraz lokalne upowszechnianie wiedzy w wybranych zakresach (zwłaszcza zdrowia, przedsiębiorczości, zrównoważonego wykorzystania środowiska oraz bezpieczeństwa). W odniesieniu do korzystających z formalnej edukacji ponadpodstawowej, istotne będzie też wzmacnianie ich emocjonalnych więzi z miejscem zamieszkania, co ma znaczenie wobec przedstawionej wyżej, pożądanej polityki migracyjnej.

7. DZIECI I MŁODZIEŻ

Różnice pokoleniowe między dorosłymi i seniorami a dziećmi i młodzieżą są zjawiskiem naturalnym, stanowiącym motor rozwoju. Współcześnie mają jednak niespotykaną dotąd skalę i zmieniają się bardzo szybko. Obejmują m.in. sposób budowania relacji, hierarchie wartości, motywacje do rozwoju i samo postrzeganie pojęcia rozwoju, podejście do środowiska, interpretację historii, rozumienie i wagę własności, przenoszenie kontaktów do sfery cyfrowej, stosunek do spraw publicznych i ról obywatelskich, poczucie wspólnoty czy wrażliwość estetyczną, a także szereg innych obszarów. Ten stan rzeczy generuje liczne wyzwania, zarówno szanse, jak i ryzyka, nie tylko na poziomie państwa, lecz również lokalnie, w tym w Gminie Siekierczyn. Wymaga to zintensyfikowania i dostosowania działań gminy związanych z dziećmi i młodzieżą, co w gminie tej ma znaczenie również migracyjne. Priorytetem staje się więc kształtowanie, ponad minimum programowe szkoły, wiedzy, kompetencji, świadomości, refleksyjności, więzi, tożsamości i postaw młodych mieszkańców, m.in. poprzez zwiększanie ich realnego udziału w życiu społecznym i publicznym. Równorzędnie istotne jest pogłębione dostosowanie usług gminnych, zwłaszcza edukacyjnych, informacyjnych, kulturalno-rozrywkowych oraz sportowo-rekreacyjnych, do współczesnych oczekiwań dzieci i młodzieży. Zidentyfikowane w gminie, bardzo wysokie zainteresowanie nowymi zajęciami dodatkowymi o zróżnicowanym profilu jest w tym zakresie dobrym prognostykiem. Obejmuje ono dwa wyraźne bieguny: twórczość artystyczna, nauka i technika (w tym programowanie/AI, robotyka, drony, grafika 3D) oraz sport, a także aktywności integracyjne budujące więzi społeczne. Co istotne, liczne propozycje własne (np. kolarstwo górskie, druk 3D, wędkarstwo) wskazują na potrzebę współtworzenia oferty i elastyczności organizacyjnej po stronie gminnych instytucji. Kluczową barierą realizacji potrzeb, wymagającą pokonania, jest dostępność czasowa i transportowa do oferowanych i potencjalnych zajęć w gminie i jej otoczeniu.

¹ **Edukacja formalna** to edukacja zestandaryzowana prawem i programami nauczania, prowadzona przez nauczycieli lub wykładowców w ramach zhierarchizowanego systemu podmiotów edukacyjnych (szkół podstawowych, szkół branżowych, liceów, techników, szkół specjalnych, policealnych i wyższych), prowadząca do uzyskania danego poziomu wykształcenia, potwierdzonego świadectwem, dyplomem lub innym, urzędowym dokumentem.

² **Edukacja pozaformalna** to edukacja mniej regularna niż formalna, krótkookresowa lub co najwyżej średniookresowa, o niższym poziomie standaryzacji, prowadzona zwykle przez specjalistów w formie szkoleń, kursów, lekcji prywatnych itp., która nie prowadzi do zmiany formalnego wykształcenia.

³ **Edukacja nieformalna** to działania edukacyjne niezinstytucjonalizowane, zwykle incydentalne lub co najwyżej krótkookresowe, wysoce zdyspersyfikowane, a przede wszystkim prowadzone samodzielnie przez osobę uczącą się i mające postać obserwacji, lektury wydawnictw, wizyt muzealnych, recepcji przekazów medialnych, interakcji z oprogramowaniem, korzystania z zasobów bibliotek, baz danych i internetu, udziału w imprezach masowych, pokazach, happeningach, obchodach itp.

8. SENIORZY

W związku z utrwalonym i spodziewanym wzrostem liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, Gmina Siekierzyn powinna niezwłocznie przygotować się na intensyfikację potrzeb senioralnych, traktując to wyzwanie szerzej niż tylko prostym zwiększaniem dostępu do klasycznych usług opiekuńczych i medycznych. Kierunkiem nadrzędnym jest model „zdrowie i samodzielność”, łączący (blisko) dostępne świadczenia (profilaktyka, rehabilitacja, poradnictwo, pobyt z opieką), komponenty mobilne i domowe, teleopiekę oraz koordynację ścieżek pacjenta. Równolegle konieczne jest systemowe podnoszenie dostępności architektonicznej, informacyjnej i organizacyjnej przestrzeni publicznych oraz usprawnienie dojazdów do miejsc aktywności i ochrony zdrowia.

Polityka senioralna gminy powinna wyjść poza paradygmat usługowy i włączyć perspektywę aktywizacji, edukacji oraz sprawczości. Pożądana jest organizacja uczenia się przez całe życie, ze szczególnym akcentem na kompetencje cyfrowe, a także rozwój „trzecich miejsc” (świetlice, biblioteka, ośrodek kultury itp.) oferujących moduły ruchowe, kulturalne i integracyjne. Włączenie międzypokoleniowe (mentoring, wolontariat sąsiedzki, projekty lokalne) pozwoli wykorzystać doświadczenie i wiedzę seniorów dla dobra wspólnoty, wzmacniając jednocześnie ich podmiotowość i dobrostan. Wymiar zarządczy winien obejmować partycypację seniorów w projektowaniu i ocenie działań.

Tak rozumiana aktywizacja seniorów Gminy Siekierzyn ograniczy skalę izolacji seniorów, poprawi jakość ich życia i wydłuży okres niezależności, a zarazem zwiększy efektywność wydatkowania środków publicznych poprzez efekty wtórne, takie jak lepsza samoobsługa zdrowotna, mniejsze obciążenie opieką formalną oraz silniejsze więzi społeczne. Kompleksowe połączenie profilaktyki, dostępności i aktywizacji, zamiast wyłącznie zwiększania wolumenu tradycyjnych świadczeń, odpowiada współczesnemu rozumieniu starości i roli osób starszych, podnosząc jakość i długość życia, a jednocześnie uruchamiając cenny kapitał społeczny na rzecz rozwoju gminy.

9. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe Gminy Siekierzyn ewoluują w kierunku rozproszonej, jednorodzinnej zabudowy o rosnącym standardzie powierzchniowym, przy jednoczesnym wzroście liczby lokali niezamieszkałych i ograniczonej roli zasobu komunalnego. Poprawiają się warunki metrażowe oraz wyposażenie mieszkań, choć pewna część potencjału pozostaje „uśpiona” w pustostanach. Sieci infrastrukturalne zapewniają wysoki poziom zaopatrzenia w wodę i umiarkowany w odbiór ścieków, natomiast brak ciepła systemowego przesądza o dominacji indywidualnych źródeł ogrzewania. Postępuje stopniowa termomodernizacja i powolna gazyfikacja, lecz znaczna część gospodarstw domowych utrzymuje nadal paliwa stałe, a decyzje inwestycyjne obciążone są ich wysokimi kosztami i niepewnością ponadlokalnej polityki energetycznej. Rośnie znaczenie OZE (pomp ciepła), co otwiera pole do redukcji kosztów eksploatacji i emisji. Rolą i wyzwaniem dla samorządu w tym zakresie będzie zatem prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wzmacnianie atrakcyjności gminy jako miejsca nowych inwestycji mieszkaniowych, ale z jednoczesnym zabezpieczeniem wysokiej spójności, ładu i efektywności wykorzystania przestrzeni, jak również prewencji konfliktów przestrzennych.

Zasób komunalny został w ostatnich latach istotnie skadrowany sprzedażami, co ogranicza możliwości interwencji w segmentach najmu społecznego i interwencyjnego. Jednocześnie wzrastały zaległości czynszowe i w znacznej skali utrzymywało się zjawisko istnienia lokali wymagających nakładów remontowych. W perspektywie nadchodzących, rewolucyjnych zmian w zakresie obowiązków gmin w zakresie mieszkalnictwa komunalnego, implikuje to konieczność technicznego i organizacyjnego uporządkowania i ustabilizowania gminnej polityki mieszkaniowej.

Trzeci akcent mieszkaniowej działalności samorządu powinien paść na skuteczne pośrednictwo w dystrybucji środków państwowych i unijnych na modernizację zasobów mieszkaniowych, w szczególności termomodernizację (OZE, wymiana źródeł ciepła), a także na jego obecność w rozwoju mieszkalnictwa społecznego finansowanego przez państwo. Obie te sfery mają szczególne znaczenie w perspektywie nadchodzącego wzrostu krajowych i unijnych wymagań wobec obiektów mieszkalnych, w szczególności energetycznych.

Zintegrowana polityka mieszkaniowa gminy, łącząca tworzenie dogodnych warunków zrównoważonego budownictwa indywidualnego, efektywne zarządzanie zasobem komunalnym oraz nową podażą o umiarkowanych kosztach, powinna być traktowana w Gminie Siekierzyn nie tylko jako odpowiedź na wymogi prawne i oczekiwania mieszkańców, lecz przede wszystkim jako jeden z kluczowych instrumentów poprawy równowagi demograficznej. Będzie ona bowiem warunkować retencję mieszkańców, zwłaszcza rodzin, a także napływ mieszkańców nowych i reemigracyjne powroty byłych.

10. OCHRONA ZDROWIA

Ochrona zdrowia w Gminie Siekierzyn opiera się na podstawowej opiece medycznej świadczonej lokalnie, z ograniczonym dostępem do poradnictwa specjalistycznego, co wymusza korzystanie z usług w Lubaniu, Zgorzelcu i innych ośrodkach subregionalnych, silnie uzależniając układ usług zdrowotnych od możliwości w zakresie mobilności. Pomimo wyraźnego wzrostu liczby porad POZ w ostatnich latach, odczuwana dostępność,

zwłaszcza do specjalistów oraz rehabilitacji, pozostaje niewystarczająca. Pandemiczne zaburzenia podaży i popytu dodatkowo uwidoczniły tę lukę. Jednocześnie, starzenie się populacji oraz wzrost liczby osób z ograniczeniami sprawności, intensyfikować będą potrzeby w zakresie profilaktyki, opieki koordynowanej i świadczeń środowiskowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, polityka zdrowotna gminy powinna ukierunkowywać się na zwiększanie dostępu do medycznych świadczeń podstawowych i nielicznych, najbardziej pożądaných specjalistycznych i diagnostycznych, z jednoczesnym zwiększaniem dostępu do szerokiej oferty medycznej, w tym diagnostycznej subregionu (zintegrowany model „POZ+”). Powinna ona koncentrować się także na zwiększaniu dostępności do lokalnej rehabilitacji, organizacji programów badań przesiewowych oraz na wieloaspektowej profilaktyce i edukacji prozdrowotnej, ze szczególnym naciskiem na dzieci i młodzież oraz osoby starsze. Należy przy tym zaznaczyć, że integralnym składnikiem takiej polityki jest rozwój ponadlokalnego transportu publicznego. Równocześnie konieczne jest podniesienie lokalnych zdolności leczniczych na wypadek sytuacji nadzwyczajnych i kryzysowych.

11. SPORT I REKREACJA RUCHOWA

Aktualny system sportu i rekreacji w gminie opiera się na rozproszonej infrastrukturze plenerowej i szkolnej (boiska, orliki, stadion LZS Zaręba, Obiekt Rekreacyjno-Sportowy „Basen”, nowa hala sportowa w ramach rządowego programu Olimpia przy Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie). W oparciu o tę bazę, sport i rekreacja ruchowa w Gminie Siekierzyn rozwijają się mimo spadku liczby mieszkańców, szczególnie młodych, a także mimo osłabiania się sektora klubowego i dominacji w nim mężczyzn. Wzrost aktywności fizycznej, w tym zindywidualizowanej, napędzają zmiany stylu życia oraz działania samorządu, lecz dynamika ta dotyczy głównie osób w młodszym wieku.

W powyższej sytuacji polityka sportowo-rekreacyjna gminy powinna koncentrować się na zwiększaniu wykorzystania istniejącej bazy poprzez dopasowanie oferty do oczekiwań dzieci, młodzieży, kobiet i seniorów, a uzupełnienia infrastrukturalne powinny być kierowane wyłącznie tam, gdzie prognozowane jest wysokie i stabilne obłożenie oraz możliwe jest utrzymanie kosztów eksploatacyjnych bez uszczerbku dla gminnych zdolności inwestycyjnych. Duże znaczenie w tym zakresie będzie mieć dostępność komunikacyjna ww. infrastruktury i świadczonych na jej bazie usług.

Tak zaprogramowany pakiet, łączący optymalizację wykorzystania istniejącej bazy, selektywne uzupełnienia infrastruktury, animację popytu w grupach niedoreprezentowanych oraz skoordynowaną mobilność, zwiększy uczestnictwo, poprawi wskaźniki zdrowia fizycznego i psychicznego, wzmocni kapitał społeczny i bezpieczeństwo publiczne, a zarazem wesprze rozwój ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy.

12. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I INTEGRACJA

Niepełnosprawność w Gminie Siekierzyn ma charakter wielowymiarowy i przenika sfery zdrowia, edukacji, pracy, mobilności oraz życia wspólnotowego. Samorząd, zwłaszcza w zinstytucjonalizowanej formule Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, udziela wsparcia, które należy konsekwentnie kontynuować i rozwijać, dostosowując je do ewoluujących potrzeb. Kluczową barierą pozostaje jednak nie tylko dostępność architektoniczna i transportowa, lecz także przeszkody prawne, organizacyjne i postawy społeczne, które ograniczają pełny udział osób z niepełnosprawnościami w rynku pracy, mikroprzedsiębiorczości i innowacyjności, kulturze, sporcie i rekreacji, działaniach prospołecznych i prośrodowiskowych oraz aktywności obywatelskiej. Skutkiem jest wieloaspektowe wykluczenie, obniżenie jakości życia, dłuższy czas trwania niesamodzielności, wzrost wydatków publicznych na kompensację oraz utrata potencjalnej wartości dodanej w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Co więcej, w perspektywie nieuchronnego, szybkiego starzenia się miejscowej ludności, problemy wykluczenia nabierają będą szczególnie poważnego znaczenia.

W tym kontekście integracja powinna stać się istotnym polem polityki rozwoju Gminy Siekierzyn i obejmować zagadnienia od dostępności technicznej i informacyjnej, przez koordynację usług (np. punkt informacyjno-doradczy, asystencja osobista, opieka wytchnieniowa, wypożyczalnia sprzętu z dowozem), po rozwój stałych form dziennego wsparcia. Pożądane są szczególnie placówki takie jak dom dziennego pobytu, dom seniora w formule środowiskowej oraz świetlica socjoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży. Równolegle należy skorelować rozkłady transportu publicznego i dowozów „na wezwanie” z harmonogramami świadczeń i zajęć oraz wzmocnić szkolne zespoły specjalistyczne, aby realnie wdrażać edukację włączającą.

Drugim, ściśle powiązaniem obszarem jest rehabilitacja i prewencja niepełnosprawności. Pożądany jest rozwój dostępnych przestrzennie lub komunikacyjnie usług, profilaktyka zdrowotna, wsparcie zdrowia psychicznego oraz programy kompetencji życiowych i cyfrowych. Ma to znaczenie strategiczne w obliczu rosnącego udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz obserwowanego wzrostu niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży. Kompleksowe połączenie integracji, dostępności, koordynacji usług i prewencji wzmocni samodzielność mieszkańców, zmniejszy obciążenia rodzin i finansów publicznych oraz przełoży się na wyższą spójność społeczną i aktywność rozwojową gminy.

13. KULTURA

Kultura w Gminie Siekierczyn opiera się na Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Siekierczynie, Gminnej Bibliotece Publicznej z jej filią w Zarębie oraz na aktywności organizacji pozarządowych i lokalnych działaczy. System ten zapewnia podstawowe, a w pewnej części także zaawansowane formy uczestnictwa, lecz jego rozwój hamują ograniczenia funkcjonalno-techniczne obiektów i niedostatek „magnesów” o znaczeniu ponadlokalnym. Priorytetem – obok modernizacji bazy – musi stać się doskonalenie struktury, ilości i jakości jego usług tak, by nadążały za szybko zmieniającymi się potrzebami dzieci, młodzieży i seniorów oraz ściśle korespondowały z innymi politykami publicznymi samorządu gminy. Chodzi o to, by oferta kulturalna równocześnie podnosiła kompetencje i rozwój osobisty mieszkańców, integrowała społeczność, wzmacniała postawy obywatelskie, stymulowała prozdrowotną aktywność (w tym ruchową), wspierała bezpieczeństwo i porządek publiczny, promowała ochronę i zrównoważone użytkowanie środowiska oraz zasilala ponadlokalne funkcje turystyczno-rekreacyjne Gminy Siekierczyn. W obszarach tych mieści się bowiem bardzo duża część pożądanej polityki rozwoju tej gminy.

W wymiarze organizacyjnym, konieczne jest równoczesne doskonalenie programowe i operacyjne GOKiS, redefinicja roli GBP oraz czytelne rozdzielanie i skomplementowanie ról Urzędu Gminy i placówek oświatowych, tak, aby szkoły, biblioteka i GOKiS tworzyły spójny łańcuch wartości (edukacja kulturowa, aktywność, partycypacja, wolontariat). Niezbędne jest odchodzenie od pozostałych jeszcze części modelu „produktów na półce” na rzecz egalitarnego współtworzenia kultury przez mieszkańców, co zwiększy uczestnictwo w kulturze, podniesie jakość kapitału społecznego i ułatwi mierzenie efektów rozwojowych.

14. DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

Działalność biblioteczna w Gminie Siekierczyn, Gminnej Bibliotece Publicznej z jej filią w Zarębie, wymaga przekształceń z modelu „udostępniania zbiorów” w kierunku modelu nowoczesnego, lokalnego, mikroekosystemu wiedzy, edukacji i integracji. Głębokie zmiany techniczne, społeczne i kulturowe powodują, że tradycyjne wypożyczanie książek, nawet w formatach cyfrowych, coraz słabiej odpowiada oczekiwaniom użytkowników. Dotyczy to zarówno młodszych pokoleń, jak i seniorów, których nawyki czytelnicze ewoluują. Przyszłość użytkowej biblioteki lokalnej zależy więc od redefinicji jej funkcji od „magazynu informacji” ku miejscu inteligentnego przetwarzania i współtworzenia wartościowych treści, promującemu mądrość (krytyczne myślenie, weryfikację źródeł, etykę cyfrową) zamiast samej informacji, a jednocześnie pobudzającemu refleksyjność, zwłaszcza u osób młodych. W tym ujęciu, biblioteka może stać się platformą wspólnego analizowania i przeżywania ważnych treści (kluby dyskusyjne, czytania performatywne, debaty, gry narracyjne itp.), miejscem edukacji medialno-informacyjnej (kompetencje cyfrowe, *AI literacy*, *fact-checking* itp.) i animatorem więzi społecznych. Rola ta powinna być sprzęgnięta z celami szerszej polityki kulturalnej gminy, w tym rozwojem osobistym mieszkańców, integracją, wzmacnianiem postaw obywatelskich, prozdrowotną aktywnością, bezpieczeństwem publicznym, ochroną środowiska oraz budowaniem ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy. W wymiarze infrastrukturalnym, wymagać to będzie modernizacji przestrzeni bibliotecznych i ich wyposażenia technicznego, które umożliwiają pełnienie nowych, ale też dotychczasowych ról. Niemniej, transformacyjnych zmian nie należy ograniczać tylko do wymiaru infrastrukturalnego.

15. KAPITAŁ KULTUROWY

Kapitał kulturowy Gminy Siekierczyn ma charakter wielowarstwowy. Obejmuje znaczne dziedzictwo materialne (m.in. obiekty sakralne, cmentarne, archeologiczne, pałacowo-folwarczne, mieszkalne, parkowe i infrastrukturalne) oraz niematerialne (tradycje, zwyczaje, religie, kuchnię, a także osoby, fakty i wydarzenia historyczne). Ten wielowiekowy i wielonarodowy zasób, miejscami zagrożony zanikiem, posiada nie tylko potencjał turystyczno-rekreacyjny, ale też istotną wartość społeczną. Może nadal, także intensywniej, współtworzyć tożsamość lokalnej wspólnoty, integrować mieszkańców i budować więź z gminą, oddziałując nawet w pewnym stopniu na decyzje migracyjne, a jednocześnie wzmacniać odporność kulturową wobec ponadlokalnej homogenizacji kulturowych wzorców.

Strategicznie wymaga to równoczesnej ochrony i „uaktywnienia” dziedzictwa. Ochrona oznacza inwentaryzację, priorytetyzację interwencji, koordynację właścicielską, wsparcie prac budowlanych i pokrewnych, pośredniczenie w dystrybucji ponadlokalnych środków pomocowych oraz konsekwentne wdrażanie standardów konserwatorskich i dostępności. W szczególności dotyczy to zabytków nieruchomych. Uaktywnienie, oznacza z kolei nadawanie kapitałowi kulturowemu współczesnych funkcji: integracyjnych, obywatelskich, edukacyjnych oraz aktywizujących ruchowo i intelektualnie, a równocześnie komercyjnych, szczególnie w sektorze turystyki i rekreacji.

W wymiarze zarządczym, działania te powinny opierać się na komplementarnych rolach instytucji publicznych i partnerów, tj. Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Siekierczynie (animatora, kreatora), Gminnej Biblioteki Publicznej („bramy” do wiedzy i kompetencji informacyjnych), szkół (stałego filaru wielowymiarowej edukacji kulturowej), organizacji pozarządowych (operatorów mikroprojektów) i właścicieli obiektów (zarządców, inwestorów). Gminna polityka wobec lokalnego kapitału kulturowego powinna też celowo wspierać wykorzystującą go przed-

siębiorczość, wzmacniając generowanie trwałych efektów gospodarczych przy zachowaniu autentyczności i ładu przestrzennego. Taki układ działań pozwoli przekształcać go w uzupełniającą inne, ale realną przewagę rozwojową gminy, wzmacniającą tożsamość, spójność społeczną i atrakcyjność osiedleńczą.

16. PROBLEMY SPOŁECZNE I POMOC SPOŁECZNA

Problemy społeczne w Gminie Siekierczyn mają charakter wielowymiarowy obejmując, podobnie jak w wielu innych gminach, ubóstwo (także energetyczne), sieroctwo i problemy alimentacyjne, długotrwałe lub ciężkie choroby, przemoc domową, szczególne trudności macierzyństwa i wielodzietności, bezradność wychowawczą i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, uzależnienia oraz skutki zdarzeń losowych, a czasem klęsk. Zgodnie z obowiązkami ustawowymi, samorząd dostarcza świadczenia pieniężne i niepieniężne oraz wsparcie prewencyjne osobom i rodzinom dotkniętym lub zagrożonym powyższymi zjawiskami. Pomimo optymistycznego, głębokiego spadku liczby beneficjentów w niektórych kategoriach, jak np. środowiskowa pomoc społeczna, rośnie znaczenie nowych wyzwań lokalnych, które wymagają przebudowy narzędzi i sposobu organizacji pomocy.

Wobec nich priorytetem jest stworzenie nowoczesnej, skutecznej i efektywnej bazy instytucjonalno-organizacyjnej, szczególnie poprzez wykorzystanie formuły Centrum Usług Społecznych, jako nie tylko dostawcy, ale i koordynatora różnych form wsparcia, integrującego działania pomocowe, zdrowotne, edukacyjne, mieszkaniowe i transportowe prowadzone przez inne podmioty. Równolegle należy odpowiedzieć na rosnące potrzeby senioralne, szczególnie w zakresie stałych, lokalnych form opieki dziennej i, tam gdzie to zasadne, pobytu całodobowego, a także wzmacniać usługi środowiskowe (asystencja, opieka wytchnieniowa, teleopieka, wypożyczalnie sprzętu z dojazdem itp.).

Ponadto, konieczne jest wzmacnianie akcentów stawianych na prewencję i zdolność do skutecznego reagowania kryzysowego, w tym poprzez upowszechnianie proaktywnych postaw osobistych, społecznych i obywatelskich, rozwijanie integracji i samopomocy, aktywizacji ruchowej i kulturalnej oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego. Istotnym elementem jest także zmiana społecznego postrzegania pomocy z systemu „świadczeń za sam fakt pozostawania w trudnej sytuacji” na kontrakt wspierający, na ile to możliwe, wyjście z kryzysu, samodzielność ekonomiczną i włączenie społeczne.

Osobnym obszarem interwencji pozostaje redukcja uzależnień. Oprócz alkoholu i tytoniu narastają nowe ich formy, jak kompulsywne korzystanie z mediów społecznościowych i usług ekranowych, hazard oraz inhalacja substancji w postaci aerozolu (e-papierosy). Polityka gminna powinna łączyć profilaktykę szkolną i środowiskową, wsparcie dostępu do poradnictwa i terapii, działania informacyjne oraz instrumenty wsparcia rodzin.

Tak ukształtowany lokalny model inteligentnej prewencji i pomocy społecznej, oparty na CUS, wzmocnionej opiece dziennej dla seniorów, prewencji i zmianie paradygmatu świadczeń, zwiększy skuteczność pomocy, obniży koszty kryzysów społecznych i wzmocni spójność gminnej wspólnoty.

17. BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY

Bezpieczeństwo i porządek publiczny w Gminie Siekierczyn są ogólnie rzecz biorąc na więcej niż zadowalającym poziomie, w tym w odniesieniu do gmin o podobnym profilu, jednak działania na rzecz ich utrzymania i dalszej poprawy wymagają dalszej profesjonalizacji, dywersyfikacji i pogłębiania koordynacji.

Pierwszym priorytetem jest domknięcie „łańcucha bezpieczeństwa codziennego” poprzez wzmocnienie obecności prewencyjnej policji, dalszą modernizację i doposażenie OSP oraz podnoszenie ich kwalifikacji ratowniczych, kontynuację poprawy bezpieczeństwa ruchu, szczególnie w rejonach częstszej obecności dzieci i młodzieży, a także poprzez selektywną rozbudowę monitoringu wizyjnego.

W obszarze bezpieczeństwa społecznego kluczowe jest utrzymanie wysokiej sprawności Zespołu Interdyscyplinarnego i sprzęgnięcia go z GKRPA i szkołami. Skala uruchamianych procedur „Niebieskiej Karty” oraz sygnalizowane przez mieszkańców zjawiska przemocy domowej i cyberprzemocy wymagają ciągłości wsparcia, poczynając od interwencji, przez poradnictwo, po długofalową pracę środowiskową oraz edukację cyfrową dzieci i rodziców.

Zarządzanie kryzysowe powinno po pierwsze koncentrować się na lokalnych zagrożeniach hydrologicznych (zwłaszcza potok Siekierka), a dodatkowo także na zagrożeniach związanych z innymi ekstremalnymi zjawiskami atmosferycznymi, jak huraganowe wiatry, bardzo niskie i bardzo wysokie temperatury oraz susze. W tym zakresie niezbędny jest rozwój wysokich, również zintegrowanych co najmniej w wymiarze powiatowym, lokalnych zdolności reagowania, stała współpraca z Wodami Polskimi, utrzymanie i udrażnianie koryt mniejszych cieków wodnych i urządzeń melioracji szczegółowych, zapewnienie zdolności dystrybucji wody pitnej, ćwiczenia terenowe, lokalne plany ewakuacji oraz redundancja łączności i zasilania dla obiektów krytycznych, przy równoległym wykorzystaniu systemu wczesnego ostrzegania „KWISA”.

Jednocześnie, w świetle obecnej i realnie możliwej sytuacji międzynarodowej oraz nowych, wysoce wymagających obowiązków nałożonych na gminy, niezbędne jest wielowariantowe przygotowanie do zdarzeń o charakterze antropogenicznym: potencjalnych konfliktów zbrojnych, fal migracyjnych (w tym zwłaszcza uchodźczych) i

zbliżonych kryzysów. Oznacza to m.in. inwentaryzację i dostosowanie obiektów schronienia, wyznaczenie punktów recepcyjnych, logistycznych i informacyjnych, budowę zapasów kluczowych, szkolenia ludności, a także praktyczną weryfikację trafności planów zapewnienia ciągłości działania gminnych jednostek organizacyjnych i ich współpracy z administracją rządową, Policją, OSP, powiatem i innymi podmiotami.

Biorąc pod uwagę doświadczenia niedawnej przeszłości, utrzymywać także należy zdolności do pomocowego reagowania oraz do świadczenia podstawowych usług samorządowych w sytuacji epidemii. Z kolei ze względu na skalę działalności rolniczej prowadzonej w gminie, w obszarze działalności samorządu gminy powinno być także odpowiednio uwzględniane bezpieczeństwo epizootyczne.

Uzupełniając należy systemowo adresować zagrożenia porządkowe o charakterze powszednim, jak bezdomne psy, nieprzestrzeganie obowiązkowych szczepień zwierząt, drobna przestępczość i zakłócenia porządku. Wymaga to konsekwentnej egzekucji prawa, edukacji i współpracy z NGO oraz lekarzami weterynarii.

18. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe w Gminie Siekierczyn tworzą istotny, choć raczej rozproszony segment usług publicznych i animacji społecznej. Działają w obszarach wsparcia rodzin i dzieci (TPD), sportu i rekreacji (m.in. LZS TS Zaręba), aktywizacji seniorów oraz w ramach kół gospodyń wiejskich, uzupełniając ofertę publicznych instytucji i współpracując z GOPS, szkołami i GOKiS. Samorząd gminy prowadzi z nimi wielowymiarową, sformalizowaną współpracę, w tym na podstawie rocznych programów współpracy i umów, co wzmacnia ich działalność i jej wykorzystanie przez mieszkańców. Ogólnie rzecz biorąc, ta wspierana aktywność obywatelska ma charakter strategicznego potencjału rozwojowego, a oprócz współrealizacji zadań publicznych wzmacnia lokalny kapitał społeczny i kulturowy, a pośrednio także ludzki. Co więcej, potencjał lokalnego sektora pozarządowego wzrasta, co potwierdza wzrost liczby stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Działalność pozarządowa w Gminie Siekierczyn odbywa się jednak z ograniczoną tylko koordynacją z długookresowymi priorytetami gminy oraz częściowym monitoringiem jej rezultatów. Konieczne jest więc głębsze ze-strojenie rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi z celami, kierunkami działań oraz ich oczekiwanymi rezultatami określonymi SRGS 2026-2035, tak aby finansowanie zadaniowe, dostęp do infrastruktury i wspólna promocja silniej kontrybuowały do celów strategicznych. To samo dotyczy sfery ewaluacji. W wymiarze zarządczym, pożądane jest wspieranie wzrostu zdolności lokalnych NGO do skutecznej i efektywnej realizacji znaczących dla rozwoju gminy projektów rozwojowych finansowanych z innych źródeł niż jej budżet, zwłaszcza pomocowych. W wymiarze tym akcentować też należy wspieranie ich zdolności do działania na rzecz beneficjentów poza kręgiem własnych członków.

19. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Kapitał ludzki i społeczny Gminy Siekierczyn kształtują się w odmiennych wektorach. Ubytek ludności osłabia zasób kapitału ludzkiego, podczas gdy kapitał społeczny, oparty na wieloletnich więziach, zaufaniu i współpracy, pozostaje wciąż na poziomie satysfakcjonującym.

Aby negatywne czynniki (np. depopulacja, szybkie zmiany kulturowe, cyfryzacja, rosnące zagrożenia zewnętrzne) nie przełożyły się na erozję kapitału społecznego, zwłaszcza na osłabienie jego głównego składnika, jakim są więzi zaufania i współpracy, konieczne są skoordynowane działania samorządu na rzecz jego ochrony i wzmacniania. Ma to szczególne znaczenie w kontekście, planowanego w ramach SRGS 2026-2035, oparcia znacznej części prorozwojowych działań na współpracy z sektorem pozarządowym oraz utrzymania silnych stron gminy wynikających w dużym stopniu z dotychczasowego, wysokiego potencjału kapitału społecznego. Ma to również znaczenie w kontekście zamiaru pozyskiwania nowych mieszkańców. Oprócz kwalifikacji, pozycji zawodowej i zamożności przybyszów równie ważna jest bowiem ich lokalna integracja społeczna oraz budowa lokalnej tożsamości ukierunkowanych na cele rozwojowe gminy.

W odniesieniu do traconego kapitału ludzkiego, choć zależy on w dominującej mierze od podmiotów innych niż gminne, działalność samorządowa jest również niezwykle pożądana. Poza pozyskiwaniem nowych mieszkańców i odzyskiwaniem przeszłych, niezbędne są działania na rzecz wielowymiarowego wzrostu ich kwalifikacji. W szczególności dotyczy to kompetencji cyfrowych, umiejętności w zakresie przedsiębiorczości, bezpieczeństwa, zrównoważonego wykorzystania środowiska oraz zdrowia. Komplementarne, niezbędne działania samorządu na rzecz kapitału ludzkiego również dotyczą zdrowia, ale mieszczą się w zakresie poszerzania dostępu do systemów jego prewencji i przywracania, a zatem przede wszystkim sportowo-rekreacyjnych, medycznych, diagnostycznych i rehabilitacyjnych.

20. DIALOG SAMORZĄDU ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Obecna, ugruntowana praktyka dialogu samorządu ze społecznością lokalną ma charakter wielokanałowy, w większości umocowany w przepisach prawa i łączy narzędzia cyfrowe (strony www, BIP, media społecznościowe i inne) z formami tradycyjnymi (spotkania, konsultacje, zebrania, tablice ogłoszeń, „Gazetka Siekier-

czyńska” i inne). Dodatkowo, w ostatnim okresie, dialog ten prowadzony był w trybie warsztatowym i poprzez szerokie badania ankietowe.

Dialog ten należy intensywnie kontynuować i rozwijać, tak aby mieszczące się w nim informowanie, konsultowanie i współdecydowanie tworzyło spójny łańcuch wartości publicznej. Jest bowiem nie tylko warunkiem prawidłowego, bieżącego funkcjonowania samorządu. W perspektywie obecnych i nadchodzących wyzwań przed jakimi gmina stoi, jest także krytycznym warunkiem sprostania im, a przez to osiągnięcia celów SRGS 2026-2035. Skala koniecznych w najbliższych latach, nierzadko odważnych i trudnych decyzji, w tym modyfikujących dystrybucję samorządowego zaangażowania, wymaga, by ich powody i oczekiwane rezultaty były dla mieszkańców transparentne i zrozumiałe. Dialog stanowi także przesłankę poszerzania i podnoszenia efektywności partycypacji społecznej w realizacji strategii oraz legitymizacji działań samorządu gminy.

Biorąc powyższe pod uwagę, przedmiotowy dialog nie może ograniczać się do minimum ustawowego. Należy rozwijać jego nowe kanały i platformy dialogu, w tym oparte na młodzieżowej radzie gminy i gminnej radzie seniorów, cykliczną ankietyzację oraz rozwiązania organizacyjno-techniczne ułatwiające współdecydowanie. Szczególnie ważne jest intensyfikowanie i wspieranie liderów sołeckich, organizacji pozarządowych i grup specyficznych (młodzież, seniorzy, przedsiębiorcy) jako „multiplikatorów” komunikacji oraz łączenie form offline i online, tak aby dotrzeć także do osób mniej aktywnych cyfrowo. Pożądane jest także zapewnienie wysokiej spójności ekosystemu komunikacyjnego, w tym jakości sprzężeń zwrotnych, tak aby mieszkańcy mogli wiedzieć „co zrobiono z ich głosem”. Tak rozumiany dialog powinien sprzyjać nie tylko zgłaszaniu opinii, ale też ich waznieniu i priorytetyzacji w świetle ograniczeń budżetowych i długofalowych celów, tak by wzmacniać zaufanie, sprawczość mieszkańców oraz odporność i rozwojową dynamikę całej wspólnoty lokalnej.

21. SAMORZĄD GMINY

To samorząd Gminy Siekierczyn opracowuje i uchwała SRGS 2026-2035, a zarazem jest głównym podmiotem odpowiedzialnym za jej realizację. Aby w sposób satysfakcjonujący osiągnąć cele rozwojowe wyznaczone na podstawie rozpoznanych wyzwań społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych oraz oczekiwań interesariuszy, zwłaszcza mieszkańców i przedsiębiorców, niezbędne jest dalsze wzmacnianie skuteczności i efektywności jego działań, a w nie mniejszym stopniu, także ich trafności. Dotyczy to samorządu rozumianego nie tylko jako organy gminy, ale włącznie z jego wszystkimi jednostkami organizacyjnymi.

W związku z powyższym, należy wzmacniać rolę samorządu Gminy Siekierczyn jako integratora rozwoju ukierunkowując polityki sektorowe na realizację SRGS 2026-2035, w szczególności zapewniając spójność z nią planowania przestrzennego, finansowego i inwestycyjnego. Należy również wzmacniać zdolności zarządcze samorządu w cyklu „planowanie – budżet – realizacja – monitoring – ewaluacja”, z jasnymi celami, konkretnymi działaniami, jednoznacznymi wskaźnikami rezultatu i finansowaniem. W wymiarze organizacyjnym i technicznym, konieczne jest przede wszystkim wzmacnianie kultury projektowej, stałe podnoszenie kwalifikacji wszystkich samorządowców, poszerzanie kadr działających w newralgicznych obszarach, wdrażanie zespołów międzyreferatowych i międzyjednostkowych, dalsza cyfryzacja z aplikacją sztucznej inteligencji, implementacja proefektywnościowych rozwiązań technicznych oraz zagwarantowanie sprawczości samorządu w sytuacjach kryzysowych. W perspektywie finansowej, szerzej omówionej niżej, krytyczną rolę odgrywać będą zapewnienie zdolności własnej akumulacji wraz z pozyskiwaniem znacznych środków zewnętrznych, zapewnienie wysokiego udziału corocznych wydatków majątkowych oraz aktywniejsze zarządzanie długiem. W sferze współpracy, niezbędne jest pogłębianie relacji z powiatem, województwem, gminami sąsiednimi, NGO i biznesem, a także świadome wykorzystywanie potencjału projektów transgranicznych jako źródła wiedzy, innowacji i środków. Kluczowym komponentem doskonałości organizacyjnej samorządu będzie także, zaprezentowany wyżej, pogłębiony dialog z mieszkańcami i innymi interesariuszami gminy.

22. FINANSE SAMORZĄDU GMINY

Finanse Gminy Siekierczyn charakteryzuje silny, wieloletni wzrost dochodów i wydatków, przy jednoczesnej wrażliwości na zmiany otoczenia fiskalnego i koniunkturę projektową. Po stronie dochodowej ujawnia się wysoka rola środków zewnętrznych (dotacje, fundusze UE), które stały się filarem montażu finansowego, podczas gdy waga własnych źródeł, zwłaszcza podatków lokalnych i dochodów z majątku, pozostaje ograniczona. W strukturze przychodów szczególnie istotne są środki dotacyjne i unijne oraz część oświatowa subwencji ogólnej. Jednocześnie udział podatku rolnego jest niski w relacji do znaczenia rolnictwa w lokalnej gospodarce, a zależność od udziałów w PIT obnażyła, podobnie jak w wielu innych gminach, podatność na decyzje centralne (gwałtowny spadek wpływów z PIT w 2023 r.). Zbywanie składników majątkowych od lat dostarcza jedynie marginalnych wpływów i jest związane z potencjałem tego źródła i ograniczeniami w jego wykorzystywaniu.

Zdolności rozwojowe gminy w ostatnich latach w dużym stopniu podparła jej skuteczność w pozyskiwaniu funduszy pomocowych. Skala środków grantowych (głównie z POiŚ i RPO WD) odpowiada około połowie współczesnych rocznych dochodów budżetowych gminy, co potwierdza dojrzałość operacyjną administracji, ale jednocześnie uzależnia dynamikę inwestycji od cykli naborów i wymogów programowych. Wydatki rosły proporcjonalnie do dochodów, a udział nakładów inwestycyjnych silnie się wahał, osiągając w 2023 r. najwyższe w

ostatnich latach wartości (ok. 35% wydatków ogółem), co dowodzi zdolności do kumulacji projektów, ale też zwiększa presję na finansowanie kosztów utrzymania nowej infrastruktury w kolejnych latach. Równolegle obserwuje się wzrost wydatków bieżących administracji, napędzany inflacją, wzrostem płacy minimalnej i rozszerzaniem katalogu zadań publicznych. Koszty obsługi długu pozostają natomiast umiarkowane.

Biorąc powyższe pod uwagę, jako priorytet polityki finansowej gminy wskazać należy utrzymywanie wysokiej sprawności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (projekty wieloletnie, portfel dopasowany do SRGS 2026-2035), przy jednoczesnym dywersyfikowaniu i pogłębianiu własnej bazy dochodowej, zwłaszcza poprzez inwestowanie w rozwój gospodarczej bazy podatkowej, profesjonalizację gospodarowania majątkiem (najem, dzierżawy, zagospodarowanie „nieaktywnych”), a także pogłębianie odpłatności usług tam, gdzie jest to społecznie, środowiskowo i ekonomicznie uzasadnione. Jako priorytet należy też wskazać, takie planowanie inwestycyjne, które silnie uwzględnia koszty cyklu życia aktywów i zdolność budżetu do finansowania eksploatacji (energia, utrzymanie), tak aby nie erodować bieżącego wyniku budżetowego i nie uszczuplać dalszej akcji inwestycyjnej gminy. Po trzecie, dla utrzymania tempa rozwoju i pełniejszej absorpcji środków zewnętrznych, zwłaszcza w obliczu ich perspektywicznej, znacznej redukcji, należy dopuszczać zwiększenie zadłużenia gminy, lecz pod warunkiem zachowania bezpiecznego bufora wskaźnika z art. 243 u.f.p. i trwałej nadwyżki operacyjnej. Nowy dług powinien finansować wyłącznie projekty o wysokiej wartości dodanej i mierzalnym efekcie kosztowym lub/i społecznym lub/i gospodarczym lub/i środowiskowym (m.in. przedsiębiorczość, efektywność energetyczna, gospodarka wodno-kanalizacyjna, bezpieczeństwo, osadnictwo i kluczowe odcinki dróg). Warto utrwalać otwartą politykę inwestycyjną w sferach, które już wykazały zwrot społeczno-gospodarczy, jednocześnie równoważąc je przedsięwzięciami redukującymi koszty bieżące.

3.2. Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

Uwzględniając zidentyfikowaną sytuację Gminy Siekierczyn, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery gospodarczej. Choć infrastruktura techniczna i usługi świadczone na jej bazie wpływają na wszystkie sfery rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski jej dotyczące. W większości przypadków, tworzenie jej i zarządzanie nią jest bowiem domeną działalności gospodarczej lub działalności administracyjnej o cechach zbliżonych do takiej działalności.

23. GOSPODARCZE ODDZIAŁYWANIA MIAST I INNYCH MIEJSC KONCENTRACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W REGIONIE

Gospodarcze oddziaływania miast i innych węzłów aktywności w subregionie kształtują warunki rozwoju Gminy Siekierczyn wielotorowo. Najbliższe ośrodki, tj. Lubań oraz Zgorzelec/Görlitz, a także pełnią funkcję podstawowych biegunów rynku pracy, usług biznesowych i konsumpcyjnych, przyciągając dojazdy wahadłowe oraz „wysysając” część miejscowego popytu detalicznego i usługowego. Jednocześnie stanowią kanał dyfuzji wiedzy, technologii i standardów organizacyjnych, z których korzystają lokalni przedsiębiorcy oraz instytucje. Równolegle istotne znaczenie mają podstrefy Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości, a uzupełniając także Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Stanowią one bieguny inwestycji przemysłowych i logistycznych, generują popyt na pracę, tworzą sieci poddostawców, a nawet oddziałują na ceny gruntów. W skali regionalnej Legnica i Wrocław, działają jako ośrodki aspiracyjne (edukacja, specjalistyczne usługi, zatrudnienie w sektorach wyższej wartości dodanej), które podnoszą oczekiwania płacowe i kompetencyjne, ale równocześnie intensyfikują presję migracyjną młodszych roczników.

Ogólnie rzecz biorąc, mechanizm powyższych oddziaływań jest typowy dla małych gmin wiejskich, a więc asymetryczny. Gmina Siekierczyn korzysta z dostępu do rynków pracy i usług, lecz część efektów fiskalnych i inwestycyjnych materializuje się poza jej granicami. Występuje w niej też podatność na wahania koniunktury regionalnych branż (rolnictwo, logistyka, budownictwo, handel), na koszty dojazdów i na zaburzenia łańcuchów dostaw. Z drugiej strony rośnie znaczenie działalności i pracy zdalnej oraz hybrydowej, która umożliwia „przechwytywanie” wynagrodzeń generowanych w miastach przez podmioty i osoby z gminy, zwłaszcza gdy mają dostęp do nowoczesnej infrastruktury cyfrowej i rzadsze umiejętności. Korzystnym, lecz wciąż w niewielkim stopniu wykorzystanym kanałem interakcji są powiązania transgraniczne, takie jak bliska turystyka i rekreacja, drobny handel, kooperacja produkcyjna i rolna, a także projekty rozwoju kwalifikacji zawodowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, relacji z ośrodkami gospodarczymi regionu nie należy traktować jako gry o nieuchronnej dla gminy, dającej się minimalizować jedynie, sumie ujemnej, ani nawet o osiągalnej sumie zerowej, lecz jako bazę do stworzenia dynamicznego układu obopólnych korzyści. Gmina Siekierczyn może w nim oferować dobrą przestrzeń, ponadprzeciętną jakość życia, walory naturalne i kulturowe, produkty rolne oraz znaczną elastyczność gospodarczą, a miasta i strefy regionu – rynki, specjalizacje, kapitał ludzki i wiedzę. Strategia powinna te przepływy porządkować i maksymalizować ich lokalną wartość dodaną. Aby zmaterializować tę wizję, niezbędny jest szereg działań samorządowych, w tym wzmacnianie mobilności codziennej, budowa lokalnego, prostego lecz spójnego ekosystemu przedsiębiorczości, wzmacnianie kompetencji dopasowanych do subregionalnych popytów i włączanie firm z gminy w łańcuchy wartości ww. miast i stref, aktywizacja dzie-

dzictwa przyrodniczo-kulturowego oraz przyciąganie nowych, przedsiębiorczych mieszkańców, w tym pracujących zdalnie.

24. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Rynek pracy Gminy Siekierczyn cechuje się niskim poziomem bezrobocia rejestrowanego, lecz z utrzymującymi się napięciami strukturalnymi. Utrzymują się wysokie udziały osób długotrwale pozostających bez pracy oraz bezrobotnych osób 50+, a niskie kwalifikacje zawodowe i deficyty kompetencji miękkich cenionych przez pracodawców (m.in. odpowiedzialność, koncentracja, zaangażowanie, kreatywność) nie są wśród nich rzadkością. Występuje także segment bezrobotnych trwale nieukierunkowanych na podjęcie legalnej, stałej pracy oraz zjawisko bezrobocia nierejestrowanego, które zaniża obraz potencjalnej podaży pracy. Po stronie podaży dodatkową barierę stanowią ograniczenia zdrowotne, niedobór usług opieki nad dziećmi do lat 3 i niska mobilność części gospodarstw domowych. Po stronie popytu występuje natomiast sezonowość i cykliczność, np. w branży budowlanej i rolnej, a także presja na elastyczne formy zatrudnienia, co utrudnia stabilne włączenie osób o niższych kwalifikacjach. Dostęp do rynków pracy w miastach i strefach gospodarczych (sub)regionu ograniczają koszty dojazdów indywidualnych i czasy dojazdów zbiorowych.

W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabierają działania w zakresie ponadlokalnego transportu publicznego, oraz współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Lubaniu, w tym w zakresie instrumentów przewidzianych w nowych regulacjach rynku pracy i służb zatrudnienia. Nie zastąpią one jednak konsekwentnej, lokalnej polityki rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w obszarach opartych na naturalnych przewagach gminy, takich jak turystyka, rekreacja, opieka i rehabilitacja, rolnictwo i jego obsługa, przetwórstwo spożywcze i inne, które mogą tworzyć miejsca pracy o zróżnicowanych wymaganiach kompetencyjnych. Wreszcie, rosnąca rola pracy zdalnej uzasadnia intensywne wspieranie inwestycji w infrastrukturę i rozwiązania techniczne, w tym zwłaszcza w łącza szerokopasmowe, a nawet w rozwiązania typu coworkingowego. Istotne znaczenie powinna mieć też odpowiednia pomoc społeczna, tzn. działająca głównie jako dźwignia możliwej aktywizacji i unikająca działań utrwalających życiową bierność.

25. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Działalność gospodarcza w Gminie Siekierczyn rozwija się w warunkach rosnącej przedsiębiorczości mieszkańców i utrwalonego modelu mikrofirm o najczęściej niskim stopniu nowoczesności i innowacyjności, głównie niskomarżowych i z niskimi nakładami kapitałowymi. W ostatnich dwóch dekadach liczba podmiotów wzrosła istotnie mimo niekorzystnych zjawisk demograficznych, co świadczy o wzroście skłonności do zakładania działalności i napływie części przedsiębiorców z otoczenia miejskiego. Strukturalnie dominuje sektor najmniejszych firm, a największe skupiska aktywności koncentrują się w budownictwie, handlu i obsłudze rynku nieruchomości. Mniejszy, lecz znaczący udział stanowi przetwórstwo i serwis (m.in. wyroby metalowe, naprawa i instalowanie maszyn). Wysoka rotacja występuje szczególnie w budownictwie, handlu, przetwórstwie oraz usługach profesjonalnych i wspierających, co odzwierciedla elastyczność, ale też wrażliwość lokalnego ekosystemu MŚP.

Na warunki prowadzenia biznesu korzystnie wpływają wybrane atuty infrastrukturalne, jak wysoki poziom wodociągowania i stosunkowo wysoki poziom skanalizowania, sieć dróg gminnych oraz powiązania drogowe i kolejowe z ośrodkami subregionalnymi. Wsparciem dla pracy zdalnej i e-biznesu są nowe, duże inwestycje światłowodowe eliminujące „białe plamy” w dostępie szerokopasmowym. Również obecność lokalnych podmiotów o ugruntowanej pozycji (np. serwis i handel maszynami rolniczymi), a także potencjał zatrudnieniowy Zakładu Karnego w Zarębie, rozszerzają bazę kooperantów i popyt na usługi.

Jednocześnie przedsiębiorczość mierzy się z licznymi barierami rozwoju, w tym ponadlokalnie powszechnymi. Są to wysokie koszty prowadzenia działalności, w tym zwłaszcza pracy i nośników energii, złożoność i niejednoznaczność prawa gospodarczego, niedostatek większych pracodawców w granicach gminy oraz deficyt odpowiednich pracowników. Niedorozwój bazy gastronomiczno-noclegowej ogranicza komercjalizację ruchu turystyczno-rekreacyjnego. Nakładają się na to ryzyka oraz czynniki specyficzne dla poszczególnych branż.

Potencjał rozwoju gospodarczego gminy leży w pozyskiwaniu popytu, kapitału, innowacji i mieszkańców z ponadlokalnego otoczenia (miasta, strefy ekonomiczne) oraz łączeniu ich z endogeniczną energią mikroprzedsiębiorczości, dostępnością przestrzeni i infrastruktury, walorami naturalnymi i zamieszkania oraz kapitałem kulturowym. Pogłębianie tego połączenia wymaga jednak jego promowania, a przede wszystkim redukcji kosztów transakcyjnych. Przestrzeń, infrastruktura, walory i kultura gminy muszą być ponadlokalnie znane, a jednocześnie dostępne, przy czym dostępność ta musi być zintegrowana i zrównoważona.

26. ROLNICTWO

Rolnictwo pozostaje jednym z najsilniejszych filarów gospodarki Gminy Siekierczyn dzięki relatywnie dobrym glebom i warunkom agroklimatycznym oraz dominacji gospodarstw indywidualnych. Jednocześnie sektor przeszedł gwałtowną koncentrację. W latach 2002-2020 liczba gospodarstw zmniejszyła się o około trzy czwarte,

praktycznie eliminując mikrogospodarstwa i przesuwając zasoby ziemi do większych podmiotów. Po początkowym spadku areału użytków rolnych nastąpiła jego odbudowa, a większość gruntów utrzymywana jest w dobrej kulturze rolnej. Pogłębia się utowarowienie lokalnego rolnictwa, jego uprzemysłowienie i ogólna mechanizacja produkcji – rośnie jego intensywność. Spada zatem udział mieszkańców zaangażowanych w działalność rolniczą, przy czym w ramach tego procesu maleje tzw. bezrobocie ukryte w rolnictwie, jak i „wychodzą” z rolnictwa osoby w wieku, który nie pozwala już na aktywne pozostawanie w nim. Dane o nakładach pracy wskazują natomiast na wciąż znaczny udział w nim pracy niepełnoetatowej. Niemniej, dzięki jego koncentracji i mechanizacji oraz dzięki ogólnokrajowym zmianom strukturalnym, mieszkańcy i wiele budynków wiejskich szybko tracą związki z rolnictwem – urbanizują się.

Struktura produkcji roślinnej jest silnie zbożowo-rzepakowa, przy niewielkim udziale upraw białkowych. W uzupełniającej uprawy produkcji zwierzęcej wyróżnia się drób i jaja, natomiast trzoda i bydło mają małą skalę. Specjalizacyjne cechy rolnictwa wzmacniają jego wydajność, ale podnoszą wrażliwość na wahania rynkowe oraz ryzyka środowiskowe i epizootyczne. Jednocześnie, lokalne rolnictwo boryka się z charakterystycznymi dla niego, współczesnymi, ponadlokalnymi problemami, jak narastająca konkurencja międzynarodowa, zagrożenia klimatyczne, wzrost cen energii i inne.

W tej sytuacji, rola samorządu Gminy Siekierczyn wobec lokalnego rolnictwa powinna być wielowymiarowa. Po pierwsze, niezbędne jest zapewnienie dogodnych, infrastrukturalnych warunków jego rozwoju. Chodzi tu przede wszystkim o gminne drogi dojazdowe do pól oraz urządzenia melioracji szczegółowej. Po drugie, rolnictwo potrzebuje odpowiedniego planowania przestrzennego, w tym chroniącego rolnicze przestrzenie produkcyjne, także w wymiarze ich przestrzennej integracji. Po trzecie, w odpowiedzi na oczekiwania producentów rolnych, pożądane jest angażowanie się gminy w ich inicjatywy kooperacyjne, w szczególności ukierunkowane na wzrost ich pozycji rynkowej, ograniczanie ryzyk cenowych, integrację produkcji rolnej z przetwórstwem, a także na podnoszenie bezpieczeństwa produkcji rolnej. Po czwarte, gmina ma do odegrania rolę w zakresie pasów zieleni oraz zadrzewień i innych nasadzeń śródpolnych mających na celu redukcję erozji wietrznej i wodnej oraz ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na lokalne ekosystemy. Po piąte, gmina powinna wspierać działania prowadzone przez podmioty statutowo działające na rzecz subregionalnego rolnictwa, zwłaszcza, te które dotyczą dobrych praktyk rolniczych, minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko oraz pozyskiwania kapitału na rozwój rolnictwa. Wreszcie po szóste, w ramach rozwoju regionalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, warto poszukiwać dróg rozwoju agroturystyki i działalności pośrednich, a także detalicznego handlu lokalnymi produktami rolnymi.

27. PONADLOKALNE FUNKCJE TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

Ponadlokalne funkcje turystyczno-rekreacyjne Gminy Siekierczyn znajdują się obecnie w początkowym stadium rozwoju, lecz dysponują wyraźnym potencjałem wzrostu. Rdzeń walorów, na których można je oprzeć tworzą lasy i mozaika krajobrazu podgórsko-rolniczego z doliną Siekierki, licznymi zbiornikami wodnymi oraz użytkowaniem ekologicznym „Jezioro Formoza”. Uzupełniają je przebiegający przez gminę szlak turystyczny (Wesołówka-Siekierczyn-Rudzica) i obwodnica rowerowa „Lubański Las”, a także zespoły pałacowo-parkowe i obiekty sakralne o znaczącej wartości historycznej. Te zasoby są wzmacniane przez ofertę GOKiS oraz aktywność organizacji pozarządowych, w tym wydarzenia o zasięgu ponadlokalnym. Co do układu komunikacyjnego, to bliskość autostrady nr 4, a także droga krajowa nr 30, droga wojewódzka nr 357 i linia kolejowa nr 274, zapewniają dobrą dostępność gminy dla mieszkańców regionu. Trendy popytowe w regionie są spójne z zasobami gminy. Dotyczy to np. turystyki aktywnej i rowerowej, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sentymentalnej, turystyki zdrowotnej oraz niestandardowych jej form, jak np. geocaching.

Jednocześnie brakuje jednak infrastruktury, zarówno tzw. „twardej”, jak i „miękkiej”, które pozwoliłyby tym i innym zasobom przełożyć się na stały lub choćby sezonowo istotny ruch odwiedzających. Zaplecze noclegowe ma charakter załączkowy, brakuje dróg dla rowerów (w rozumieniu przepisów), stacja kolejowa w Zarębie wymaga poprawy standardu (węzeł przesiadkowy, parkingi, integracja z transportem lokalnym), a wiele obiektów zabytkowych pozostaje w słabym stanie technicznym lub niewykorzystanych funkcjonalnie. Wyjątkiem jest kompleks „Basen” (trampoliny, skatepark, boiska, ścieżki), który posiada potencjał ponadlokalny, ale pełni on raczej rolę węzła oferty dziennej dla mieszkańców niż magnesu dla turystów. Gmina Siekierczyn nie posiada produktów turystycznych, ani ich pierwowzorów, które mogłyby się nimi w przyszłości stać.

Warunkiem przejścia od rozproszonego potencjału do rozpoznawalnych, ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych jest aktywna rola samorządu gminy w stymulowaniu skali i struktury ruchu. Oznacza to równocześnie: zapewnienie ram prawno-przestrzennych i uzbrajania terenów, budowę ogólnodostępnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (będzie również służyć mieszkańcom), tworzenie zintegrowanych ponadlokalnie, w tym transgranicznie spójnych wzajemnie szlaków pieszych, rowerowych, wodnych i konnych, profesjonalny marketing oraz wsparcie powstawania i rozwoju lokalnych firm wraz z bazą noclegowo-gastronomiczną, a także selektywne przyciąganie inwestorów zewnętrznych. Kluczowe będzie też odpowiednie przekształcenie zasobów w produkty, refunkcjonalizacja wybranych obiektów dziedzictwa, połączenie „kotwic” takich jak kompleks „Basen” z kalendarzem wydarzeń i spójną siecią tras, a także podniesienie pojemności i bezpieczeństwa oferty

rowerowej i pieszej. Działania samorządu powinny wynikać z kompleksowego programu rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, nastawionego na wzrost dochodów mieszkańców, przedsiębiorców i budżetu gminy, realizowanego we współpracy z lokalnym biznesem i w koalicjach międzygminnych, w tym transgranicznych. Całość musi pozostawać zgodna z zasadami rozwoju zrównoważonego, być objęta monitoringiem oddziaływań oraz odwoływać się do współczesnych oczekiwań odbiorców: innowacyjności i kreatywności, głębokiego zakorzenienia kulturowego i środowiskowego oraz doświadczeń i emocji, angażujących zarówno fizycznie, jak i intelektualnie.

28. HANDEL

Choć na terenie gminy funkcjonuje kilkanaście placówek handlu hurtowego, w tym jedna o znaczeniu ponadregionalnym z branży rolnej, handel w Gminie Siekierczyn pełni przede wszystkim funkcje podstawowe – zaspokaja codzienne potrzeby mieszkańców w zakresie artykułów spożywczych, chemii gospodarczej, paliw i drobnych usług okołohandlowych. Struktura podaży opiera się na sieci małych punktów detalicznych i pojedynczych placówkach sieciowych, natomiast zakupy o wyższym stopniu specjalizacji, w tym trwale dobra konsumpcyjne, realizowane są głównie w ośrodkach subregionalnych. Skutkuje to „wypływem” popytu poza gminę i niską retencją części wydatków gospodarstw domowych. Równolegle widać rosnący wpływ kanałów zdalnych (e-commerce, automaty paczkowe), które zmieniają zachowania zakupowe i wymagają innej logistyki lokalnej (miejsca postoju, dostępność 24/7, bezkolizyjny odbiór).

Po stronie podaży handel pozostaje domeną mikroprzedsiębiorstw, często o ograniczonych zasobach kapitału i kadr. Wrażliwość na czynniki kosztowe (energia, praca, najem) i zmienność popytu skutkuje lokalnie wysoką rotacją podmiotów, co osłabia stabilność oferty i ciągłość relacji z klientami. Niektóre były lokale handlowe są trwale opuszczone. W handlu detalicznym widoczne są trendy kurczenia się asortymentu i przechodzenia do formatów samoobsługowych. Część firm hurtowych ulokowanych poza gminą przejmuje funkcję „magazynu” dla lokalnych sklepów. Nie przewiduje się rozwoju intensywnego handlu wielkopowierzchniowego zarówno z powodów rynkowo-ekonomicznych jak i przestrzennych.

Popyt determinują lokalne czynniki demograficzne i mobilność. Starzenie się populacji zwiększa zapotrzebowanie na bliskość punktów sprzedaży, a dojazdy do pracy poza gminę kształtują rytm zakupów (zakupy tranzytowe, wieczorne okna popytu), a brak wyrazistych węzłów wymiany pasażerskiej ogranicza naturalne potoki klientów. Potencjał dodatkowego popytu niesie ruch turystyczno-rekreacyjny, lecz bez odpowiedniej oferty gastronomiczno-noclegowej i produktów lokalnych przekłada się on na sprzedaż jedynie incydentalnie.

Rola samorządu gminy wobec handlu jest ograniczona. Niemniej, jego stymulacja powinna odbywać się poprzez planowanie przestrzenne oraz zapewnianie ich odpowiedniej, komunalnej obsługi infrastrukturalnej, w tym drogowo-parkingowej i rowerowej. Istotne znaczenie będzie mieć też tworzenie lokalnych mikrocentrów, w których placówki handlowe będą sąsiadować z obiektami sportu, kultury, edukacji, komunikacji, e-commerce, rekreacji, turystyki itp. Po trzecie, handel może korzystać z efektów sąsiedztwa gospodarki rolnej poprzez rozwój stałych i sezonowych punktów sprzedaży bezpośredniej. W tym kontekście znaczenie ma rozwój targowisk w Siekierczynie i w Zarębie.

29. GOSPODARKA LEŚNA

Gmina Siekierczyn posiada stosunkowo niewielkie zasoby leśne. Nadleśnictwo Pieńsk i Nadleśnictwo Świeradów prowadzą w nich planową gospodarkę leśną, w tym nastawioną na produkcję surowca drzewnego. Lasy te pełnią także istotne role środowiskowe w wymiarze subregionalnym i regionalnym – ekosystemowe, korytarze ekologiczne, retencji wód itp. Pełnią też funkcje krajobrazowe oraz społeczne, zapewniając przestrzeń rekreacji codziennej. Funkcje turystyczne lokalnych lasów, ze względu na inicjalny dopiero etap rozwoju tego sektora działalności w gminie, są wciąż marginalne.

Na trwałość funkcji lasów oddziałują zjawiska presyjne, m.in. niedobory wody, epizody silnych wiatrów oraz podatność biologiczna monokultur iglastych. Istnieją ryzyka nielegalnego deponowania w nich odpadów, pożarów i konfliktów w strefie styku lasu z zabudową. W części zadrzewień śródpolnych obserwowalna bywa sukcesja gatunków inwazyjnych.

W odniesieniu do lasów, pożądana jest kontynuacja i rozwój współpracy z nadleśnictwami ukierunkowanej z jednej strony na optymalizację działań prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych gminy, a z drugiej na zrównoważone otwieranie zasobów leśnych dla ruchu turystyczno-rekreacyjnego, edukacji przyrodniczej i wykorzystania runa leśnego. Zasadne jest również kierunkowanie tej współpracy na rozwój mikroretencji, wzrost bioróżnorodności śródpolnego sąsiedztwa lasów, przeciwdziałanie erozji, ochronę pożarową i ochronę przed zjawiskiem tzw. dzikich wysypisk, a także na komunikację społeczną dotyczącą gospodarki leśnej. Udział podmiotów trzecich w tej współpracy, takich jak organizacje pozarządowe, samorządy sąsiednie i instytucje państwowe odpowiedzialne za gospodarkę wodną, dystrybucję środków pomocowych oraz ochronę środowiska, należy traktować jako kluczowy katalizator jej powodzenia.

30. KOPALNICTWO I GÓRNICTWO

Na obszarze gminy udokumentowano złoża kruszyw i glin, a w jej zasięgu geologicznym znajdują się także złoża bazaltu. Rozpoznano także pokłady węgla brunatnego, które nie są obecnie eksploatowane. Eksploatacja bazaltu prowadzona jest poza granicami gminy, ale jej oddziaływania (zapylenie, hałas, ruch ciężkiego transportu) dotyczą wschodniej części gminy, zwłaszcza rejonu Zaręby, co wymaga stałego monitoringu i działań ograniczających uciążliwości.

W kontekście ładu przestrzennego i jakości życia kluczowe są tereny górnicze (obszary przewidywanych wpływów robót górniczych), które częściowo wchodzi na obszar gminy i nakładają dodatkowe rygory planistyczne. Oznacza to konieczność precyzyjnego ważenia funkcji mieszkaniowych i rolniczych oraz korytarzy transportu surowców z ochroną środowiska i bezpieczeństwem ruchu. W przypadku potencjalnych przedsięwzięć wydobywczych (kruszywa, gliny) niezbędne jest formalne zabezpieczenie tras wywozu i zasad eksploatacji, a także wymogi rekultywacji powyrobisk, z preferencją dla kierunków wodnych i przyrodniczych, wspierających lokalną retencję i bioróżnorodność.

Aspekt hydrogeologiczny nadaje gospodarce surowcami dodatkowy wymiar. Gmina leży w obrębie JCWPd 93 i 105 oraz JCWP GW600092, gdzie presje przemysłowe i pogórnice są wskazywane jako istotne czynniki ryzyka, a wody podziemne regionu są także kształtowane przez odwodnienia wielkoskalowych wyrobisk w zlewni Nysy Łużyckiej (KWB „Turów”). W planowaniu należy więc minimalizować negatywny wpływ na bilans wód, unikać kolizji z osiami przepływu i dolinami oraz priorytetyzować oceny oddziaływania na JCWPd i kompensacje przyrodnicze. Z perspektywy rozwoju lokalnego, potencjalne wydobycie powinno być oceniane nie tylko przez pryzmat przychodów i miejsc pracy, lecz także kosztów zewnętrznych (potencjalne: hałas, zapylenie, degradacja dróg, utrata walorów turystyczno-rekreacyjnych).

31. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W UJĘCIU GENERALNYM

W warunkach rosnących, miejskich aspiracji mieszkańców Gminy Siekierczyn oraz jej konkurencji z innymi gminami o mieszkańców, inwestorów i osoby odwiedzające je w celach turystyczno-rekreacyjnych, kluczowe staje się budowanie nadwyżki infrastrukturalnej rozumianej jako celowe, wyprzedzające popyt zwiększenie zdolności systemów infrastrukturalnych, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między jej poszczególnymi domenami. W przeciwnym razie efekty nawet dużych nakładów i nasycenia w jednym sektorze zostaną zneutralizowane przez niedobory i wąskie gardła w innych, nie przynosząc oczekiwanej poprawy jakości życia, retencji demograficznej, inwestycji gospodarczych i ruchu turystyczno-rekreacyjnego.

Powyższe oznacza po pierwsze konieczność zapewnienia komplementarności mobilności. Obok modernizacji dróg i bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych, konieczne jest poszerzanie dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój ilościowy i uspołnienie czasowo-przestrzenne komunikacji zbiorowej oraz rozwój stacji kolejowej w Zarębie jako węzła przesiadkowego. Po drugie, oznacza to konieczność zintegrowanego rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej i błękitno-zielonej, m.in. przez dalsze domykanie standardu wodno-kanalizacyjnego, retencję, udoskonalone, melioracyjne i przeciwpowodziowe gospodarowanie wodami opadowymi oraz rozwiązania przeciwoerozyjne. Po trzecie, dalszego rozwoju wymagają warstwa energetyczna i cyfrowa, szczególnie konsekwentna poprawa efektywności i neutralności energetycznej budynków oraz pełne domknięcie dostępu do szerokopasmowego internetu.

32. DROGI I INFRASTRUKTURA TOWARZYSZĄCA

Sieć drogowa Gminy Siekierczyn, oparta na drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkiej i krajowej (krótki fragment), jest przestrzennie rozbudowana i satysfakcjonująco łączy gminę wewnętrznie oraz z otoczeniem ponadlokalnym. W ostatnich latach jej stan techniczny uległ wyraźnej poprawie, lecz proces nadrabiania wieloletnich zapóźnień nie został jeszcze zakończony i powinien być kontynuowany, także w celu stworzenia nowych możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, co dotyczy zwłaszcza dróg gminnych. Zdecydowanych działań inwestycyjnych wymaga szeroko rozumiana infrastruktura okołodrogowa. Dotyczy to w szczególności chodników i ciągów rowerowych (opisanych szerzej w kolejnym punkcie), miejsc parkingowych, węzła przesiadkowego stacji kolejowej w Zarębie, przystanków i ich zatok, energooszczędnego oświetlenia, urządzeń podnoszących bezpieczeństwo oraz urządzeń hydrotechnicznych (przydrożne rowy i przepusty, elementy retencyjno-infiltracyjne itp.). W warunkach znacznego udziału ruchu rolniczego, potrzebna jest ich ochrona przed zajmowaniem i zapewnienie przejezdności.

W odniesieniu do dróg niebędących w zarządzie gminy, niezbędny jest konsekwentny lobbing na rzecz ich przebudów, remontów i modernizacji, a w uzasadnionych przypadkach nawet współfinansowanie.

33. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Drogi i inna infrastruktura dla rowerów stanowią w Gminie Siekierczyn brakujące ogniwo systemu mobilności. Ruch rowerowy i analogiczny z wykorzystaniem innych urządzeń transportu osobistego, odbywa się po jezdniach i chodnikach, co ogranicza bezpieczeństwo, wygodę oraz atrakcyjność codziennego wykorzystywania ta-

kich dojazdów. Dotyczy to zwłaszcza relacji między sołectwami a węzłami usług, szkołami i stacją kolejową w Zarębie. Tymczasem, w świetle trendów energetycznych, rekreacyjno-zdrowotnych, kulturowych i środowiskowych, rowery powinny pełnić w gminie podwójne funkcje, tj. pojazdów codziennych, upowszechnionych dojazdów do edukacji, pracy, usług i miejsc komunikacyjnych przesiadek oraz pojazdów rekreacyjno-turystycznych, korzystających z sieci szlaków subregionalnych, a nawet regionalnych i transgranicznych. Konieczne jest zatem przesunięcie ciężaru planowania infrastruktury rowerowej z odrębnych jej fragmentów na spójny, docelowy system obejmujący korytarze rowerowe, standardy techniczne i czytelną integrację z drogami wszystkich zarządców oraz analogiczną infrastrukturą gmin sąsiednich. W nawiązaniu do powyższego, jako kolejny etap należy zainicjować i rozwijać gminny system roweru publicznego. Systemy takie nie są już bowiem tylko domeną wysoce zurbanizowanych gmin miejskich, ale również gmin wiejskich zamieszkiwanych przez kilka tysięcy mieszkańców w wysoce rozproszonej zabudowie.

34. KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Komunikacja publiczna w Gminie Siekierczyn stanowi kluczowy komponent dostępności do edukacji, pracy, ochrony zdrowia i usług ponadlokalnych, a jednocześnie istotny instrument ograniczania negatywnych trendów demograficzno-migracyjnych. Obecny układ opiera się na lokalno-subregionalnych połączeniach autobusowych o zróżnicowanej, ale ogólnie małej intensywności oraz na regionalnych połączeniach kolejowych (ze stacji w Zarębie, bezpośrednio w kierunkach na Lubań Śląski i Jelenią Górę, Świeradów-Zdrój, Zgorzelec/Görlitz) o średniej intensywności. Nie jest to spójny system usług mobilności, co skutkuje nierówną dostępnością sołectw, niską przewidywalnością podróży mieszanych (autobus/kolej), brakiem integracji z komunikacją rowerową i słabą integracją z komunikacją samochodową. W rezultacie, większość potrzeb transportowych mieszkańcy wciąż realizują indywidualnie, co obniża dochody komunikacji publicznej, dostępność do miejsc pracy, handlu i usług, zainteresowanie turystyczno-rekreacyjne, a także zwiększa presję środowiskową.

Wnioski strategiczne koncentrują się na czterech osiach. Po pierwsze, integracja sieci i węzłów. Stacja w Zarębie powinna pełnić rolę podstawowego węzła przesiadkowego z kompleksową infrastrukturą, powiązanego z siecią przystanków gminnych. Niezbędna jest synchronizacja rozkładów autobusów z taktami kolejowymi oraz skoordynowanie tras z generatorami ruchu (szkoły, urzędy, GOKiS i inne). Po drugie, dostępność i równość szans. Obok ogólnej oferty dla mieszkańców, powinna być ona profilowana oddzielnie do potrzeb seniorów, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Dowozy szkolne warto sprzęgać z kursami „otwartymi”, aby zwiększać gęstość sieci bez wzrostu kosztów krańcowych. Po trzecie, multimodalność i cyfryzacja. Pożądane jest wdrożenie jednolitej informacji pasażerskiej oraz otwartych danych. Infrastruktura przystankowa, zwłaszcza stacyjna, powinna uwzględniać sieć tras rowerowych i miejsca parkowania rowerów. Po czwarte, jakość, niezawodność i koszt. Kontraktowanie usług powinno opierać się na parametrach jakości (punktualność, regularność, czystość, dostępność), monitorowanych wskaźnikowo, w tym na bazie opinii pasażerów.

35. KOLEJ

Kolej stanowi dla Gminy Siekierczyn podstawowy kręgosłup zbiorowej mobilności ponadlokalnej, łącząc mieszkańców z rynkami pracy, edukacją średnią i wyższą oraz usługami wyspecjalizowanymi w ośrodkach subregionalnych i regionalnych. W warunkach rozproszonego osadnictwa, rosnących kosztów dojazdów i ambicji miejskiego standardu życia, kolej – przy odpowiedniej integracji – może skutecznie ograniczać wykluczenie transportowe, stabilizować czasy podróży i wzmacniać atrakcyjność osiedleńczą gminy. Może również być bramą napływu do gminy mieszkańców regionu korzystających z jej usług i walorów turystyczno-rekreacyjnych.

Węzłem o kluczowym potencjale jest stacja w Zarębie, która powinna zostać przekształcona w funkcjonalny węzeł przesiadkowy. Oznacza to konieczność podniesienia standardu dostępności (rozwiązania bez barier, bezpieczne dojścia piesze, oświetlenie), wprowadzenia spójnej informacji pasażerskiej w trybie *real time*, zapewnienia komfortu pasażerskiego (poczekalnia, drobny handel, WC, zieleni itp.) a także rozwoju infrastruktury towarzyszącej (parkingi B&R, P&R, „kiss&ride”, zadaszone stojaki rowerowe, punkty serwisowe). Z perspektywy organizacji przewozów kluczowa jest rozkładowa integracja kolei z komunikacją autobusową. Rolą gminy powinno być również prawnoprzestrzenne zabezpieczenie możliwości rozwoju linii kolejowej nr 274 i innej infrastruktury kolejowej jej towarzyszącej.

Kolej powinna być również traktowana jako perspektywiczna kotwica polityki gospodarczej gminy. Logistyczne zaplecze stacji w Zarębie jest dziś nienowoczesne i wyeksploatowane, ale posiada potencjał przestrzenny i lokalizacyjny, który – po zrealizowaniu odpowiednich inwestycji – może być wykorzystywany przez lokalne podmioty gospodarcze, a nawet stanowić jedną z ważnych przesłanek inwestycyjnych inwestorów zewnętrznych.

36. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Infrastruktura wodociągowa Gminy Siekierczyn stanowi warunek podstawowy bezpieczeństwa bytowego mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego i osiedleńczego. System oparty jest na ujęciach podziemnych, stacjach uzdatniania, zbiornikach retencyjnych i sieci rozdzielczej o zróżnicowanym wieku i standardzie. Mimo wyraźnej poprawy jakości technicznej jego elementów w ostatnich latach, istnieje konieczność dalszej ich moder-

nizacji w logice niezawodności, odporności i integracji poprzez domykanie układów pierścieniowych, eliminację odcinków wąskich gardeł, zapewnienie zasilania rezerwowego obiektów kluczowych itp. Istotne jest także zwiększanie redundancji źródeł i pojemności magazynowej wody, tak aby system stabilnie pracował w warunkach wahań dobowych, sezonowych i w sytuacjach kryzysowych znacznie poważniejszych niż mające miejsce w ostatnich kilkudziesięciu latach (scenariusze awaryjne, procedury przełączeń, punkty poboru zastępczego i logistyka beczkowozów, ćwiczenia z udziałem OSP).

Rosnące ryzyka klimatyczne (epizody suszy i nawałnych opadów) wymuszają z kolei aktywne zarządzanie zasobem i popytem. Priorytetem jest ograniczanie strat wody (wycieki, nielegalne pobory, błędy pomiarowe) poprzez systematyczną wymianę sieci na odcinkach podatnych na awarie, wdrażanie strefowego pomiaru przepływów, monitoring ciśnień oraz inteligentne opomiarowanie odbiorców. W sferze jakości wody, pożądane jest utrzymanie jej wysokiej jakości, w tym z wykorzystaniem ww. systemów bezpieczeństwa i reagowania. Czynniki energetyczne i inne o kosztowym charakterze wymagają z kolei podnoszenia sprawności pompowni i układów technologicznych, pozyskiwania energii z towarzyszących źródeł odnawialnych oraz inteligentnych systemów sterowania. W wymiarze terytorialnym, z polityką wodociągowania skorelowane powinno być planowanie przestrzenne, nie tylko po to by zabezpieczyć korytarze magistralne, ale również przyłączanie nowych odbiorców. Istotne jest też porządkowanie przyłączy oraz edukacja użytkowników w zakresie oszczędzania i właściwej eksploatacji instalacji wewnętrznych.

37. INFRASTRUKTURA KANALIZACJI SANITARNEJ

Infrastruktura kanalizacji sanitarnej w Gminie Siekierczyn, oparta jest na sieci grawitacyjno-tłocznej, przepompowniach i dwóch oczyszczalniach ścieków (z czego jedna należy do jej samorządu), stanowi krytyczny element bezpieczeństwa sanitarnego, jakości wód powierzchniowych oraz atrakcyjności osiedleńczej. Mimo wyraźnych postępów modernizacyjnych, system ten generuje wysokie koszty jednostkowe, a jednocześnie nie zapewnia pełnego transferu ścieków do oczyszczalni ponieważ funkcjonuje w warunkach rozproszonej zabudowy, wysokiej energochłonności układów tłocznych, dekapitalizacji niektórych odcinków sieci (infiltracja wód gruntowych), nieoptymalnych praktyk ściekowych części ich wytwórców (nielegalne podłączenia deszczówki, odprowadzanie ścieków do gruntu, niewłaściwa eksploatacja przydomowych oczyszczalni), a także zróżnicowanej morfologii terenu. Na obszarach z dominującymi, indywidualnymi systemami gromadzenia i unieszkodliwiania ścieków (zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie), jakość ich eksploatacji bywa nierówna i wpływa negatywnie na środowisko. Kluczowym uwarunkowaniem całości jest fakt, że inwestycje w infrastrukturę kanalizacyjną należą do jednych z najbardziej kapitałochłonnych, a koszty jej eksploatacji implikują najwyższe zwykłe opłaty ponoszone przez mieszkańców na rzecz gminy. W łącznym efekcie, gmina pozostaje w poważnym dylemacie równowagi między dalszą rozbudową infrastruktury kanalizacyjnej a jej efektywną eksploatacją oraz egzekwowaniem jakości użytkowania instalacji indywidualnych.

Kierunki działań powinny zatem łączyć rozbudowę z profesjonalizacją utrzymania. Potrzebne jest domykanie układu w priorytetowych korytarzach osadniczych i cyfryzacja nadzoru z równoległym wdrażaniem rozwiązań klastrowych lub wysokiej jakości systemów indywidualnych funkcjonujących w rozproszeniu. Potrzebne są również działania na rzecz zwiększania szczelności i niezawodności kanalizacji, w tym separujące wody opadowe, automatyzujące i zapewniające zasilanie rezerowe. Niezbędna jest także optymalizacja energetyczna, w tym techniczna i taryfowa wraz z wykorzystaniem OZE. Zabezpieczać należy też trwałość zdolności do oczyszczania ścieków w Rudzicy. Z kolei współpraca z Lubańskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Lubaniu zabezpieczać powinna racjonalność płaconych na jego rzecz opłat za odbiór i oczyszczanie ścieków z gminy. Niezbędna jest także edukacja mieszkańców w zakresie pożądanych środowiskowo i kosztowo zachowań ściekowych.

38. INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA

Gmina Siekierczyn stoi przed dwoma przeciwnymi wyzwaniem związanymi z wodą, tzn. jej krótkookresowym, ale krytycznym nadmiarem objawiającym się podtopieniami (Siekierka nie tworzy szczególnego zagrożenia powodziowego, lecz lokalne zagrożenia powodziowe), a także jej długookresowym, głębokim niedoborem, objawiającym się utrudnionym dostępem do wody, a nawet suszami. Infrastruktura hydrotechniczna (tzn. urządzenia melioracji szczegółowej, stawy i zbiorniki małej retencji, kolektory deszczowe, umocnienia brzegowe oraz elementy błękitno-zielonej infrastruktury) jest zatem dla gminy ważnym układem, którego struktura przesądza o możliwościach stawienia im czoła. Stąd system musi jednocześnie skutecznie odprowadzać nadmiary, zatrzymywać i rozpraszać wodę (retencja, infiltracja, spowalnianie spływu) chroniąc mienie, wspierając zasilanie wód podziemnych i bioróżnorodność, utrzymując gospodarkę rolną oraz stabilizując erozję gleb. Tymczasem, elementy, które powinny go tworzyć są dziś mozaiką własności i kompetencji, zróżnicowanego stanu technicznego (zamulenie, degradacja umocnień, zarastanie brzegów, niedowymiarowanie przepustów i inne), kolizji z inną infrastrukturą, np. drogową oraz narastającą presją urbanistyczną i rolniczą.

W odniesieniu do infrastruktury mniejszej, kierunkiem gminnych działań powinno być zatem szeroko rozumiane uporządkowanie urządzeń melioracji szczegółowych, zarówno tych, które są w jej gestii, jak i – poprzez lobbying

i wsparcie – pozostałych. Wspomniane wyżej presje, redukować należy natomiast w trybie nakazowym lub sankcyjnym. Stymulować należy też wzrost potencjału obiektów mikroretencji, małej retencji, kanalizacji deszczowej oraz błękitno-zielonej infrastruktury, w tym zarówno poprzez właściwe planowanie przestrzenne, jak i poprzez własne inwestycje oraz wspieranie inwestycji innych podmiotów.

W odniesieniu do urządzeń i obiektów służących redukcji zagrożeń powodziowych, rolą gminy powinien być lobbing i współpraca z Wodami Polskimi (szczególnie odbudowa, rewitalizacja koryta Siekierki, w tym usunięcie roślin, zatorów, namulów i rumoszu dla zapewnienia drożności, a także stymulowanie jej bioróżnorodności) i innymi ich gestorami, a także kontynuacja wykorzystywania Systemu Ostrzegania Przeciwpowodziowego "KWISA".

39. ENERGIA ELEKTRYCZNA

Przebiegające przez gminę linie przesyłowe najwyższych napięć pełnią funkcję tranzytową w układzie krajowym, natomiast zasilanie odbiorców zapewnia rozbudowana sieć wysokiego/średniego i niskiego napięcia wraz ze stacjami transformatorowymi. Stan infrastruktury dystrybucyjnej jest dobry i bez istotnych ograniczeń przyłączeniowych. Rolą gminy będzie zatem zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków dalszego rozwoju tej infrastruktury dla potrzeb lokalnych z jednoczesnym respektowaniem stref ograniczeń zabudowy i bezpieczeństwa pól elektromagnetycznych wynikających z obecności linii 400/220/110 kV oraz priorytetyzacją sieci podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę.

W obszarze źródeł energii gmina dysponuje szczególnie dobrymi warunkami dla fotowoltaiki, wobec czego zasadnym kierunkiem jest tworzenie warunków przestrzennych do zrównoważonego rozwoju małych, indywidualnych instalacji, jak i farm o mocach liczonych w dziesiątkach megawatów, zwłaszcza na terenach o niskiej przydatności rolniczej oraz w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych. Z uwzględnieniem pozytywnego, pełnego bilansu korzyści i kosztów, w tym opartego na zaleceniach wojewódzkich, możliwe jest także analogiczne otwarcie ścieżek rozwoju energetyki wiatrowej. Ponadto, gminne wsparcie może być ukierunkowane na lokalne, raczej rozproszone wykorzystanie energii biomasy. Jej lokalny i subregionalny potencjał jest wystarczająco duży. Równolegle wskazane jest promowanie lokalnego magazynowania energii. W związku z brakiem warunków dla małej energetyki wodnej i geotermii, dużych oczyszczalni ścieków oraz źródeł energii odpadowej przemysłu, nie przewiduje się aktywności gminy w tych dziedzinach. Zabezpieczenia prawno-przestrzennego wymaga natomiast rozwój elektromobilności. W wymiarze planistyczno-przestrzennym, niezbędne jest zapewnienie możliwości rozwoju energetyki odnawialnej w gminie, w tym z wykorzystaniem dachów obiektów kubaturowych. W wymiarze prawno-organizacyjnym zasadny jest udział gminy w inicjatywach typu spółdzielnia energetyczna, klastr energetyczny itp. Z kolei w wymiarze operacyjnym konieczne jest oparcie polityki energetycznej gminy o regularnie aktualizowany bilans energetyczny.

40. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

W kontekście unijnej, a co za tym idzie również krajowej polityki klimatycznej oraz potrzeby ograniczania lokalnych zanieczyszczeń powietrza i kosztów zużycia energii, przed samorządem Gminy Siekierczyn stoi zadanie animowania lokalnej odslony transformacji energetycznej – spójnej z procesami krajowymi i europejskimi. Oznacza to przede wszystkim podniesienie efektywności wykorzystania energii we wszystkich sektorach, ze szczególnym naciskiem na zasób mieszkaniowy, a także zmniejszenie energochłonności obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz społecznej. Równolegle należy rozwijać i upowszechniać odnawialne źródła energii, wzmacniać bezpieczeństwo energetyczne w wymiarze technicznym i kosztowym oraz redukować emisje związane ze zużyciem energii. Kluczową rolę odegra tu wsparcie informacyjno-edukacyjne mieszkańców, realizacja inwestycji własnych przez gminę oraz skuteczne pośredniczenie w pozyskiwaniu i dystrybucji zewnętrznych instrumentów finansowania transformacji dla gospodarstw domowych, a nawet przedsiębiorców i rolników.

41. GAZOWNICTWO

Gazownictwo w Gminie Siekierczyn jest bardzo ważnym elementem układu energetycznego i ważnym czynnikiem poprawy jakości powietrza, lecz jego rozwój ograniczają uwarunkowania przestrzenne (rozproszenie zabudowy), ekonomiczne (koszt jednostkowy przyłączeń) oraz regulacyjne (kierunek dekarbonizacji UE, ryzyko „uwięzionych aktywów” w perspektywie dotychczasowej polityki klimatycznej). Niemniej, ze względu na argumenty zasobowe, środowiskowe i eksploatacyjne polityka prawno-przestrzenna gminy powinna wspierać rozwój sieci gazowniczej, zwłaszcza z uwzględnieniem obecnej, planowanej i spodziewanej gęstości zabudowy oraz innych „kotwic popytu”, takich jak budynki publiczne i przedsiębiorstwa. Podejście to jest zgodne z kierunkami rozwoju wskazanymi dla gazu w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Ze względu na mające obecnie miejsce poszukiwanie ścieżek redefinicji polityk rozwojowych UE, prawdopodobieństwo iż ponadlokalna polityka wobec gazu może się zmienić, jest znaczne, co powinno być przez samorząd gminy monitorowane. W sytuacji pojawienia się nowych możliwości rozwoju w gminie sieci gazowniczej, pożądaną strategią będzie lobbowanie na jego rzecz i wspieranie go.

42. CIEPŁOWNICTWO I INDYWIDUALNE ROZWIĄZANIA GRZEWcze

Ciepłownictwo w Gminie Siekierczyn ma charakter w pełni rozproszony. Z uwagi na rozproszoną strukturę zabudowy i brak dużych źródeł mocy nie funkcjonują tu scentralizowane systemy grzewcze. Ogrzewanie opiera się przede wszystkim na indywidualnych kotłach na paliwa stałe (węgiel, pelet, drewno) i gazie sieciowym przy uzupełniającym znaczeniu pomp ciepła. Ze względu na koszty energii elektrycznej i oleju opałowego rozwiązania oparte na tych nośnikach stosowane są sporadycznie. W długoterminowej perspektywie polityki unijnych przewidywane jest wyłączenie z eksploatacji kotłów na paliwa kopalne, co dotyczy także kotłów gazowych. Nawet jeśli polityka odchodzenia od gazu zostanie porzucona, oznacza dla większości gospodarstw domowych konieczność bezprecedensowej wymiany źródeł ciepła i zmiany używanych nośników energii. Równolegle wzrastać będą prawne wymagania dotyczące efektywności energetycznej budynków oraz ich zdolności akumulacji.

Gmina i jej samorząd podążać będą zatem ścieżką wielowymiarowej i co najmniej kilkunastoletniej transformacji. W węzłach usług i zwartych enklawach zabudowy odpowiednie będzie tworzenie prostych, lokalnych mikro-sieci ciepła, w tym z udziałem gminy jako inwestora lub partnera, opartych o nisko- i zeroemisyjne źródła. W strefach rozproszonej urbanizacji następować będzie systematyczna wymiana indywidualnych źródeł na technologie czyste, ewentualnie hybrydowe, w tym z udziałem gminy jako źródła wsparcia i pośrednika pozyskującego oraz dystrybuującego wsparcie krajowe i unijne. Analogiczna jej rola dotyczyć powinna działań proefektywnościowych, w szczególności termoizolacyjnych, rekuperacyjnych, kumulacyjnych i w zakresie automatyki zarządzania energią. Dużą rolę powinno też odgrywać gminne wsparcie informacyjne i edukacyjne, ponieważ z perspektywy mieszkańców proces powyższej transformacji będzie złożony i wymagający. W całości tych działań należy przyjąć, że obok odnawialnych źródeł energii, gaz ziemny będzie w gminie podstawowym paliwem do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, co wyjaśniono w punkcie dotyczącym gazownictwa.

Horyzont działań dla majątku gminnego (placówki edukacyjne i wychowawcze, obiekty kultury) powinien być krótszy. Oznacza to kontynuację termomodernizacyjnych inwestycji w obiekty samorządowe. Jednocześnie monitoringiem należy objąć ponadlokalne polityki energetyczne. Jak wskazano w punkcie dotyczącym gazownictwa, istnieje istotne prawdopodobieństwo, że będą one ulegać redefinicji.

43. SIECI TELEKOMUNIKACYJNE, TELEINFORMATYCZNE I DOSTĘP DO INTERNETU

Telekomunikacja, a w jej ramach szerokopasmowy dostęp do internetu, posiada dziś znaczenie równorzędne z wodą i energią warunkując dostęp mieszkańców do edukacji, pracy, ochrony zdrowia, usług publicznych oraz rynków ponadlokalnych, a jednocześnie warunkuje poziom bezpieczeństwa publicznego, w tym w szczególności w sytuacjach kryzysowych. W zakresie internetu i łączności telefonicznej, dostęp ten poprawia się, ale utrzymują się wciąż „białe plamy”, gdzie transfer jest niski lub niestabilny, a często (usług mobilne, bezprzewodowe) wrażliwy na przegrody budynków. Wzrost zapotrzebowania na transmisję (praca i nauka zdalna, usługi wideo, rozwiązania chmurowe) czyni te luki szczególnie dotkliwymi. W zakresie łączności bezpośredniej, fonicznej i cyfrowej, niezależnej od infrastruktury sieciowej, a więc kluczowej w sytuacjach kryzysowych, sytuacja – choć również się poprawia – jest mniej satysfakcjonująca.

Prowadzone obecnie prace inwestycyjne w zakresie infrastruktury teletechnicznej, głównie światłowodowej, silnie zredukują zjawisko ww. „białych plam”. Niemniej, proces ten powinien być kontynuowany do pełnego nasycenia, a następnie jego utrzymywania w miarę przestrzennego rozwoju zapotrzebowania. Oznacza to planistyczne rezerwowanie korytarzy i przestrzeni pod infrastrukturę, zwłaszcza przy budowie i modernizacji innej infrastruktury liniowej i inne działania obniżające koszty wejścia operatorów. Zadaniem gminy powinno być także zagwarantowanie dostępu do łączności szerokopasmowych tym jej jednostkom organizacyjnym, które go jeszcze nie posiadają. Umożliwi to nowoczesną komunikację oraz hybrydową realizację usług publicznych, zwłaszcza informacyjno-administracyjnych, ale także edukacyjnych, a nawet kulturalnych, ze szczególnym znaczeniem w sytuacjach kryzysowych. Konieczne jest również zakończenie kompletowania niezależnej łączności radiowej zapewniającej niezależną komunikację wszystkich jednostek gminnych – zarówno wzajemną, jak i z administracją i służbami państwowymi oraz OSP.

Równoległego rozwoju wymagać będzie internet rzeczy dla usług komunalnych, składający się z rozwiązań telemetrycznych (np. wodomierze ze zdalnym odczytem, czujniki jakości powietrza), sterujących (np. oświetlenie, infrastruktura wodno-kanalizacyjna), wizyjnych (np. monitoring), bezpieczeństwa (np. ochrona obiektów), usługowych (np. identyfikacja zrzutu odpadów) i innych, także w otwartych standardach i z warstwą danych publicznych, co ułatwi integrację i obniży koszty.

Należy także wspierać rozbudowę stacji bazowych dla wyeliminowania użytkowanych na co dzień stref gminy, które pozbawione są stabilnego zasięgu mobilnego.

3.3. Wnioski dotyczące sfery przestrzennej

Uwzględniając zidentyfikowaną sytuację Gminy Siekierczyn, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery przestrzennej. Kierując się standardową nomenklaturą nauki o gospodarce przestrzennej, a także standardami planowania strategicznego rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące środowiska naturalnego, jego stanu i ochrony, a także jego zrównoważonego wykorzystania.

44. PRZYGRANICZNY OBSZAR FUNKcjONALNY (POF)

W aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD), przyjętym Uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r., wyznaczony został Przygraniczny Obszar Funkcjonalny (ponadregionalny). Obejmuje on m.in. całą Gminę Siekierczyn. Dla obszaru tego w PZPWD wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność (ustalenia) lub zasadność (zalecenia i postulaty) priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWD):

- zintegrowania systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazania powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.
- wskazania w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku nr 2 PZPWD System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.
- określenia warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji;
- uwzględnienie przy sporządzaniu SUIKZP inwestycji: 1) budowa linii 400 kV Mikułowa - Czarna wraz z rozbudową/modernizacją stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.); 2) budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.); 3) Siekierka - zwiększenie retencji i poprawa bioróżnorodności; 4) rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra - Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I;
- wskazanie w SUIKZP kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez: a) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych, oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, b) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;
- uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych);
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych;
- uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi;
- w miarę możliwości, chronienie przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury obszarów korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w PZPWD oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych oraz planowanie zalesień i zadrzewień pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi;
- ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi;

- uwzględniania założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków;
- wskazywania w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków;
- realizacji regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązania ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych;
- realizacji funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
- dostosowania rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez: a) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi; b) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu;
- integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód);
- weryfikacja przebiegu i modernizacja Drogi Śródsudeckiej (Via Montana) poprawiająca bezpieczeństwo trasy i jej atrakcyjność turystyczną oraz skuteczność ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w obszarze oddziaływania trasy;
- wyłączenia z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej: a) terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowanych do rozwoju szlaków turystycznych, b) obszarów o ekspozycji północnej, obszarów osuwiskowych, zalewowych, inwersyjnych;
- wyeliminowania lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1,0 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2,0 ha na terenach o nachyleniu powyżej 5,0%;
- ustalenia minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych na poziomie 75,0% na terenach o nachyleniu powyżej 5,0% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej, zamieszkania zbiorowego, usług zdrowia (lecznictwa uzdrowiskowego), usług sportu i rekreacji oraz usług turystycznych;
- uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją;
- ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową;
- uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych;
- uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3¹ PZPWD i na rysunku Planu nr 6 PZPWD;
- zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy;
- wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego², zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin;
- zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych;
- dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku: a) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego, b) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym;

¹ Inwestycje wynikające z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych wskazane w aneksie numer 3 PZPWD i dotyczące Gminy Siekierczyn to: 1) Budowa lub rozbudowa połączeń transgranicznych – budowa dwutorowych linii 400 kV: a) Mikułowa – Pasikurówice (Mikułowa – Czarna – Pasikurówice), b) Mikułowa – Świebodzice, 2) Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: a) modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Leśniów, b) modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Polkowice, 3) Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: a) Mikułowa – Bolesławiec M. – Bolesławiec T.

² Bilans energetyczny – identyfikacja obecnych i przyszłych potrzeb energetycznych obszaru dla danego horyzontu czasowego.

- dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez: a) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych, b) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych;
- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza;
- uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”;
- uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach: a) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych, b) o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne, c) o wysokim nasłonecznieniu, d) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych;
- umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących;
- wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych;
- rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych;
- w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe;
- stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę: a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa), b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych;
- stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych: a) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017¹, b) poza aglomeracjami ściekowymi powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa), powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej;
- w lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków;
- wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych;
- wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do internetu o wymaganej przepustowości;
- zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową;
- uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego;
- uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów;
- uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych;
- wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy;

¹ W dniu 5 maja 2022 r. została przyjęta przez Radę Ministrów VI Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2022).

- planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu;
- uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku;
- ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają: a) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych; b) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową – z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii;
- w ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotne jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego: a) Korytarz „sudecki północny” – przebieg: DK30 Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra – dalej jako DK3 Bolków – dalej jako DK5 Dobromierz – dalej jako DK34 Świebodzice – dalej jako DK35 Świdnica – dalej jako DW382 Dzierżonów – Ząbkowice Śląskie – Kamieniec Ząbkowicki – Paczków. b) Korytarz „sudecki południowy” – przebieg: DK30 Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra – dalej jako DW367 Kowary – Kamienna Góra – Wałbrzych - dalej jako DW381 Nowa Ruda – Kłodzko – dalej jako DK46 Paczków.

45. OBSZAR FUNKCJONALNY CENNY PRZYRODNICZO (OFCP)

W aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD), przyjętym uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r., wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo (regionalny). Obejmuje on m.in. część Gminy Siekierczyn. Dla obszaru tego w PZPWD wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność (ustalenia) lub zasadność (zalecenia i postulaty) priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWD):

- uwzględnienia przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy;
- zwiększania lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności;
- określenia warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji;
- analogicznie jak wskazano dla POF: uwzględnienia budowy linii 400 kV Mikułowa – Czarna, budowy dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice, zwiększenia retencji i poprawy bioróżnorodności Siekierki, rewitalizacji linii kolejowej nr 274; wskazania kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej w odniesieniu do OZE; spełniania wymogów dostępności; uwzględniania zasady zrównoważonego rozwoju; ochrony krajobrazu; ochrony korytarzy ekologicznych; ograniczenia zabudowy dolin rzecznych; opieki nad zabytkami; realizacji regionalnych szlaków turystycznych; turystycznej rewitalizacji obszarów zdegradowanych; dostosowania rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu; integracji szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi; przebiegu i modernizacji Drogi Śródsudeckiej; wyłączania z zabudowy niektórych obszarów; ustalania minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych; ochrony udokumentowanych złóż; ochrony gruntów rolnych; uwzględniania wpływów eksploatacji górniczej; uwzględniania inwestycji przedsiębiorstw energetycznych; uwzględniania bilansu energetycznego; wykorzystania OZE i gazu ziemnego; transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło; ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej; uwzględniania preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych; wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii; wytwarzania energii w układach skojarzonych; termicznego przekształcania odpadów; rozwoju systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków; rozwoju systemów łączności bezprzewodowej i sieci teleinformatycznych; rozwoju małej retencji; uwzględniania polderów; adaptacji do zmian klimatu; minimalizowania i izolowania od hałasu; ograniczenia zabudowy mieszkaniowej na obszarach bez zaopatrzenia w ciepło systemowe; uwzględnienie rezerw terenowych pod drogi o znaczeniu ponadlokalnym.

46. SUDECKI OBSZAR FUNKCJONALNY (SOF)

W aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD), przyjętym uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r., wyznaczony został Sudecki Obszar Funkcjonalny (ponadregionalny). Obejmuje on m.in. część Gminy Siekierczyn. Dla obszaru tego w PZPWD wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność (ustalenia) lub zasadność (zalecenia i postulaty) priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWD):

- określenia warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji;
- stosowania w studiach gmin zasad ochrony środowiska i jego zasobów uwzględniających ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych.
- ustalania kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających: a) lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji, b) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku, c) utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych, d) odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych, e) ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.
- wskazania w SUIKZP kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- analogicznie jak wskazano dla POF i OFCP: wskazania kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej w odniesieniu do OZE; spełniania wymogów dostępności; uwzględniania zasady zrównoważonego rozwoju; ochrony krajobrazu; ochrony korytarzy ekologicznych; ograniczenia zabudowy dolin rzecznych; opieki nad zabytkami; realizacji regionalnych szlaków turystycznych; turystycznej rewitalizacji obszarów zdegradowanych; dostosowania rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu; integracji szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi; przebiegu i modernizacji Drogi Śródsudeckiej; wyłączenia z zabudowy niektórych obszarów; ustalania minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych; ochrony udokumentowanych złóż; ochrony gruntów rolnych; uwzględniania wpływów eksploatacji górniczej; uwzględniania inwestycji przedsiębiorstw energetycznych; uwzględniania bilansu energetycznego; wykorzystania OZE i gazu ziemnego; transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło; ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej; uwzględniania preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych; wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii; wytwarzania energii w układach skojarzonych; termicznego przekształcania odpadów; rozwoju systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków; rozwoju systemów łączności bezprzewodowej i sieci teleinformatycznych; rozwoju małej retencji; uwzględniania polderów; adaptacji do zmian klimatu; minimalizowania i izolowania od hałasu; ograniczenia zabudowy mieszkaniowej na obszarach bez zaopatrzenia w ciepło systemowe; uwzględnienie rezerw terenowych pod drogi o znaczeniu ponadlokalnym.

47. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Na terenie Gminy Siekierczyn samorząd gminy nie wyznaczał dotychczas własnych obszarów strategicznej interwencji. Obszary takie, obejmujące Gminę Siekierczyn, wyznaczone zostały w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030). Są to Przygraniczny Obszar Funkcjonalny (POF), stanowiący część Górskiego i Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego (GPOF), a także Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo (OFCP). W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 nie wskazano kierunków interwencji (zdefiniowanych poprzez priorytety/cele operacyjne) oraz zakresu planowanych działań (zdefiniowanych jako przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych) dla OFCP. Kierunki interwencji (zdefiniowane poprzez priorytety/cele operacyjne) oraz zakres planowanych działań (zdefiniowanych jako przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych) wyznaczone natomiast dla GPOF, a zatem i dla POF, w zdecydowanej większości odpowiadają problemom i innym wyzwaniom rozwojowym Gminy Siekierczyn, a także oczekiwaniom mieszkańców oraz przedsiębiorców i rolników tej gminy. W szczególności dotyczy to działań ukierunkowanych na (kolejność alfabetyczna):

- doskonalenie gospodarki odpadami;

- modernizację linii kolejowych na terenie województwa;
- ochronę wartości krajobrazu;
- racjonalizację gospodarki zasobami wód powierzchniowych i podziemnych;
- racjonalizację wykorzystania i ochronę złóż kopalin;
- racjonalizację wykorzystania zasobów glebowych;
- racjonalizację wykorzystania zasobów leśnych;
- rewitalizację zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury;
- rewitalizację zdegradowanych obszarów wiejskich;
- rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- rozwój przedsiębiorczości, w tym w szczególności małej i średniej, rzemieślniczej i rodzinnej;
- rozwój rolnictwa, w tym programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, a także działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji;
- rozwój rynków pracy, w tym poprzez edukację i usługi społeczne;
- rozwój rynków rolno-spożywczych, w tym lokalnych rynków żywności;
- rozwój sieci dróg rowerowych;
- rozwój systemów energetycznych;
- rozwój turystyki, w tym jej nowych gałęzi oraz rekreacji;
- rozwój usług rehabilitacyjno-medycznych związanych z rekreacją i wypoczynkiem;
- rozwój współpracy transgranicznej;
- rozwój zintegrowanych, subregionalnych systemów transportu publicznego;
- zapewnienie odpowiedniej jakości wód;
- zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców;
- zwiększanie bezpieczeństwa publicznego i minimalizowanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych;
- zwiększanie dostępności źródeł wody;
- zwiększenie efektywności transportu w ujęciu proekologicznym (elektromobilność).

Oznacza to, iż zarówno szansą rozwoju Gminy Siekierczyn, jak i ważnym uwarunkowaniem polityki rozwoju prowadzonej przez jej władze, są wskazane strategiczne interwencje przewidziane wobec jej obszaru przez samorząd województwa.

48. GMINNA GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Gospodarka przestrzenna Gminy Siekierczyn, wynikająca ze SRGS 2026-2035, powinna pełnić funkcję zintegrowanego instrumentu kreowania rozwoju lokalnego, stymulując, porządkując i harmonizując polityki dziedzinowe, tj. mieszkaniową, infrastrukturalną, energetyczną, bezpieczeństwa, środowiskową i gospodarczą, w tym turystyczno-rekreacyjną i rolną. Jednocześnie, powinna sprostać wyzwaniom przestrzennym, przed jakimi stoi ta gmina, takim jak rozproszenie zabudowy i niska efektywność wykorzystania terenów, ograniczona dostępność przestrzeni i usług w części sołectw, rosnąca antropopresja na ekosystemy, niespójności i konflikty funkcjonalne, utrata walorów krajobrazowych oraz spadek estetyki przestrzeni. Dodatkowymi jej wyzwaniami są trwająca obecnie reforma planowania przestrzennego oraz niedostateczna świadomość mieszkańców w zakresie ładu przestrzennego z równoczesną, wynikającą z reformy, wysoką ich obecną aktywnością w zakresie wniosków o wydanie decyzji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym.

Warunkiem krytycznym osiągnięcia niemal wszystkich celów rozwojowych gminy, a jednocześnie skutecznego sprostania wyzwaniom, jest wobec tego wysoka jakość samorządowego planowania przestrzennego. Jego trzonem będzie Plan Ogólny Gminy, który nada kierunki polityce przestrzennej, a następnie, spójne z nim, nowe i zastępujące stare, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a także, tam gdzie pojawią się odpowiednie wnioski, zintegrowane plany inwestycyjne.

Zasady kształtowania lokalnego ładu przestrzennego powinny obejmować preferencję dla dogęszczania i uzupełniania w istniejących układach oraz uwzględnianie „progów gotowości” (media, drogi, dostęp do usług) warunkujących uruchamianie nowych terenów. Niezbędne jest rezerwowanie miejsc i korytarzy pod obiekty, w tym usługi społeczne i sieci infrastrukturalne, w tym wodno-kanalizacyjne, energetyczne i telekomunikacyjne, projektowanie powiązań transportowych tak, aby unikać konfliktów z zabudową mieszkaniową oraz definiowanie standardów kompozycyjno-krajobrazowych (w tym polityki reklamowej), aby chronić wartości widokowe i tożsamość miejsc. Polityka przestrzenna gminy musi także porządkować strefę styku osadnictwa z rolnictwem i lasami, wyznaczając czytelne zasady lokalizacji funkcji, w tym uciążliwych, tak by minimalizować kolizje i koszty zewnętrzne. Akcentować należy też dostępność.

Integralnymi wymiarami gminnego planowania przestrzennego powinny być ochrona i zrównoważone wykorzystanie środowiska, adaptacja do zmian klimatu i transformacja energetyczna. Oznacza to planowanie przestrzenne w logice rozwoju gospodarczego i społecznego nie stanowiącego alternatywy dla vitalności ekosystemów, w logice odporności na ekstrema pogodowe i ich skutki (zwłaszcza w odniesieniu do naturalnej i organizowanej retencji wód) oraz w logice rozwoju i dywersyfikacji OZE godzących bezpieczeństwo energetyczne z ochroną krajobrazu.

Ponadto, rozwój gospodarczy Gminy Siekierczyn wymaga przestrzeni inwestycyjnej o wysokiej gotowości, to znaczy terenów pod działalność wytwórczą i usługi osadzonych w istniejących sieciach i usługach infrastrukturalnych. Z kolei w sferze turystyki i rekreacji planowanie powinno dodatkowo scalać punkty walorów w spójną sieć tras i miejsc obsługi ruchu odwiedzających, chroniąc jednocześnie zasoby dziedzictwa i środowiska.

Skuteczność polityki przestrzennej zwiększy jej cyfryzacja, w tym pełna ewidencja GIS, monitoring zmian pokrycia terenu i intensywności zabudowy, wskaźniki dostępności do usług, udział powierzchni nieprzepuszczalnych, parametry jakości przestrzeni publicznych itp. Z tym wszystkim powinna iść pogłębiona, świadoma partycypacja społeczna, od wczesnych konsultacji po publikację raportów na temat aktualnych własności przestrzeni gminy, a także współpraca ponadlokalna z sąsiednimi samorządami, zwłaszcza w zakresie korytarzy komunikacyjnych, obszarów cennych przyrodniczo i lokalizacji inwestycji o znaczeniu subregionalnym.

Przewidywane rezultaty tak prowadzonej gospodarki przestrzennej to: bardziej zwarty i funkcjonalny układ osadniczy, mniejsze koszty budowy i utrzymania infrastruktury, wyższa jakość i estetyka przestrzeni publicznych i prywatnych, silniejsza ochrona i renowacja zasobów przyrodniczych, lepsze warunki dla turystyki i rekreacji oraz wyższe dochody mieszkańców i gminy. W perspektywie demograficznej – poprawa atrakcyjności osiedleńczej i zatrzymanie odpływu ludności, a nawet jej napływ, natomiast w wymiarze zdrowotnym – przestrzenie sprzyjające aktywności, mniejsza ekspozycja na zanieczyszczenia i hałas. Polityka przestrzennej dostępności przełoży się z kolei na większą inkluzyjność, w tym dla osób z ograniczeniami mobilności, a udoskonalenie układów komunikacyjnych na racjonalniejszą komunikację publiczną. Planowe wyznaczanie terenów i korytarzy energetycznych ułatwi transformację energetyczną, a przewidywalność decyzji planistycznych wzmacni kapitał ludzki, społeczny i kulturowy oraz konkurencyjność rolnictwa. Jednocześnie rosnąć będzie bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, pożarowe i drogowe, a skala szkód z tytułu materializacji zagrożeń będzie maleć. Dla gospodarki oznacza to lepsze warunki inwestowania, zarówno dla podmiotów zewnętrznych, jak i lokalnych przedsiębiorców oraz ogólny wzrost odporności, innowacyjności, kreatywności, elastyczności i efektywności całego systemu lokalnego.

49. KRAJOBRAZ ORAZ ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH

Krajobraz wraz z estetyką przestrzeni publicznych Gminy Siekierczyn to jeden z jej ważnych kapitałów rozwojowych ponieważ łączy funkcje przyrodnicze, kulturowe i ekonomiczne, buduje tożsamość miejsca i wpływa na atrakcyjność osiedleńczą oraz turystyczno-rekreacyjną. Tworzą go głównie mozaika pól i lasów, wzniesienia i doliny cieków, zwłaszcza Siekierki, liczne drobne zbiorniki wodne, aleje i zadrzewienia śródpolne, zespoły pałacowo-parkowe, dominanty sakralne oraz osadnictwo. Jednocześnie system ten jest wrażliwy na mające miejsce rozpraszanie zabudowy i chaotyczne dogęszczanie, na infrastrukturę liniową pozbawioną ekranów krajobrazowych, na presję reklamową i przypadkową małą architekturę, na erozję gleb i uproszczenia siedlisk, a także na skutki nieadekwatnie lokalizowanych inwestycji i zaniedbań w przestrzeniach publicznych i inne negatywne czynniki.

Oznacza to konieczność systemowego zarządzania krajobrazem. Po pierwsze, niezbędna inwentaryzacja widoków, osi i panoram, stref wrażliwości oraz punktów konfliktu, której wyniki włączone zostaną do polityki planistycznej i decyzji lokalizacyjnych. Po drugie, należy chronić sylwety wsi, osie widokowe i dominanty (np. wieże kościelne, historyczne założenia parkowe), wprowadzając ograniczenia wysokościowe i zakaz lokalizowania obiektów dysharmonijnych na grzbietach oraz w stożkach widokowych. Po trzecie, konieczna jest uchwała krajobrazowa porządkująca reklamy, szyldy, ogrodzenia i elementy małej architektury wraz z wytycznymi materiałowymi i kolorystycznymi.

Kolejny blok pożądanych działań dotyczy błękitno-zielonej infrastruktury, tj. utrzymania i odtwarzania zadrzewień śródpolnych, pasów buforowych i alei, renaturyzacji odcinków cieków z małą retencją krajobrazową i wprowadzanie rozwiązań przeciwerozrywnych. Działania te jednocześnie podniosą jakość krajobrazu, wesprą bioróżnorodność i adaptację do zmian klimatu. W zakresie inwestycji liniowych i energetycznych potrzebne są standardy krajobrazowe, w tym analizy widokowe ex ante, bufory zieleni, unikanie kolizji z panoramami, preferencja dla rozwiązań o niskiej ekspozycji (np. fotowoltaika osadzona w strukturach terenowych, poza osiami widokowymi), porządkowanie przebiegów linii i urządzeń towarzyszących.

Istotne jest również kształtowanie estetyki dróg. Ich prowadzona modernizacja i wyposażanie w chodniki same w sobie podnoszą ich estetykę, ale pożądane jest dodatkowo kształtowanie alei i nasadzeń przydrożnych, oświetlanie ograniczające efekt tzw. zanieczyszczenia światłem oraz uporządkowane przestrzenie przystanków i miejsc parkowania. W sferze budownictwa wskazane jest opracowanie katalogu dobrych praktyk dla inwesto-

rów prywatnych (proporcje brył, materiały, kolorystyka, ogrodzenia), aby nowe realizacje wzmacniały ład kompozycyjny zamiast go osłabiać. Niezwykle istotne w tym zakresie będzie zintensyfikowanie partycypacji społecznej.

50. FAUNA, FLORA I ZASOBY PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Gmina dysponuje zasobami przyrodniczymi o wysokiej wartości w skali regionu, w tym bogatą fauną i florą oraz cennymi elementami przyrody nieożywionej, których kondycję wspierają sieci cieków, urodzajne gleby, niewielkie zurbanizowanie, niska presja zanieczyszczeń oraz korzystne uwarunkowania klimatyczne. Ten kapitał, stanowiący fragment szerszych, ponadlokalnych układów ekologicznych, jest jednym z głównych motorów rozwoju lokalnego. Podnosi atrakcyjność zamieszkania i sprzyja napływowi nowych mieszkańców, wzmacnia znaczącą w skali regionu produkcję rolną, tworzy podstawy dla kształtowania przyszłych funkcji turystyczno-rekreacyjnych o zasięgu regionalnym i pełni rolę „tarczy” wobec wybranych zagrożeń środowiskowych. W konsekwencji jego znaczenie wykracza poza wymiar lokalny. Jednocześnie na komponenty ożywione i nieożywione oddziałuje szereg presji, wprowadzając dotąd niezbyt silnych, lecz licznych oraz pojawiają się nowe ryzyka. Należą do nich m.in.: zanieczyszczenie wód (komunalne i rolnicze), antropogeniczne modyfikacje stosunków wodnych, w tym ponadlokalne, fragmentacje siedlisk wskutek rozpraszania zabudowy i infrastruktury liniowej, degradacja gleb w wyniku praktyk rolniczych, uproszczenia struktury upraw i zanikanie miedz, osuszanie i prostowanie cieków, uszczerbki w elementach przyrody spowodowane inwestycjami mieszkalamo-infrastrukturalnymi, niskie emisje z systemów grzewczych i transportu, zaśmiecanie środowiska odpadami komunalnymi, ekspansja gatunków inwazyjnych oraz nasilenie ekstremalnych zjawisk o klimatycznej genezie, tj. podtopień, suszy, silnych wiatrów, ulew i skrajnych temperatur.

Z tych przesłanek wynika potrzeba ukształtowania polityki środowiskowej gminy tak, by możliwie szybko i szeroko wdrażała rozwiązania zrównoważone we wszystkich sferach działań samorządu, a równocześnie warunkowała, promowała i wspierała ich zastosowanie w lokalnej społeczności i gospodarce. Ma to znaczenie szczególne w kontekście planów dotyczących rozwoju osadnictwa, budowania komercyjnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych o ponadlokalnym zasięgu, intensyfikacji produkcji rolnej, kontynuacji transformacji energetycznej, podnoszenia poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz działań na rzecz poprawy zdrowia mieszkańców. Poza działaniami wskazanymi w innych wnioskach, kluczową rolę w tym zakresie odgrywać będzie wielowymiarowa współpraca samorządu gminy z szeregiem podmiotów. Obok mieszkańców, w tym rolników i przedsiębiorców, powinny to być przede wszystkim sąsiednie samorządy gminne, powiatowy i województwa, ich wybrane jednostki organizacyjne, a także nadleśnictwa, państwowa i rządowa administracja zespolona w zakresie zadań której znajdują się sprawy ochrony środowiska.

51. PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Brak ustanowionych na terenie Gminy Siekierczyn form ochrony wyższego rzędu (parki narodowe, rezerваты, parki i obszary chronionego krajobrazu, Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oznacza, że odpowiedzialność za zachowanie bioróżnorodności i jakości krajobrazu w większym stopniu spoczywa na narzędziach lokalnych, w tym w szczególności na planowaniu przestrzennym i funkcjonalnym (wodociągowo-kanalizacyjnym, energetycznym, komunikacyjnym) oraz ochronie gatunkowej i uzupełniająco punktowej (użytek ekologiczny Jezioro Formoza i pomniki przyrody). Taki stan podnosi elastyczność rozwojową, ale równocześnie zwiększa ryzyko degradacji środowiska, w tym fragmentacji siedlisk, utraty łączności ekologicznej i presji inwestycyjnej na doliny cieków, mozaikę zadrzewień i cenne gleby. Wymaga to aktywnego, proaktywnego modelu zarządzania ochroną przyrody, zamiast biernego „katalogu zakazów”, tak aby nie tylko zbędnie nie ograniczać zrównoważonego rozwoju pożądanych, zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych gminy (np. mieszkaniowej, rolniczej, turystyczno-rekreacyjnej), lecz wymiennie stymulować ich rozwój.

W krótkiej i średniej perspektywie nie przewiduje się zatem ustanowienia na terenie gminy nowych, silnych i dotyczących dużych obszarów prawnych form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Prawnymi podstawami ochrony zasobów przyrody gminy będą: Plan Ogólny Gminy i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ogólnie obowiązujące przepisy o ochronie przyrody, lasów, gruntów rolnych oraz wód, ochrona gatunkowa oraz gminne formy ochrony, takie jak użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, pomniki przyrody i uchwała krajobrazowa. Ich protekcyjny wpływ na stan lokalnej fauny i flory oraz przyrody nieożywionej będzie zależał od skuteczności egzekwowania ograniczeń i pożądanych zachowań z nich wynikających, w czym samorząd gminy powinien odgrywać bardzo ważną rolę.

W perspektywie długookresowej warto rozważyć ustanowienie części form pośrednich, jak np. zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, dla obszarów o złożonych walorach i konfliktach funkcji. Do czasu takich decyzji, ciężar działań będzie spoczywał na wymienionych wyżej instrumentach i rozwiązaniach prawnych, wielowymiarowo wspieranych przez wymienione w innych wnioskach instrumenty funkcjonalne.

Wraz z przewidywanym wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców można oczekiwać nasilenia, już dziś widocznych, oczekiwań społecznych wobec rozszerzenia prawnych form ochrony przyrody, m.in. w odniesieniu do lasów, zwierzyzny łownej i zasobów wodnych. Te tendencje powinny zostać uwzględnione przy formu-

łowaniu kierunków rozwoju gminy, zwłaszcza poprzez wprowadzenie przyszłych, środowiskowych kryteriów oceny, rzetelne ważenie potencjalnych korzyści i kosztów oraz analizę realnych możliwości wdrożeń.

52. PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

Relacje między sferą społeczną, gospodarczą i układem przestrzennym Gminy Siekierczyn a jej środowiskiem przyrodniczym w niektórych obszarach pozostają wyraźnie niesymetryczne i nie spełniają zasad zrównoważonego rozwoju. Najmocniej uwidacznia się to w presjach wynikających z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, w zakresie gospodarki ściekowej i (punktowo) gospodarki odpadowej, w procesach erozyjnych gleb (także o podłożu rolniczym), w ładunku biogenów spływających z pól do wód, w niskich emisjach z indywidualnych źródeł ciepła i transportu, we fragmentacji siedlisk, w miejscowych oddziaływaniach hałasu, a także w modyfikacjach stosunków wodnych, spowodowanych redukcją retencji małych zbiorników wodnych, niewłaściwą melioracją i usuwaniem zadrzewień i zakrzewień. Całość ma miejsce w warunkach narastających zjawisk ekstremalnych klimatu, jak nawalne deszcze, okresy suszy, epizody wiatrowe i skrajne temperatury.

Wymaga to kontynuacji i pogłębienia kompleksowych działań przywracających równowagę w sferach jej zaburzeń, a także zabezpieczających przed utratą równowagi tam, gdzie się ona obecnie utrzymuje, które łącznie doprowadzą do wielowymiarowej, proekologicznej transformacji gminy. W pierwszym rzędzie chodzi o instrumenty prawno-planistyczne i przestrzenne, inwestycje w infrastrukturę prośrodowiskową, w tym energetyczną, wsparcie bioróżnorodności i sanacji ekosystemów, konsekwentne mechanizmy kontroli i weryfikacji oraz stałą edukację i informację adresowaną do mieszkańców, podmiotów gospodarczych, a w przyszłości również turystów. Równolegle konieczny jest systematyczny monitoring nowych, potencjalnych przejawów nie zrównoważenia i szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Dotyczy to zwłaszcza ryzyka degradacji krajobrazu, wzrostu presji środowiskowej ze strony osadnictwa, przedsięwzięć gospodarczych i infrastrukturalnych oraz rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych oraz chorób dotyczących fauny i flory.

53. GOSPODARKA ODPADOWA

System gospodarowania odpadami w Gminie Siekierczyn funkcjonuje w warunkach rozproszonej zabudowy, rosnącej różnorodności strumieni odpadów, presji kosztowej wynikającej ze zbiórki, transportu, opłat za przetwarzanie i wymogów prawnych, a także błędów systemowych uniemożliwiających wręcz gminie osiągnięcie rezultatów odzysku oczekiwanych przez normy ustawowe. Jego kluczowe wyzwania to niewystarczająca prewencja powstawania odpadów, zmienna jakość i niewystarczająca skala selektywnej zbiórki oraz ich przetwarzania, wrażliwość na wahania rynku surowców wtórnych, niewłaściwe postępowanie z odpadami, w tym ich spalanie oraz ograniczona „widoczność” odpadów problemowych (bioodpady, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, przeterminowane leki, chemikalia gospodarstw domowych).

Z perspektywy organizacyjno-prawnej, lokalny system gospodarki odpadami, wraz z przyjętymi rozwiązaniami technicznymi, można ocenić jako zasadniczo dobry. Jest to efekt zarówno działań samorządu gminy, jak i funkcjonowania regionalnego systemu gospodarki odpadami w województwie dolnośląskim. Biorąc jednak pod uwagę powyższe warunki i wyzwania, wymaga on dalszego doskonalenia oraz bardziej konsekwentnego egzekwowania przyjętych zasad.

Kierunkiem nadrzędnym jest przejście od „odbioru, wywozu i przekazania” do polityki spójnej z ideą obiegu zamkniętego. Oznacza to priorytet dla stymulacyjno-kontrolnego zapobiegania wytwarzaniu odpadów, ponownego ich użycia oraz wysokiej jakości recyklingu. Po stronie infrastruktury i organizacji konieczny jest rozwój PSZOK, w tym w wymiarze czasowym, frakcyjowym oraz mobilnościowym. W zakresie bioodpadów rekomenduje się pogłębienie priorytetyzacji przydomowego kompostowania. Odpady niebezpieczne z gospodarstw domowych wymagają z kolei bardziej dedykowanych ścieżek zbiórki. Egzekwowanie wszystkich zasad musi obejmować pogłębione kontrole postępowania z odpadami, w tym ich selektywnej zbiórki i spalania oraz ścisłą współpracę z podmiotami zewnętrznymi (policja, WIOŚ, zarządcy lasów). Niezbędne jest także zintensyfikowanie działań na rzecz usuwania azbestu. Pożądane jest również poszerzanie przez wszystkie gminne jednostki tzw. zielonych zamówień publicznych, w których, obok innych prośrodowiskowych wymogów, stosowane będą wymogi odpadowe. Spójnie z nimi, dla wydarzeń publicznych i instytucji gminnych warto przyjąć standard „low-waste” (wielorazowe naczynia, strefy segregacji itp.), co obniża wolumen odpadów u źródła, a przede wszystkim uwiarygadnia promowane i egzekwowane przez samorząd wzorce. W obszarze kosztów i efektywności należy dążyć do wzmacniania motywacyjnych mechanizmów opłat i współpracy międzygminnej. Całość musi komplementarnie być połączona ze stałą, wielowymiarową i intensywną edukacją ekologiczną prowadzoną przez wszystkie podmioty tworzące gminny samorząd.

54. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Choć linie energetyczne wysokiego napięcia 400 kV i 220 kV przebiegające przez Gminę Siekierczyn oraz znajdujące się na jej terenie urządzenia nadawcze na masztach telekomunikacyjnych są źródłami promieniowania elektromagnetycznego, to ze względu na zastosowanie obszarów wyłączeń z zabudowy, standardów

technicznych emisji oraz kontroli technicznych w momencie oddawania do użytku, uznaje się że nie powodują przekroczeń dopuszczalnych norm. Niemniej, brak wyników kompleksowych lub miejscowych badań w przedmiotowym zakresie. W związku z tym rola gminy w tym zakresie powinna koncentrować się na standardowym inicjowaniu i monitorowaniu wyników badań natężeń pól elektromagnetycznych oraz ocenie ewentualnych zagrożeń oraz podejmowaniu stosownych wobec nich działań, w szczególności interwencji u WIOŚ.

55. HAŁAS

W chwili obecnej hałas nie jest poważnym problemem Gminy Siekierczyn. Występuje on w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 30 (Nowa Karczma, Wyłęba Kolonia), miejscowo i rzadziej wokół drogi powiatowej nr 357 (przebiegu przez Zarębę i część Siekierczyn), a w jeszcze mniejszym i tylko chwilowym zakresie w sąsiedztwie linii kolejowej nr 247. Pojedyncze przedsiębiorstwa o charakterze produkcyjnym i logistycznym (np. Zaręba, zakładunek surowca skalnego) generują krótkookresowy hałas oddziałujący na niewielką liczbę mieszkańców. Uciążliwości dźwiękowe linii energetycznych dotyczą tylko ich bezpośredniego sąsiedztwa.

W związku z powyższym, rola gminy w przedmiotowym zakresie, poza działaniami na rzecz możliwego rozwiązania lub ograniczenia istniejących, miejscowych problemów, koncentrować się powinna na monitorowaniu, izolowaniu i zapobieganiu lokalizacji na terenie gminy źródeł hałasu negatywnie wpływającego na ludzi lub wrażliwe elementy ekosystemów. Kluczowe będzie tu planowanie przestrzenne wyprzedzająco redukujące hałas i minimalizujące jego oddziaływanie na miejsca i obiekty wrażliwe.

56. ŚWIADOMOŚĆ I REALNE POSTAWY EKOLOGICZNE

Z uwagi na liczne wyzwania w zakresie ochrony i zrównoważonego użytkowania lokalnych zasobów środowiska oraz w świetle samooceny mieszkańców, konieczne jest dalsze prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną lokalnej społeczności. Działania te koncentrować się jednak muszą nie tylko na przekazie ogólnych treści, lecz przede wszystkim na lokalnym wymiarze wyzwań środowiskowych, w szczególności związanych z jakością wód i powietrza, kulturą odpadową, retencją wód, erozją gleb, bioróżnorodnością, transformacją energetyczną, antropopresją na faunę oraz adaptacją do zjawisk ekstremalnych. Jako cel należy przyjąć nie tylko zwiększanie wiedzy, ale także woli, zakresu i skuteczności realnego działania w codziennych warunkach popartych konkretnymi, praktycznymi umiejętnościami mieszkańców.

Ta, skutkująca w rzeczywistości, gminna edukacja ekologiczna powinna być zróżnicowana i dopasowana do grup odbiorców, uwzględniając odmienne poziomy wiedzy, postawy i potrzeby, zwłaszcza w podziale na grupy wiekowe. W praktyce oznacza to moduły uczenia przez działanie w przedszkolu i szkołach, programy dla młodzieży łączące klimat z kompetencjami i postawami obywatelskimi, ścieżki dla seniorów akcentujące wymiar zdrowotny i kosztowy, wsparcie doradztwa dla rolników, a także wsparcie edukacji mikroprzedsiębiorców. Skuteczność edukacji zwiększą wszystkie gminne obiekty infrastrukturalne i rozwiązania organizacyjne o łatwym do dostarczenia i zrozumienia, pozytywnym wpływie na środowisko naturalne i zrównoważenie jego wykorzystania.

57. PRZYGOTOWANIE DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Niezależnie od przyczyn zmian klimatu i różnic w globalnych politykach wobec nich, zjawisko to już zachodzi, a analizy naukowe wskazują na jego wysoce prawdopodobną, długotrwałą intensyfikację. Wiele obserwowanych już i prognozowanych konsekwencji tych zmian ma charakter negatywny, niekiedy wyjątkowo destrukcyjny, a dotyczą one także Gminy Siekierczyn. W szczególności dotyczy to wysoce intensywnych lub długotrwałych opadów deszczu i śniegu oraz wynikających z nich podtopień, a nawet powodzi, jak również suszy, także rolniczych, a także skrajnie niskich i wysokich temperatur oraz silnych wiatrów. Konieczne jest więc przygotowanie na nie zarówno sfery przestrzenno-środowiskowej gminy, jak i społeczno-gospodarczej. Kluczowe znaczenie będzie miało właściwe gospodarowanie zasobami wodnymi, zwłaszcza retencja, nasadzenia i związane z nimi zacienianie, redundantne parametryzowanie infrastruktury komunalnej, rozwój i utrzymanie hydrotechnicznej infrastruktury przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie erozji, wzmacnianie witalności i bioróżnorodności ekosystemów, ochrona przeciwpożarowa, rezylienne planowanie przestrzenne, edukacja dla bezpieczeństwa, a także systemy prewencji, reagowania i utrzymania funkcjonowania w warunkach zdarzeń i kryzysów o podłożu klimatycznym.

4. Misja gminy

W ogólnym ujęciu, misja to odpowiedź na pytanie o cel istnienia danego podmiotu – organizacji, instytucji, jednostki itp. Na gruncie decentralizacji władzy, zadań, kompetencji, finansów i odpowiedzialności publicznej, powód istnienia samorządów gminnych został wskazany przez ustawodawcę w art. 6 ust. 1 oraz w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W artykułach tych wskazano bowiem, że „do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów”, a także, że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy”.

Ponadto, przesłanka istnienia samorządów gminnych zawarta została pośrednio także w art. 16 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. W artykule tym wskazano, że „samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej”.

Łącząc powyższe, ustrojowe regulacje z faktem, że rozwojowe procesy społeczne, gospodarcze i przestrzenne, w tym środowiskowe, zachodzące w każdej gminie częściowo transformują się w analogiczne, rozwojowe procesy subregionu, regionu i kraju, ogólną, systemową misję każdej polskiej gminy należy definiować jako **pełnienie roli służebnej w stosunku do społeczności lokalnej z jednoczesnym przyczynianiem się do pożądaných, ponadlokalnych procesów rozwoju i zaspokajania potrzeb społeczności ponadlokalnych**.

W łącznym ujęciu, misją każdej gminy jest zatem kreowanie rozwoju w perspektywie lokalnej, zaspokajającego społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe potrzeby jej mieszkańców, a równocześnie przyczyniającego się do rozwoju w perspektywie ponadlokalnej, tzn. zaspokajającego analogiczne potrzeby społeczności ponadlokalnych.

Tak postrzeganą, ogólną misję rozwojową gmin precyzuje się w odniesieniu do poszczególnych z nich, w szczególności w trakcie określania strategii ich rozwoju. Wyraża się w ten sposób, jak jej samorząd zamierza pełnić służebną, lokalną i ponadlokalną rolę przedstawioną wyżej. Misja taka wyraża możliwości jakimi dysponuje i jakie zamierza wykorzystać gmina w pełnieniu tej roli, wartości uznawane przez jej społeczność, w tym jej władze, za najważniejsze i często niezbywalne (np. kulturowe, przyrodnicze, gospodarcze, przestrzenne), a jednocześnie ogólną ideę ich kreatywnego, prorozwojowego połączenia. Misja ta, jest zatem pierwszą podstawą budowy strategii rozwoju tej gminy, a w trakcie wdrażania, ostatecznym wskaźnikiem aktualności przyjętych, strategicznych celów rozwojowych.

W kontekście powyższego, biorąc pod uwagę społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, w tym środowiskowe potencjały i własności Gminy Siekierczyn, a także potrzeby, oczekiwania, aspiracje oraz wartości mieszkańców, gospodarstw rolnych i lokalnego biznesu, jak również kierunki rozwoju subregionu, regionu i kraju, jej strategiczną misję rozwojową formułuje się następująco:

Misją Gminy Siekierczyn jest tworzenie dostatniej, aktywnej, włączającej i bezpiecznej społeczności lokalnej, ze wzrastającą, zrównoważoną gospodarką, żyjącej w ładzie przestrzennym i środowisku o wysokiej jakości oraz korzystającej z samorządowego zarządzania strategicznego swym rozwojem, które jest sprawcze, przejrzyste i partnerskie.

5. Wizja rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Na podstawie:

- sformułowanej misji Gminy Siekierczyn;
- diagnozy i oceny jej lokalnej oraz ponadlokalnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej;
- analizy potrzeb, oczekiwań i aspiracji lokalnych interesariuszy, w tym zwłaszcza mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i rolników, a także oczekiwań potencjalnych użytkowników walorów turystyczno-rekreacyjnych gminnych;

formułuje się poniższą, syntetyczną wizję jej rozwoju w perspektywie roku 2035 i kolejnych lat, w których występować będą rezultaty działań spójnych z kierunkami działań i celami SRGS 2026-2035.

WIZJA GMINY SIEKIERCZYN W WYMIARZE SPOŁECZNYM:

- postawy obywatelskie, w tym wolontariackie oraz zaangażowanie we współzrządzenie są w gminie częste i społecznie doceniane;
- bezpieczeństwo i porządek publiczny są na wysokim poziomie dzięki sprawnym systemom prewencji i reagowania, infrastrukturze, kompetencjom kadr publicznych i pozarządowych oraz świadomości mieszkańców;
- dzieci i młodzież korzystają z konkurencyjnej, gminnej opieki i edukacji od żłobka po szkołę podstawową, z nowoczesną bazą, kompetentnymi kadrami, komplementarnymi usługami i osiągają dobre wyniki rozwojowe;
- młodzież i dorośli mieszkańcy, kształcący się w ramach szkolnictwa ponadpodstawowego, korzystają z edukacji w subregionie i dalej, mając zapewnione dobre możliwości komunikacyjne oraz nauki zdalnej;
- dodatkowe, zintegrowane ponadlokalnie, usługi edukacyjne zapewniają dorosłym mieszkańcom możliwości uzupełniania „kompetencji dnia dzisiejszego i jutra”;
- gminna działalność kulturalna, współkreowana przez mieszkańców, stanowi jeden z kluczowych motorów ich rozwoju osobistego, sferę integracji, rozrywki, tożsamości, emocji i zaangażowania w sprawy wspólnoty;
- seniorzy i niepełnosprawni funkcjonują w środowisku bez barier, działają usługi dzienne, wytchnieniowe i opiekuńcze, a programy aktywizacyjne sprzyjają samodzielności i wymianie międzypokoleniowej.
- gminny system pomocy społecznej skutecznie redukuje problemy społeczne i ich przyczyny reintegrując społecznie i zawodowo oraz zapewniając stałe wsparcie osobom w trudnych sytuacjach poza ich kontrolą;
- poziom uzależnień mieszkańców jest niski, co w dużym stopniu jest efektem działalności gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych oraz świadomości społecznej;
- aktywność fizyczna jest częstym nawykiem społecznym we wszystkich grupach wiekowych, do czego przyczynia się wysoka, lokalna i ponadlokalna dostępność terenów, obiektów i usług jej służących;
- stan zdrowia mieszkańców jest dobry dzięki ich aktywności fizycznej, czystemu środowisku, unikaniu uzależnień oraz zintegrowanemu ponadlokalnie dostępowi do profilaktyki, diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe gminy znajduje się (jest zachowane) w dobrym stanie, a jednocześnie jest aktywnie wykorzystywane w lokalnym rozwoju społecznym i gospodarczym;
- gminna działalność biblioteczna, obok tradycyjnych funkcji banku treści, pełni funkcję węzła kompetencji medialno-informacyjnych, refleksyjnych, twórczych i tożsamościowych;
- gmina jest dobrze skomunikowana wewnętrznie, subregionalnie i regionalnie dzięki zintegrowanym systemom transportu autobusowego, kolejowego, rowerowego, pieszego oraz ruchowi samochodów prywatnych;
- przyrastają zasoby mieszkaniowe oraz ich standard, w tym termiczny, głównie dzięki inwestycjom indywidualnym i wsparciu publicznemu, a uzupełnia je ekonomicznie zrównoważone budownictwo społeczne;
- społeczność lokalna jest – w wymiarze gmin wiejskich – satysfakcjonująco innowacyjna, aktywnie asymilując innowacje z ponadlokalnego otoczenia, a jednocześnie zachowując kulturową tożsamość;
- liczba mieszkańców przestała spadać, a nawet obserwuje się jej umiarkowany wzrost, co jest efektem zarówno przyrostu naturalnego, jak i zmiany procesów migracyjnych;

- społeczność lokalna jest w znacznym stopniu zintegrowana, także dzięki nowym mieszkańcom, a przez to dostrzegalnie solidarna i inkluzywna wobec różnych jej grup wiekowych, sprawności, zamożności i innych;
- w efekcie ww. zjawisk i procesów, rosną lokalne kapitały, ludzki, społeczny i kulturowy, co – na zasadzie sprzężenia zwrotnego – dodatkowo je intensyfikuje;

WIZJA GMINY SIEKIERCZYN W WYMIARZE GOSPODARCZYM:

- rolnictwo zachowuje ważną rolę w gospodarce gminy, zwiększając swą wartość dodaną dzięki dalszej modernizacji i poszerzaniem łańcuchom wartości, w tym przetwórstwu, dystrybucji i handlowi, także lokalnemu;
- lokalna gospodarka pełni istotną funkcję dochodową dla mieszkańców i budżetu gminy (co jest doceniane społecznym klimatem dla przedsiębiorczości), a udział w niej dochodów pozarolniczych stabilnie rośnie;
- gmina jest rozpoznawana jako przyjazne, przewidywalne miejsce lokowania środowiskowo zrównoważonych inwestycji, w szczególności MŚP, z czytelnymi ramami planistycznymi i sprawną ich obsługą;
- funkcjonuje lokalne, zintegrowane wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, w tym edukacyjne i konsultacyjne, a także forum przedsiębiorczości, preferencje podatkowe, sprawne procedury i dostęp do mienia gminy;
- gospodarka gminy jest zdyspersyfikowana, a przez to odporna na potencjalne kryzysy rynkowe, a w wymiarze podmiotowym opiera się głównie na mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach;
- gospodarka gminy jest – w wymiarze gmin wiejskich – satysfakcjonująco innowacyjna, aktywnie asymilując innowacje z ponadlokalnego otoczenia;
- gospodarka gminy tworzy usługi i produkty znacząco wykorzystując lokalne zasoby materialne, ale też niematerialne, jak kreatywność, wiedza, kwalifikacje i informacje, także w oparciu o więzi współpracy;
- gospodarka gminy wzmacnia lokalne kapitały – ludzki, społeczny i kulturowy – jednocześnie inkluzywnie aktywizując osoby niepełnosprawne, a nawet część seniorów;
- gospodarka gminy jest istotnie spójna w swych specjalizacjach terytorialnych z gospodarką województwa dolnośląskiego, przyczyniając się przez to do osiągnięcia gospodarczych celów rozwoju regionu;
- duża część lokalnych firm jest branżowo-niszowo konkurencyjna w wymiarze co najmniej subregionalnym, co jest efektem przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów oraz lokalnej polityki gospodarczej;
- wraz z rozwojem gospodarczym gmina zachowuje swój wiejski, spokojny i krajobrazowy charakter, a jednocześnie równowagę środowiskową;
- usługi lokalne (np. handel, naprawy, usługi opiekuńcze, logistyczne, cyfrowe) są w gminie szeroko dostępne i rosną jakościowo, skracając łańcuchy zaopatrzenia i wspierając obieg wydatków w gospodarce lokalnej;
- prowadzona jest zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca funkcje ekosystemowe i ochronne lasów, a jednocześnie otwarta na rekreacyjne i turystyczne ich wykorzystanie;
- zainicjowane, ponadlokalne funkcje turystyczno-rekreacyjne gminy rozwijają się w oparciu o dziedzictwo naturalne i kulturowe oraz z wykorzystaniem i z korzyścią dla gminnej infrastruktury technicznej i społecznej;
- lokalny rynek pracy, jako część rynku subregionu, posiada wysokie dopasowanie kompetencji pracowników do potrzeb gospodarki, a bezrobocie jest sytuacją najczęściej krótkookresową i nieskoncentrowaną;
- istotna część mieszkańców i przedsiębiorstw czerpie dochody z telepracy i teleusług na rzecz podmiotów i klientów spoza gminy, w tym bardzo odległych;
- drogowa, kolejowa, rowerowa i piesza infrastruktura transportowa jest zintegrowana, bezpieczna i w dobrym stanie, zapewniając dobrą dostępność wewnętrzną i zewnętrzną oraz redukcję zanieczyszczeń;
- łączność cyfrowa i komórkowa są powszechne i niezawodne, umożliwiając e-usługi publiczne, pracę i biznes w modelach zdalnych oraz rozwój usług cyfrowych dla gospodarki, w tym turystyki i rolnictwa;
- system elektroenergetyczny sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu, a jednocześnie nie obciąża środowiska wykorzystując czyste technologie, liczne OZE, magazyny energii i rozwiązania hybrydowe;
- kontynuowany jest rozwój gazownictwa, co otwiera nowe możliwości rozwoju gospodarczego i przyczynia się do redukcji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności w zakresie ogrzewania budynków;
- rozwijają się lokalne systemy ciepłownicze, w tym hybrydowe, co przyczynia się do redukcji kosztów ogrzewania i wypełnienia norm środowiskowych;

- gospodarka i infrastruktura gminy są energooszczędne zarówno dzięki wykorzystywaniu technologii o małym zapotrzebowaniu na energię, jak i technologii zarządzania nią i jej odzyskiwania;
- infrastruktura hydrotechniczna, w tym kanalizacja deszczowa, odpowiada wyzwaniom zmian klimatycznych zabezpieczając właściwe zarządzanie wodą, a w efekcie jej dostępność i bezpieczeństwo powodziowe;
- infrastruktura wodociągowa zapewnia pełne, pewne, efektywne i zrównoważone środowiskowo zaopatrzenie społeczeństwa i gospodarki w wodę, także w sytuacjach kryzysowych;
- infrastruktura ściekowa zapewnia powszechny oraz racjonalny ekonomicznie komfort sanitarny i bezpieczeństwo środowiskowe i jest uzupełniana przez niezbędne, prawidłowo funkcjonujące rozwiązania lokalne.

WIZJA GMINY SIEKIERCZYN W WYMIARZE PRZESTRZENNYM:

- w wyniku spójnej hierarchii dokumentów planistycznych następuje poprawa i utrwalenie ładu przestrzennego gminy, zapewniając jej jednocześnie, zgodny ze strategią, rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy;
- dzięki działaniom ochronnym, wartości krajobrazowe gminy są nadal wysokie i stanowią jedną z podstaw zadowolenia z zamieszkiwania w niej oraz jej zrównoważonego rozwoju gospodarczego;
- struktura urbanizacji gminy jest efektywna kosztowo i spójna z infrastrukturą techniczną i społeczną oraz świadczonymi na jej bazie usługami publicznymi;
- grunty rolne o wysokiej przydatności produkcyjnej oraz korytarze ekologiczne są prawnoprzestrzennie zabezpieczone, co równoważy rozwój i zachowuje wiejski charakter gminy;
- gmina jest bogata w błękitno-zielone formy zagospodarowania, które wspierają retencję, bioróżnorodność i rekreację, a jednocześnie współtworzą atrakcyjny krajobraz;
- przestrzenie publiczne są estetyczne i kulturotwórcze, m.in. dzięki małej architekturze i elementom sztuki budującym tożsamość miejsca, sprzyjając integracji mieszkańców i przyciągając turystów;
- dzięki eliminacji barier architektonicznych, przestrzenie publiczne są dostępne nie tylko dla niepełnosprawnych, ale i seniorów o standardowo ograniczonych możliwościach fizycznych;
- prawne, techniczne i organizacyjne formy ochrony przyrody oraz krajobrazu tworzą sprawnie funkcjonującą, dopełniającą się całość;
- powietrze trwale pozbawione jest znaczących stężeń zanieczyszczeń szkodliwych dla ludzi lub środowiska, szczególnie dzięki termomodernizacji, komunikacji publicznej oraz transformacji mobilnościowej;
- zasoby wód są wolne od lokalnych zanieczyszczeń, szczególnie dzięki upowszechnieniu sieciowych rozwiązań ściekowych uzupełnianych przez sprawne rozwiązania lokalne oraz odpowiedzialnemu rolnictwu;
- klimat akustyczny gminy pozbawiony jest źródeł hałasu w istotnie negatywnym stopniu oddziałujących na miejsca stałego przebywania ludzi;
- środowisko elektromagnetyczne pozbawione jest źródeł promieniowania w istotnie negatywnym stopniu oddziałujących na miejsca stałego przebywania ludzi;
- gleby nie posiadają istotnych zanieczyszczeń i są zabezpieczone przed degradacją erozyjną i inną, szczególnie dzięki zabiegom urządzeniowo-rolnym, melioracji, rekultywacji oraz odpowiedzialnej gospodarce rolnej;
- gospodarka odpadowa jest efektywna i zapewnia wysoki stopień recyklingu, a zachowania odpadowe mieszkańców redukuują wolumen i szkodliwość wytwarzanego strumienia odpadów;
- gmina pozbawiona jest depozytów odpadów komunalnych, azbestowych, przemysłowych lub innych, w tym tzw. dzikich wysypisk oraz odpadów rozproszonych;
- utrzymywana jest wysoka bioróżnorodność, vitalność i stabilność miejscowych ekosystemów, w tym w szczególności leśnych i wodnych oraz ich lokalna i ponadlokalna integracja;
- następuje biorewitalizacja tych elementów lokalnych ekosystemów, które uległy nieplanowanym zmianom antropogenicznym albo degradacji wskutek ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- przestrzenie publiczne są inkluzywne, estetyczne i kulturotwórcze, a obiekty małej architektury, w tym nawet sztuki w otwartych przestrzeniach wzmacniają więzi społeczne i pozytywny wizerunek miejsca;
- mieszkańcy gminy charakteryzują się dobrym poziomem kultury i świadomości środowiskowej, a znaczną część z nich łączy z lokalną przyrodą pozytywne więzi emocjonalne;

- samorząd gminy posiada kompleksowe informacje na temat stanu lokalnego środowiska zarówno dzięki pozyskiwaniu danych ze źródeł zewnętrznych, jak i własnemu monitoringowi;
- wszystkie jednostki organizacyjne gminy w swej działalności stanowią dla mieszkańców i lokalnych firm wzorce do naśladowania w dziedzinach ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska naturalnego;
- dobry stan środowiska jest także zasługą funkcjonowania sprawnych systemów reagowania i zabezpieczenia przed pożarami, powodzią i innymi zdarzeniami destrukcyjnymi.

WIZJA GMINY SIEKIERCZYN W WYMIARZE SAMORZĄDOWYM – SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM, CZYLI HORYZONTALNYM:

- samorząd gminy jest kluczowym kreatorem działań na rzecz społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego rozwoju gminy;
- władze, kierownictwo i pracownicy samorządu gminy są sprawczy, w szczególności dzięki wysokim kompetencjom, motywacji, zaangażowaniu, kreatywności, innowacyjności i otwartości na prorozwojowe zmiany;
- polityka rozwoju prowadzona przez samorząd gminy prowadzona jest na bazie spójnego systemu dokumentów planistycznych, w tym finansowych, z nadrzędną funkcją strategii rozwoju;
- technika pracy Urzędu Gminy i pozostałych, gminnych jednostek jest nowoczesna i oparta na nowych technologiach, zwłaszcza cyfrowych, zautomatyzowanych, zdalnych, mobilnych i sztucznej inteligencji;
- organizacja pracy Urzędu Gminy i pozostałych, gminnych jednostek jest nowoczesna i oparta zarówno o hierarchiczne, jak i horyzontalne rozwiązania łączące różne kompetencje oraz reguły proefektywnościowe;
- działalność samorządowa tworzy wielowymiarowe bezpieczeństwo i jest oparta na wielowymiarowym bezpieczeństwie, w tym cyfrowym, technicznym i kryzysowym;
- interesariusze, zwłaszcza mieszkańcy i przedsiębiorcy, powszechnie korzystają z samorządowych e-usług, które są rzetelne, spójne, intuicyjne i mobilne oraz analogicznych otwartych danych;
- społeczna partycypacja w zarządzaniu rozwojem gminy jest częsta we wszystkich grupach wiekowych, sprzyja temu rozwojowi i jest doceniana przez społeczność lokalną;
- obok partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem gminy, charakterystyczna dla samorządu gminy jest partycypacja środowiska przedsiębiorczości, a także rolników;
- współpraca z NGO jest partnerska i stabilnie wspiera rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenno-środowiskowy gminy wychodząc dalece poza zaspokajanie potrzeb ich członków;
- wielokanałowa polityka informacyjna i konsultacyjna samorządu sprzyja transparentności prowadzonego zarządzania rozwojem, buduje zaufanie społeczne, akceptację zmian i zaangażowanie we współzrządzenie;
- prowadzone przez samorząd zarządzanie rozwojem gminy jest spójne z zarządzaniem rozwojem prowadzonym na szczeblach powiatowym, wojewódzkim, krajowym i unijnym oraz przez sąsiednie gminy;
- finanse samorządu gminy są trwale prorozwojowe, z wysokim udziałem wydatków majątkowych, absorpcją środków pomocowych, rozwiązaniami proefektywnościowymi i racjonalizacją kosztów operacyjnych;
- cały majątek samorządu gminy, w tym jej jednostek organizacyjnych, wymiennie przyczynia się do jej rozwoju, a nowe jego składniki są aktywnie pozyskiwane by umożliwiać pożądane inwestycje i usługi;
- władze i administracja samorządu gminy są przygotowane i zdolne do skutecznego realizowania swoich zadań także w warunkach różnorodnych kryzysów;
- mieszkańcy obdarzają samorząd powszechnym zaufaniem, szczególnie dzięki trafnym decyzjom oraz ich skutecznym i efektywnym wykonywaniu, w tym zwłaszcza zawartych w długookresowych planach rozwoju;
- władze gminy aktywnie obserwują społeczne, gospodarcze i środowiskowe relacje gminy z otoczeniem wykorzystując pojawiające się szanse rozwojowe i adaptując ją do nadchodzących zmian;
- pomimo, iż Siekierczyn jest gminą wiejską, podejście władz i kierownictwa samorządowego do zarządzania rozwojem posiada charakter nowoczesny i aktywny, charakterystyczny dla dynamicznych miast.

6. Wyjaśnienie istoty celów strategicznych i celów operacyjnych

Cele strategiczne rozwoju (dalej także: cele strategiczne) stanowią najwyższy poziom celów w SRGS 2026-2035. Wyznaczają one strategiczną odpowiedź samorządu Gminy Siekierczyn na aktualne i przewidywane uwarunkowania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenno-środowiskowe gminy, z uwzględnieniem potrzeb i aspiracji mieszkańców, planów oraz oczekiwań lokalnych przedsiębiorców i rolników, jak również wymagań wynikających z ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Cele operacyjne rozwoju są podporządkowane celom strategicznym. Doprecyzowują ich treść, wiążą je z kierunkami działań służących ich wdrażaniu oraz z oczekiwanymi rezultatami tych działań. W SRGS 2026-2035 pełnią one funkcję elementu łączącego poziom ogólny (misja, wizja, cele strategiczne) z poziomem szczegółowym (działania, rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia).

Skumulowane osiągnięcie celów operacyjnych prowadzić będzie do osiągnięcia celów strategicznych, co w konsekwencji oznacza urzeczywistnienie wizji rozwoju gminy przedstawionej w poprzednim rozdziale.

7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

W SRGS 2026-2035 wyznacza się dla Gminy Siekierczyn 4 cele strategiczne rozwoju S.1, S.2, S.3 i S.4, oznaczone w dalszych rozdziałach symbolami i kolorami odpowiednio 1 2 3 4, w przedstawionym niżej brzmieniu i znaczeniu.

S.1 Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność gminy o wysokiej jakości życia poprzez wzmacnianie kapitałów ludzkiego, społecznego i kulturowego oraz powszechny dostęp do stymulujących usług publicznych (cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym).

1 Trwały rozwój społeczny Gminy Siekierczyn będzie rezultatem sprzężenia czterech porządków: kompetencji i zdrowia mieszkańców (kapitał ludzki), norm współpracy i zaufania (kapitał społeczny), dziedzictwa i tożsamości (kapitał kulturowy) oraz dostępności usług publicznych, w tym opartych na infrastrukturze technicznej.

Dążąc do tego rezultatu, gmina będzie równolegle rozwijać edukację i opiekę „od żłobka po dorosłość”, kulturę, nowoczesną działalność biblioteczną oraz powszechną aktywność fizyczną, ponieważ to właśnie one najsilniej akumulują kapitał ludzki – podnoszą kompetencje, zdrowie i motywację do uczenia się przez całe życie – a tym samym zwiększają produktywność, dochody i samoocenę sprawczości mieszkańców. Wzmacnianie postaw obywatelskich, wolontariatu i przejrzystej komunikacji społecznej będzie z kolei budować kapitał społeczny: obniżać koszty koordynacji, skracać dystans między samorządem gminy a mieszkańcami i zwiększać skuteczność współtworzenia usług publicznych. Rozwój oferty kulturalnej, ochrona i twórcze wykorzystanie dziedzictwa, a także działania tożsamościowe w przestrzeni publicznej będą wzmacniać kapitał kulturowy, czyli zasób aspiracji, symboli i nawyków uczestnictwa, który ukierunkowuje wybory edukacyjne, prozdrowotne i obywatelskie oraz zwiększa atrakcyjność osiedleńczą gminy.

Podnoszenie bezpieczeństwa publicznego, odporności kryzysowej oraz profilaktyki i opieki zdrowotnej redukować będzie z kolei ekspozycję na ryzyka osobiste i zbiorowe, stabilizować przewidywania mieszkańców oraz chronić ciągłość funkcjonowania instytucji i usług społecznych. Integracja seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój nowoczesnej pomocy społecznej redukować będą z kolei społeczne problemy, a jednocześnie aktywizować nieaktywne potencjały życia osobistego i zawodowego, wzmacniać więzi międzypokoleniowe i zwiększać spójność wspólnoty.

Równocześnie rozwijana będzie infrastruktura komunikacyjna, usługi transportu publicznego oraz usługi cyfrowe, co poprawi dostęp do lokalnej i ponadlokalnej edukacji, pracy, kultury, aktywności fizycznej i zdrowia, eliminując peryferyjność oddalonych jednostek osadniczych i zwiększając dostępność szans rozwoju osobistego. Zwiększana będzie dostępność mieszkalnictwa, a inwestycje w wodociągi i kanalizację, błękitno-zieloną infrastrukturę, gospodarkę odpadami oraz ochronę środowiska będą poprawiać zdrowie i estetykę otoczenia, obniżać koszty zewnętrzne i podnosić atrakcyjność osiedleńczą, a jednocześnie budować odporność na zjawiska ekstremalne.

Całość uzupełni dojrzałe zarządzanie publiczne cechujące się partycypacją mieszkańców i organizacji społecznych, rzetelną polityką informacyjną, integracją ponadlokalną oraz proefektywnościowo i proinwestycyjnie zorganizowanymi finansami i majątkiem gminy, co zwiększy efekt skali, dźwignie finansowe i trwałość rezultatów.

Skutkiem tej konfiguracji będzie aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu wspólnoty, wysoki potencjał wykorzystanej wiedzy, wyższa aktywność fizyczna i kulturalna, poczucie bezpieczeństwa, dobry stan zdrowia, wzrost zaufania i współpracy oraz silniejsza atrakcyjność i retencja demograficzna – a więc skumulowany przyrost jakości życia, który gmina potrafi zapewnić i utrzymywać w długim horyzoncie czasowym.

S.2 Wzrastająca, zrównoważona gospodarka o rosnącej roli dochodowej poprzez inwestycje, rozwój mikroprzedsiębiorczości, usług, krótkich łańcuchów wartości rolnych oraz istotną turystykę i rekreację (cel strategiczny rozwoju w wymiarze gospodarczym).

2 Strategiczny cel gospodarczy zakłada nadanie lokalnej działalności gospodarczej znaczącej roli w dochodach mieszkańców i w potencjale oraz stabilności poprzez uruchomienie strumienia środowiskowo zrównoważonych inwestycji realizowanych zarówno przez istniejące w gminie firmy, jak i inwestorów zewnętrznych, przy zachowaniu wiejskiego charakteru gminy i wykorzystaniu przewagi rolniczej. Gmina będzie zapewniać i wspierać przewidywalne, korzystne warunki prawno-przestrzenne (POG, MPZP, ZPI), dostęp do uzbrojonych terenów i infrastruktury (woda, kanalizacja, sieć komunikacyjna i telekomunikacyjna), stabilne i czyste zasilanie energetyczne (w tym OZE), kryterialne preferencje podatkowe, sprawną obsługę inwestora, promocję ofert lokalizacyjnych oraz stały dialog gospodarczy. Tak skonfigurowany ekosystem gospodarczy zwiększy skalę inwestycji gospodarczych wykorzystujących potencjały gminy, zwiększając liczbę dobrych miejsc pracy, dochody gospodarstw domowych i gminną bazę podatkową.

Równolegle rozwijana będzie mała przedsiębiorczość, w tym usługowa, na rzecz mieszkańców i gospodarstw rolnych (handel, naprawy, usługi opiekuńcze, logistyczne, cyfrowe), wspierana szkoleniami, doradztwem, udostępnianiem mienia gminy i innymi instrumentami. To bowiem małe firmy, w tym mikrofirmy najszybciej tworzą miejsca pracy i utrzymują obieg pieniądza w lokalnej gospodarce.

Bardzo ważnym filarem wzrostu gospodarczego pozostanie rolnictwo rozwijane w kierunku wyższej wartości dodanej z akcentowaniem skracania łańcuchów wartości (lokalne przetwórstwo, magazynowanie, dystrybucja), marek produktów i rynków bezpośrednich. To podejście pozwoli zatrzymywać większą część marży w gminie, ograniczać koszty logistyki i zwiększać odporność dochodów rolniczych.

W perspektywie średniookresowej wykształcone zostaną nowe dla gminy, lecz istotne funkcje turystyczno-rekreacyjne, oparte na środowisku, dziedzictwie i krajobrazie, co dodatkowo zdywersyfikuje dochody społeczności i samorządu gminy, a jednocześnie przyczyni się do zwiększenia dostępności urządzeń rekreacyjnych dla mieszkańców i poprawy estetyki przestrzeni.

Środowisko aktywności gospodarczej będzie wzmacniane poprzez modernizację dostępu transportowego (drogi, integracja autobus-kolej, infrastruktura rowerowa), pełną łączność szerokopasmową i komórkową, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i hydrotechnicznej oraz transformację energetyczną z komponentem prosumenckim. Rozwiązania te obniżą koszty operacyjne i podniosą atrakcyjność lokalizacyjną.

Rynek pracy zostanie wsparty praktyczną nauką zawodu, aktywizacją długotrwale bezrobotnych oraz usługami opiekuńczymi i edukacyjnymi sprzyjającymi aktywności zawodowej kobiet i osób o inaczej utrudnionym dostępie do pracy, zapewniając jednocześnie lepsze dopasowanie umiejętności do nowych nisz gospodarczych.

Całość dopełnią prorozwojowe finanse gminy, aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, zwłaszcza pomocowych, proinwestycyjne gospodarowanie nieruchomościami i współpraca ponadlokalna – zwiększające łącznie efekt dźwigni inwestycji.

Oczekiwany rezultat będzie wzrost liczby mikrofirm, napływ inwestycji przyjaznych środowisku, większe dochody pozarolnicze, wyższa wartość dodana rolnictwa dzięki przetwórstwu i sprzedaży bezpośredniej oraz początki przychodów z ruchu odwiedzających, łącznie składające się na rosnącą, stabilną rolę dochodową lokalnej gospodarki.

S.3 Ład przestrzenny i wysoka jakość środowiska zapewniające bezpieczną, dostępną i atrakcyjną przestrzeń życia i gospodarowania poprzez zintegrowane planowanie, infrastrukturę oraz błękitno-zieloną transformację. (cel strategiczny rozwoju w wymiarze przestrzennym).

3 Celem strategicznym w wymiarze przestrzennym, w tym środowiskowym, jest ukształtowanie takiej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siekierczyn, która jednocześnie stymuluje porządkujący rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury oraz dostępność miejsc aktywności gospodarczej, rolniczej i społecznej, podnosi komfort i zdrowie mieszkańców, krystalizuje cenny krajobraz oraz wzmacnia ekosystemy.

Rdzeniem realizacji celu będzie zatem lokalnie i ponadlokalnie zintegrowane, nowoczesne planowanie przestrzenne (POG, aktualizowane MPZP, ZPI).

Równolegle wzmacniane będą systemy wodociągowo-kanalizacyjne (nowe ujęcia i stacje uzdatniania, modernizacje kanalizacji i budowa oczyszczalni, nowe przyłączenia itp.), gospodarka odpadami ukierunkowana na selektywność i redukcję u źródła oraz transformacja energetyczna (dystrybucja, OZE, niskoemisyjne źródła ciepła, efektywność energetyczna, modernizacja oświetlenia), co nie tylko poprawi i ochroni stan środowiska, ale również ograniczy koszty użytkowania i zwiększy niezawodność usług.

Przestrzenie publiczne będą kształtowane jako dostępne i kulturotwórcze (mała architektura, sztuka w przestrzeni), co wzmocni więzi społeczne, tożsamość miejsca i atrakcyjność osiedleńczą gminy. Jednocześnie rozwijane będą ich cechy zielono-błękitne, w tym założenia parkowe i inne zielone, systemy retencji i infiltracji, mikro- i mała retencja, melioracje szczegółowe, zmodernizowane, rozbudowane i odpowiednio utrzymane urządzenia hydrotechniczne, a także kanalizacja deszczowa. Poprawią one retencyjność, krajobraz, mikroklimat i estetykę przestrzeni oraz ograniczą kulminacje spływu, co podniesie bezpieczeństwo powodziowe i komfort termiczny w okresach letnich.

Równolegle rozwijana będzie infrastruktura dostępności, w tym w szczególności hierarchiczna i bezpieczna sieć dróg z infrastrukturą okołodrogową, lokalny drogowo-kolejowy węzeł przesiadkowo-logistyczny w Zarębie, spójna sieć tras rowerowych i obiekty ruchu pieszych, co skróci czasy mobilności, obniży koszty środowiskowe i logistyczne oraz zwiększy dostępność szans rozwoju osobistego, publicznego, społecznego i zawodowego mieszkańców.

Ochrona środowiska prowadzona będzie w ramach omawianego celu systemowo i obejmie poprawę jakości powietrza, głównie poprzez modernizację źródeł ciepła i termomodernizację, ochronę wód i gleb, poszerzanie lokalnych form ochrony przyrody, ograniczanie hałasu i ekspozycji PEM oraz monitorowanie i udostępnianie danych, co przełoży się na mierzalne korzyści środowiskowe i zdrowotne oraz spadek kosztów zewnętrznych.

Spójność wszystkich tych działań zagwarantują mechanizmy partycypacji, transparentna informacja oraz powiązanie gminnego planowania przestrzennego z planowaniem w innych dziedzinach, a także z gminnymi finansami i ponadlokalnymi politykami rozwoju.

Oczekiwanym rezultatem osiągnięcia celu będzie przestrzeń gminy, która jest bardziej spójna, funkcjonalna, perspektywiczna, efektywniej wykorzystana, piękniejsza i bezpieczniejsza, o niższych kosztach życia i użytkowania, wyższej odporności klimatycznej i większej atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej.

S.4 Sprawcze, przejrzyste i partnerskie, strategiczne zarządzanie rozwojem gminy oparte na kompetencjach, danych i prorozwojowych finansach (cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym - horyzontalny).

4 Celem strategicznym w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, czyli horyzontalnym, jest ukształtowanie takich zdolności samorządu Gminy Siekierczyn w zakresie strategicznego zarządzania jej rozwojem, które zapewnią skuteczne i efektywne osiąganie przedstawionych wyżej celów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego. Zakłada się, że zdolności te zostaną osiągnięte dzięki trzem komplementarnym dźwigniom: kompetencjom i organizacji pracy, polityce informacyjnej opartej na danych oraz finansom i majątkowi ukierunkowanym na inwestycje i optymalizację usług.

W związku z powyższym, po pierwsze, rozwijane będą kwalifikacje władz i kadr kierowniczych samorządu gminy, zarówno dziedzinowe, jak i horyzontalne, a także nowoczesna organizacja działania (praca zdalna/mobilna, zespoły zadaniowe, samoobsługowe procesy mieszkańca i przedsiębiorcy), a także rozwiązania techniczne klasy EKD RP, NIS2, BCP/DR, BMS/EMS, e-usługi i sztuczna inteligencja do automatyzacji powtarzalnych czynności. Taki układ podniesie sprawczość administracji, przyspieszy procedury, ograniczy koszty stałe i zwolni zasoby na realizację zadań tworzących większą wartość publiczną.

Po drugie, w zarządzaniu przyjmowana będzie logika „samorząd jako platforma współzarządzania”, obejmująca przejrzystą politykę informacyjną, otwartość danych i komunikację wielokanałową (BIP i serwisy www, „Gazetka Siekierczyńska”, media społecznościowe, badania i konsultacje), które zwiększają legitymizację decyzji (w tym trudnych, a nieuchronnych), poprawiają trafność alokacji zasobów oraz zmobilizują wiedzę i energię mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Współdecydowanie lokalne zostanie dopełnione integracją ponadlokalną, tzn. udziałem w formach współpracy międzygminnej i powiatowej, spójnością z dokumentami rządowymi i wojewódzkimi oraz partnerską współpracą z potencjalnymi inwestorami zewnętrznymi. Dzięki temu gmina zyska efekt skali i dostęp do instrumentów wsparcia, a inwestycje – miejscowe i zewnętrzne – powstają szybciej i w przewidywalnym otoczeniu prawnoprzestrzennym.

Po trzecie, finanse i majątek będą trwale prorozwojowe, w szczególności poprzez wysoki udział wydatków majątkowych, aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, wspólne zakupy i ich standaryzację, zarządzanie kosztami w całym cyklu życia gminnych usług i infrastruktury oraz aktywne gospodarowanie nieruchomościami. Taka architektura finansowa wzmocni dźwignię inwestycyjną, zapewni stabilizację kosztów usług, poszerzy bazę dochodową i zwiększy odporność na dochodowe wstrząsy.

Efektom sprzężenia tych trzech dźwigni będzie samorząd skuteczniejszy, szybszy, tańszy i bardziej pomocniczy, budujący zaufanie, obniżający bariery aktywności mieszkańców i biznesu, a jednocześnie potrafiący scalać wysiłki wielu partnerów wokół wspólnych kierunków rozwoju gminy.

To właśnie ta sprawcza zdolność zarządzania umożliwi osiągnięcie pozostałych celów strategicznych, zapewniając trwałe podnoszenie jakości życia, dochodów i jakości przestrzeni w Gminie Siekierczyn.

Pierwsze trzy cele strategiczne – S.1, S.2, S.3 – odpowiadają kolejno trzem wymiarom:

- rozwoju gminy, wskazanym w art. 10e, ust. 3, pkt 1) oraz pkt 3) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- sytuacji gminy, wskazanym w art. 10a ust 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;

w ich brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia uchwały nr IX/46/24 Rady Gminy Siekierczyn z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Czwarty cel strategiczny – S.4 – odpowiada jednocześnie wszystkim trzem powyższym wymiarom sytuacji gminy oraz wymiarom jej rozwoju, o których mowa w przedmiotowych przepisach, a zatem jest tzw. celem horyzontalnym.

W dalszych częściach SRGS 2026-2035 powyższe cele strategiczne prezentowane są także w formach skróconych odpowiadających pogrubionym, początkowym słowom ich nazw. Ilekroć jednak są przywoływane w tych formach skróconych, należy przez nie rozumieć ich pełne, przedstawione w tym rozdziale brzmienia.

8. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Wyznaczonym celom strategicznym rozwoju od S.1 do S.4, podporządkowuje się 32 cele operacyjne rozwoju, od O.01 do O.32 (dalej także: cele operacyjne), których osiągnięcie złoży się na osiągnięcie celów strategicznych, w przedstawionej poniżej kompozycji.

Dla celu strategicznego rozwoju **1**

S.1 „Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność gminy o wysokiej jakości życia poprzez wzmacnianie kapitałów ludzkiego, społecznego i kulturowego oraz powszechny dostęp do stymulujących usług publicznych (cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym)”,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.01 Gmina obywatelska.
- O.02 Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego.
- O.03 Efektywny i skuteczny system opieki, wychowania i edukacji przez całe życie.
- O.04 Kultura aktywności i tożsamości.
- O.05 Inteligentne włączenie seniorów i osób niepełnosprawnych.
- O.06 Zredukowane problemy społeczne i ich negatywne skutki.
- O.07 Powszechna aktywność fizyczna.
- O.08 Spójna profilaktyka i opieka medyczna.
- O.09 Witalne, lokalne i subregionalne dziedzictwo kulturowe.
- O.10 Zredefiniowana działalność biblioteczna.
- O.11 Wielofunkcyjna komunikacja publiczna.
- O.12 Przyrastające i spełniające wymogi zasoby mieszkaniowe.

Dla celu strategicznego rozwoju **2**

S.2 „Wzrastająca, zrównoważona gospodarka o rosnącej roli dochodowej poprzez inwestycje, rozwój mikroprzedsiębiorczości, usług, krótkich łańcuchów wartości rolnych oraz istotną turystykę i rekreację (cel strategiczny rozwoju w wymiarze gospodarczym)”,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.13 Wielowymiarowo rozwinięte rolnictwo.
- O.14 Wykorzystane potencjały gospodarcze.
- O.15 Istotne znaczenie turystyki i rekreacji.
- O.16 Wygaszone przyczyny trwałego bezrobocia.
- O.17 Spójna, stymulująca i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna.
- O.18 Wysoka dostępność cyfrowa i telekomunikacyjna.
- O.19 Zdywersyfikowany i spójny system energetyczny.
- O.20 Infrastruktura hydrotechniczna odpowiadająca wyzwaniom klimatycznym.
- O.21 Dostępna i bezpieczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna.

Dla celu strategicznego rozwoju **3**

S.3 „Ład przestrzenny i wysoka jakość środowiska zapewniające bezpieczną, dostępną i atrakcyjną przestrzeń życia i gospodarowania poprzez zintegrowane planowanie, infrastrukturę oraz błękitno-zieloną transformację” (cel strategiczny rozwoju w wymiarze przestrzennym),

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.22 Przestrzeń zrównoważonego rozwoju.
- O.23 Zielone, błękitne i kulturotwórczo integrujące przestrzenie publiczne.

- O.24 Wysoka kultura ekologiczna mieszkańców.
- O.25 Wysoka świadomość środowiskowa samorządu.
- O.26 Skuteczne rozwiązania odpadowe.
- O.27 Spójna ochrona środowiska.

Dla celu strategicznego rozwoju

4

S.4 „Sprawcze, przejrzyste i partnerskie, strategiczne zarządzanie rozwojem gminy oparte na kompetencjach, danych i prorozwojowych finansach (cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym - horyzontalny)”,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.28 Zarządzanie rozwojem proporcjonalne do wyzwań, oczekiwań i ambicji.
- O.29 Zarządzanie rozwojem lokalnie włączające oraz ponadlokalnie integrujące.
- O.30 Transparentna polityka informacyjna.
- O.31 Prorozwojowe finanse gminne.

Prócz bezpośredniego przyczyniania się do osiągnięcia ww. celów strategicznych rozwoju, tak wyznaczone cele operacyjne przyczyniają się do ich osiągnięcia pośrednio, zgodnie z powiązaniem, które prezentuje Tabela 4. Zawartość merytoryczna tak wyznaczonych celów operacyjnych rozwoju została zaprezentowana w treści poniżej następującej.

Tabela 4. Bezpośrednie i pośrednie przyczynianie się osiągnięcia celów operacyjnych rozwoju do osiągnięcia celów strategicznych rozwoju SRGS 2026-2035.

CELE OPERACYJNE ROZWOJU GMINY SIEKIERCZYN					CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY SIEKIERCZYN			
					S.1	S.2	S.3	S.4
					① Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność	② Wzrastająca, zrównoważona gospodarka	③ Ład przestrzenny i wysoka jakość środowiska	④ Sprawcze, przejrzyste i partnerskie, strategiczne zarządzanie rozwojem gminy
O.01	Gmina obywatelska				bezpśrednio	x	pośrednio	pośrednio
O.02	Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	pośrednio
O.03	Efektywny i skuteczny system opieki, wychowania i edukacji przez całe życie				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	x
O.04	Kultura aktywności i tożsamości				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	x
O.05	Inteligentne włączenie seniorów i osób niepełnosprawnych				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	x
O.06	Zredukowane problemy społeczne i ich negatywne skutki				bezpśrednio	pośrednio	x	x
O.07	Powszechna aktywność fizyczna				bezpśrednio	pośrednio	x	x
O.08	Spójna profilaktyka i opieka medyczna				bezpśrednio	x	x	x
O.09	Witalne, lokalne i subregionalne dziedzictwo kulturowe				bezpśrednio	pośrednio	x	x
O.10	Zredefiniowana działalność biblioteczna				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	x
O.11	Wielofunkcyjna komunikacja publiczna				bezpśrednio	pośrednio	pośrednio	x
O.12	Przyrastające i spełniające wymogi zasoby mieszkaniowe				bezpśrednio	x	pośrednio	x
O.13	Wielowymiarowo rozwinięte rolnictwo				pośrednio	bezpśrednio	pośrednio	x
O.14	Wykorzystane potencjały gospodarcze				pośrednio	bezpśrednio	x	x
O.15	Istotne znaczenie turystyki i rekreacji				pośrednio	bezpśrednio	x	x
O.16	Wygaszone przyczyny trwałego bezrobocia				pośrednio	bezpśrednio	x	x
O.17	Spójna, stymulująca i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna				pośrednio	bezpśrednio	pośrednio	x

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY SIEKIERCZYN				
S.1		S.2	S.3	S.4
1 Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność		2 Wzrastająca, zrównoważona gospodarka	3 Ład przestrzenny i wysoka jakość środowiska	4 Sprawcze, przejrzyste i partnerskie, strategiczne zarządzanie rozwojem gminy
O.18	Wysoka dostępność cyfrowa i telekomunikacyjna	pośrednio	x	pośrednio
O.19	Zdywersyfikowany i spójny system energetyczny	pośrednio	pośrednio	x
O.20	Infrastruktura hydrotechniczna odpowiadająca wyzwaniom klimatycznym	bezppośrednio	pośrednio	x
O.21	Dostępna i bezpieczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna	bezppośrednio	pośrednio	x
O.22	Przestrzeń zrównoważonego rozwoju	pośrednio	bezppośrednio	x
O.23	Zielone, błkitne i kulturotwórczo integrujące przestrzenie publiczne	pośrednio	bezppośrednio	x
O.24	Wysoka kultura ekologiczna mieszkańców	x	bezppośrednio	x
O.25	Wysoka świadomość środowiskowa samorządu	x	bezppośrednio	pośrednio
O.26	Skuteczne rozwiązywanie odpadów	x	bezppośrednio	x
O.27	Spójna ochrona środowiska	pośrednio	bezppośrednio	x
O.28	Zarządzanie rozwojem proporcjonalne do wyzwań, oczekiwań i ambicji	pośrednio	pośrednio	bezppośrednio
O.29	Zarządzanie rozwojem lokalnie włączające oraz ponadlokalnie integrujące	pośrednio	pośrednio	bezppośrednio
O.30	Transparentna polityka informacyjna	pośrednio	pośrednio	bezppośrednio
O.31	Prorozwojowe finanse gminne	pośrednio	pośrednio	bezppośrednio

x – powiązanie dalece pośrednie / słabe

O.01 GMINA OBYWATELSKA

Jako społeczny cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.01 wyznacza się upowszechnienie wieloaspektowych postaw obywatelskich, rozumianych jako świadome, odpowiedzialne i proaktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu wspólnoty, stanowiących fundament trwałego rozwoju lokalnego. Realizacja celu ma prowadzić do wzrostu poczucia współodpowiedzialności za dobro wspólne, wzmocnienia kapitału społecznego i ludzkiego, ograniczania zjawisk problemowych, poprawy ładu i bezpieczeństwa publicznego oraz podniesienia jakości współpracy mieszkańców z samorządem gminy i jego gminnymi jednostkami organizacyjnymi.

Osiąganie celu będzie opierać się na konsekwentnym poszerzaniu edukacji obywatelskiej prowadzonej przez Urząd Gminy Siekierczyn oraz gminne instytucje oświatowe i kulturalno-sportowe, z naciskiem na formy praktyczne i zadaniowe, których rezultaty będą upowszechniane w przestrzeni publicznej. Działaniom tym towarzyszyć będzie systemowe wyróżnianie i eksponowanie postaw obywatelskich ujawnianych w życiu prywatnym, społecznym, publicznym i zawodowym, w tym w formach uhonorowań i konkursowych. Prowadzona będzie stała promocja dobrych praktyk w gminnych kanałach komunikacji, a także akcentowanie elementów lokalnego dziedzictwa sprzyjających kształtowaniu obywatelskości.

Równoległym kierunkiem działań na rzecz tego celu będzie zwiększanie wykorzystania wolontariatu jako jednej z podstawowych form aktywności obywatelskiej. Prace tego typu wykonywane będą w urzędzie i innych jednostkach gminnych na rzecz dzieci, młodzieży i seniorów, prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, promocji gminy, ochrony i zrównoważonego użytkowania środowiska oraz bezpieczeństwa publicznego. Wspierany będzie także rozwój kompetencji i ścieżek kariery aktywnych wolontariuszy oraz działalność organizacji pozarządowych wykorzystujących wolontariat.

Dla zapewnienia spójności wertykalnej i horyzontalnej działań oraz ich dostosowywania do zmieniających się potrzeb przewiduje się przygotowanie i wdrożenie długookresowego dokumentu kierunkowego w przedmiotowym zakresie.

Upowszechnienie wieloaspektowych postaw obywatelskich pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym, przestrzennym oraz horyzontalnym.

O.02 DOBRY POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.02 wyznacza się osiągnięcie dobrego, trwałego poziomu bezpieczeństwa publicznego, w szczególności poprzez rozwój prewencji, wczesnego ostrzegania i zdolności reagowania, doskonalenie ładu i porządku publicznego oraz wzmacnianie odporności mieszkańców i instytucji na zagrożenia naturalne i cywilizacyjne. Jego osiągnięcie przyniesie ograniczenie ryzyka i potencjalnej skali związanych z kryzysami i zdarzeniami strat ludzkich i materialnych, zapewnienie ciągłości funkcjonowania lokalnych systemów publicznych w warunkach kryzysów oraz poprawę poczucia bezpieczeństwa.

Realizacja celu obejmuje konsekwentne wzmacnianie bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozwijanie technicznych i organizacyjnych zdolności ostrzegania i reagowania, z wykorzystaniem systemu „KWISA”, oraz redukcję potencjalnych skutków podtopień i powodzi przy użyciu instrumentów planowania przestrzennego. Uwzględniane będą zadania wynikające z planów zarządzania ryzykiem powodziowym, a także wnioski z analiz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, możliwości zwiększania retencji na terenach rolniczych i zurbanizowanych oraz informacji z systemów monitorowania i rejestracji podtopień.

W wymiarze ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa zakłada się systemowe wzmacnianie ochotniczych straży pożarnych poprzez wsparcie zakupu pojazdów i wyposażenia, modernizację remiz i ich otoczenia oraz rozwój kwalifikacji ratowniczych. Standardem bezpieczeństwa stanie się wyposażenie wszystkich obiektów samorządu, w których co najmniej okresowo przebywają ludzie, w defibrylatory AED.

Podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszych realizowane będzie poprzez stałą edukację mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, oraz systematyczną identyfikację miejsc koncentracji zagrożeń i ich inwestycyjno-organizacyjną redukcję bądź prowadzenie skutecznych działań lobbingsowych na rzecz takiej redukcji.

Bezpieczeństwo użytkowników obiektów gminnych wzmacniane będzie przez kompleksowe rozpoznawanie potencjalnych zagrożeń, bieżące reagowanie oraz działania prewencyjne o charakterze organizacyjnym i edukacyjnym, a także przez rozwój systemów i wyposażenia technicznego zwiększających poziom ochrony.

W obszarze porządku publicznego i ochrony osób oraz mienia przewiduje się intensyfikację współpracy i działań na rzecz poszerzenia usług prewencyjno-interwencyjnych Policji na terenie gminy, rozwój monitoringu wizyjnego w przestrzeniach publicznych, upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie osobistym, w tym cyfrowym, a także doskonalenie gminnych przepisów porządkowych.

Odporność kryzysowa samorządu będzie zwiększana poprzez wdrażanie nowych zadań wynikających z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, utrzymywanie wyposażenia adekwatnego do poziomu zagrożeń oraz poprzez regularne ćwiczenia zapewniające sprawcze funkcjonowanie w sytuacjach kryzysowych, w tym także w warunkach konfliktu zbrojnego, hybrydowego itp.

Równolegle podnoszona będzie odporność mieszkańców poprzez tworzenie i adaptację miejsc schronienia na wypadek zagrożeń, upowszechnianie wiedzy o właściwym postępowaniu w sytuacjach kryzysowych oraz organizację szkoleń z pierwszej pomocy i podstawowych czynności ratowniczych dla społeczności, w tym młodzieży, jak również dla pracowników samorządowych.

W sferze bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego przewiduje się stałe informowanie o zagrożeniach i obowiązujących regulacjach, prowadzenie działań prewencyjno-redukujących, doskonalenie gminnych przepisów sanitarnych oraz wspieranie przedsięwzięć ograniczających ryzyka chorób zwierząt.

Dla zapewnienia spójności wertykalnej i horyzontalnej polityk bezpieczeństwa zakłada się okresową aktualizację i wdrażanie „Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Siekierczyn” uzupełniane przez coroczne opracowywanie i realizację programów dotyczących bezdomnych zwierząt.

Zapewnienie dobrego, trwałego poziomu bezpieczeństwa publicznego pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym, przestrzennym oraz horyzontalnym.

O.03 EFEKTYWNY I SKUTECZNY SYSTEM OPIEKI, WYCHOWANIA I EDUKACJI PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Jako społeczny cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.03 przyjmuje się stworzenie dostępnego, wysokiej jakości i odpornego systemu opieki, wychowania i edukacji, wspierającego rozwój mieszkańców na każdym etapie życia, wyrównującego szanse rozwojowe, sprzyjającego budowie nowoczesnego kapitału ludzkiego i społecznego gminy, a jednocześnie konkurencyjnego wobec analogicznych systemów w subregionie.

Realizacja celu obejmie rozwój wczesnej opieki nad dziećmi poprzez utworzenie żłobka gminnego z pełnowartościową bazą lokalową i wyposażeniem oraz usługami komplementarnymi, w tym terapeutycznymi, profilaktycznymi, żywieniowymi, edukacyjnymi i związanymi z aktywnością fizyczną. W segmencie wychowania przedszkolnego przewiduje się modernizację Przedszkola w Zarębie wraz z jego wyposażeniem i otoczeniem oraz systematyczne poszerzanie usług towarzyszących, analogicznie ukierunkowanych na zdrowie, rozwój i dobrostan dzieci.

W szkolnictwie podstawowym omawiany cel ukierunkowany jest na podniesienie konkurencyjności oferty obu szkół gminnych poprzez ich dalsze unowocześnianie i intensywniejsze wykorzystanie zaplecza dydaktycznego, kulturalnego, sportowego i socjalnego oraz dostosowanie zajęć pozalekcyjnych do oczekiwań uczniów, ze szczególnym akcentem na kompetencje sportowe, techniczne (w tym cyfrowe), kulturalne, obywatelskie, zdrowotne, społeczne, w zakresie bezpieczeństwa i tzw. miękkie. Działaniom tym towarzyszyć będzie doskonalenie dydaktyki związanej z podstawą programową dla osiągania wysokich wyników edukacyjnych, rozwijanie szkolnych usług profilaktyczno-terapeutycznych, wsparcie w wyborze ścieżek kontynuacji kształcenia oraz konsekwentne wyrównywanie szans dzieci i młodzieży doświadczających trudności społecznych i zdrowotnych lub zagrożonych wykluczeniem.

System kształcenia ustawicznego dla dorosłych będzie wzmacniany poprzez organizację i wspieranie szkoleń, warsztatów i innych form edukacji w obszarach bezpieczeństwa osobistego i publicznego, kompetencji cyfrowych, ochrony środowiska, zdrowego stylu życia, uczestnictwa w kulturze, zagadnień prawnych oraz korzystania z ponadlokalnych programów wsparcia. Równolegle promowane będą niekomercyjne, publicznie finansowane oferty edukacyjne podmiotów ponadlokalnych, a także działalność edukacyjna organizacji pozarządowych adresowana do mieszkańców gminy.

Doskonalenie organizacyjne systemu obejmie rozwój działań marketingowych jednostek oświaty i opieki, racjonalizację kosztów przy utrzymaniu lub podnoszeniu konkurencyjności usług, aplikowanie innowacyjnych i skutecznych metod dydaktycznych i wychowawczych, stałe podnoszenie kwalifikacji kadr z motywacyjnym wsparciem powiązaniem z wynikami dydaktyczno-wychowawczymi, przyznawanie nagród i stypendiów uczniom, dynamiczne równoważenie potencjału Przedszkola w Zarębie i oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie oraz usuwanie barier technicznych i społecznych dla integracyjnej edukacji, opieki i wychowania. Istotnym elementem będzie także rozwijanie wspólnych ścieżek edukacyjnych we współpracy z ponadlokalnymi placówkami kształcenia ponadpodstawowego.

Wzmacnianie odporności kryzysowej systemu zakłada zapewnienie zdolności technicznych do zintegrowanego funkcjonowania szkół, przedszkola i żłobka w sytuacjach nadzwyczajnych oraz systematyczne rozwijanie i ćwiczenie procedur reagowania i pracy w warunkach kryzysu.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej działań, a także ich ciągłości i dostosowywania do zmieniających się potrzeb, opracowane i wdrożone zostaną programy rozwoju jednostek oświaty, opieki i wychowania, a także wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

Stworzenie dostępnego, wysokiej jakości i odpornego systemu opieki, wychowania i edukacji pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym i przestrzennym.

O.04 KULTURA AKTYWNOŚCI I TOŻSAMOŚCI

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.02 wyznacza się wzmocnienie kultury jako przestrzeni aktywności, integracji i budowania tożsamości lokalnej oraz subregionalnej, sprzyjającej rozwojowi kapitału społecznego i jakości życia mieszkańców, a także wspierającej funkcje turystyczno-rekreacyjne gminy i odpowiedzialne korzystanie z zasobów środowiska.

Realizacja celu obejmie konsekwentne podnoszenie jakości bazy materialnej poprzez modernizację, w tym termomodernizację, obiektów Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Siekierczynie, zlokalizowanych w Siekierczynie i w Zarębie, oraz zapewnienie dobrego standardu technicznego, wyposażenia i otoczenia pozostałych obiektów kultury, zwłaszcza świetlic wiejskich.

Równolegle rozwijana będzie gminna działalność kulturalna i nadawane jej będą funkcje komplementarne. Oferta kierowana do mieszkańców wszystkich grup wiekowych ukierunkowana zostanie na wzmocnianie zaangażowania i kompetencji, stymulowanie rozwoju osobistego, integrację społeczną i postawy obywatelskie, aktywność prozdrowotną, poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego, pogłębianie ochrony oraz zrównoważonego użytkowania środowiska, a także na wzmocnianie ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych. Gmina będzie pozyskiwać kulturę ponadlokalną dla mieszkańców poprzez organizację wydarzeń o szerszym zasięgu i włączanie własnych instytucji w programy zewnętrzne. Wspierana będzie działalność kulturalna organizacji pozarządowych o wskazanych efektach, jak również rozwój artystyczny ponadprzeciętnie utalentowanych mieszkańców i animatorów kultury.

Działania obejmą także kształtowanie i upowszechnianie tożsamości kulturowej opartej na dziedzictwie lokalnym i subregionalnym poprzez podnoszenie wiedzy mieszkańców o kulturze miejsca oraz aktywne integrowanie społeczności wokół inicjatyw kulturalnych, tradycji i współczesnych form ekspresji.

Doskonalenie organizacyjne systemu usług kulturalnych będzie polegało na usprawnianiu pracy świetlic wiejskich, zwiększaniu dostępności czasowej i organizacyjnej obiektów oraz oferty – również dla użytkowników nieregularnych i nieorganizowanych – wzmocnianiu kwalifikacji i motywacji kadr kultury oraz na kształtowaniu ról innych gminnych jednostek organizacyjnych w obszarze kultury jako odrębnych, ale komplementarnych względem Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Siekierczynie.

Wzmocnienie i rozwinięcie struktury lokalnej kultury pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym i przestrzennym.

O.05 INTELIGENTNE WŁĄCZENIE SENIORÓW I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.05 przyjmuje się włączenie społeczne seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez równoczesne usuwanie barier, rozwijanie usług opiekuńczo-integracyjnych i tworzenie warunków do ich aktywności w życiu wspólnoty lokalnej. Oczekuje się, że przyniesie to wzrost samodzielności i dobrostanu tych grup, intensywniejsze wykorzystanie ich potencjału w lokalnym rozwoju oraz silniejsze więzi sąsiedzkie i międzypokoleniowe.

Realizacja celu obejmie systematyczne eliminowanie barier technicznych utrudniających mobilność i komunikację w gminnych obiektach użyteczności publicznej, w infrastrukturze komunalnej i w przestrzeniach cyfrowych, z jednoczesnym prowadzeniem działań lobbujących i wspierających na rzecz dostosowań w innej niż gminna infrastrukturze publicznej, zwłaszcza transportowej. Dostosowania będą projektowane jako rozwiązania uniwersalne, zapewniające bezpieczne i godne korzystanie z usług oraz przestrzeni publicznych.

Równolegle rozwijany będzie zintegrowany system opieki i integracji, w tym utworzenie Domu Dziennego Pobytu jako miejsca dziennego wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, które wymagają opieki. Zwiększana będzie dostępność usług wychowawczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych w miejscach przebywania takich mieszkańców, a także wzmocnione zostaną komponenty edukacyjne, psychospołeczne, psychologiczne, prawne i informacyjne adresowane zarówno do osób potrzebujących wsparcia, jak i ich opiekunów.

Dążenia do celu obejmą intensyfikację form aktywności i integracji. Wspierany będzie rozwój klubów seniora jako przestrzeni rekreacji, edukacji, kultury i samopomocy. Wspierane będą pozarządowe formy sąsiedzkiego współdziałania, organizowana będzie międzypokoleniowa wymiana doświadczeń, jak również włączanie seniorów i osób z niepełnosprawnościami w gminną aktywność ruchową, kulturalno-rozrywkową, samorządową,

obywatelską i prośrodowiskową. Komplementarnie wspierana będzie działalność organizacji pozarządowych ukierunkowana na rekreacyjną, edukacyjną, kulturalną, samopomocową, obywatelską i prośrodowiskową aktywizację tych grup.

Włączenie społeczne seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym i przestrzennym.

O.06 ZREDUKOWANE PROBLEMY SPOŁECZNE I ICH NEGATYWNE SKUTKI

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.06 przyjmuje się systemowe ograniczanie natężenia i konsekwencji społecznych zjawisk problemowych poprzez równoczesne wzmocnienie zaplecza materialnego pomocy społecznej, rozwój usług interwencyjno-profilaktycznych i terapeutycznych, odbudowę zasobów rodzin oraz podniesienie odporności instytucjonalnej na sytuacje kryzysowe, co ma prowadzić do stabilizacji warunków życia mieszkańców i trwałej poprawy spójności społecznej.

Realizacja celu obejmie rozbudowę infrastruktury wsparcia, w tym poprzez perspektywiczne utworzenie domu pomocy społecznej jako ośrodka całodobowej opieki długoterminowej (wykorzystywanego także przez osoby spoza gminy), oraz zwiększenie zasobu mieszkań socjalnych umożliwiających szybkie reagowanie na potrzeby mieszkaniowe osób i rodzin w trudnej sytuacji.

W obszarze przeciwdziałania przemocy domowej rozwijane będą zintegrowane ścieżki pomocy, obejmujące interwencję kryzysową, poradnictwo i pracę socjalną, konsekwentne stosowanie procedur Niebieskiej Karty i działań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców, a także upowszechnianie wiedzy mieszkańców o mechanizmach przemocy i właściwym postępowaniu.

W zakresie uzależnień zakłada się kompleksowe wsparcie terapeutyczne, rehabilitacyjne, psychoterapeutyczne, psychospołeczne i prawne dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych, wczesną identyfikację ryzyk wśród dzieci i młodzieży oraz obejmowanie ich programami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi, systemową edukację profilaktyczną wobec alkoholu i narkotyków, a także analizowanie i nadzorowanie zgodności działalności przedsiębiorców prowadzących sprzedaż alkoholu z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości (wraz z interwencjami i występowaniem w charakterze oskarżyciela publicznego w razie naruszeń). Uzupełnieniem będzie wsparcie organizacji pozarządowych realizujących działania prewencyjne i pomocowe.

Wzmacnianie rodzin i kompetencji rodzicielskich obejmie wsparcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach dysfunkcyjnych, pomoc w sytuacjach kryzysów rodzinno-rodzicielskich, zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem – w tym finansowanie pieczy zastępczej – oraz rozwijanie inicjatyw NGO ukierunkowanych na odbudowę kompetencji rodzicielskich i więzi rodzinnych.

Odporność kryzysowa systemu pomocy społecznej będzie podnoszona poprzez zapewnienie technicznych zdolności zintegrowanego funkcjonowania jednostek (w szczególności GOPS) w sytuacjach nadzwyczajnych oraz stałe doskonalenie i ćwiczenie procedur reagowania i pracy w warunkach kryzysu.

Doskonalenie organizacyjne zakłada przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siekierczynie w Centrum Usług Społecznych w Siekierczynie, poprawę warunków pracy i kwalifikacji kadr, zwłaszcza w zakresie usług dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz eliminowanie przyczyn problemów społecznych poprzez realizację świadczeń akcentującą weryfikację i redukcję przyczyn ich przyznawania, stosowanie zindywidualizowanych form reintegracji społeczno-zawodowej, prowadzenie świetlicy terapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz wdrażanie innowacyjnych instrumentów i rozwiązań organizacyjnych zwiększających skuteczność i efektywność wsparcia.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej powyższych działań przewiduje się opracowywanie i/lub kontynuację gminnych programów dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar oraz udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży w postaci posiłków. Przewiduje się także kontynuację wdrażania, a z czasem aktualizację kompleksowego dokumentu planistycznego w przedmiotowym zakresie, jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Systemowe ograniczanie natężenia i konsekwencji społecznych zjawisk problemowych pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze gospodarczym.

O.07 POWSZECHNA AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA

Jako społeczny cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.01 określa się upowszechnienie regularnej aktywności fizycznej mieszkańców wszystkich grup wiekowych jako czynnika poprawy zdrowia publicznego, integracji spo-

łecznej i jakości życia oraz jako narzędzia wzmacniania kompetencji społecznych, bezpieczeństwa oraz funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy.

Realizacja celu obejmuje wzmocnienie materialnych podstaw aktywności ruchowej, w tym przywrócenie funkcji pływackich Obiektu Rekreacyjno-Sportowego w Siekierczynie („Basenu”), zapewnianie dobrego stanu technicznego istniejących oraz budowę nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych o wysokim i stabilnym prognozowanym obciążeniu (ze szczególnym uwzględnieniem aktywności kobiet), przy kosztach eksploatacyjnych nie naruszających zdolności inwestycyjnych gminy. Obiekty będą dostosowywane do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami, poszerzana będzie dostępność i atrakcyjność placów zabaw oraz otwartych stref rekreacji dziecięcej, a powiązania z błękitno-zieloną infrastrukturą i nadanie walorów atrakcyjnych dla turystów i mieszkańców subregionu wzmocnią ich wielofunkcyjność.

Równolegle rozwijana będzie oferta usług sportowo-rekreacyjnych kierowana do całej populacji, z wyraźną ekspansją propozycji dla kobiet. Przewiduje się organizowanie i pozyskiwanie wydarzeń ponadlokalnych oraz włączanie gminnych instytucji w programy aktywności ruchowej o szerszym zasięgu. Działalności sportowo-rekreacyjnej nadawane będą funkcje komplementarne: upowszechnianie postaw obywatelskich, integracja społeczności, wzrost bezpieczeństwa publicznego, ochrona i zrównoważone użytkowanie środowiska, prewencja i redukcja problemów społecznych, w tym uzależnień, a także wzmacnianie turystyczno-rekreacyjnej specjalizacji gminy. Wspierana będzie aktywność sportowo-rekreacyjna lokalnych organizacji pozarządowych, regularna aktywność mieszkańców mniej aktywnych (z formami wyróżnień dla osób i podmiotów szczególnie zasłużonych w ich aktywizacji), a także rozwój sportowy ponadprzeciętnie utalentowanych mieszkańców i animatorów sportu.

Doskonalenie systemu usług obejmuje zwiększanie dostępności czasowej i organizacyjnej gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, również dla użytkowników nieregularnych i niezrzeszonych, jak również wzmacnianie kwalifikacji i motywacji kadr sportowo-rekreacyjnych, tak aby zapewnić wysoką jakość, ciągłość i inkluzyjność gminnej i pozarządowej oferty.

O.08 SPÓJNA PROFILAKTYKA I OPIEKA MEDYCZNA

1

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.08 przyjmuje się ukształtowanie lokalnego spójnego z ofertą ponadlokalną, zwłaszcza subregionalną (komplementarnego), dostępnego systemu profilaktyki oraz opieki zdrowotnej, który wzmacnia zdrowie publiczne, obniża zapadalność i intensywność chorób, skraca ścieżki dostępu do świadczeń oraz podnosi poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Realizacja celu obejmuje upowszechnianie postaw prozdrowotnych i lokalnych usług profilaktyki poprzez systematyczną edukację mieszkańców na temat zdrowego stylu życia, wsparcie inicjatyw profilaktycznych organizacji pozarządowych oraz wzmacnianie świadczeń profilaktycznych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, tak aby profilaktyka pierwotna i wtórna stała się powszechnym standardem korzystania z usług POZ.

Lokalna opieka zdrowotna poszerzana będzie w ścisłym powiązaniu z ofertą subregionalnego i regionalnego otoczenia, w tym wspierane będzie zwiększanie dostępu do najczęściej pożądaných świadczeń leczniczych i zdrowotnych w POZ, a także do świadczeń rehabilitacyjnych, diagnostycznych i pielęgnacyjnych, z naciskiem na ciągłość opieki, koordynację ścieżek pacjenta oraz eliminowanie „wąskich gardeł” w dostępie do usług.

Dla wzmocnienia odporności systemu przewiduje się rozwijanie zdolności lokalnych podmiotów ochrony zdrowia do zintegrowanego reagowania i skutecznego funkcjonowania w warunkach kryzysu, zapewniającego ciągłość udzielania świadczeń i adekwatne zabezpieczenie zdrowotne społeczności.

O.09 WITALNE, LOKALNE I SUBREGIONALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE

1 + 2

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.09 przyjmuje się wzmocnienie witalności dziedzictwa kulturowego, rozumianej jako jego trwała ochrona połączona z odpowiedzialnym, współczesnym wykorzystaniem go w skali lokalnej i subregionalnej. W ramach realizacji celu zakłada się konsolidację tożsamości wspólnoty, rozwój kapitału społecznego, poszerzanie uczestnictwa w kulturze oraz wsparcie zrównoważonego rozwoju, w tym funkcji turystyczno-rekreacyjnych i środowiskowych gminy.

Realizacja celu obejmuje kompleksowe zabezpieczanie zasobu kulturowego gminy, w tym utrzymywanie w dobrym stanie technicznym zabytków nieruchomych należących do gminy, ochronę zabytków nieruchomych, także archeologicznych, poszerzanie kolekcji zabytków ruchomych i innych obiektów dziedzictwa, a także systematyczną archiwizację dziedzictwa niematerialnego. Działania te uzupełniać będzie pozyskiwanie oraz wspieranie badań naukowych nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem gminy, w tym ich dokumentowanie i upowszechnianie w formach dostosowanych do różnych grup odbiorców.

Drugim nurtem będzie funkcjonalizacja dziedzictwa poprzez udostępnianie i wykorzystywanie gminnych zabytków nieruchomych na cele społeczne i gospodarcze, tworzenie warunków prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych do społecznego, gospodarczego i środowiskowego użycia kulturowych zasobów innych niż gminne (w tym zabytków ruchomych) oraz włączanie materialnych i niematerialnych komponentów dziedzictwa lokalnego i subregionalnego w działania na rzecz rozwoju osobistego mieszkańców, integracji społecznej, wzmacniania postaw obywatelskich, promocji aktywności prozdrowotnej, ochrony i zrównoważonego użytkowania środowiska oraz budowania przewag turystyczno-rekreacyjnych gminy. Przewiduje się także wspieranie przedsięwzięć podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na takie wykorzystanie omawianego dziedzictwa.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej działań w obszarze lokalnego dziedzictwa kulturowego zakłada się kontynuowanie wdrażania programu dedykowanego gminnej opiece nad zabytkami, stanowiącego instrument porządkujący cele, priorytety i narzędzia tej opieki oraz racjonalnego, społecznie użytecznego wykorzystania ich zasobu.

Wzmocnienie „witalności” dziedzictwa kulturowego pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze gospodarczym.

O.10 ZREDEFINIOWANA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

1

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.10 wyznacza się kontynuację transformacji działalności Gminnej Biblioteki Publicznej (z jej filią w Zarębie) w nowoczesny, wielofunkcyjny ośrodek dostępu do wiedzy i kompetencji informacyjnych, łączący tradycyjną misję gromadzenia i udostępniania zbiorów z wielowymiarową edukacją w zakresie korzystania i tworzenia wartościowych treści, z edukacją kulturową oraz zintegrowanym wsparciem rozwoju kapitału społecznego. Cel zakłada jednocześnie wzmocnienie materialnych podstaw tak redefiniowanej działalności bibliotecznej, formułowanie oferty programowej w kierunku intensywniejszego wykorzystania treści oraz wspieranie dalszego podnoszenia kompetencji kadr bibliotecznych.

Realizacja celu obejmie modernizację przestrzeni bibliotecznych i ich wyposażenia technicznego, tak aby zapewnić ergonomiczne, dostępne i cyfrowo przygotowane środowisko pracy z zasobami. Równolegle wzbogacone będą zbiory, zarówno analogowe, jak i cyfrowe, o nośniki wartościowych treści odpowiadające różnicowanym potrzebom odbiorców. Redefinicja działalności skoncentruje się na zwiększaniu realnego wykorzystania treści przez mieszkańców w formach tradycyjnych (książka, prasa) i nowoczesnych (audiobook, e-book, zasoby wirtualne, narzędzia sztucznej inteligencji, bazy danych), a także na kształtowaniu umiejętności weryfikacji i krytycznej oceny informacji oraz tworzenia własnych, rzetelnych treści. Ofertę biblioteki uzupełnią funkcje pokrewne: wzmacnianie postaw obywatelskich i uczestnictwa w życiu publicznym, promocja aktywności prozdrowotnej, wspieranie bezpieczeństwa publicznego, kształtowanie postaw środowiskowych oraz kontrybuowanie do ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy poprzez programy i wydarzenia oparte na zasobach wiedzy i kultury, zwłaszcza lokalnej i subregionalnej.

Dla zapewnienia trwałości efektów przewiduje się doskonalenie organizacyjne gminnej działalności bibliotecznej poprzez systematyczne podnoszenie kwalifikacji merytorycznych i cyfrowych pracowników oraz wzmacnianie czynników motywacyjnych, tak aby nadawać bibliotece funkcje kompetentnego operatora ekosystemu informacji w skali lokalnej.

Kontynuacja transformacji działalności bibliotecznej pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym i przestrzennym.

O.11 WIELOFUNKCYJNA KOMUNIKACJA PUBLICZNA

1 + 2 3

Jako społeczny cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.11 przyjmuje się ukształtowanie dostępnego, spójnego i multimodalnego systemu transportu publicznego, redukującego wykluczenie komunikacyjne, wzmacniające mobilność do miejsc pracy, handlu i usług publicznych oraz podnoszące jakość życia mieszkańców przy jednoczesnym ograniczaniu presji środowiskowej.

Realizacja celu obejmie rozwój zintegrowanej komunikacji autobusowej poprzez poszerzanie zasięgu tras i częstotliwości kursów na terenie gminy oraz ich funkcjonalne powiązanie z głównymi generatorami ruchu. Równolegle egzekwowany i wspierany będzie wzrost standardu podróży (komfort, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami), cyfryzacja i ujednolicenie informacji pasażerskiej oraz przejście na tabor zeroemisyjny lub niskoemisyjny. Dodatkowo, gminne połączenia autobusowe będą otwierały mieszkańcom dostęp do połączeń kolejowych ze stacji w Zarębie, do Dworca Autobusowego w Lubaniu oraz do oferty gminnych instytucji, przy jednoczesnym nacisku na punktualność, kontrolę biletów i rozwój infrastruktury przystankowej.

W obszarze kolei przewiduje się stworzenie w Zarębie węzła przesiadkowego o charakterze multimodalnym, obejmującego infrastrukturę parkingową, przystankową, rowerową i pieszą, zaplecze poczekalniowo-kasowe,

funkcje handlowo-gastronomiczne, systemy informacji pasażerskiej, rozwiązania błękitno-zielone oraz odpowiedni standard peronowy i socjalny. Działaniom tym towarzyszyć będzie zwiększenie dostępności dla mieszkańców gminy stacji w Mikułowej poprzez koordynację infrastrukturalną z Gminą Sulików oraz udział w lobbingu subregionalnym na rzecz zwiększania pracy eksploatacyjnej na linii kolejowej nr 274 i lepszej integracji rozkładów autobus-kolej.

Komplementarnie rozwijana będzie zintegrowana komunikacja rowerowa przez współtworzenie międzygminnego lub uruchomienie gminnego systemu rowerów publicznych oraz przez kształtowanie warunków techniczno-organizacyjnych sprzyjających dojazdowi rowerem klientów i pracowników do gminnych jednostek organizacyjnych.

Zintegrowanie funkcjonalne systemu zostanie wsparte uspołnieniem godzin świadczenia regularnych usług gminnych jednostek, zwłaszcza opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, socjalnych, kulturalno-rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych z rozkładami jazdy transportu publicznego, a także uwzględnianiem obecnych i planowanych korytarzy komunikacji zbiorowej w gminnym planowaniu przestrzennym, ukierunkowanym na koncentrację mieszkalnictwa, handlu, usług i działalności gospodarczej, w tym turystyczno-rekreacyjnej.

Ukształtowanie dostępnego, spójnego i multimodalnego systemu transportu publicznego pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze gospodarczym i przestrzennym.

O.12 PRZYRASTAJĄCE I SPEŁNIAJĄCE WYMOGI ZASOBY MIESZKANIOWE

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.12 wyznacza się zapewnienie stabilnego, jakościowego i energetycznie efektywnego wzrostu zasobów mieszkaniowych, który zaspokaja potrzeby mieszkańców, ogranicza ubóstwo energetyczne i koszty utrzymania, a jednocześnie porządkuje ład przestrzenny i wzmacnia odporność środowiskową gminy.

Realizacja celu obejmuje stworzenie ram prawnych i organizacyjno-finansowych dla zrównoważonego przyrostu społecznych zasobów mieszkaniowych, w tym restrukturyzację komunalnej gospodarki mieszkaniowej (zgodnie z nowymi zasadami wprowadzanymi reformą), stopniowe uwalnianie lokali komunalnych o walorach zabytkowych na rzecz nowoczesnych zasobów mieszkaniowych, modernizację – w tym termomodernizację – mieszkań komunalnych wraz z innymi działaniami redukującymi ich energochłonność i koszty eksploatacyjne oraz aktywne włączanie się samorządu w budownictwo społeczne finansowane ze środków państwowych.

Komplementarnie zapewnione zostaną przestrzenne, infrastrukturalne i informacyjne warunki dla zrównoważonego przyrostu indywidualnych zasobów mieszkaniowych, w tym poszerzanie terenów pod nieintensywne budownictwo z jednoczesną prewencją rozpraszania zabudowy, systematyczne uzbrajanie obszarów mieszkaniowych w infrastrukturę gminną oraz lobbowanie o infrastrukturę ponadgminną, doposażanie istniejących budynków w brakujące media komunalne, wspieranie termomodernizacji (zwłaszcza poprzez pozyskiwanie i dystrybucję ponadlokalnego wsparcia publicznego) oraz podnoszenie wiedzy mieszkańców o aktualnych i przyszłych wymogach energetyczno-środowiskowych dla budynków nowo wznoszonych i istniejących.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej gminnej polityki mieszkaniowej przewiduje się opracowanie i wdrożenie programu dotyczącego gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, a także programu dotyczącego rewitalizacji gminy, stanowiących instrumenty porządkujące priorytety inwestycyjne, działania modernizacyjne i mechanizmy wsparcia mieszkańców.

Zapewnienie wzrostu zasobów mieszkaniowych zaspokajającego potrzeby mieszkańców pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze przestrzennym.

O.13 WIELOWYMIAROWO ROZWIĘTE ROLNICTWO

Jako gospodarczy cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.13 wyznacza się rozwijanie konkurencyjnego i środowiskowo zrównoważonego rolnictwa, pełniącego dodatkowe funkcje gospodarcze, a fragmentarycznie nawet społeczne i krajobrazowe, opartego na wysokiej jakości zasobach produkcyjnych i nowoczesnych kompetencjach.

Realizacja celu obejmuje tworzenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych warunków tak zdefiniowanego rozwoju lokalnego rolnictwa, w tym zabezpieczenie w dokumentach planistycznych możliwości prowadzenia działalności rolniczej oraz ochronę wartościowej przestrzeni produkcyjnej, a także zapewnienie i wspieranie dostępu do infrastruktury warunkującej działalność rolniczą i stymulującej jej rozwój. Dotyczy to zwłaszcza sieci dróg transportu rolnego, urządzeń melioracji szczegółowych i obiektów gospodarki wodnej istotnych dla produkcji rolnej. Działania te będą uzupełniane pracami urządzeniowo-rolnymi służącymi racjonalizacji struktury użytkowania gruntów.

W wymiarze restrukturyzacji i równoważenia sektora zakłada się wzmacnianie kompetencji zawodowych rolników, ze szczególnym akcentem na pozyskiwanie środków na rozwój i dywersyfikację działalności, pogłębianie modernizacji techniczno-organizacyjnej gospodarstw, środowiskowe równoważenie produkcji oraz doskonalenie modeli biznesowych. Wsparcie obejmie też prawno-przestrzenne działania sprzyjające koncentracji gruntów, rozwój zorganizowanych form współpracy wielopodmiotowej, w tym korzystających z pomocy publicznej, jak również poszerzanie dostępu do usług weterynaryjnych.

Dywersyfikacja funkcji rolnictwa będzie realizowana poprzez wspieranie rozwoju turystyki wiejskiej w gospodarstwach, wzmacnianie lokalnego handlu produktami rolnymi i wytworami na nich opartymi oraz rozwój lokalnego przetwórstwa, magazynowania i dystrybucji, zwiększających wartość dodaną i skracających łańcuchy dostaw.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej prorolniczych działań, przewiduje się kontynuowanie wdrażania planu urzędzeniowo-rolnego gminy w zakresie właściwym dla jej samorządu, traktując ten dokument jako podstawowy instrument porządkujący gminne kierunki, priorytety i narzędzia rozwoju rolnictwa.

Rozwijanie konkurencyjnego i środowiskowo zrównoważonego rolnictwa, pełniącego dodatkowe funkcje pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym.

O.14 WYKORZYSTANE POTENCJAŁY GOSPODARCZE

Jako gospodarczy cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.14 wyznacza się wzmocnienie bazy gospodarczej gminy poprzez podniesienie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw, intensyfikację napływu i rozwoju wewnętrznych inwestycji gospodarczych oraz kształtowanie sprzyjającego klimatu przedsiębiorczości, tak aby zwiększać lokalną wartość dodaną działalności gospodarczej, dywersyfikować jej strukturę, zwiększać innowacyjność i stabilizować rynek pracy, przy jednoczesnym poszanowaniu ładu przestrzennego i środowiskowego.

Realizacja celu zakłada systemowe wsparcie mikroprzedsiębiorczości poprzez organizację i współorganizację szkoleń dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców w obszarach bezpiecznej produkcji żywności, nowoczesnych usług turystyczno-rekreacyjnych, pozyskiwania wsparcia publicznego, obowiązków fiskalno-ubezpieczeniowych oraz prawa pracy, poprzez udostępnianie wybranych składników mienia komunalnego dla rozruchu i testowania modeli biznesowych, poprzez rozwój targowisk w Siekierczynie i w Zarębie jako lokalnych węzłów obrotu oraz poprzez promocję produktów lokalnych – wyrobów i usług identyfikowanych z gminą lub subregionem, opartych na lokalnych, nowoczesnych i tradycyjnych surowcach bądź metodach wytwarzania.

W obszarze inwestycji przewiduje się zastosowanie preferencji w podatku od nieruchomości powiązanych z poziomem nakładów inwestycyjnych dla wybranych kategorii podmiotów oraz zapewnienie warunków prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych dla przedsięwzięć inwestorów lokalnych i zewnętrznych, w szczególności w działalnościach środowiskowo neutralnej produkcji, turystyki i rekreacji, usług medycznych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych, energetyki OZE oraz przetwórstwa lokalnych produktów rolnych. Działania te uzupełni aktywne pozyskiwanie, trwałe udostępnianie i ponadregionalna promocja nieruchomości gminnych przeznaczonych pod inwestycje oraz wdrożenie procedury kompleksowej obsługi inwestorów o istotnym znaczeniu dla lokalnej gospodarki i rynku pracy gminy.

Kształtowanie lokalnego klimatu przedsiębiorczości obejmie uruchomienie lokalnego forum przedsiębiorczości jako stałej platformy kontaktów biznesowych i konsultacji z samorządem gminy, a także rozwijanie postaw przedsiębiorczych i szacunku dla przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej poprzez programy edukacyjne i współpracę szkół z lokalnym biznesem.

Dla zapewnienia spójności wewnętrznej, wertykalnej i horyzontalnej polityki gospodarczej gminy, opracowany i wdrożony zostanie program jej prowadzenia stanowiący ramę integrującą priorytety wsparcia, instrumenty zachęt oraz działania infrastrukturalne.

Wzmocnienie bazy gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjałów gospodarczych pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym.

O.15 ISTOTNE ZNACZENIE TURYSTYKI I REKREACJI

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.15 przyjmuje się nadanie lokalnej turystyce i rekreacji rangi jednego z istotnych motorów rozwoju, poprzez jednoczesne wzmocnienie materialnych podstaw obsługi ruchu oraz profesjonalizację warunków informacyjno-organizacyjnych, fiskalnych i kompetencyjnych, z zachowaniem pełnej zgodności z wymogami ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Rdzeniem działań będzie tworzenie sprzyjających ram prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych dla zrównoważonej bazy noclegowo-

gastronomicznej oraz adaptacyjnego wykorzystania istniejących obiektów, także zabytkowych. Komplementarnie zaplanowana i zrealizowana zostanie docelowa, wewnętrznie i zewnętrznie zintegrowana sieć szlaków pieszych, rowerowych i konnych, uzupełniona o małą infrastrukturę – spójne oznakowanie i informację turystyczną, miejsca postoju i punkty widokowe, elementy błękitno-zielone, strefy wypoczynku, obiekty kulturotwórcze oraz rozwiązania podnoszące bezpieczeństwo i wspierające zrównoważone korzystanie z zasobów przyrodniczych.

Równolegle rozwijane będą warunki „miękkie”. Prowadzone będą: wielokanałowa promocja walorów i usług adresowana do odbiorców regionalnych, budowa i współtworzenie produktów turystycznych, podnoszenie kompetencji mieszkańców i mikrofirm w zakresie komercyjnej, odpowiedzialnej turystyki, a także nadawanie atrakcyjności turystycznej i ponadlokalna promocja oferty kulturalno-rozrywkowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminnych instytucji. Wspierając rozwój podaży zastosowane zostaną kryterialne ulgi w podatku od nieruchomości wykonywanych na cele turystyczne, poszerzone zostaną proturystyczne kompetencje kadr urzędu, a współpraca z przedsiębiorcami i sąsiednimi samorządami będzie ukierunkowana na integrację oferty i efekt skali.

Zabezpieczenie zrównoważenia rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych obejmie prewencję i wygaszanie konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych ze środowiskiem, rolnictwem i mieszkalnictwem oraz prowadzenie środowiskowych działań informacyjno-edukacyjnych adresowanych do turystów.

Spójność wewnętrzna, wertykalna i horyzontalna lokalnej polityki turystyczno-rekreacyjnej zostanie zapewniona poprzez opracowanie i wdrożenie stosownego programu jej działań, stanowiącego narzędzie integrujące priorytety inwestycyjne, działania promocyjne i standardy odpowiedzialnego użytkowania przestrzeni.

Wyszkolenie lokalnej turystyki i rekreacji jako jednego z istotnych motorów rozwoju gminy pośrednio przyczynić się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym.

O.16 WYGASZONE PRZYCZYNY TRWAŁEGO BEZROBOCIA

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.19 przyjmuje się systemowe ograniczenie przyczyn bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego, poprzez jednoczesne pobudzanie popytu na pracę, ułatwianie dostępu do zatrudnienia oraz podnoszenie kapitału ludzkiego mieszkańców, tak aby następował trwały wzrost zatrudnienia, spadek bierności zawodowej i wzmocnienie spójności społecznej.

Realizacja celu obejmie stymulowanie tworzenia miejsc pracy i poprawę ich dostępności dzięki preferencjom w podatku od nieruchomości powiązanym z liczbą nowo tworzonych i utrzymywanych miejsc pracy dla wybranych kategorii osób bezrobotnych, wsparciu przedsiębiorców w rekrutacji pracowników spośród mieszkańców gminy oraz organizowaniu robót publicznych, prac społecznie użytecznych i prac interwencyjnych pełniących funkcję pomostu do otwartego rynku pracy.

Równolegle budowany będzie potencjał zawodowy mieszkańców poprzez wspieranie praktycznej nauki zawodu, przygotowania zawodowego młodocianych i przyuczeń do pracy, systematyczne informowanie bezrobotnych o usługach rynku pracy świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu (w szczególności o programach aktywizacji i instrumentach indywidualnej przedsiębiorczości) oraz wspieranie niekomercyjnych szkoleń, warsztatów i innych form podnoszenia kompetencji zawodowych i inicjowania mikroprzedsiębiorczości, zwłaszcza finansowanych ze środków publicznych.

Dążenia do celu obejmą także ukierunkowane wsparcie długotrwale bezrobotnych w podjęciu pracy poprzez działania psychospołeczne, aktywizację w ramach kontraktów socjalnych oraz wzmacnianie inicjatyw organizacji pozarządowych, których efektem jest trwały powrót tych osób na rynek pracy.

Systemowe ograniczenie przyczyn bezrobocia pośrednio przyczynić się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym.

O.17 SPÓJNA, STYMULUJĄCA I BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.17 przyjmuje się ukształtowanie zintegrowanego układu komunikacyjnego – drogowego, kolejowego i rowerowego – który zapewnia wysoką dostępność terytorialną, sprzyja rozwojowi gospodarczemu, minimalizuje koszty społeczne i środowiskowe mobilności oraz podnosi bezpieczeństwo uczestników ruchu, wspierając jednocześnie integrację z ponadlokalną komunikacją publiczną i multimodalnymi węzłami przesiadkowymi.

Realizacja celu obejmie rozwój infrastruktury drogowej wszystkich poziomów, w tym budowę i modernizację sieci dróg gminnych ukierunkowaną na koncentrację zabudowy mieszkaniowej, stymulowanie przedsięwzięć gospodarczych, węzłowe powiązanie z systemami transportu publicznego, obsługę ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych oraz poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego. Równolegle rozwijana będzie infrastruktura okołodrogowa, w szczególności pieszka, oświetleniowa i parkingowa, jak również pierwsze zaplecze

elektromobilności. Działaniom własnym towarzyszyć będzie konsekwentny lobbing i wsparcie na rzecz rozbudowy i modernizacji dróg wyższych kategorii wraz z ich infrastrukturą okołodrogową, ze szczególnym akcentem na integrację z transportem zbiorowym i redukcję ryzyka wypadków oraz innych negatywnych zdarzeń komunikacyjnych.

W zakresie mobilności aktywnej przewiduje się systematyczne budowanie oraz wyznaczanie dróg i pasów ruchu dla rowerów zarówno w ciągach dróg gminnych, jak i poza nimi, z priorytetem integracji z węzłami transportu publicznego, zwiększania dostępności usług publicznych oraz wzmacniania bezpieczeństwa użytkowników. Uzupełnieniem będą miejsca postoju i stacje serwisowe rowerów, w pierwszej kolejności przy gminnych jednostkach organizacyjnych i punktach przesiadkowych, a także działania lobbingowe i współpraca na rzecz rozwoju infrastruktury rowerowej w ciągach dróg niegminnych.

W obszarze kolei przyjmuje się aktywny udział samorządu w działaniach międzygminnych i regionalnym lobbingu na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 274 na odcinku Lubań-Zgorzelec oraz obiektów towarzyszących, z jednoczesnym zabezpieczeniem w dokumentach planistycznych warunków rozbudowy infrastruktury kolejowej na terenie gminy. Komunalne układy piesze, rowerowe, drogowe i hydrotechniczne będą doprowadzane i dostosowywane tak, aby umożliwić rozbudowę, przebudowę i modernizację stacji w Zarębie do funkcji nowoczesnego, lokalnego, multimodalnego węzła komunikacyjnego.

Wyszkolenie zintegrowanego, lokalnego układu komunikacyjnego pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym.

O.18 WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA I TELEKOMUNIKACYJNA

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.18 przyjmuje się ukształtowanie powszechnie dostępnej, niezawodnej i odpornej infrastruktury łączności elektronicznej, traktowanej jako usługa o charakterze użyteczności publicznej, która wyrównuje szanse rozwojowe mieszkańców i podmiotów lokalnych, wzmacnia konkurencyjność gospodarki gminy oraz podnosi bezpieczeństwo i ciągłość funkcjonowania publicznych instytucji.

Realizacja celu obejmie nasycenie sieci komórkowych poprzez wspieranie rozwoju infrastruktury telefonii mobilnej, ukierunkowane na eliminację „białych plam” zasięgowych oraz poprawę jakości parametrów transmisyjnych, z powiązaniem lokalizacji urządzeń z uwarunkowaniami przestrzennymi i środowiskowymi. Komplementarnie, rozwijana będzie infrastruktura szerokopasmowa, przewodowa i bezprzewodowa, zapewniająca szybki dostęp do internetu, wraz z udostępnianiem bezpiecznego, szybkiego bezprzewodowego dostępu w gminnych obiektach użyteczności publicznej, tak aby standard szerokopasmowy stał się dostępny dla użytkowników indywidualnych i instytucjonalnych w punktach styku z usługami publicznymi.

Dla zapewnienia odporności kryzysowej zostanie zabezpieczona łączność awaryjna gminnych jednostek organizacyjnych, niezależna od komercyjnych sieci telekomunikacyjnych i zasilania energetycznego, oparta na rozwiązaniach redundantnych i zasilaniu rezerwowym, umożliwiającą zintegrowane działanie służb i utrzymanie podstawowych funkcji usług publicznych w warunkach zakłóceń.

Zapewnienie wysokiej dostępności cyfrowej i telekomunikacyjnej pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i horyzontalnym.

O.19 ZDYWERSYFIKOWANY I SPÓJNY SYSTEM ENERGETYCZNY

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.19 przyjmuje się ukształtowanie zdywersyfikowanego, niezawodnego i środowiskowo odpowiedzialnego, lokalnego, lecz ponadlokalnie spójnego systemu energetycznego, który zapewnia bezpieczeństwo dostaw, stabilność kosztową i odporność na zakłócenia, jednocześnie wspierając dekarbonizację, poprawę jakości powietrza oraz ograniczenie ubóstwa energetycznego mieszkańców.

Realizacja celu obejmie rozwój sieci elektroenergetycznych poprzez zabezpieczanie w dokumentach planistycznych warunków utrzymania i modernizacji infrastruktury dystrybucyjnej oraz konsekwentny lobbing na rzecz jej dobrego stanu technicznego i wysokiego poziomu bezpieczeństwa zasilania.

W odniesieniu do gazu sieciowego przewiduje się tworzenie warunków prawno-przestrzennych dla rozwoju sieci dystrybucyjnych i magistralnych oraz stałe monitorowanie kierunków ponadlokalnej polityki energetycznej determinujących dostępność i parametry tego nośnika energii.

Komponent odnawialnych źródeł energii zakłada prawno-przestrzenne umożliwienie realizacji zrównoważonych inwestycji w OZE na terenie gminy, wsparcie wykorzystania biomasy powstającej w miejscowych gospodarstwach rolnych na potrzeby energetyczne, zabezpieczenie możliwości odzysku i użycia biogazu w nowobudowanej gminnej oczyszczalni ścieków, budowę instalacji fotowoltaicznych na obiektach i gruntach samorządu (w

tym gminnych jednostek organizacyjnych), pomoc mieszkańcom w doposażaniu domów w urządzenia OZE oraz promocję i wsparcie budowy biogazowni wykorzystującej lokalną biomasę rolniczą.

W zakresie ciepłownictwa lokalnego przewiduje się zabezpieczenie warunków planistycznych rozwoju lokalnych systemów ciepłych, w tym układów hybrydowych, jak również tworzenie lokalnych rozwiązań energetyki ciepłej z udziałem gminnych jednostek organizacyjnych w obszarach wystarczającej koncentracji popytu na ciepło.

Równolegle redukowane będzie zużycie energii elektrycznej i ciepłej poprzez wdrażanie energooszczędnych rozwiązań oświetleniowych, cyfrowych i grzewczych oraz automatycznych systemów zarządzania energią w jednostkach gminnych, kontynuację termomodernizacji ich obiektów i wymiany oświetlenia ulicznego oraz innych przestrzeni publicznych na energooszczędne.

Spójność wewnętrzna, wertykalna i horyzontalna działań w obszarze energii zostanie zapewniona poprzez opracowanie i wdrożenie, przewidzianego przepisami, planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, wyznaczającego ramy dla priorytetów inwestycyjnych, standardów efektywności i kierunków dywersyfikacji nośników.

Ukształtowanie tak zdefiniowanego, zdywersyfikowanego i spójnego, lokalnego systemu energetycznego pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym.

O.20 INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA ODPOWIADAJĄCA WYZWANIOM KLIMATYCZNYM

Jako społeczny cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.20 przyjmuje się dostosowanie lokalnej infrastruktury gospodarowania wodami do nasilających się zjawisk ekstremalnych – długotrwałych susz, nawałnych opadów i powodzi – poprzez wzmocnienie retencji, zwiększenie drożności i sprawności układów odwodnieniowych oraz ograniczenie ryzyka podtopień przy jednoczesnym zachowaniu równowagi hydrologiczno-ekologicznej.

Realizacja celu obejmie tworzenie warunków prawno-przestrzennych oraz wsparcie rozwoju retencji na gruntach rolnych i leśnych oraz błękitno-zielonej infrastruktury poza zasobem gminnym, a także rozwijanie urządzeń i obiektów mikroretencji i upowszechnianie wśród mieszkańców rozwiązań w zakresie indywidualnego gromadzenia wody. Realizacja obejmie również budowę, modernizację, naprawy i prawidłowe utrzymanie gminnych urządzeń melioracji szczegółowych, rozwój gminnej błękitno-zielonej infrastruktury o funkcji retencyjnej oraz egzekwowanie właściwego utrzymania i niezbędnych prac na urządzeniach melioracyjnych pozostających poza kompetencją samorządu gminy. Uzupełnieniem będzie budowa zrębów gminnej kanalizacji deszczowej zapewniającej bezpieczne, kontrolowane odprowadzanie i retencjonowanie wód opadowych.

W wymiarze przeciwpowodziowym zakłada się dbałość o stan cieków wodnych, w szczególności Siekierki, rozwój ponadlokalnej infrastruktury ochrony przed powodzią, a także wyposażanie gminnej kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz urządzeń melioracji w zabezpieczenia przeciwpodtopieniowe i przeciwpowodziowe, z równoległym wsparciem modernizacji analogicznych systemów w infrastrukturze niegminnej.

Dzięki skoordynowanemu podejściu oczekuje się zwiększenia retencjonowania wody, obniżenia kulminacji fal spływu i podniesienia odporności przestrzeni zamieszkania, rolnictwa i ekosystemów na skutki zmian klimatu.

Dostosowanie infrastruktury hydrotechnicznej do wyzwań klimatycznych pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym.

O.21 DOSTĘPNA I BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNA

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Siekierczyn O.21 przyjmuje się zapewnienie wysokiej dostępności i niezawodności usług wodociągowo-kanalizacyjnych poprzez poprawę stanu i zasięgu sieci, modernizację kłuczowych obiektów, hybrydyzację energetyczną urządzeń oraz wzmocnienie bezpieczeństwa sanitarnego i odporności na sytuacje kryzysowe, tak aby zagwarantować mieszkańcom stabilne zaopatrzenie w wodę i efektywny, środowiskowo bezpieczny odbiór ścieków.

Realizacja celu obejmie rozbudowę i modernizację dystrybucyjnych oraz magistralnych odcinków sieci wodociągowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (pompy, zasuwy, hydranty), budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, rekonstrukcję studni głębinowych i tworzenie nowych ujęć, a także systematyczne przyłączanie nowych odbiorców. Urządzenia wodociągowe będą wyposażane w źródła OZE dla zapewnienia zasilania hybrydowego, a zasięg sieci poszerzany m.in. przez przejmowanie odcinków wybudowanych przez inwestorów prywatnych.

W części ściekowej przewiduje się rozbudowę i modernizację sieci zbiorczych i magistralnych wraz z przepompowniami, konsekwentne przyłączanie nowych użytkowników z egzekwowaniem obowiązku podłączenia, mo-

dernizację oczyszczalni w Rudzicy oraz budowę oczyszczalni w Zarębie. Uzupełnieniem będą przeglądy techniczne i kontrola eksploatacji szczelnych zbiorników oraz przydomowych oczyszczalni, hybrydyzacja zasilania obiektów kanalizacyjnych poprzez OZE, przejmowanie prywatnych odcinków do gminnej sieci oraz wsparcie indywidualnych i grupowych rozwiązań ściekowych na obszarach wyłączonych z kanalizacji zbiorczej.

Doskonalenie organizacyjne i bezpieczeństwa usług będzie realizowane przez postępującą cyfryzację i automatyzację pomiarów oraz rozliczeń, eliminowanie nielegalnych i niezgodnych z umową poborów oraz zrzutów, perspektywiczne powołanie gminnej spółki wodociągowo-kanalizacyjnej, rozbudowę zaplecza technicznego i taboru, zapewnienie zdolności techniczno-organizacyjnych do pracy w warunkach kryzysowych oraz utrzymanie wysokich standardów bezpieczeństwa świadczenia usług.

Spójność wewnętrzna, wertykalna i horyzontalna działań zostanie zapewniona poprzez kontynuację wdrażania wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych oraz kanalizacyjnych na terenie gminy.

Zapewnienie wysokiej dostępności i niezawodności usług wodociągowo-kanalizacyjnych pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym.

O.22 PRZESTRZEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.22 przyjmuje się ukształtowanie ładu przestrzennego sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi, w tym w szczególności efektywnemu wykorzystaniu przestrzeni, racjonalnej rozbudowie i wykorzystaniu infrastruktury technicznej i społecznej, ochronie i odpowiedzialnemu użytkowaniu zasobów środowiska, równoważeniu środowiskowemu rolnictwa i działalności gospodarczej, rozwojowi ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych, wzrostowi bezpieczeństwa publicznego i atrakcyjności osiedleńczej, poszerzeniu zintegrowanej komunikacji publicznej, transformacji energetycznej, a także gotowości na zmiany klimatyczne.

Realizacja celu opiera się będzie na konsekwentnym kształtowaniu struktury zagospodarowania poprzez implementację, zwłaszcza w Planie Ogólnym Gminy Siekierczyn, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w zintegrowanych planach inwestycyjnych, ustaleń i rekomendacji dla polityki przestrzennej stymulujących wymienione kierunki, koordynację planowania na obszarach styku z gminami sąsiednimi, priorytyzację inwestycji infrastrukturalnych wspierającą realizację ładu planistycznego oraz stanowcze reagowanie w sytuacjach istotnego naruszenia lub wysokiego ryzyka naruszenia prawa przestrzennego.

Komplementarnie rozwijana będzie ochrona krajobrazu poprzez wprowadzanie odpowiednich ustaleń do wymienionych wyżej dokumentów planistycznych, implementację uchwały krajobrazowej, wsparcie działań innych podmiotów publicznych, partycypacyjne projektowanie architektoniczno-przestrzenne z udziałem mieszkańców (w tym dla błękitno-zielonej infrastruktury, założeń zielonych, budynków użyteczności publicznej i obiektów sportowo-rekreacyjnych), a także promowanie i nagradzanie inicjatyw podnoszących estetykę gminy, z równoległą interwencją wobec naruszeń przepisów służących ochronie krajobrazu.

Spójność wewnętrzna, wertykalna i horyzontalna polityki przestrzennej zostanie zapewniona poprzez opracowanie i wdrożenie Planu Ogólnego Gminy Siekierczyn zastępującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjmowanie nowych oraz aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (zgodnych z POG i SRGS 2026-2035), a także poprzez stosowanie zintegrowanych planów inwestycyjnych (po zawarciu umów z inwestorami).

Ukształtowanie ładu przestrzennego sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym.

O.23 ZIELONE, BŁĘKITNE I KULTUROTWÓRCZO INTEGRUJĄCE PRZESTRZENIE PUBLICZNE

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.23 wyznacza się kształtowanie wysokiej jakości, dostępnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych, w których rozwiązania zielone i błękitne są zintegrowane z funkcjami kulturotwórczymi i integracyjnymi. Zamierzenie to służy równocześnie adaptacji do zmian klimatu (retencja), wzmacnianiu bioróżnorodności, poprawie dobrostanu i zdrowia mieszkańców, podnoszeniu estetyki oraz budowaniu tożsamości i atrakcyjności gminy.

Realizacja celu obejmie zielono-błękitne wzbogacanie przestrzeni publicznych poprzez dalszą rewitalizację istniejących parków wiejskich z zastosowaniem elementów błękitno-zielonej infrastruktury, tworzenie i uzupełnianie nowych założeń zielonych, parkowych i ulicznych, w powiązaniu z systemami retencyjnymi i infiltracyjnymi, a także nadawanie funkcji błękitno-zielonych istniejącym układom zieleni i obiektom hydrotechnicznym. Działania te uzupełnią regularne zabiegi utrzymaniowe gwarantujące trwałość efektów, bezpieczeństwo użytkowników i spójność kompozycyjno-krajobrazową.

Równolegle, przestrzenie publiczne będą rozwijane w wymiarze kulturowym i integracyjnym poprzez instalowanie, rewitalizację i budowę obiektów małej architektury sprzyjających spotkaniom, edukacji i kontemplacji oraz kształtujących wzajemne relacje mieszkańców oraz ich relacje z gośćmi, krajobrazem, fauną i florą. Uzupełnieniem będą trwałe lub tymczasowe formy artystyczne – pomniki, rzeźby, murale, grafiki, tablice, kompozycje świetlne – które w sposób czytelny komunikują wartości, historię i współczesną tożsamość wspólnoty, jednocześnie wzmacniając atrakcyjność i rozpoznawalność miejsc.

Cel zakłada także inspirowanie, wspieranie i nagradzanie publicznie dostępnych inicjatyw indywidualnych mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw polegających na tworzeniu, instalowaniu lub rewitalizowaniu małej architektury oraz form artystycznych o funkcji kulturowej lub integrującej. Wprowadzane rozwiązania będą projektowane uniwersalnie, z poszanowaniem zasad dostępności, bezpieczeństwa i zrównoważonego użytkowania środowiska, tak aby przestrzenie publiczne pełniły jednocześnie role rekreacyjne, edukacyjne i społecznotwórcze.

Wykreowanie zielonych, błękitnych, a jednocześnie kulturowo integrujących przestrzeni publicznych pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym.

O.24 WYSOKA KULTURA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.24 przyjmuje się ukształtowanie wysokiej kultury ekologicznej mieszkańców, rozumianej jako trwała wiedza, wrażliwość i sprawczość prośrodowiskowa, przekładające się na odpowiedzialne codzienne praktyki, współuczestnictwo w działaniach na rzecz klimatu i bioróżnorodności oraz wspieranie polityk środowiskowych gminy.

Realizacja celu obejmie systematyczne poszerzanie wiedzy środowiskowej wszystkich grup wiekowych mieszkańców: dzieci i młodzieży szkolnej, dorosłych, seniorów z wykorzystaniem form edukacji dostosowanych do wieku, ról społecznych i potrzeb zawodowych. Komplementarnie wzmacniana będzie działalność organizacji pozarządowych prowadzących ekoedukację, tak aby wiedza teoretyczna była nieustannie konfrontowana z praktyką i lokalnym kontekstem.

Równolegle budowane będą więzi mieszkańców z lokalnym środowiskiem poprzez inicjatywy integrujące i kulturowe – konkursy, happeningi, gry terenowe i inne wydarzenia – które wytwarzają wspólne emocje i doświadczenia. Pogłębiane będą niematerialne motywacje do działań prośrodowiskowych (humanistyczne, naukowe, kulturowe, wspólnotowe), m.in. poprzez spotkania, warsztaty i wydarzenia artystyczne, a postawy i osiągnięcia na rzecz środowiska będą promowane i nagradzane.

Ważnym elementem osiągnięcia tego celu będzie stałe budowanie świadomości o stanie lokalnego środowiska i działaniach na jego rzecz, w tym cykliczne raportowanie o kluczowych parametrach i trendach, bieżące informowanie o poziomach zanieczyszczeń powietrza, publikowanie informacji o prośrodowiskowych przedsięwzięciach realizowanych przez samorząd gminy i jego jednostki, a także o aktywnościach innych podmiotów publicznych, organizacji społecznych i przedsiębiorców.

Dla zapewnienia spójności wertykalnej i horyzontalnej działań opracowany i wdrożony zostanie program ekoedukacji mieszkańców gminy, stanowiący ramę konsolidującą priorytety, treści i narzędzia edukacyjne oraz komunikacyjne.

Ukształtowanie wysokiej kultury ekologicznej mieszkańców pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym.

O.25 WYSOKA ŚWIADOMOŚĆ ŚRODOWISKOWA SAMORZĄDU

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.25 przyjmuje się ukształtowanie wysokiej świadomości środowiskowej samorządu gminy, opartej na systematycznym pozyskiwaniu, integrowaniu i interpretowaniu danych o stanie komponentów lokalnego środowiska oraz źródłach presji na to środowisko, tak aby jego decyzje były trwale oparte na dowodach i umożliwiały szybkie, proporcjonalne interwencje naprawcze i prewencyjne.

Realizacja celu obejmie budowę własnych strumieni informacji: samodzielne pomiary niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza w obszarach zurbanizowanych (ze szczególnym uwzględnieniem okresów grzewczych), ewidencję i kontrolę powierzchni biologicznie czynnych na posesjach, weryfikację stanu technicznego i eksploatacji szczelnych zbiorników na ścieki oraz przydomowych oczyszczalni, a także przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji przyrodniczej gminy. Równolegle, zasoby lokalnej wiedzy środowiskowej zasilane będą danymi wtórnymi z publicznych baz dotyczących jakości powietrza, wód i gleb, klimatu akustycznego oraz sytuacji elek-

tromagnetycznej, które – łączone z danymi własnymi – posłużą do analizy trendów, lokalizacji przestrzennej źródeł zanieczyszczeń i priorytetyzacji działań.

Efektom ma być sprawny, transparentny i spójny poznawczo system zarządzania środowiskiem, wzmacniający zdolność gminy do wczesnego wykrywania nieprawidłowości, precyzyjnego adresowania instrumentów polityki środowiskowej oraz konsekwentnej komunikacji z mieszkańcami, w powiązaniu z celami adaptacyjnymi i infrastrukturalnymi Strategii.

Ukształtowanie wysokiej świadomości środowiskowej samorządu pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze horyzontalnym.

O.26 SKUTECZNE ROZWIĄZANIA ODPADOWE

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.26 przyjmuje się ukształtowanie spójnego, skutecznego i ekonomicznie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami, który ogranicza wolumen odpadów u źródła, maksymalizuje selektywność zbiórki i poziomy przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu, a także zapewnia wysoki standard porządku i bezpieczeństwa środowiskowego.

Realizacja celu obejmuje pogłębianie selektywności zbiórki poprzez doskonalenie rozwiązań techniczno-organizacyjnych, silniejsze powiązanie opłat z faktycznym poziomem segregacji i własnej biodegradacji oraz preferowanie odbiorców gwarantujących wysoki udział frakcji kierowanych do ponownego użycia i recyklingu. Równolegle następować będzie redukcja odpadów „u źródła” dzięki perspektywicznemu powiązaniu opłat z rzeczywistą ilością wytwarzanych odpadów, eliminacji dzikich wysypisk i zbiórce odpadów rozproszonych z integracyjno-edukacyjnym udziałem mieszkańców oraz wdrażaniu w jednostkach gminnych rozwiązań ograniczających wytwarzanie odpadów.

Doskonalenie systemu komunalnego obejmuje zapewnienie pełnego objęcia usługami wszystkich nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, bieżący monitoring wolumenów poszczególnych rodzajów odpadów odbieranych i kierowanych do ponownego użycia oraz recyklingu, egzekwowanie przepisów w zakresie właściwego postępowania z odpadami i szybkie reagowanie na naruszenia, a także udział gminy w budowie i eksploatacji poza jej obszarem instalacji do termicznej utylizacji odpadów z odzyskiem energii jako elementu domknięcia strumienia resztkowego.

Wsparcie prawidłowego gospodarowania odpadami innymi niż komunalne będzie realizowane poprzez pomoc mieszkańcom w usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest z wykorzystaniem ponadlokalnego finansowania, systematyczną aktualizację gminnej bazy takich materiałów w gospodarstwach domowych i rolnych oraz interwencje wobec naruszeń przepisów dotyczących odpadów rolniczych i przemysłowych.

Komponent edukacyjno-informacyjny zakłada upowszechnianie wiedzy o prawidłowej segregacji, promowanie małodopadowych nawyków zakupowych i domowych praktyk upcyclingu, downcyclingu, recyklingu i refreshingu, a także edukację o odpadach innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych, wraz z motywowaniem do właściwych zachowań. Działania te będą wzmacniane przez współpracę i wsparcie organizacji pozarządowych. Spójność wewnętrzną, wertykalną i horyzontalną tych działań zapewni aktualizacja i kontynuacja wdrażania programu usuwania wyrobów zawierających azbest, jako narzędzia porządkującego priorytety i instrumenty interwencji.

Ukształtowanie spójnego, skutecznego i ekonomicznie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym.

O.27 SPÓJNA OCHRONA ŚRODOWISKA

Jako przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.27 wyznacza się wielowymiarowo spójną ochronę środowiska obejmującą powietrze, wody, gleby, elementy żywe ekosystemów oraz klimatu akustyczny i elektromagnetyczny, realizowaną przez skoordynowane działania prewencyjne i naprawcze oraz odpowiedzialne kształtowanie ładu przestrzennego, tak aby trwałe ograniczanie presji środowiskowych współwystępowało z wysoką jakością życia mieszkańców i odpornością przyrodniczo-krajobrazową gminy.

W odniesieniu do powietrza zakłada się redukcję niskiej emisji poprzez rozwiązania prawno-przestrzenne i infrastrukturalne (w tym rozwój sieci gazowniczej i modernizację lokalnych źródeł ciepła), wsparcie termomodernizacji domów wraz z wymianą źródeł ogrzewania na wysokoneutralne środowiskowo, przeciwdziałanie spalaniu odpadów przez adresowanie ubóstwa energetycznego pomocą materialną oraz wielowymiarową edukację mieszkańców w zakresie praktyk grzewczych i odpadowych. Działaniom tym towarzyszyć będzie kontynuacja termomodernizacji obiektów gminnych, wprowadzanie lokalnych regulacji eliminujących niedozwolone paliwa i paleniska oraz zdecydowane reakcje na naruszenia przepisów.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych będzie wzmacniana przez rozbudowę i modernizację systemu odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz jego koncentrację poprzez przyłączanie nowych użytkowników do sieci, edukację mieszkańców w zakresie ograniczania ładunku ścieków i racjonalnego gospodarowania wodą, wsparcie dobrych praktyk wodnych w rolnictwie, ograniczanie napływu odpadów do wód w ślad za doskonaleniem gospodarki odpadowej oraz stanowcze działania wobec naruszeń przepisów chroniących zasoby wodne.

W ochronie gleb przewiduje się rozwijanie nasadzeń śródpolnych, wspieranie mikroretencji i systemu urządzeń melioracji szczegółowych, upowszechnianie dobrych praktyk glebowych w rolnictwie, wsparcie rekultywacji terenów zdegradowanych, planistyczną ochronę gleb przed degradacją, ograniczanie zaśmiecania gleb dzięki poprawie systemu odpadowego oraz interwencje wobec naruszeń prawa w tym zakresie.

Elementy żywe ekosystemów będą chronione poprzez zapewnienie ochrony prawno-przestrzennej fauny i flory, w tym korytarzy ekologicznych i zasobów leśnych, uzupełnianie sieci gminnych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne), wsparcie nadleśnictw w ochronie i zrównoważonym udostępnianiu lasów, doskonalenie regulaminu utrzymania porządku i czystości oraz zdecydowane przeciwdziałanie nielegalnym działaniom szkodzącym przyrodzie, w tym nielegalnej wycince drzew.

Dla utrzymania równowagi ekosystemów przewiduje się wspieranie działań ograniczających rozprzestrzenianie gatunków inwazyjnych oraz redukujących gatunki ekspansywne, w powiązaniu z edukacją i współpracą z użytkownikami przestrzeni.

Ochrona klimatu akustycznego zostanie wzmocniona przez działania na rzecz izolacji hałasu z drogi krajowej nr 30, odpowiednie ustalenia planistyczne redukujące narażenie terenów mieszkaniowych i usług społecznych na hałas oraz konsekwentne reagowanie na naruszenia przepisów w tym obszarze. Analogicznie, klimat elektromagnetyczny będzie zabezpieczany poprzez planistyczną izolację terenów zurbanizowanych od wybranych źródeł promieniowania i egzekwowanie przepisów ochronnych.

Dla integracji polityk środowiskowych zakłada się współdziałanie z samorządami sąsiednimi i innymi podmiotami publicznymi w działaniach subregionalnych, wspieranie inicjatyw mieszkańców i organizacji pozarządowych na rzecz poszerzania form ochrony przyrody i równoważenia sposobów jej użytkowania, wzmacnianie działań NGO oraz stosowanie przez jednostki gminne tzw. zielonych zamówień publicznych.

Spójność wewnętrzna, wertykalna i horyzontalna działań zostanie utrzymana poprzez kontynuację wdrażania kolejnych programów ochrony środowiska i planu gospodarki niskoemisyjnej, które porządkują priorytety, instrumenty i standardy interwencji.

Wielowymiarowo spójna ochrona środowiska gminy pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągnięcia celu strategicznego gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym.

O.28 ZARZĄDZANIE ROZWOJEM PROPORCJONALNE DO WYZWAŃ, OCZEKIWAŃ I AMBICJI

Jako horyzontalny, tzn. społeczny, gospodarczy i przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.28 przyjmuje się ukształtowanie zdolności zarządczych samorządu gminy proporcjonalnych do złożoności wyzwań rozwojowych i aspiracji społeczności lokalnej, obejmujących kompetencje kadr i władz gminy, nowoczesną organizację pracy, zaawansowane rozwiązania techniczne oraz spójny system planistyczny. Zamierzony efekt to wyższa jakość i dostępność usług publicznych, większa efektywność i odporność instytucjonalna, a także przejrzystość i przewidywalność polityk lokalnych.

Realizacja celu obejmie stałe podnoszenie i aktualizowanie kwalifikacji pracowników oraz członków władz – zarówno dziedzinowych, jak i horyzontalnych – w tym m.in. w zakresie prawa, finansów publicznych, zamówień, zarządzania projektami, partycypacji, komunikacji społecznej, danych i cyberbezpieczeństwa. Równolegle doskonalona będzie organizacja działalności samorządowej poprzez wdrażanie pracy zdalnej, mobilnej i hybrydowej na wybranych stanowiskach, zastępowanie czynności operacyjnych rozwiązaniami samoobsługowymi dla mieszkańców, integrowanie kompetencji wewnątrz i między jednostkami (zespoły zadaniowe) oraz perspektywicznie elastyczne kształtowanie sieci jednostek organizacyjnych adekwatnie do struktury popytu na usługi i obsługę inwestycji.

Komponent techniczny zakłada pogłębianie cyfryzacji i automatyzacji procesów, w tym stosowanie rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji i systemach zautomatyzowanych, rozwijanie e-usług pod względem zakresu, funkcjonalności i mobilności, wzmacnianie zgodności i dojrzałości systemowej (EZD RP, NIS2, BMS, EMS, BCP/DR, interoperacyjność, retencyjność, otwartość danych) oraz zwiększanie dostępności i ponownego wykorzystania danych publicznych. Uzupełnieniem będzie implementacja nowoczesnych technik wsparcia: systemów dronowych i monitoringu wizyjnego, robotyki, zasilania hybrydowego, zdalnego opomiarowania, rozwiązań mobilnych, wizualizacyjnych, identyfikacyjnych i płatniczych.

Warunki pracy będą kształtowane motywująco i proporcjonalnie do wymaganych kwalifikacji, odpowiedzialności, ryzyka, kreatywności i zaangażowania, z jasnymi ścieżkami rozwoju zawodowego oraz wyróżnianiem osób osiągających wyniki istotnie przewyższające oczekiwane. Spójność i trafność systemu planistycznego zostaną zapewnione przez uchwalanie i przyjmowanie dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035, ich zgodność wzajemną i z budżetem gminy, terminową aktualizację planów dziedzinowych oraz ocenę efektów w toku i po zakończeniu realizacji, tak aby gminne polityki i projekty publiczne pozostawały skorelowane z priorytetami strategicznymi.

O.29 ZARZĄDZANIE ROZWOJEM LOKALNIE WŁĄCZAJĄCE ORAZ PONADLOKALNIE INTEGRUJĄCE

Jako horyzontalny, tzn. społeczny, gospodarczy i przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.29 przyjmuje się takie ukształtowanie modelu zarządzania jej rozwojem, w którym współdecydowanie mieszkańców i organizacji społecznych łączy się z silną integracją ponadlokalną, tak aby polityki publiczne były społecznie legitymizowane, merytorycznie trafne i skoordynowane w skali subregionalnej i regionalnej. Efektem ma być wyższa jakość decyzji, większa skuteczność wdrożeń oraz lepsze wykorzystanie zasobów i instrumentów z otoczenia zewnętrznego.

Realizacja celu obejmuje pogłębienie partycypacji i współzarządzania na poziomie lokalnym, w tym rozwijanie sformalizowanych reprezentacji środowisk młodzieży i seniorów, otwieranie ścieżek obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej i inicjatywy lokalnej, a także systematyczny dialog publiczny (zebrania, konsultacje, warsztaty, spotkania) z udziałem władz i administracji gminy. Równolegle zwiększany będzie udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych – również na rzecz osób spoza ich członkostwa – przy jednoznacznym powiązaniu kierunków i rezultatów ich działań z celami SRGS 2026-2035.

W wymiarze ponadlokalnym zakłada się intensyfikację współpracy międzysamorządowej i z administracją rządową. Obejmuje ona udział w sformalizowanych formach kooperacji (zwłaszcza wspieranych środkami pomocowymi), zapewnianie zgodności dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035 z planami i strategiami podmiotów wyższego rzędu oraz pogłębianie współpracy z Powiatem Lubawskim, gminami ościennymi i ich jednostkami organizacyjnymi w obszarach transportu publicznego, usług senioralnych, aktywizacji bezrobotnych, planowania przestrzennego, drogownictwa, oświaty, turystyki, bezpieczeństwa publicznego i energetyki. Współdziałanie obejmuje także jednostki terenowej administracji rządowej i spółki Skarbu Państwa w zakresie porządku i bezpieczeństwa, turystyki, energii i zrównoważonej ochrony środowiska.

Spójność wertykalna i horyzontalna polityk zostanie utrzymana poprzez aktywne uczestnictwo w przygotowaniu strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Lubawskiego, Województwa Dolnośląskiego oraz związków i organizacji samorządowych z udziałem gminy – tak, by włączać do nich działania zgodne z SRGS 2026-2035 – oraz przez coroczne opracowywanie i wdrażanie programów współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

O.30 TRANSPARENTNA POLITYKA INFORMACYJNA

Jako horyzontalny, tzn. społeczny, gospodarczy i przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.30 wyznacza się ukształtowanie przejrzystej, dwukierunkowej polityki informacyjnej opartej na rzetelnych danych i stałej wymianie treści z interesariuszami, tak aby decyzje publiczne były społecznie legitymizowane, lepiej dopasowane do potrzeb oraz komunikowane w sposób zrozumiały i terminowy.

Realizacja celu obejmuje systematyczne pozyskiwanie wiedzy o oczekiwaniach i opiniach mieszkańców oraz innych grup interesariuszy poprzez prowadzenie konsultacji społecznych (obligatoryjnych i fakultatywnych) oraz badania ankietowe adresowane do zróżnicowanych części populacji, w szczególności seniorów, młodzieży, rolników i przedsiębiorców, a perspektywicznie także turystów. Narzędzia partycypacyjne będą projektowane tak, by zapewnić reprezentatywność, inkluzywność oraz możliwość formułowania wniosków istotnych dla polityk publicznych gminy.

Komplementarnie rozwijany będzie wymiar informacyjny. Zapewniona zostanie wysoka aktualność, funkcjonalność i użyteczność serwisów internetowych oraz biuletynów informacji publicznej gminy i jej jednostek, rozszerzana będzie obecność w mediach społecznościowych oraz dystrybuowane będą spersonalizowane przekazy z wykorzystaniem zróżnicowanych, zwłaszcza cyfrowych, kanałów komunikacji. Kontynuowany i wzmacniany będzie Biuletyn Informacyjny Samorządu Gminnego „Gazetka Siekierczyńska”, a wytwarzane w procesach zarządzania rozwojem raporty ewaluacyjne, analizy i inne opracowania o stanie gminy oraz działalności samorządu będą publicznie udostępniane w formie zapewniającej ich dostępność i możliwość ponownego wykorzystania.

O.31 PROROZWOJOWE FINANSE GMINNE

Jako horyzontalny, tzn. społeczny, gospodarczy i przestrzenny cel operacyjny rozwoju Gminy Siekierczyn O.31 przyjmuje się ukształtowanie finansów gminnych zdolnych do trwałego finansowania rozwoju lokalnego, poprzez wysoką i stabilną skłonność inwestycyjną budżetu, intensywne pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz dyscyplinę kosztową w całym cyklu życia usług i infrastruktury.

Zakłada się konsekwentne zwiększanie udziału wydatków majątkowych, zwłaszcza inwestycyjnych oraz aktywne aplikowanie o środki pomocowe na przedsięwzięcia infrastrukturalne (m.in. kanalizacyjne i ściekowe, drogowo-parkingowe, rowerowe, OZE, hydrotechniczne) i społeczne (m.in. żłobkowe, senioralne, kulturalne, sportowo-rekreacyjne, turystyczno-rekreacyjne, bezpieczeństwa publicznego), a także na programy rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w obszarach oświaty, postaw obywatelskich, integracji, komunikacji publicznej, dziedzictwa, środowiska, ekoedukacji, zewnętrznych inwestycji gospodarczych, konkurencyjności MŚP i aktywności ruchowej mieszkańców.

Równolegle podnoszona będzie efektywność wydatków poprzez wspólną obsługę finansowo-księgową, administracyjno-kadrową i techniczną gminnych jednostek organizacyjnych, wdrażanie rozwiązań organizacyjnych, prawnych i technicznych obniżających długookresowe koszty jednostkowe świadczeń oraz utrzymania infrastruktury przy zachowaniu oczekiwanych rezultatów, stosowanie zakupów wspólnych oraz ograniczanie zaangażowania w fakultatywne aktywności o niskiej spójności z SRGS 2026-2035 lub niskiej skuteczności, czy też efektywności. Uzupełnieniem będzie aktywne gospodarowanie majątkiem, w tym w szczególności pozyskiwanie nieruchomości pod kluczowe inwestycje techniczne i społeczne oraz ich trwałe lub czasowe udostępnianie na cele mieszkaniowe, infrastrukturalne i gospodarcze (w tym turystyczno-rekreacyjne) z odpowiednim zabezpieczeniem celu wykorzystania.

Spójność wertykalna i horyzontalna polityki finansowo-majątkowej zostanie zapewniona przez bieżące dostosowywanie budżetów gminy do SRGS 2026-2035 i jej dokumentów wykonawczych, aktualizowanie Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz opracowanie i wdrażanie planów wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości, stanowiących ramę dla priorytetyzacji inwestycji, zarządzania aktywami oraz maksymalizacji efektu dźwigni finansowej.

9. Wyjaśnienie istoty kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Realizacja celów operacyjnych rozwoju Gminy Siekierzyn, a w jej następstwie także celów strategicznych, wymaga podejmowania przez samorząd gminny – we współpracy z różnymi partnerami publicznymi, społecznymi i prywatnymi – **licznych działań** (przedsięwzięć, czynności, projektów, prac itp.) o charakterze jednorazowym, cyklicznym lub stałym, zróżnicowanych pod względem treści, formy i okresu realizacji. Obejmują one w szczególności działania inwestycyjne, modernizacyjne, naprawcze, kadrowe, analityczne, koncepcyjne, planistyczne, monitoringowo-ewaluacyjne, organizacyjne, prawne (np. zawieranie umów), prawotwórcze (np. podejmowanie uchwał), restrukturyzacyjne, informacyjne, edukacyjne, promocyjne i wychowawcze. Działania te mają prowadzić do wywołania pożądanych – określonych wskazanymi wyżej celami – zmian we właściwościach społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych gminy.

Ze względu na powyższe, w rozdziale 10, w tym w podrozdziałach 10.1, 10.2, 10.3 i 10.4, określono:

- **kierunki działań** (tzn. ich rodzaje, typy, kategorie) **podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych rozwoju Gminy Siekierzyn, poprzez osiągnięcie jej celów operacyjnych**, zwane dalej w skrócie także kierunkami działań;
- **przykładowe i rekomendowane działania mieszczące się w ww. kierunkach działań i możliwe do realizacji w ramach wdrażania SRGS 2026-2035.**

Ponadto, w SRGS 2026-2035 przyjmuje się co następuje:

- wykaz kierunków działań oraz przykładowych i rekomendowanych działań nie ma charakteru zamkniętego ani niezmiennego. **Istotą SRGS 2026-2035 są bowiem przede wszystkim cele strategiczne rozwoju oraz podporządkowane im cele operacyjne rozwoju i to one mają charakter trwały.** Zmiana tych celów oznaczałaby w istocie zastąpienie SRGS 2026-2035 inną strategią rozwoju Gminy Siekierzyn. Natomiast kierunki działań służących osiągnięciu celów strategicznych oraz mieszczące się w nich działania przykładowe i rekomendowane należą do sfery instrumentów, metod i sposobów realizacji tych celów. Ich dobór i stosowanie w latach 2026-2035 będzie zatem zależne od przyszłych, w momencie przyjmowania Strategii jedynie prognozowanych uwarunkowań, od decyzji władz ponadlokalnych oraz od przebiegu procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych, a także od potencjału finansowego, kadrowego, kompetencyjnego i rzeczowego samorządu gminy i jego partnerów. Z tego względu lista ta stanowi wyraz wiedzy, intencji i założeń samorządu gminy w chwili uchwalania SRGS 2026-2035 co do racjonalnych i możliwych sposobów osiągnięcia celów operacyjnych i celów strategicznych. Może, powinna i będzie ona modyfikowana w toku wdrażania Strategii, zawsze gdy będzie to niezbędne lub korzystne z punktu widzenia osiągnięcia tych celów. Jednocześnie **przyjmuje się, że samorząd gminy wraz z partnerami będzie z zaangażowaniem dążył do realizacji kierunków działań i działań wskazanych w SRGS 2026-2035.**
- kierunki działań oznaczają się według schematu „O.xx/K.x”, gdzie „O.xx” oznacza numer celu operacyjnego, do którego przyporządkowano dany kierunek działań, natomiast „K.x” oznacza kolejny numer tego kierunku działań. Każdy tak oznaczony kierunek działań służy bezpośrednio lub pośrednio osiągnięciu celów strategicznych rozwoju zgodnie z logiką przedstawioną w rozdziale 8, którą dodatkowo ilustruje Tabela 4.
- mieszczące się w powyższych kierunkach działania przykładowe i rekomendowane oznaczono kolejnymi literami w ramach danego kierunku działań.
- zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, wszystkie działania podejmowane w ramach wskazanych kierunków działań będą dobierane i realizowane w formach zgodnych z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa lokalnego, krajowego oraz prawa Unii Europejskiej obowiązującego w Polsce, dotyczącymi ochrony przyrody. W szczególności będą one zapewniały ochronę przyrody zgodnie z formami jej ochrony, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W przypadkach wymaganych przepisami prawa działania te będą poprzedzane ocenami oddziaływania na środowisko oraz innymi wymaganymi analizami i procedurami.

Podsumowując, istotą kierunków działań w SRGS 2026-2035 jest uporządkowanie sposobów osiągnięcia celów strategicznych poprzez cele operacyjne. Kierunki opisują typy działań (samorządowych interwencji służących zmianie społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych własności Gminy Siekierzyn), a nie konkretne projekty. Działania przedstawione w ramach tych kierunków mają charakter otwarty i podlegają modyfikacji w zależności od warunków rozwoju i zasobów gminy, przy zachowaniu nadrzędności celów oraz zgodności z prawem i zasadą zrównoważonego rozwoju. Służą więc nie utrwaleniu zamkniętej listy działań, lecz wskazaniu elastycznych sposobów dochodzenia do pożądanych efektów rozwojowych gminy.

10. Wykazy kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

10.1. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.1

CEL OPERACYJNY **O.01**: GMINA OBYWATELSKA 1 + 2 3 4

O.01/K1. Kształtowanie i promowanie postaw obywatelskich mieszkańców, w tym m.in.:

- a. prowadzenie edukacji obywatelskiej mieszkańców gminy przez Urząd Gminy oraz oświatowo-wychowawcze, kulturalne i sportowe gminne jednostki organizacyjne;
- b. nagradzanie i promowanie postaw obywatelskich mieszkańców, w tym w szczególności wykazanych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego, zaangażowania wolontariackiego, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania problemom społecznym;
- c. promowanie dziedzictwa kulturowego gminy związanego z postawami obywatelskimi jej mieszkańców.

O.01/K2. Włączanie mieszkańców w wolontariat na rzecz społecznego i przestrzennie-środowiskowego rozwoju gminy, w tym m.in.:

- a. pozyskiwanie i wykorzystywanie pracy wolontariackiej mieszkańców gminy przez gminne jednostki organizacyjne, w tym w szczególności na rzecz dzieci, młodzieży i seniorów, prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, promocji gminy, ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska oraz bezpieczeństwa publicznego;
- b. promowanie i wspieranie rozwoju zawodowego aktywnych wolontariuszy będących mieszkańcami gminy;
- c. wspieranie działań prowadzonych na rzecz gminy przez organizacje pozarządowe, w realizacji których wykorzystywana jest praca wolontariacka.

O.01/K3. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Wzmacniania Społeczności Obywatelskiej Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035” [PWSO 2026-2035].

CEL OPERACYJNY **O.02**: DOBRY POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO 1 + 2 3 4

O.02/K1. Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego, w tym m.in.:

- a. poszerzanie zdolności technicznych i organizacyjnych gminy do ostrzegania i reagowania wobec zagrożeń oraz stanów powodziowych, w tym z wykorzystaniem Systemu Ostrzegania Przeciwpowodziowego "KWISA";
- b. redukcja potencjalnych skutków podtopień i powodzi z wykorzystaniem gminnych instrumentów planowania przestrzennego;
- c. realizacja działań gminnych wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- d. wykorzystywanie wyników analiz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacji zmian, wyników analiz możliwości zwiększenia retencji na terenach, rolniczych i zurbanizowanych, a także informacji z systemów monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych.

O.02/K2. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa pożarowego i lokalnych zdolności ratowniczych, w tym m.in.:

- a. wspieranie zakupu pojazdów i wyposażenia ratowniczo-gaśniczego ochotniczych straży pożarnych;
- b. wspieranie budowy i modernizacji remiz ochotniczych straży pożarnych oraz infrastruktury ich otoczenia;

- c. wspieranie rozwoju kwalifikacji ratowniczych członków ochotniczych straży pożarnych;
- d. wyposażenie wszystkich obiektów samorządu gminy, w których co najmniej okresowo przebywają ludzie w defibrylatory AED.

O.02/K3. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszych, w tym m.in.:

- a. edukowanie mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży, w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszych;
- b. identyfikowanie miejsc koncentracji zagrożeń ruchu drogowego i pieszych oraz ich redukowanie lub lobbowanie na rzecz ich redukcji.

O.02/K4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa korzystających z obiektów gminnych jednostek organizacyjnych, w tym m.in.:

- a. wykrywanie, reagowanie oraz zapobieganie, w tym organizacyjne i edukacyjne, zagrożeniom możliwym do wystąpienia w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. rozwijanie technicznych systemów i wyposażenia bezpieczeństwa obiektów gminnych jednostek organizacyjnych.

O.02/K5. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz i wsparcie poszerzenia usług prewencyjno-interwencyjnych Policji na terenie gminy;
- b. rozwijanie gminnych systemów monitoringu wizyjnego obiektów i miejsc publicznych;
- c. edukowanie i wspieranie edukacji mieszkańców, szczególnie dzieci, młodzieży i seniorów, w zakresie bezpieczeństwa osobistego, w tym cyfrowego, bezpieczeństwa ich mienia oraz porządku publicznego;
- d. doskonalenie gminnych przepisów porządkowych.

O.02/K6. Zwiększanie odporności kryzysowej samorządu gminy oraz zdolności reagowania i funkcjonowania w sytuacji konfliktu zbrojnego, hybrydowego itp., w tym m.in.:

- a. realizacja nowych zadań gminy i jej organów wynikających z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej;
- b. utrzymywanie wyposażenia technicznego proporcjonalnego do poziomów poszczególnych zagrożeń i regulujących to przepisów;
- c. ćwiczenie zdolności samorządu gminy do sprawczego funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych oraz sytuacji konfliktu zbrojnego, hybrydowego itp.

O.02/K7. Zwiększanie odporności kryzysowej mieszkańców gminy i ich bezpieczeństwa w sytuacji konfliktu zbrojnego, hybrydowego itp., w tym m.in.:

- a. budowa zintegrowanego obiektu administracyjno-ochronnego;
- b. budowa miejsc schronienia mieszkańców w sytuacjach kryzysowych i adaptacja istniejących obiektów na takie funkcje;
- c. edukowanie mieszkańców nt. postępowania w sytuacjach kryzysowych;
- d. organizacja edukacji mieszkańców, w tym młodzieży, a także pracowników samorządowych w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej i podstawowych czynności ratowniczych.

O.02/K8. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego, w tym m.in.:

- a. informowanie mieszkańców o zagrożeniach sanitarno-epidemiologicznych i związanych z nimi regulacjach oraz podejmowanie działań prewencyjno-redukcyjnych;
- b. doskonalenie gminnych przepisów sanitarnych;
- c. wspieranie działań na rzecz redukcji zagrożeń epizootycznych.

O.02/K9. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie i wdrażanie „Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Siekierczyn” [PZK];
- b. opracowywanie i wdrażanie rocznych „programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Siekierczyn” [POBZ 1].

CEL OPERACYJNY O.03: EFEKTYWNY I SKUTECZNY SYSTEM OPIEKI, WYCHOWANIA I EDUKACJI PRZEZ CAŁE ŻYCIE
1 + 2 3**O.03/K1. Zwiększanie dostępności usług żłobkowych, w tym m.in.:**

- a. utworzenie żłobka gminnego i zapewnienie mu odpowiedniej bazy lokalowej oraz wyposażenia technicznego;
- b. poszerzanie komplementarnych usług żłobkowych, w tym terapeutycznych, profilaktycznych, żywieniowych i edukacyjnych i aktywności fizycznej.

O.03/K2. Zwiększanie dostępności usług przedszkolnych, w tym m.in.:

- a. modernizacja, w tym termomodernizacja obiektu Przedszkola w Zarębie, jego wyposażenia oraz otoczenia;
- b. poszerzanie komplementarnych usług przedszkolnych, w tym terapeutycznych, profilaktycznych, żywieniowych, edukacyjnych i aktywności fizycznej.

O.03/K3. Zwiększanie konkurencyjności gminnego szkolnictwa podstawowego, w tym m.in.:

- a. modernizowanie, w tym termomodernizowanie obiektu Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Siekierzynie, jego wyposażenia oraz otoczenia;
- b. modernizowanie, w tym termomodernizowanie obiektu Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Polskich w Zarębie, jego wyposażenia oraz otoczenia;
- c. poszerzanie, unowocześnianie i pogłębianie wykorzystania wyposażenia dydaktycznego, kulturalnego, sportowego i socjalnego szkół gminnych;
- d. dostosowywanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych w gminnych placówkach szkolnych do oczekiwań uczniów i pogłębianie ich dostępności, w tym w szczególności rozwijających aktywność i kompetencje sportowe, techniczne, w tym cyfrowe, kulturalne, obywatelskie, zdrowotne, społeczne, w zakresie bezpieczeństwa i tzw. miękkie;
- e. doskonalenie dydaktyki związanej z podstawą programową dla osiągania wysokich wyników edukacyjnych;
- f. poszerzanie szkolnych usług profilaktyczno-terapeutycznych,
- g. wspieranie uczniów w wyborze ścieżki kontynuacji edukacji;
- h. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych problemami społecznymi i zdrowotnymi oraz zagrożonych różnymi formami wykluczenia.

O.03/K4. Poszerzanie wiedzy dorosłych mieszkańców gminy, w tym m.in.:

- a. organizowanie i wspieranie organizacji szkoleń, warsztatów i innych form edukacji mieszkańców, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa osobistego i publicznego, kompetencji cyfrowych, ochrony środowiska, zdrowego trybu życia, uczestnictwa w kulturze, prawa, udziału w ponadlokalnych programach wsparcia społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego, a także w zakresie wyznaczania dróg rozwoju osobistego, publicznego, społecznego i zawodowego;
- b. wspieranie edukacyjnej działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na edukację mieszkańców gminy;
- c. promowanie niekomercyjnych form edukacji adresowanych do mieszkańców gminy przez podmioty ponadlokalne, w szczególności publiczne oraz finansowanych ze środków publicznych.

O.03/K5. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu opieki i edukacji, w tym m.in.:

- a. poszerzanie lokalnych i ponadlokalnych działań marketingowych gminnych jednostek opieki i edukacji;
- b. organizacyjne redukowanie kosztów działalności gminnych jednostek opieki i edukacji z zachowaniem lub podnoszeniem konkurencyjności ich usług;
- c. aplikowanie innowacyjnych i skutecznych narzędzi, technik i metod dydaktycznych oraz wychowawczych;
- d. inicjowanie i wspieranie doskonalenia zawodowego kadr gminnych jednostek opieki i edukacji;
- e. udzielanie motywacyjnego wsparcia kadrom gminnych jednostek opieki i edukacji powiązanego z wynikami dydaktyczno-wychowawczymi;
- f. udzielanie motywacyjnych nagród i stypendiów uczniom szkół gminnych;

- g. dynamiczne równoważenie potencjału usług Przedszkola w Zarębie oraz oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie;
- h. wyrównywanie szans rozwojowych wychowanków i uczniów gminnych jednostek opieki i edukacji, w tym poprzez usuwanie technicznych i społecznych barier ich integracyjnej edukacji, opieki i wychowania;
- i. tworzenie wspólnych ścieżek edukacyjnych we współpracy z ponadlokalnymi placówkami szkolnictwa ponadpodstawowego;

O.03/K6. Zwiększanie odporności kryzysowej gminnego systemu opieki i edukacji, w tym m.in.:

- a. zapewnianie zdolności technicznych zintegrowanego funkcjonowania gminnych szkół, przedszkola i żłobka w sytuacjach kryzysowych;
- b. poszerzanie i ćwiczenie umiejętności zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysu.

O.03/K7. Spójne wertykalnie i horyzontalnie, planowanie rozwoju gminnego systemu oświaty, opieki i wychowania, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Rozwoju Jednostek Oświaty, Opieki i Wychowania Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035” [PROOW 2027-2035];
- b. opracowanie i wdrażanie „Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Zamieszkałych w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2035” [PWEU 2027-2035].

CEL OPERACYJNY O.04: KULTURA AKTYWNOŚCI I TOŻSAMOŚCI

O.04/K1. Rozwijanie bazy materialnej gminnej działalności kulturalnej, w tym m.in.:

- a. modernizacja, w tym termomodernizacja obiektów Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Siekierczynie zlokalizowanych w Siekierczynie i w Zarębie;
- b. zapewnienie dobrego standardu technicznego i wyposażenia pozostałych obiektów kultury i ich otoczenia, w tym świetlic wiejskich.

O.04/K2. Rozwijanie gminnej działalności kulturalnej i nadawanie jej funkcji pokrewnych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie gminnej oferty usług kulturalnych, adresowanych do mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych, skutkującej zwiększaniem ich zaangażowania i kompetencji, stymulowaniem rozwoju osobistego, integrowaniem, wzmacnianiem postaw obywatelskich, stymulowaniem aktywności prozdrowotnej, wzrostem bezpieczeństwa i porządku publicznego, pogłębianiem ochrony i zrównoważonego użytkowania środowiska oraz wzmacnianiem ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy;
- b. pozyskiwanie ponadlokalnej kultury dla mieszkańców, w tym organizacji w gminie ponadlokalnych wydarzeń kulturalnych, a także włączanie działalności gminnych jednostek organizacyjnych w ponadlokalne przedsięwzięcia i programy kulturalne;
- c. wspieranie działalności kulturalnej lokalnych organizacji pozarządowych, w szczególności skutkującej zwiększaniem kompetencji mieszkańców, stymulowaniem ich rozwoju osobistego, integrowaniem, wzmacnianiem postaw obywatelskich, stymulowaniem aktywności prozdrowotnej, wzrostem bezpieczeństwa i porządku publicznego, pogłębianiem ochrony i zrównoważonego użytkowania środowiska oraz wzmacnianiem ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy;
- d. wspieranie rozwoju artystyczno-twórczego wyjątkowo utalentowanych mieszkańców i animatorów kultury.

O.04/K3. Rozwijanie lokalnej i subregionalnej tożsamości kulturowej mieszkańców, w tym m.in.:

- a. zwiększanie poziomu wiedzy mieszkańców o lokalnej i subregionalnej kulturze;
- b. aktywne integrowanie mieszkańców wokół lokalnej i subregionalnej kultury.

O.04/K4. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu usług kulturalnych, w tym m.in.:

- a. organizacyjne doskonalenie działalności świetlic wiejskich;
- b. zwiększanie czasowej i organizacyjnej dostępności dla mieszkańców gminnych obiektów i usług kulturalnych, w tym korzystających z nich w sposób nieregularny i nieorganizowany;
- c. wzmacnianie kwalifikacji i czynników motywujących gminne kadry kultury;

- d. kształtowanie komplementarnych, lecz odrębnych od Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Siekierczynie, ról innych gminnych jednostek organizacyjnych podejmujących działania w zakresie kultury.

CEL OPERACYJNY 0.05: INTELIGENTNE WŁĄCZENIE SENIORÓW I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH **1**
+ 2 3

O.05/K1. Usuwanie barier technicznych społeczno-gospodarczej aktywności seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

- usuwanie barier architektonicznych i innych technicznych występujących w gminnych obiektach użyteczności publicznej, infrastrukturze komunalnej i przestrzeniach cyfrowych;
- lobbowanie na rzecz usuwania barier architektonicznych i innych technicznych występujących w innej niż gminna infrastrukturze publicznej, zwłaszcza komunikacyjnej.

O.05/K2. Rozwijanie gminnego systemu opieki oraz integracji seniorów oraz osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

- utworzenie Domu Dziennego Pobytu w zrewitalizowanym Zespole Pałacowo-Parkowym w Zarębie, jako miejsca doraźnego pobytu w ciągu dnia dla seniorów i osób niepełnosprawnych wymagających opieki;
- zwiększanie dostępności usług wytnieniowych i pielęgnacyjno-opiekuńczych w miejscach przebywania seniorów oraz osób niepełnosprawnych;
- wspieranie edukacyjne, psychospołeczne, psychologiczne, prawne i informacyjne seniorów, niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- wspieranie rozwoju klubów seniora jako miejsc regularnej rekreacji, edukacji, kultury i samopomocy seniorów i innych pozarządowych form integracji społecznej i sąsiedzkiej seniorów oraz osób niepełnosprawnych;
- wspieranie integracyjnej, międzypokoleniowej wymiany doświadczeń i współpracy mieszkańców;
- włączanie seniorów i osób niepełnosprawnych w gminną działalność ruchową, kulturalno-rozrywkową, samorządową, obywatelską i prośrodowiskową;
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na rekreacyjną, edukacyjną, kulturalną, samopomocową, obywatelską i prośrodowiskową aktywizację seniorów i osób niepełnosprawnych.

CEL OPERACYJNY 0.06: ZREDUKOWANE PROBLEMY SPOŁECZNE I ICH NEGATYWNE SKUTKI **1** **+ 2**

O.06/K1. Rozwijanie bazy materialnej systemu pomocy społecznej, w tym m.in.:

- utworzenie Domu Pomocy Społecznej w zrewitalizowanym Zespole Pałacowo-Parkowym w Zarębie;
- poszerzenie zasobu mieszkań socjalnych.

O.06/K2. Przeciwdziałanie przemocy domowej i jej skutkom, w tym m.in.:

- prowadzenie interwencji kryzysowej, poradnictwa i pracy socjalnej jako form pomocy osobom dotkniętym przemocą domową;
- wykorzystywanie procedur Niebieskiej Karty oraz stosowanie działań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy domowej;
- upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o przemocy domowej i postępowaniu wobec niej.

O.06/K3. Przeciwdziałanie przyczynom i redukovanie skutków uzależnień, w tym m.in.:

- udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychoterapeutycznej, psychospołecznej i prawnej osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz dotkniętym pośrednio lub bezpośrednio zagrożonym uzależnieniami;
- identyfikowanie ryzyk uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz obejmowanie ich programami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi;
- edukowanie profilaktyczne wobec alkoholizmu i narkomanii;

- d. analizowanie prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- e. wspieranie działalności organizacji pozarządowych służącej prewencji i rozwiązywaniu problemów uzależnień mieszkańców.

O.06/K4. Wzmacnianie rodzin i kompetencji rodzicielskich, w tym m.in.:

- a. wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin dysfunkcyjnych, w tym w sytuacjach kryzysów rodzinno-rodzicielskich;
- b. wspieranie zaspokojenia podstawowych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych pauperyzacją, w tym finansowanie ich pieczy zastępczej;
- c. wspieranie działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na odbudowę kompetencji rodzicielskich i więzi rodzinnych.

O.06/K5. Zwiększanie odporności kryzysowej gminnego systemu pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. zapewnianie zdolności technicznych zintegrowanego funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sytuacjach kryzysowych;
- b. poszerzanie i ćwiczenie umiejętności zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysu.

O.06/K6. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siekierczynie w Centrum Usług Społecznych w Siekierczynie;
- b. doskonalenie warunków pracy i kwalifikacji gminnych kadr pomocy społecznej, szczególnie w zakresie usług adresowanych do seniorów i osób niepełnosprawnych oraz trwałego eliminowania przyczyn problemów społecznych;
- c. udzielanie należnych świadczeń społecznych z akcentowaniem możliwego redukowania, usuwania i weryfikowania przyczyn ich udzielania;
- d. stosowanie zindywidualizowanych form reintegracji społeczno-zawodowej;
- e. organizowanie usług świetlicy terapeutycznej dla potrzebujących dzieci i młodzieży;
- f. implementowanie innowacyjnych instrumentów i rozwiązań organizacyjnych pomocy społecznej zwiększających jej skuteczność i efektywność.

O.06/K7. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie prewencji i pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Siekierczyn na lata 2026-2029” [PPRPU 2026-2029], a także jego wersji na kolejne okresy [PPRPU 2030-2033], [PPRPU 2034-2037];
- b. opracowanie i wdrażanie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2029” [PWR 2027-2029], a także jego wersji na kolejne okresy [PWR 2030-2032], [PWR 2033-2035];
- c. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Gminnego Programu Oślonowego „Posiłki w szkole i w domu” na lata 2024-2028” [POPSD 2024-2028], a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [POPSD 2029-2033], [POPSD 2034-2038];
- d. kontynuowanie wdrażania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Siekierczyn na lata 2026-2030” [PPPR 2026-2030], a także jego wersji na kolejny okres [PPPR 2031-2035];
- e. kontynuowanie wdrażania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siekierczyn na lata 2023-2027” [SRPS 2023-2027], a także opracowanie i wdrażanie jej wersji na kolejny okres [SRPS 2028-2032].

CEL OPERACYJNY O.07 : POWSZECHNA AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA 1 + 2

O.07/K1. Zapewnianie materialnych podstaw aktywności sportowo-rekreacyjnej, w tym m.in.:

- a. przywrócenie funkcji pływackich Obiektu Rekreacyjno-Sportowego w Siekierczynie, tzw. „Basenu”;

- b. zapewnianie dobrego stanu technicznego istniejących i budowa nowych gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych o wysokim i stabilnym prognozowanym obciążeniu, zwłaszcza aktywnością kobiet, a także kosztach eksploatacji nienaruszających zdolności inwestycyjnych gminy;
- c. adaptowanie gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych do oczekiwań seniorów i osób niepełnosprawnych;
- d. poszerzanie dostępności i atrakcyjności placów zabaw oraz innych otwartych stref rekreacji dziecięcej;
- e. łączenie gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych z błękitno-zieloną infrastrukturą;
- f. nadawanie gminnym obiektom sportowo-rekreacyjnych cech atrakcyjnych z punktu widzenia turystów i mieszkańców subregionu.

O.07/K2. Rozwijanie gminnej działalności sportowo-rekreacyjnej i nadawanie jej funkcji pokrewnych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie gminnej oferty usług sportowo-rekreacyjnych adresowanych do mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych;
- b. poszerzanie gminnej oferty usług sportowo-rekreacyjnych adresowanych do kobiet;
- c. organizowanie i pozyskiwanie organizacji w gminie ponadlokalnych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, a także włączanie działalności gminnych jednostek organizacyjnych w ponadlokalne przedsięwzięcia i programy aktywności ruchowej;
- d. nadawanie działalności sportowo-rekreacyjnej realizowanej przez gminne jednostki organizacyjne funkcji dodatkowych, ukierunkowanych na upowszechnianie postaw obywatelskich, integrację mieszkańców, wzrost bezpieczeństwa publicznego, ochronę i zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego, prewencję i rozwiązywanie problemów społecznych, w tym uzależnień, a także na rozwój ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy;
- e. wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej lokalnych organizacji pozarządowych ukierunkowanej na mieszkańców gminy, w szczególności dodatkowo przyczyniającej się do prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, wzrostu bezpieczeństwa publicznego, ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska naturalnego, a także na rozwój ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy;
- f. promowanie regularnej aktywności ruchowej wśród pasywnych mieszkańców gminy, a także nagradzanie osób i organizacji najbardziej zasłużonych w ich aktywizacji ruchowej;
- g. wspieranie rozwoju sportowego wyjątkowo utalentowanych mieszkańców i animatorów sportu.

O.07/K3. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu usług sportowo-rekreacyjnych, w tym m.in.:

- a. zwiększanie czasowej i organizacyjnej dostępności dla mieszkańców gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym korzystających z nich w sposób nieregularny i nieorganizowany;
- b. wzmacnianie kwalifikacji i czynników motywujących gminne kadry sportowo-rekreacyjne.

CEL OPERACYJNY O.08: SPÓJNA PROFILAKTYKA I OPIEKA MEDYCZNA 1

O.08/K1. Upowszechnianie postaw i lokalnych usług profilaktyki zdrowotnej, w tym m.in.:

- a. edukowanie i wspieranie edukacji mieszkańców na temat zdrowego trybu życia;
- b. wspieranie działalności w zakresie profilaktyki zdrowotnej prowadzonej dla mieszkańców przez organizacje pozarządowe;
- c. wspieranie działalności w zakresie świadczeń profilaktycznych w ramach POZ.

O.08/K2. Poszerzanie lokalnej opieki zdrowotnej i jej komplementarności z ofertą regionalnego otoczenia, w tym m.in.:

- a. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых świadczeń leczniczych w ramach POZ;
- b. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых świadczeń zdrowotnych w ramach POZ;
- c. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых świadczeń rehabilitacyjnych w ramach POZ;

- d. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądaných świadczeń diagnostycznych w ramach POZ;
- e. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądaných świadczeń pielęgnacyjnych w ramach POZ.

O.08/K3. Zwiększanie odporności kryzysowej lokalnych podmiotów ochrony zdrowia, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju zdolności lokalnych podmiotów ochrony zdrowia do zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysu.

CEL OPERACYJNY O.09: WITALNE, LOKALNE I SUBREGIONALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE 1 + 2**O.09/K1. Zabezpieczanie dziedzictwa kulturowego gminy, w tym m.in.:**

- a. zapewnianie dobrego stanu technicznego zabytków nieruchomych należących do gminy;
- b. chronienie i wspieranie ochrony zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych;
- c. inicjowanie i wspieranie rozwoju kolekcji zabytków ruchomych i innych przedmiotów dziedzictwa kulturowego gminy;
- d. inicjowanie i wspieranie archiwizacji niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy;
- e. pozyskiwanie i wspieranie badań naukowych nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym gminy.

O.09/K2. Wykorzystywanie lokalnego i subregionalnego dziedzictwa kulturowego, w tym m.in.:

- a. wykorzystywanie i udostępnianie zabytków nieruchomych należących do gminy na cele społeczne i gospodarcze;
- b. zapewnianie prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych warunków wykorzystania innych niż gminne zabytków nieruchomych na cele społeczne, gospodarcze i prośrodowiskowe;
- c. wykorzystywanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy i subregionu w działalności ukierunkowanej na stymulowanie rozwoju osobistego i integrowanie mieszkańców, wzmacnianie postaw obywatelskich, stymulowanie aktywności prozdrowotnej, pogłębianie ochrony i zrównoważone użytkowanie środowiska oraz wzmacnianie ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy;
- d. wspieranie działań podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na społeczne, gospodarcze lub prośrodowiskowe wykorzystanie materialnego lub niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy.

O.09/K3. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz witalności lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Siekierczyn na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” [POZ 2025-2028], a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [POZ 2029-2032], [POZ 2033-2036].

CEL OPERACYJNY O.10: ZREDEFINIOWANA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA 1**O.10/K1. Poszerzanie materialnych podstaw działalności bibliotecznej, w tym m.in.:**

- a. modernizowanie przestrzeni bibliotecznych i ich wyposażenia technicznego;
- b. wzbogacanie zarządzanych i udostępnianych zbiorów nośników wartościowych treści.

O.10/K2. Redefiniowanie i wzmacnianie działalności bibliotecznej, w tym m.in.:

- a. zwiększanie wykorzystania przez mieszkańców wartościowych treści o formach tradycyjnych (książka, prasa itp.) i nowoczesnych (audiobook, e-book, przestrzeń wirtualna, sztuczna inteligencja) oraz informacji z baz danych;
- b. kształtowanie umiejętności mieszkańców w zakresie weryfikacji i krytycznej oceny treści i informacji oraz tworzenia wartościowych treści i informacji;
- c. nadawanie działalności bibliotecznej funkcji pokrewnych, w tym wzmacniających postawy obywatelskie mieszkańców, ich aktywność prozdrowotną, bezpieczeństwo publiczne, ochronę i zrównoważone wykorzystanie środowiska oraz ponadlokalne funkcje turystyczno-rekreacyjne gminy.

O.10/K3. Doskonalenie organizacyjne gminnej działalności bibliotecznej, w tym m.in.:

- a. wzmacnianie kwalifikacji i czynników motywujących gminne kadry biblioteczne.

CEL OPERACYJNY 0.11: WIELOFUNKCYJNA KOMUNIKACJA PUBLICZNA 1 + 2 3**O.11/K1. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji autobusowej i likwidowanie wykluczenia komunikacyjnego, w tym m.in.:**

- a. lobbowanie i wspieranie poszerzania zakresu tras i częstotliwości kursów autobusów na terenie gminy zapewnianych przez Izerską Komunikację Autobusową, a także ich integracji z miejscami koncentracji miejsc pracy, handlu i usług, w tym publicznych;
- b. egzekwowanie, lobbowanie na rzecz i wspieranie podnoszenia komfortu podróży mieszkańców i dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych zapewnianych przez Izerską Komunikację Autobusową;
- c. lobbowanie na rzecz oraz wspieranie cyfryzacji i ujednolicenia informacji pasażerskiej Izerskiej Komunikacji Autobusowej oraz zeroemisyjności wykorzystywanego przez nią taboru;
- d. lobbowanie i wspieranie integracji tras i częstotliwości kursów Izerskiej Komunikacji Autobusowej z rozkładami połączeń kolejowych ze stacji w Zarębie;
- e. organizowanie dodatkowych, gminnych połączeń autobusowych otwierających dla mieszkańców gminy możliwości wykorzystywania połączeń kolejowych ze stacji w Zarębie, Dworca Autobusowego w Lubaniu, a także usług społecznych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych świadczonych przez gminne jednostki organizacyjne;
- f. egzekwowanie punktualności i kontroli biletów autobusowych;
- g. rozwijanie gminnej infrastruktury przystankowej.

O.11/K2. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji kolejowej, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz, zabezpieczenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych warunków oraz wspieranie kompleksowej rozbudowy, przebudowy i modernizacji stacji kolejowej w Zarębie jako multimodalnego węzła komunikacyjnego, w tym w szczególności wyposażenia jej w infrastrukturę parkingową, przystankową, rowerową, pieszą, poczekalniowo-kasową, handlowo-gastronomiczną, informacyjną, błękitno-zieloną, peronową i socjalną;
- b. rozwijanie własnej i wspieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej Gminy Sulików ułatwiającej mieszkańcom gminy korzystanie ze stacji kolejowej w Mikułowej;
- c. uczestniczenie w lobbingu samorządów subregionu na rzecz poszerzania zakresu połączeń kolejowych na linii kolejowej nr 274.

O.11/K3. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji rowerowej, w tym m.in.:

- a. partycypacja w międzygminnym systemu rowerów publicznych lub utworzenie systemu gminnego;
- b. tworzenie techniczno-organizacyjnych warunków i promowanie dojeżdżania rowerami przez klientów i pracowników do gminnych jednostek organizacyjnych.

O.11/K4. Wspieranie zintegrowania funkcjonalnego komunikacji publicznej, w tym m.in.:

- a. dostosowywanie godzin świadczenia regularnych usług gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, socjalnych, kulturalno-rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych do rozkładów komunikacji publicznej;
- b. uwzględnianie w gminnym planowaniu przestrzennym służącym koncentracji mieszkalnictwa, handlu, usług i działalności gospodarczej, w tym turystyczno-rekreacyjnej obecnych i przyszłych szlaków komunikacji publicznej.

CEL OPERACYJNY 0.12: PRZYRASTAJĄCE I SPEŁNIAJĄCE WYMOGI ZASOBY MIESZKANIOWE 1 + 3**O.12/K1. Zapewnianie prawno-organizacyjnych i finansowych warunków zrównoważonego przyrostu społecznych zasobów mieszkaniowych, w tym m.in.:**

- a. restrukturyzacja komunalnej gospodarki mieszkaniowej zgodnie z nowymi zasadami wprowadzonymi reformą;

- b. zwalnianie komunalnych zasobów mieszkaniowych o wysokich walorach zabytkowych na rzecz nowoczesnych obiektów mieszkalnych;
- c. modernizowanie, w tym termomodernizowanie mieszkań komunalnych oraz realizowanie innych działań redukujących ich energochłonność i koszty eksploatacji;
- d. angażowanie samorządu gminy w budownictwo społeczne finansowane ze środków państwowych.

O.12/K2. Zapewnianie przestrzennych, infrastrukturalnych i informacyjnych warunków zrównoważonego przyrostu indywidualnych zasobów mieszkaniowych, w tym m.in.:

- a. poszerzenie obszarów przeznaczonych pod nieintensywne budownictwo mieszkaniowe z jednoczesną prewencją rozproszenia urbanistycznego gminy;
- b. wyposażanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w gminną infrastrukturę techniczną oraz lobbowanie w sprawie infrastruktury innej niż gminna;
- c. doposażanie istniejących budynków mieszkalnych w brakującą gminną infrastrukturę techniczną oraz lobbowanie w sprawie infrastruktury innej niż gminna;
- d. wspieranie termomodernizacji budynków mieszkalnych, w szczególności poprzez pozyskiwanie i dystrybucję ponadlokalnego wsparcia publicznego;
- e. podnoszenie wiedzy mieszkańców na temat zmian wymogów energetyczno-środowiskowych stawianych istniejącym i nowym budynkom mieszkalnym;

O.12/K3. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie rozwoju mieszkalnictwa, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Siekierczyn na lata 2026-2025” [PGMZ 2026-2030], a także jego wersji na kolejny okres [PGMZ 2031-2035];
- b. opracowanie i wdrażanie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035” [LPR 2027-2035].

10.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.2

CEL OPERACYJNY **O.13**: WIELOWYMIAROWO ROZWIĄTE ROLNICTWO **2+13**

- O.13/K1. Tworzenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych warunków zrównoważonego rozwoju lokalnego rolnictwa, w tym m.in.:**
- a. prawno-przestrzenne zabezpieczanie warunków rozwoju działalności rolniczej, w tym służące ochronie wartościowej, rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
 - b. zapewnianie i wspieranie dostępu do stymulującej rolnictwo infrastruktury, w tym w szczególności dróg transportu rolnego, urządzeń melioracji szczegółowych i obiektów rolniczych zasobów wodnych;
 - c. prowadzenie i wspieranie prac urządzeniowo-rolnych.
- O.13/K2. Wspieranie komercyjnej restrukturyzacji i równoważenia lokalnego rolnictwa, w tym m.in.:**
- a. wspieranie rozwoju rolniczych kompetencji zawodowych mieszkańców, w szczególności związanych z pozyskiwaniem środków na rozwój i dywersyfikację działalności rolniczej, jej zrównoważeniem środowiskowym, techniczno-organizacyjną modernizacją oraz doskonaleniem rolniczych modeli biznesowych;
 - b. prawno-przestrzenne wspieranie koncentracji gruntów rolnych;
 - c. wspieranie rozwoju zorganizowanych form wielopodmiotowej współpracy lokalnych rolników, w szczególności wykorzystujących pomoc publiczną;
 - d. wspieranie poszerzenia dostępu lokalnych rolników do usług weterynaryjnych.
- O.13/K3. Inicjowanie i wspieranie dywersyfikacji lokalnych funkcji rolnictwa, w tym m.in.:**
- a. wspieranie rozwoju turystycznej działalności miejscowych gospodarstw rolnych;
 - b. wspieranie lokalnego handlu lokalnymi produktami rolnymi i wyrobami na nich bazującymi;
 - c. wspieranie lokalnego przetwórstwa, magazynowania i dystrybucji produktów rolnych.
- O.13/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz rozwoju rolnictwa, w tym m.in.:**
- a. kontynuowanie wdrażania „Aktualizacji Planu Urządzeniowo-Rolnego Gminy Siekierczyn z 2025 r.” [APUR 2025] w zakresie dotyczącym samorządu gminy.

CEL OPERACYJNY **O.14**: WYKORZYSTANE POTENCJAŁY GOSPODARCZE **2+1**

- O.14/K1. Wspieranie rozwoju mikroprzedsiębiorczości, w tym m.in.:**
- a. organizowanie i wspieranie szkoleń dla mikroprzedsiębiorców i osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą, w tym w zakresie bezpiecznej produkcji żywności, nowoczesnych usług turystyczno-rekreacyjnych, pozyskiwania wsparcia publicznego, obowiązków fiskalno-ubezpieczeniowych oraz prawa pracy;
 - b. czasowe udostępnianie mienia gminy atrakcyjnego dla mikroprzedsiębiorców;
 - c. rozwijanie targowisk gminnych w Siekierczynie i w Zarębie;
 - d. wspieranie tworzenia i promocji produktów lokalnych – wyrobów lub usług, które są utożsamiane z gminą lub subregionem i produkowane z użyciem tradycyjnych surowców lub metod;
- O.14/K2. Stymulowanie inwestycji podmiotów gospodarczych, w tym m.in.:**
- a. stosowanie preferencji w podatku od nieruchomości na podstawie kryterium nakładów inwestycyjnych dla wybranych kategorii przedsiębiorców;
 - b. zapewnianie prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych warunków gospodarczych inwestycji inwestorów lokalnych i zewnętrznych, w tym w szczególności związanych z neutralną środowiskowo produkcją, działalnością turystyczno-rekreacyjną, usługami medycznymi, rehabilitacyjnymi i opiekuńczymi, energetyką odnawialnych źródeł energii oraz przetwórstwem lokalnych produktów rolnych;

- c. pozyskiwanie i trwałe udostępnianie nieruchomości gminnych pod inwestycje gospodarcze oraz prowadzenie ich ponadregionalnej promocji;
- d. stosowanie procedury kompleksowego wsparcia inwestorów o znaczącym potencjale dla gospodarki i rynku pracy gminy.

O.14/K3. Budowanie lokalnego klimatu przedsiębiorczości, w tym m.in.:

- a. stworzenie lokalnego forum przedsiębiorczości jako platformy kontaktów biznesowych i konsultacji z władzami gminy;
- b. rozwijanie przedsiębiorczych postaw i szacunku dla przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej.

O.14/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz lokalnego rozwoju gospodarczego, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Lokalnej Polityki Gospodarczej Gminy Siekierczyn na lata 2027-2035” [PLPG 2027-2035].

CEL OPERACYJNY O.15: ISTOTNE ZNACZENIE TURYSTYKI I REKREACJI

O.15/K1. Tworzenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych warunków zrównoważonego rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie budowy obiektów zrównoważonej bazy turystycznej i rekreacyjnej, w tym noclegowych i gastronomicznych;
- b. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie turystycznego zagospodarowania istniejących obiektów budowlanych, w tym zabytkowych;
- c. zaplanowanie i budowa docelowej, zintegrowanej wewnątrz i zewnątrz, sieci turystyczno-rekreacyjnych szlaków pieszych, rowerowych i konnych;
- d. budowa małej infrastruktury turystycznej, w tym w szczególności zintegrowanego, turystycznego oznakowania informacyjnego, miejsc parkowania, punktów widokowych, błękitno-zielonej infrastruktury, stref wypoczynku, obiektów kulturowych, a także urządzeń służących bezpieczeństwu oraz ochronie i zrównoważonemu wykorzystaniu środowiska naturalnego.

O.15/K2. Tworzenie informacyjno-organizacyjnych, kompetencyjnych, fiskalnych i usługowych warunków zrównoważonego rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, w tym m.in.:

- a. prowadzenie wielokanałowej promocji walorów i usług turystyczno-rekreacyjnych gminy ukierunkowanej na odbiorców w regionie oraz utrzymywanie korzystnych *public relations* i *publicity* gminy;
- b. inicjowanie i współtworzenie produktów turystycznych gminy;
- c. wspieranie nabywania przez lokalne mikrofirmy i mieszkańców wiedzy i umiejętności w zakresie komercyjnej, zrównoważonej turystyki;
- d. nadawanie cech atrakcyjnych dla turystów i ponadlokalne promowanie działalności kulturalno-rozrywkowej i sportowo-rekreacyjnej gminnych jednostek organizacyjnych;
- e. stosowanie kryterialnych ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości wykorzystywanych na cele turystyczne;
- f. poszerzanie proturystycznych kompetencji i zadań kadr Urzędu Gminy oraz współpracy w sferze turystyki i rekreacji z przedsiębiorcami oraz sąsiednimi samorządami.

O.15/K3. Zabezpieczanie zrównoważenia rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, w tym m.in.:

- a. zapobieganie i wygaszanie konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych między turystyką a środowiskiem naturalnym, rolnictwem i mieszkalnictwem;
- b. prowadzenie prośrodowiskowych akcji informacyjno-edukacyjnych ukierunkowanych na turystów.

O.15/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Rozwoju i Promocji Turystyki w Gminie Siekierczyn na lata 2027-2035” [PRPT 2027-2035].

CEL OPERACYJNY O.16: WYGASZONE PRZYCZYNY TRWAŁEGO BEZROBOCIA **O.16/K1. Wsparcie tworzenia miejsc pracy oraz ich dostępności, w tym m.in.:**

- a. stosowanie preferencji w podatku od nieruchomości na podstawie kryterium nowotworzonych i utrzymywanych miejsc pracy dla wybranych kategorii osób bezrobotnych;
- b. wspieranie przedsiębiorców w rekrutacji pracowników spośród mieszkańców gminy;
- c. organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych.

O.16/K2. Budowanie potencjału zawodowego mieszkańców, w tym m.in.:

- a. wspieranie praktycznej nauki zawodu mieszkańców, przygotowania zawodowego młodocianych mieszkańców oraz ich przyuczeń do pracy;
- b. informowanie bezrobotnych mieszkańców o usługach rynku pracy świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu, w szczególności programach aktywizacji zawodowej oraz indywidualnej przedsiębiorczości;
- c. wspieranie organizacji niekomercyjnych szkoleń, warsztatów i innych form podnoszenia kompetencji zawodowych oraz inicjowania mikroprzedsiębiorczości mieszkańców, w szczególności finansowanych ze środków publicznych.

O.16/K3. Wsparcie długotrwale bezrobotnych mieszkańców w podjęciu pracy, w tym m.in.:

- a. psychospołeczne wspieranie w podjęciu pracy długotrwale bezrobotnych mieszkańców;
- b. wspieranie długotrwale bezrobotnych mieszkańców w podjęciu pracy w ramach kontraktów społecznych;
- d. wspieranie działalności organizacji pozarządowych przyczyniającej się do trwałego podjęcia pracy przez długotrwale bezrobotnych mieszkańców.

CEL OPERACYJNY O.17: SPÓJNA, STYMULUJĄCA I BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA **O.17/K1. Rozwijanie infrastruktury drogowej wszystkich poziomów, w tym m.in.:**

- a. budowanie i modernizowanie sieci dróg gminnych z priorytetyzacją koncentracji zagospodarowania mieszkalnego, tworzenia warunków rozwoju gospodarczego, integracji systemów transportu publicznego, rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego;
- b. budowanie i modernizowanie gminnej infrastruktury okołodrogowej, w szczególności wykorzystywanej w ruchu pieszych, oświetleniowej oraz parkingowej;
- c. tworzenie i wspieranie tworzenia energetycznej infrastruktury elektromobilności;
- d. lobbowanie na rzecz i wspieranie rozbudowy dróg na terenie gminy innych niż gminne oraz ich infrastruktury okołodrogowej z priorytetyzacją integracji systemów transportu publicznego oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego;
- e. lobbowanie na rzecz realizacji koncepcji przedłużenia do granicy z Czechami w okolicach Zawidowa (dr 13 z kierunku Frydlant, Liberec) obecnej S5 z okolic Bolkowa.

O.17/K2. Rozwijanie infrastruktury rowerowej, w tym m.in.:

- a. budowanie i wyznaczanie dróg oraz pasów ruchu dla rowerów w ciągach dróg gminnych i poza nimi z priorytetyzacją integracji systemów transportu publicznego, zwiększania rowerowej dostępności usług publicznych oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego;
- b. tworzenie miejsc postoju i stacji serwisowych rowerów z priorytetyzacją gminnych jednostek organizacyjnych i integracji systemów transportu publicznego;
- c. lobbowanie na rzecz oraz wspieranie budowy i wyznaczania dróg oraz pasów ruchu dla rowerów w ciągach dróg innych niż gminne.

O.17/K3. Rozwijanie infrastruktury kolejowej i jej towarzyszącej, w tym m.in.:

- a. uczestniczenie samorządu gminy w regionalnym lobbingu i innych, międzysamorządowych działaniach na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 274 na odcinku Lubań-Zgorzelec oraz towarzyszących jej obiektów kolejowych i innej niż gminna infrastruktury im towarzyszącej;
- b. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków modernizacji i rozbudowy infrastruktury kolejowej i jej towarzyszącej na terenie gminy;
- c. doprowadzenie infrastruktury komunalnej, w tym w szczególności pieszej, rowerowej, drogowej i hydrotechnicznej dla zapewnienia możliwości rozbudowy, przebudowy i modernizacji stacji kolejowej w Zarębie jako multimodalnego węzła komunikacyjnego.

CEL OPERACYJNY O.18: WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA I TELEKOMUNIKACYJNA
O.18/K1. Nasycanie sieci łączności komórkowych, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju infrastruktury telefonii komórkowej dla wyeliminowania „białych plam” w jej zasięgu.

O.18/K2. Rozwijanie infrastruktury szerokopasmowego dostępu do internetu, w tym m.in.:

- a. wspieranie budowy przewodowych i bezprzewodowych sieci informatycznych zapewniających szerokopasmowy dostęp do internetu;
- b. udostępnianie szybkiego, bezprzewodowego dostępu do internetu w gminnych obiektach użyteczności publicznej.

O.18/K3. Zapewnianie niezależnej łączności awaryjnej, w tym m.in.:

- a. zapewnienie łączności awaryjnej gminnych jednostek organizacyjnych niezależnej od sieci telekomunikacyjnych i energetycznych.

CEL OPERACYJNY O.19: ZDYWERSYFIKOWANY I SPÓJNY SYSTEM ENERGETYCZNY
O.19/K1. Rozwijanie sieci elektroenergetycznych, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków oraz lobbowanie na rzecz utrzymania dobrego stanu technicznego dystrybucyjnej infrastruktury elektroenergetycznej oraz bezpieczeństwa zasilania.

O.19/K2. Rozwijanie sieci gazowniczej, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków rozwoju dystrybucyjnej i magistralnej sieci gazowniczej;
- b. monitorowanie kierunków ponadlokalnej polityki energetycznej w odniesieniu do gazu sieciowego.

O.19/K3. Rozwijanie systemów energetyki odnawialnych źródeł energii, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne umożliwianie realizacji na terenie gminy zrównoważonych inwestycji w odnawialne źródła energii;
- b. wspieranie wykorzystania na lokalne potrzeby energetyczne biomasy powstającej w miejscowych gospodarstwach rolnych;
- c. zabezpieczanie możliwości wykorzystania biogazu w nowobudowanej, gminnej oczyszczalni ścieków;
- d. budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach i nieruchomościach gruntowych należących do samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych;
- e. wspieranie mieszkańców w wyposażaniu ich domów mieszkalnych w urządzenia służące wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii;
- f. promocja i wsparcie budowy na terenie gminy biogazowni wykorzystującej biomasę powstającą w ramach działalności rolniczej.

O.19/K4. Rozwijanie lokalnych systemów ciepłowniczych, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków rozwoju lokalnych systemów ciepłowniczych, w tym opartych o rozwiązania hybrydowe;

- b. tworzenie lokalnych rozwiązań energetyki ciepłej, w tym hybrydowych, z udziałem gminnych jednostek organizacyjnych w miejscach koncentracji mieszkalnictwa lub innych funkcji z wystarczającym potencjałem zapotrzebowania na ciepło.

O.19/K5. Redukowanie zużycia energii elektrycznej i ciepłej, w tym m.in.:

- a. wdrażanie energooszczędnych rozwiązań oświetleniowych, cyfrowych i grzewczych oraz implementowanie automatycznych systemów zarządzania energią w gminnych jednostkach organizacyjnych;
- b. kontynuowanie termomodernizacji obiektów gminnych jednostek organizacyjnych;
- c. wymiana gminnego oświetlenia ulic i innych miejsc publicznych na energooszczędne.

O.19/K6. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury energetycznej, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Projektu Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Siekierczyn” [ZPZ].

CEL OPERACYJNY 0.20: INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA ODPOWIADAJĄCA WYZWANIOM KLIMATYCZNYM
2 + 1 3

O.20/K1. Dostosowywanie infrastruktury hydrotechnicznej do wyzwań klimatycznych i potrzeb ochrony oraz zrównoważonego wykorzystania środowiska, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennych warunków, wspieranie i promowanie rozwoju retencji wodnej na terenach rolniczych i leśnych oraz błękitno-zielonej infrastruktury innej niż gminna;
- b. lobbowanie na rzecz i wspieranie rozwoju urządzeń i obiektów mikroretencji;
- c. prowadzenie edukacji mieszkańców na rzecz indywidualnego gromadzenia wody;
- d. budowanie, modernizowanie, naprawianie i prawidłowe utrzymywanie gminnych urządzeń melioracji szczegółowych;
- e. budowanie gminnej, błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności retencyjnej;
- f. lobbowanie na rzecz i wspieranie prawidłowego utrzymania oraz realizacji niezbędnych prac budowlanych i utrzymaniowych na urządzeniach melioracji wodnych szczegółowych innych niż gminne;
- g. lobbowanie na rzecz i wspieranie zwiększanie retencji i poprawy bioróżnorodności rzeki Siekierka;
- h. budowanie gminnej kanalizacji deszczowej.

O.20/K2. Rozwijanie infrastruktury zabezpieczeń przeciwpowodziowych, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz prawidłowego utrzymania cieków wodnych, w szczególności Siekierki oraz rozwoju ponadlokalnej infrastruktury przeciwpowodziowej;
- b. wyposażanie gminnej kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz gminnych urządzeń melioracji szczegółowej w zabezpieczenia przeciwpodtopieniowe i przeciwpowodziowe oraz lobbowanie i wspieranie budowy i modernizacji analogicznych zabezpieczeń infrastruktury innej niż gminna.

CEL OPERACYJNY 0.21: DOSTĘPNA I BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNA
2 + 1 3

O.21/K1. Rozwijanie infrastruktury wysokiej dostępności wody pitnej, w tym m.in.:

- a. rozbudowywanie i modernizowanie dystrybucyjnej oraz magistralnej sieci wodociągowej oraz infrastruktury jej towarzyszącej, w tym pomp, zasuw, hydrantów itp.;
- b. budowanie nowych stacji uzdatniania wody i modernizowanie istniejących;
- c. rekonstruowanie studni głębinowych;
- d. budowanie nowych ujęć wody i modernizowanie istniejących;
- e. przyłączanie nowych odbiorców;

- f. hybrydyzowanie zasilania urządzeń wodociągowych poprzez wyposażanie ich w źródła energii odnawialnej;
- g. poszerzanie gminnej sieci wodociągowej poprzez nabywanie odcinków wybudowanych przez inwestorów prywatnych.

O.21/K2. Rozwijanie infrastruktury wysokiej dostępności kanalizacji sanitarnej, w tym m.in.:

- a. rozbudowywanie i modernizowanie zbiorczej i magistralnej sieci kanalizacji sanitarnej oraz infrastruktury jej towarzyszącej, w tym przepompowni;
- b. przyłączanie nowych użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, w tym poprzez egzekwowanie obowiązku w przedmiotowym zakresie;
- c. modernizacja oczyszczalni ścieków w Rudzicy;
- d. budowa oczyszczalni ścieków w Zarębie;
- e. weryfikowanie stanu technicznego i prawidłowości eksploatacji szczelnych zbiorników na ścieki i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- f. hybrydyzowanie zasilania urządzeń infrastruktury kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków poprzez wyposażanie ich w źródła energii odnawialnej;
- g. poszerzanie gminnej sieci kanalizacji sanitarnej poprzez nabywanie odcinków wybudowanych przez inwestorów prywatnych;
- h. wspieranie rozwoju indywidualnych i grupowych rozwiązań ściekowych na, nieprzewidzianych do skanalizowania, obszarach bez kanalizacji sanitarnej.

O.21/K3. Doskonalenie organizacji i podnoszenie bezpieczeństwa usług wodociągowo-kanalizacyjnych, w tym m.in.:

- a. pogłębianie cyfryzacji i automatyzacji opomiarowania zużycia wody oraz przyjmowania opłat za wodę;
- b. eliminowanie niezgodnego z umową lub bezumownego poboru wody z gminnej sieci wodociągowej oraz analogicznego wykorzystywania gminnej sieci kanalizacji sanitarnej;
- c. powołanie gminnej spółki wodociągowo-kanalizacyjnej;
- d. poszerzanie wyposażenia technicznego i bazy pojazdów niezbędnych do zwiększania dostępności infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej;
- e. zapewnianie zdolności techniczno-organizacyjnych do zaopatrywania mieszkańców w wodę i odbioru ścieków w sytuacjach kryzysowych;
- f. zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa świadczenia usług wodociągowo-kanalizacyjnych.

O.21/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy Siekierczyn na lata 2024-2028” [PRWK 2024-2028, a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [PRWK 2029-2033], [PRWK 2034-2038].

10.3. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.3

CEL OPERACYJNY **O.22**: PRZESTRZEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

O.22/K1. Kształtowanie mądrej struktury zagospodarowania przestrzennego, w tym m.in.:

- implementowanie, szczególnie poprzez POG, MPZP i ZPI, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie zmieniających strukturę jej zagospodarowania przestrzennego, w tym w szczególności stymulujących: efektywność wykorzystania przestrzeni, rozwój i efektywność wykorzystania infrastruktury technicznej i społecznej, ochronę i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska, zrównoważony rozwój rolnictwa i działalności gospodarczej, zrównoważony rozwój ponadlokalnych, komercyjnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych, wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, wzrost atrakcyjności osiedleńczej, gotowość na zmiany klimatyczne, transformację energetyczną, energetykę źródeł odnawialnych i komunikację publiczną;
- koordynowanie z gminami sąsiednimi planowania przestrzennego obszarów stykowych;
- wspieranie priorytetyzacją inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną implementowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia lub wysokiego ryzyka naruszenia prawa przestrzennego.

O.22/K2. Ochrona cennego krajobrazu, w tym m.in.:

- implementowanie, szczególnie poprzez POG, MPZP i ZPI, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie skutkujących ochroną jej krajobrazu;
- chronienie krajobrazu uchwałami krajobrazowymi;
- wspieranie ochrony krajobrazu podejmowanej przez inne podmioty publiczne na terenie gminy;
- włączanie mieszkańców w gminne projektowanie architektoniczno-przestrzenne, w szczególności w odniesieniu do infrastruktury technicznej i społecznej, w tym błękitno-zielonej infrastruktury, założeń zielonych, budynków użyteczności publicznej i obiektów sportowo-rekreacyjnych;
- organizowanie, promowanie i nagradzanie działań mieszkańców istotnie podnoszących poziom estetyki gminy;
- interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia lub wysokiego ryzyka naruszenia prawa służącego ochronie krajobrazu.

O.22/K3. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie zagospodarowania przestrzennego i ochrony krajobrazu, w tym m.in.:

- opracowanie i wdrożenie „Planu Ogólnego Gminy Siekierczyn” [POG] zastępującego „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siekierczyn” [SUKZP];
- przyjmowanie nowych, aktualizowanie istniejących i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego [MPZP] uwzględniających POG oraz SRGS 2026-2035;
- stosowanie zintegrowanych planów inwestycyjnych [ZPI] po zawarciu umów z inwestorami.

CEL OPERACYJNY **O.23**: ZIELONE, BŁĘKITNE I KULTUROTWÓRCZO INTEGRUJĄCE PRZESTRZENIE PUBLICZNE

O.23/K1. Zielono-błękitne wzbogacanie przestrzeni publicznych, w tym m.in.:

- rewitalizowanie istniejących parków wiejskich z uwzględnieniem błękitno-zielonej infrastruktury;
- tworzenie i uzupełnianie nowych, parkowych, ulicznych i innych gminnych założeń zielonych, w tym w połączeniu z błękitno-zieloną infrastrukturą;
- budowanie nowych i nadawanie funkcji błękitno-zielonej infrastruktury istniejącym założeniom zielonym i obiektom hydrotechnicznym;

- d. realizowanie zabiegów utrzymaniowych na gminnych założeniach zielonych i błękitno-zielonej infrastruktury.

O.23/K2. Kulturotwórczo-integracyjne rozwijanie przestrzeni publicznych, w tym m.in.:

- a. instalowanie, rewitalizowanie i budowanie w przestrzeniach publicznych obiektów małej architektury pełniących funkcje integracyjne (mieszkańców z innymi mieszkańcami, turystami, fauną, florą, przyrodą nieożywioną, krajobrazem itp.) oraz kulturotwórcze (edukacyjne, historyczne, symboliczne, refleksyjne itp.);
- b. instalowanie, tworzenie i rewitalizowanie w przestrzeniach publicznych trwałych lub tymczasowych, kulturotwórczych lub integracyjnych form artystycznych, np. pomników, (płasko)rzeźb, murali i innych grafik, tablic, kompozycji świetlnych itp.
- c. inspirowanie, wspieranie i nagradzanie instalowania, tworzenia i rewitalizowania przez indywidualnych mieszkańców, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa obiektów małej architektury oraz form artystycznych, które są publicznie dostępne, a jednocześnie kulturotwórcze lub integrujące.

CEL OPERACYJNY O.24: WYSOKA KULTURA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW 3 + 1

O.24/K1. Poszerzanie wiedzy środowiskowej mieszkańców, w tym m.in.:

- a. prowadzenie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży szkolnej;
- b. prowadzenie edukacji ekologicznej dorosłych mieszkańców;
- c. prowadzenie edukacji ekologicznej seniorów;
- d. wspieranie edukacji ekologicznej rolników;
- e. wspieranie działalności organizacji pozarządowych polegającej na edukacji ekologicznej mieszkańców;

O.24/K2. Budowanie więzi mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym m.in.:

- a. integrowanie mieszkańców wokół środowiska i ze środowiskiem poprzez budowanie związanych z nim wspólnych emocji, w szczególności poprzez konkursy, happeningi, gry itp.;
- b. pogłębianie, innych niż materialne, motywacji prośrodowiskowych mieszkańców, w tym humanistycznych, naukowych, kulturalnych, społecznościowych itp., w tym poprzez spotkania, warsztaty, koncerty itp.;
- c. promowanie i przyznawanie mieszkańcom nagród za osiągnięcia, postawy oraz działania na rzecz lokalnego środowiska.

O.24/K3. Budowanie świadomości mieszkańców co do stanu lokalnego środowiska i działań na jego rzecz, w tym m.in.:

- a. raportowanie mieszkańcom stanu i długookresowych zmian podstawowych parametrów lokalnego środowiska, jego zanieczyszczeń oraz ich źródeł;
- b. informowanie mieszkańców o bieżących poziomach zanieczyszczeń powietrza w gminie;
- c. informowanie mieszkańców o działaniach samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, na rzecz lokalnego środowiska;
- d. informowanie mieszkańców o działaniach podmiotów publicznych innych niż gminne, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na rzecz lokalnego środowiska.

O.24/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz wysokiej świadomości środowiskowej, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Ekoedukacji Mieszkańców Gminy Siekierczyn na lata 2027-2036” [PEE 2027-2036].

CEL OPERACYJNY O.25: WYSOKA ŚWIADOMOŚĆ ŚRODOWISKOWA SAMORZĄDU 3 + 4

O.25/K1. Pozyskiwanie własnych informacji o lokalnym środowisku naturalnym i źródłach jego zanieczyszczeń, w tym m.in.:

- a. samodzielne monitorowanie niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza na obszarach zurbanizowanych, w szczególności w okresach grzewczych;

- b. monitorowanie powierzchni biologicznie czynnych na nieruchomościach mieszkańców;
- c. weryfikowanie stanu technicznego i prawidłowości eksploatacji szczelnych zbiorników na ścieki i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- d. przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej gminy.

O.25/K2. Pozyskiwanie informacji o lokalnym środowisku naturalnym i źródłach jego zanieczyszczeń ze źródeł zewnętrznych, w tym m.in.:

- a. pozyskiwanie z baz publicznych informacji o stanie powietrza w gminie i źródłach jego zanieczyszczeń;
- b. pozyskiwanie z baz publicznych informacji o stanie wód w gminie i źródłach ich zanieczyszczeń;
- c. pozyskiwanie z baz publicznych informacji o stanie gleb w gminie i źródłach ich zanieczyszczeń;
- d. pozyskiwanie z baz publicznych informacji o klimacie akustycznym w gminie i źródłach hałasu;
- e. pozyskiwanie z baz publicznych informacji o sytuacji elektromagnetycznej gminy i źródłach promieniowania.

CEL OPERACYJNY O.26: SKUTECZNE ROZWIĄZANIA ODPADOWE 3+1

O.26/K1. Pogłębianie selektywności zbiórki odpadów komunalnych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie techniczno-organizacyjnych rozwiązań w zakresie zbiórki odpadów pogłębiających ich segregację;
- b. pogłębianie powiązania opłat za odbiór odpadów komunalnych ze rzeczywistym poziomem ich segregacji i własnej biodegradacji;
- c. priorytetyzowanie odbiorców odpadów komunalnych zapewniających wysoki poziom przygotowania ich do ponownego użycia i recyklingu.

O.26/K2. Redukowanie „u źródła” ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz usuwanie tych z nich, które przedostały się do środowiska, w tym m.in.:

- a. pogłębianie powiązania opłat za odbiór odpadów komunalnych ze rzeczywistą ich ilością;
- b. usuwanie tzw. dzikich wysypisk śmieci oraz zbieranie odpadów komunalnych rozproszonych obszarowo, w tym z integracyjno-edukacyjnym udziałem mieszkańców;
- c. wdrażanie w gminnych jednostkach organizacyjnych rozwiązań redukujących wolumen wytwarzanych odpadów komunalnych.

O.26/K3. Doskonalenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym m.in.:

- a. udział gminy w budowie i eksploatacji, poza jej obszarem, instalacji do termicznej utylizacji odpadów komunalnych z jednoczesnym odzyskiem zawartej w nich energii;
- b. zapewnianie zbiórki odpadów komunalnych ze wszystkich nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych;
- c. monitorowanie wolumenów odpadów komunalnych odbieranych oraz przygotowanych do ponownego użycia i recyklingu;
- d. weryfikowanie przestrzegania przepisów w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi, w tym ich gromadzenia i interweniowanie w sytuacjach istotnego ich naruszenia;

O.26/K4. Wspieranie prawidłowego gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w tym m.in.:

- a. udzielanie mieszkańcom wsparcia w zakresie usuwania i utylizacji materiałów zawierających azbest, w szczególności z wykorzystaniem ponadlokalnej pomocy finansowej;
- b. aktualizowanie gminnej bazy informacji o materiałach zawierających azbest pozostających w gospodarstwach domowych i rolnych na terenie gminy;
- c. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów dotyczących odpadów innych niż komunalne, w tym w szczególności rolniczych i przemysłowych.

O.26/K5. Edukacyjno-informacyjne wzmacnianie kultury odpadowej mieszkańców, w tym m.in.:

- a. upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy na temat segregowania odpadów i motywowanie do tego;

- b. upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy na temat małoodpadowych nawyków zakupowych, a także prywatnego upcyklingu, downcyclingu, recyklingu i refreshingu, a także motywowanie do ich stosowania;
- c. upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy na temat, powstających w gospodarstwach domowych, odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych, a także motywowanie do jej stosowania;
- d. wspieranie działalności edukacyjnej organizacji pozarządowych ukierunkowanej na edukacyjno-informacyjne wzmocnienie kultury odpadowej mieszkańców.

O.26/K6. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz kompleksowej gospodarki odpadowej, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie i kontynuowanie wdrażania „Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z 2015 r.” [PUA 2025].

CEL OPERACYJNY 0.27 : SPÓJNA OCHRONA ŚRODOWISKA

O.27/K1. Chronienie powietrza przed zanieczyszczeniami, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie redukcji niskiej emisji, w tym w zakresie infrastruktury gazowniczej i lokalnych rozwiązań grzewczych;
- b. wspieranie termomodernizacji domów mieszkańców, w tym wymiany źródeł ciepła na charakteryzujące się wysoką neutralnością środowiskową;
- c. zapobieganie spalaniu odpadów poprzez pomoc materialną ukierunkowaną na redukcję tzw. ubóstwa energetycznego;
- d. prowadzenie wielowymiarowej edukacji mieszkańców na rzecz redukcji niskiej emisji, w tym w szczególności w odniesieniu do praktyk grzewczych i odpadowych;
- e. kontynuowanie termomodernizacji budynków jednostek organizacyjnych gminy;
- f. wprowadzanie lokalnych rozwiązań prawno-organizacyjnych eliminujących wykorzystywanie nielegalnych paliw i palenisk.

O.27/K2. Chronienie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami, w tym m.in.:

- a. rozbudowywanie infrastruktury odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych;
- b. koncentrowanie lokalnego systemu oczyszczania ścieków, w tym w szczególności poprzez przyłączanie nowych użytkowników do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej;
- c. prowadzenie wielowymiarowej edukacji mieszkańców na rzecz redukcji wolumenu ścieków sanitarnych przedostających się do środowiska oraz racjonalnego wykorzystania wody;
- d. wspieranie edukacji rolników w zakresie dobrych praktyk wodnych;
- e. redukcję wolumenu odpadów przedostających się do wód poprzez doskonalenie gminnej gospodarki odpadowej;
- f. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie wód.

O.27/K3. Chronienie gleb przed zanieczyszczeniami i degradacją, w tym m.in.:

- a. prowadzenie i wspieranie nasadzeń śródpolnych;
- b. wspieranie rozwoju mikroretencji oraz systemu urządzeń melioracji szczegółowych;
- c. wspieranie edukacji rolników w zakresie dobrych praktyk glebowych;
- d. wspieranie rekultywacji zdegradowanych gleb;
- e. prawno-przestrzenne chronienie gleb przed degradacją;
- f. redukcję wolumenu odpadów przedostających się do gleb poprzez doskonalenie gminnej gospodarki odpadowej;
- g. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie gleb.

O.27/K4. Chronienieżywionych części ekosystemów, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrony fauny i flory, w tym korytarzy ekologicznych oraz zasobów leśnych;
- b. uzupełnianie sieci gminnych prawnych form ochrony przyrody, w tym pomników przyrody, użytków ekologicznych i stanowisk dokumentacyjnych;

- c. wspieranie nadleśnictw w ochronie i zrównoważonym udostępnianiu lasów na cele społeczne i turystyczno-rekreacyjne;
- d. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie fauny i flory, w tym nielegalnej wycinki drzew;
- e. doskonalenie regulaminu utrzymania porządku i czystości w gminie redukujące przypadki jego nieprzestrzegania;
- f. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie fauny lub flory.

O.27/K5. Chronienie naturalnej równowagi ekosystemów, w tym m.in.:

- a. wspieranie działań na rzecz redukcji rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych flory i fauny;
- b. wspieranie działań na rzecz redukcji ekspansywnych gatunków flory i fauny.

O.27/K6. Chronienie klimatu akustycznego przed hałasem oraz izolowanie od źródeł hałasu, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz izolacji hałasu z drogi krajowej nr 30;
- b. prawno-przestrzenne redukcji ryzyka oddziaływania hałasu na tereny koncentracji miejsc zamieszkania oraz usług społecznych;
- c. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie przed hałasem.

O.27/K7. Chronienie klimatu elektromagnetycznego oraz izolowanie od źródeł promieniowania elektromagnetycznego, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne izolowanie terenów zurbanizowanych od wybranych źródeł promieniowania elektromagnetycznego;
- b. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie klimatu elektromagnetycznego.

O.27/K8. Integrowanie działań służących ochronie środowiska, w tym m.in.:

- a. włączanie się w subregionalne działania samorządów sąsiednich i innych podmiotów publicznych mające na celu ochronę środowiska na terenie gminy;
- b. wspieranie inicjatyw mieszkańców, w tym realizowanych za pośrednictwem organizacji pozarządowych, ukierunkowanych na poszerzanie prawnych form ochrony przyrody i równowagę sposobów jej wykorzystywania;
- c. wspieranie, innych niż prawotwórcze, działań organizacji pozarządowych mających na celu ochronę środowiska na terenie gminy;
- d. stosowanie przez gminne jednostki organizacyjne tzw. zielonych zamówień publicznych.

O.27/K9. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz ochrony środowiska, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Siekierczyn na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku” [POŚ 2023-2026], a także opracowanie i wdrożenie jego wersji na kolejny okres [POŚ 2027-2030], [POŚ 2031-2034];
- b. kontynuacja wdrażania „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Siekierczyn z 2021 r.” [PGN 2021].

10.4. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.4

CEL OPERACYJNY **O.28**: ZARZĄDZANIE ROZWOJEM PROPORCJONALNE DO WYZWAŃ, OCZEKIWAŃ I AMBICJI

4 + 1 2 3

O.28/K1. Podnoszenie i aktualizowanie kompetencji władz i pracowników samorządowych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie dziedzinowych kwalifikacji pracowników samorządowych;
- b. doskonalenie horyzontalnych i dziedzinowych kwalifikacji członków władz samorządowych.

O.28/K2. Doskonalenie rozwiązań organizacyjnych działalności samorządowej, w tym m.in.:

- a. implementowanie pracy zdalnej, mobilnej i hybrydowej na wybranych stanowiskach gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. zastępowanie pracy wykonywanej w gminnych jednostkach organizacyjnych rozwiązaniami samoobsługowymi;
- c. wewnątrzorganizacyjne i międzyorganizacyjne integrowanie kompetencji kadr samorządowych, w szczególności poprzez powoływanie zespołów zadaniowych składających się z osób zatrudnionych w różnych komórkach gminnych jednostek organizacyjnych;
- d. modyfikowanie sieci gminnych jednostek organizacyjnych proporcjonalnie do struktury zapotrzebowania na usługi publiczne i obsługę realizowanych inwestycji.

O.28/K3. Doskonalenie rozwiązań technicznych działalności samorządowej, w tym m.in.:

- a. zastępowanie pracy wykonywanej w gminnych jednostkach organizacyjnych rozwiązaniami technicznymi opartymi na sztucznej inteligencji i systemach zautomatyzowanych.
- b. pogłębianie cyfryzacji działalności gminnych w jednostkach organizacyjnych, w tym w szczególności w zakresie rozwiązań EKD RP¹, NIS2², BMS³, EMS⁴, BCP/DR⁵, a także interoperacyjności, reteryjności, otwartości danych itp.;
- c. rozwijanie zakresu, funkcjonalności i mobilności e-usług gminnych jednostek organizacyjnych;
- d. zwiększanie cyfrowej otwartości danych publicznych wytwarzanych w ramach działalności gminy, tym gminnych jednostek organizacyjnych;
- e. implementowanie nowoczesnych technik wsparcia usług samorządowych, w tym dronowych, monitoringu wizyjnego, robotyki, zasilania hybrydowego, zdalnego opomiarowania, mobilnościowych, wizualizacyjnych, identyfikacyjnych, płatnościowych itp.

O.28/K4. Wdrażanie motywujących warunków pracy samorządowej, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-finansowych i techniczno-organizacyjnych warunków pracy samorządowej, proporcjonalnych do oczekiwanych w niej kwalifikacji, doświadczenia, odpowiedzialności, ryzyka, kreatywności, zaangażowania oraz nakładów pracy umysłowej i fizycznej;
- b. nagradzanie i promowanie pracowników samorządowych o zaangażowaniu i wynikach pracy istotnie wyższych niż oczekiwane;
- c. otwieranie ścieżek i wspieranie rozwoju zawodowego pracowników samorządowych.

O.28/K5. Zapewnianie trafności i spójności systemu planistycznego gminy, w tym m.in.:

- a. uchwalanie i przyjmowanie w formie zarządzeń dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035, tzn. obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy;
- b. zapewnianie spójności dokumentów wykonawczych, w tym budżetu gminy, ze SRGS 2026-2035;

¹ System elektronicznego zarządzania dokumentacją – system teleinformatyczny umożliwiający wykonywanie w nim czynności kancelaryjnych, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw oraz gromadzenie i tworzenie dokumentów elektronicznych.

² Druga Dyrektywa w sprawie Infrastruktury Krytycznej - europejska regulacja dotycząca bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej zobowiązująca do zapewnienia bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych oraz spełnienia innych wymagań i obowiązków.

³ Building Management System - system zarządzania budynkiem.

⁴ Energy Management System - system zarządzania energią.

⁵ Business Continuity Plan - Plan Ciągłości Działania / Disaster Recovery - odzyskiwanie po awarii.

- c. zapewnianie aktualności dziedzinowych planów i programów rozwoju gminy oraz ich spójności ze SRGS 2026-2035, w tym poprzez przyjmowanie ich nowych wersji przed wygaśnięciem;
- d. zapewnianie spójności wzajemnej dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035;
- e. ewaluowanie dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035 w trakcie i po zakończeniu ich wdrażania.

CEL OPERACYJNY O.29: ZARZĄDZANIE ROZWOJEM LOKALNIE WŁĄCZAJĄCE ORAZ PONADLOKALNIE INTEGRUJĄCE

4 + 1 2 3

O.29/K1. Włączanie mieszkańców w zarządzanie rozwojem gminy, w tym m.in.:

- a. tworzenie i rozwijanie sformalizowanych organów przedstawicielskich środowisk seniorów i młodzieży w odpowiedzi na ich zainteresowanie;
- b. przyjmowanie i wspieranie obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych;
- c. realizowanie zadań publicznych w ramach inicjatyw lokalnych;
- d. pogłębianie dialogu społecznego, w tym organizowanie zebrań wiejskich, warsztatów, konsultacji, spotkań itp. z udziałem władz i pracowników samorządowych gminy;

O.32/K2. Włączanie organizacji pozarządowych w zarządzanie rozwojem gminy, w tym m.in.:

- a. pogłębianie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań gminy, w tym na rzecz mieszkańców nie będących ich członkami;
- b. zwiększanie spójności współpracy i wsparcia udzielanego organizacjom pozarządowym z celami, kierunkami i oczekiwanymi rezultatami działań SRGS 2026-2035.

O.29/K2. Pogłębianie integracji zarządzania rozwojem gminy z ponadlokalnymi politykami rozwoju, w tym m.in.:

- a. zapewnianie udziału gminy w sformalizowanych formach współpracy międzysamorządowej, w szczególności wspieranych ze środków pomocowych;
- b. zapewnianie spójności dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035 z planami, programami i strategiami rozwoju ponadlokalnych podmiotów publicznych;
- c. pogłębianie współpracy z Powiatem Lubańskim i sąsiednimi samorządami gminnymi oraz ich jednostkami organizacyjnymi, w szczególności w zakresie komunikacji publicznej, usług senioralnych, aktywizacji bezrobotnych, planowania przestrzennego, drogownictwa, oświaty, turystyki, bezpieczeństwa publicznego oraz energetyki;
- d. pogłębianie współpracy z jednostkami terenowej administracji rządowej oraz spółkami Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie porządku i bezpieczeństwa publicznego, rozwoju turystyki, energetyki oraz zrównoważonego rozwoju ochrony środowiska.

O.29/K3. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie działań na rzecz integracji i włączania partnerów w zarządzanie rozwojem gminy, w tym m.in.:

- a. partycypowanie w tworzeniu strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Lubańskiego, Województwa Dolnośląskiego oraz związków i organizacji samorządowych z udziałem Gminy Siekierczyn w celu włączania w nie działań zgodnych ze SRGS 2026-2035;
- b. opracowywanie i wdrażanie rocznych „programów współpracy Gminy Siekierczyn z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” [PWOP 1].

CEL OPERACYJNY O.30: TRANSPARENTNA POLITYKA INFORMACYJNA

4 + 1 2 3

O.30/K1. Pozyskiwanie informacji o oczekiwaniach i opiniach interesariuszy gminy, w tym m.in.:

- a. prowadzenie obligatoryjnych i fakultatywnych konsultacji społecznych i pokrewnych;
- b. przeprowadzanie badań ankietowych opinii i oczekiwań mieszkańców, w tym seniorów i młodzieży, a także rolników i przedsiębiorców, a perspektywicznie także turystów;

O.30/K2. Informowanie interesariuszy o rozwoju gminy i działaniach samorządu na jego rzecz, w tym m.in.:

- a. zapewnianie wysokiej aktualności, funkcjonalności oraz użyteczności stron internetowych i biuletynów informacji publicznej gminy i jej jednostek organizacyjnych;
- b. rozwijanie Biuletynu Informacyjnego Samorządu Gminnego „Gazetka Siekierczyńska”;
- c. rozwijanie obecności gminy i jednostek organizacyjnych w mediach społecznościowych;
- d. indywidualizowanie przekazów informacyjnych z wykorzystaniem zróżnicowanych kanałów komunikacji, zwłaszcza cyfrowych;
- e. udostępnianie sporządzanych w ramach zarządzania rozwojem gminy, ewaluacyjnych raportów, analiz i innych opracowań o stanie gminy i działalności samorządu.

CEL OPERACYJNY 0.31: PROROZWOJOWE FINANSE GMINNE **O.31/K1. Zwiększanie nakładów na rozwój gminy, w tym m.in.:**

- a. zabezpieczanie wysokich, corocznych udziałów budżetowych wydatków majątkowych, w szczególności inwestycyjnych;
- b. aktywne pozyskiwanie środków pomocowych przez samorząd gminy, w tym przez gminne jednostki organizacyjne na inwestycje w infrastrukturę techniczną (zwłaszcza kanalizacyjną i służącą oczyszczaniu ścieków, drogowo-parkingową, rowerową, odnawialnych źródeł energii, hydrotechniczną) oraz infrastrukturę społeczną (zwłaszcza żłobkową, senioralną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną, turystyczno-rekreacyjną, bezpieczeństwa i porządku publicznego);
- c. aktywne pozyskiwanie środków pomocowych przez samorząd gminy, w tym przez gminne jednostki organizacyjne na działania służące rozwojowi społecznemu, gospodarczemu i przestrzennie-środowiskowemu gminy, w tym w szczególności w zakresie: oświaty i wychowania, wzmacniania postaw obywatelskich i integracji społecznej, bezpieczeństwa i porządku publicznego, usług senioralnych, ochrony i aktywizacji dziedzictwa kulturowego, komunikacji publicznej, rozwoju ponadlokalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, ochrony środowiska, edukacji ekologicznej, pozyskiwania inwestorów zewnętrznych, wzrostu konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców, aktywizacji ruchowej mieszkańców.

O.31/K2. Podnoszenie efektywności wydatków budżetowych, w tym m.in.:

- a. stosowanie wspólnej, finansowo-księgowej, administracyjno-kadrowej, technicznej i innej obsługi gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. wdrażanie przez samorząd gminy, w tym jej jednostki organizacyjne, rozwiązań organizacyjnych, prawnych, technicznych i innych redukujących długookresowe koszty jednostkowe usług publicznych i utrzymania infrastruktury publicznej, przy zachowaniu oczekiwanych rezultatów ich świadczenia i wykorzystywania;
- c. stosowanie przez samorząd gminy, w tym jej jednostki organizacyjne, zakupów wspólnych, w tym z innymi samorządami i ich jednostkami, a także innych działań rynkowych redukujących koszty zakupów dóbr i usług;
- d. redukcja zaangażowania samorządu gminy, w tym jej jednostek organizacyjnych, w fakultatywne działania o niskiej spójności z celami i kierunkami działań SRGS 2026-2035 lub o niskiej skuteczności w zakresie osiągania oczekiwanych rezultatów planowanych w niej działań.

O.31/K3. Aktywne gospodarowanie nieruchomościami gminy, w tym m.in.:

- a. pozyskiwanie nieruchomości do zasobu gminy, w szczególności pod inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną.
- b. trwałe lub czasowe udostępnianie nieruchomości gminy wraz z zabezpieczeniem ich wykorzystywania zgodnego z celami udostępniania, w szczególności mieszkaniowymi, infrastrukturalnymi oraz gospodarczymi, w tym turystyczno-rekreacyjnymi.

O.31/K4. Spójne wertykalnie i horyzontalnie planowanie finansowo-majątkowe, w tym m.in.:

- a. zapewnienie spójności budżetów gminy ze SRGS 2026-2035 oraz jej dokumentami wykonawczymi;
- b. aktualizowanie „Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Siekierczyn” [WPF];
- c. opracowanie i wdrożenie „Planu Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Siekierczyn na lata 2026-2028” [PWZN 2026-2028], a także jego wersji na kolejne okresy [PWZN 2029-2031], [PWZN 2032-2034].

11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

11.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań i ich ewaluacja

Zakłada się, że wdrażanie działań mieszczących się w kierunkach działań (wskazanych w rozdziale 10) istotnie przyczyni się, w warunkach równoległego oddziaływania niezależnych od samorządu gminy czynników społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych, do osiągnięcia oczekiwanych rezultatów tych działań. Zakłada się także, że rezultaty te, wraz z rezultatami pokrewnymi i spójnymi, złożą się na osiągnięcie 31 celów operacyjnych rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym (wskazanych w rozdziale 8), a pośrednio na osiągnięcie każdego z jej 4 celów strategicznych rozwoju (wskazanych w rozdziale 7). Wymiarem przestrzennym każdego z nich jest cała Gmina Siekierczyn. Wszystkie oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz powiązane z nimi cele operacyjne i strategiczne prezentuje Tabela 5.

Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w odniesieniu do celów operacyjnych i celów strategicznych rozwoju Gminy Siekierczyn.

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.1/O.01/R.1 Częste występowanie postaw obywatelskich, w tym aktywności pozarządowej.	O.01 Gmina obywatelska.	S.1 Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność
S.1/O.01/R.2 Zainicjowanie pracy wolontariackiej na rzecz społeczności i środowiska lokalnego.		
S.1/O.02/R.1 Dobry poziom bezpieczeństwa powodziowego.	O.02 Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego.	
S.1/O.02/R.2 Dobry poziom bezpieczeństwa pożarowego i zdolności ratowniczych.		
S.1/O.02/R.3 Bezpieczny ruch drogowy i pieszych.		
S.1/O.02/R.4 Bezpieczne obiekty gminnych jednostek organizacyjnych.		
S.1/O.02/R.5 Dobry poziom bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego.		
S.1/O.02/R.6 Dobry poziom odporności kryzysowej samorządu i mieszkańców.		
S.1/O.02/R.7 Dobry poziom bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego.		
S.1/O.03/R.1 Dostępne miejsca żłobkowe i przedszkolne.	O.03 Efektywny i skuteczny system opieki, wychowania i edukacji przez całe życie.	
S.1/O.03/R.2 Dobra jakość usług żłobkowych i przedszkolnych.		
S.1/O.03/R.3 Dobra konkurencyjność gminnych szkół podstawowych.		
S.1/O.03/R.4 Wzrost kompetencji dorosłych mieszkańców gminy.		
S.1/O.03/R.5 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu opieki i edukacji.		
S.1/O.04/R.1 Atrakcyjna, gminna działalność kulturalna.	O.04 Kultura aktywności i tożsamości.	
S.1/O.04/R.2 Wzrastająca, kulturowa tożsamość terytorialna mieszkańców.		
S.1/O.05/R.1 Ograniczenie barier architektonicznych i innych technicznych włączenia społeczno-gospodarczego seniorów i niepełnosprawnych.	O.05 Inteligentne włączenie seniorów i osób niepełnosprawnych.	
S.1/O.05/R.2 Dobre wsparcie seniorów, niepełnosprawnych i ich opiekunów.		
S.1/O.05/R.3 Włączeni społecznie i gospodarczo seniorzy i niepełnosprawni.		
S.1/O.06/R.1 Redukcja zjawiska przemocy domowej.	O.06 Zredukowane problemy społeczne i ich negatywne skutki.	
S.1/O.06/R.2 Redukcja alkoholizmu i prewencja wzrostu narkomanii.		
S.1/O.06/R.3 Redukcja zjawiska palenia papierosów lub/i używania e-papierosów.		
S.1/O.06/R.4 Redukcja zjawiska dysfunkcji rodzicielskich.		
S.1/O.06/R.5 Redukcja problemów społecznych oraz ich przyczyn i skutków.		
S.1/O.06/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu pomocy społecznej.		

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.1/O.07/R.1 Regularna aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.	O.07 Powszechna aktywność fizyczna.	S.1 Aktywna, włączająca i bezpieczna społeczność
S.1/O.07/R.2 Regularna aktywność fizyczna osób dorosłych.		
S.1/O.07/R.3 Częsta aktywność fizyczna seniorów.		
S.1/O.07/R.4 Częsta aktywność fizyczna niepełnosprawnych.		
S.1/O.07/R.5 Powszechna aktywność fizyczna mieszkańców.		
S.1/O.08/R.1 Satysfakcjonujący stan zdrowia mieszkańców.	O.08 Spójna profilaktyka i opieka medyczna.	
S.1/O.09/R.1 Dobry stan materialnego dziedzictwa kulturowego.	O.09 Witalne, lokalne i subregionalne dziedzictwo kulturowe.	
S.1/O.09/R.2 Wykorzystywane dziedzictwo kulturowe.		
S.1/O.10/R.1 Atrakcyjna, tradycyjna działalność biblioteczna.	O.10 Zredefiniowana działalność biblioteczna.	
S.1/O.10/R.2 Atrakcyjna, nowoczesna działalność biblioteczna.		
S.1/O.11/R.1 Często wykorzystywana komunikacja autobusowa.	O.11 Wielofunkcyjna komunikacja publiczna.	
S.1/O.11/R.2 Często wykorzystywana komunikacja kolejowa.		
S.1/O.11/R.3 Często wykorzystywana komunikacja rowerowa.		
S.1/O.12/R.1 Dobry stan komunalnej gospodarki mieszkaniowej.	O.12 Przyrastające i spełniające wymogi zasoby mieszkaniowe.	
S.1/O.12/R.2 Niskie koszty energetyczne budynków mieszkalnych.		
S.1/O.12/R.3 Wzrastające zasoby mieszkaniowe.		
S.2/O.13/R.1 Dobra kondycja ekonomiczna lokalnego rolnictwa.	O.13 Wielowymiarowo rozwinięte rolnictwo.	S.2 Wzrastająca, zrównoważona gospodarka
S.2/O.13/R.2 Dobre warunki lokalnej gospodarki rolnej.		
S.2/O.13/R.3 Rozwinięte funkcje komplementarne lokalnego rolnictwa.		
S.2/O.14/R.1 Rozwijająca się mała przedsiębiorczość, w tym mikroprzedsiębiorczość.	O.14 Wykorzystane potencjały gospodarcze.	
S.2/O.14/R.2 Rozwijająca się gospodarka lokalna.		
S.2/O.15/R.1 Stworzenie turystyczno-rekreacyjnego i pokrewnych sektorów lokalnej gospodarki.	O.15 Istotne znaczenie turystyki i rekreacji.	
S.2/O.15/R.2 Zainicjowanie komercyjnego ruchu turystyczno-rekreacyjnego.		
S.2/O.15/R.3 Wykształcona synergia między działalnością turystyczno-rekreacyjną a warunkami zamieszkania i pracy.		
S.2/O.16/R.1 Wzrastająca liczba miejsc pracy.	O.16 Wygaszone przyczyny trwałego bezrobocia.	
S.2/O.16/R.2 Niski poziom bezrobocia.		
S.2/O.16/R.3 Wzrastająca atrakcyjność lokalnych miejsc pracy.		
S.2/O.17/R.1 Dobre drogi publiczne i infrastruktura im towarzysząca.	O.17 Spójna, stymulująca i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna.	
S.2/O.17/R.2 Dobra i bezpieczna infrastruktura rowerowa.		
S.2/O.17/R.3 Dobry stan infrastruktury kolejowej.		
S.2/O.18/R.1 Dobry zasięg telefonii komórkowej.	O.18 Wysoka dostępność cyfrowa i telekomunikacyjna.	
S.2/O.18/R.2 Dobry dostęp do szerokopasmowego internetu.		
S.2/O.18/R.3 Sprawna łączność awaryjna gminy.		
S.2/O.19/R.1 Dostępna sieć i moc elektroenergetyczna.	O.19 Zdywersyfikowany i spójny system energetyczny.	
S.2/O.19/R.2 Dostępna sieć gazownicza.		
S.2/O.19/R.3 Rozwinięte systemy energetyki odnawialnych źródeł energii.		
S.2/O.19/R.4 Zainicjowany rozwój lokalnych systemów ciepłowniczych.		
S.2/O.19/R.5 Wysoka efektywność gminnych rozwiązań energetycznych.		
S.2/O.20/R.1 Kompletna infrastruktura zarządzania wodami opadowymi.	O.20 Infrastruktura hydro-	

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.2/O.20/R.2 Kompletnie zabezpieczenia przeciwpowodziowe.	techniczna odpowiadająca wyzwaniom klimatycznym.	S.2 Wzrastająca, zrównoważona...
S.2/O.21/R.1 Dostępna infrastruktura wodociągowa.	O.21 Dostępna i bezpieczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna.	
S.2/O.21/R.2 Dostępna infrastruktura kanalizacyjna.		
S.2/O.21/R.3 Bezpieczna infrastruktura i usługi wodociągowo-kanalizacyjne.		
S.3/O.22/R.1 Efektywne wykorzystanie przestrzeni.	O.22 Przestrzeń zrównoważonego rozwoju.	S.3 Ład przestrzenny i wysoka jakość środowiska
S.3/O.22/R.2 Prorozwojowe wykorzystanie przestrzeni.		
S.3/O.22/R.3 Estetyczne wykorzystanie przestrzeni.		
S.3/O.22/R.4 Piękno krajobrazu.		
S.3/O.22/R.5 Satysfakcjonujący ład przestrzenny.		
S.3/O.23/R.1 Bogactwo błękitnych i zielonych przestrzeni publicznych.	O.23 Zielone, błękitne i kulturowotwórczo integrujące przestrzenie publiczne.	
S.3/O.23/R.2 Wykształcone kulturowotwórcze i integrujące przestrzenie publiczne.	O.24 Wysoka kultura ekologiczna mieszkańców.	
S.3/O.24/R.1 Kompletna wiedza i świadomość środowiskowa mieszkańców.		
S.3/O.24/R.2 Silne więzi mieszkańców ze środowiskiem.		
S.3/O.25/R.1 Dysponowanie własnymi informacjami na temat stanu lokalnego środowiska.	O.25 Wysoka świadomość środowiskowa samorządu.	
S.3/O.25/R.2 Dysponowanie informacjami pozyskanymi ze źródeł zewnętrznych na temat stanu lokalnego środowiska.		
S.3/O.26/R.1 Wysoka selektywność zbiórki odpadów komunalnych.	O.26 Skuteczne rozwiązania odpadowe.	
S.3/O.26/R.2 Niski poziom wytwarzania odpadów komunalnych.		
S.3/O.26/R.3 Brak odpadów komunalnych „w środowisku”.		
S.3/O.26/R.4 Dobra organizacja gospodarki odpadowej.		
S.3/O.26/R.5 Brak odpadów azbestowych.		
S.3/O.27/R.1 Niski poziom zanieczyszczeń powietrza.	O.27 Spójna ochrona środowiska.	
S.3/O.27/R.2 Niski poziom zanieczyszczeń lokalnych wód.		
S.3/O.27/R.3 Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji lokalnych gleb.		
S.3/O.27/R.4 Odpowiednia ochrona prawna lokalnych ekosystemów.		
S.3/O.27/R.5 Niski poziom uciążliwego hałasu.		
S.3/O.27/R.6 Utrzymanie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego.		
S.4/O.28/R.1 Wysokie kompetencje władz i pracowników samorządowych.	O.28 Zarządzanie rozwojem proporcjonalne do wyzwań, oczekiwań i ambicji.	S.4 Sprawcze, przejrzyste i partnerskie, strategiczne zarządzanie rozwojem gminy
S.4/O.28/R.2 Dobra organizacja działalności samorządowej.		
S.4/O.28/R.3 Dobra technika działalności samorządowej.		
S.4/O.28/R.4 Silna motywacja pracowników samorządowych.		
S.4/O.28/R.5 Trafny i spójny system planistyczny gminy.		
S.4/O.29/R.1 Mieszkańcy włączeni w zarządzanie rozwojem gminy.	O.29 Zarządzanie rozwojem lokalnie włączające oraz ponadlokalnie integrujące.	
S.4/O.29/R.2 Organizacje pozarządowe włączone w zarządzanie rozwojem gminy.		
S.4/O.29/R.3 Zarządzanie rozwojem gminy zintegrowane z ponadlokalnymi politykami rozwoju.		
S.4/O.30/R.1 Rozległa i aktualna wiedza o oczekiwaniach i opiniach interesariuszy.	O.30 Transparentna polityka informacyjna.	

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.4/O.30/R.2 Dobra wiedza interesariuszy o rozwoju gminy i działaniach samorządu na jego rzecz.	O.31 Prorozwojowe finanse gminne.	S.4 Sprawcze, przejrzyste...
S.4/O.31/R.1 Wysokie nakłady na rozwój gminy.		
S.4/O.31/R.2 Wysoka efektywność wydatków budżetowych.		
S.4/O.31/R.3 Wysoka aktywność gospodarowania nieruchomościami gminy.		

W ramach wdrażania SRGS 2026-2035 prowadzona będzie ewaluacja wdrażania SRGS 2026-2035, zważna dalej także ewaluacją, której celami będą:

- dostarczanie władzom i kierownictwu gminy wiarygodnych i aktualnych informacji na temat postępów w osiąganiu oczekiwanych rezultatów planowanych działań, a co za tym idzie na temat postępów we wdrażaniu SRGS 2026-2035, czyli w osiąganiu celów operacyjnych, a poprzez nie celów strategicznych rozwoju gminy;
- weryfikowanie czy SRGS 2026-2035 jest nadal trafna.

Na podstawie i w ramach ewaluacji:

- przygotowywane będą sprawozdania Wójta Gminy Siekierczyn z wdrażania SRGS 2026-2035 służące informowaniu władz oraz kierownictwa gminy, a także jej interesariuszy, w tym w szczególności mieszkańców, o postępach we wdrażaniu SRGS 2026-2035;
- Wójt, Rada Gminy oraz kierownictwo gminy doskonalić będą działania służące wdrażaniu SRGS 2026-2035;
- Wójt, w porozumieniu z Radą Gminy, stwierdzać będzie wystarczającą aktualność SRGS 2026-2035 lub jej niewystarczającą aktualność, a co za tym idzie, konieczność zastąpienia jej kolejną, nową strategią rozwoju gminy.

Ewaluacja wdrażania SRGS 2026-2035 przeprowadzana będzie corocznie dla kolejnych lat wdrażania SRGS 2026-2035, naprzemiennie w dwóch wariantach, uproszczonym oraz pełnym. W obu wariantach składać się będzie ona z następujących, kolejnych etapów:

1. pozyskiwania informacji i ustalania wartości wskaźników osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań, o których mowa w rozdziale 11.2;
2. opracowania na podstawie ww. wskaźników projektu Sprawozdania Wójta Gminy Siekierczyn z wdrażania SRGS 2026-2035 w poprzednim roku kalendarzowym;
3. przedłożenia ww. sprawozdania Radzie Gminy Siekierczyn przez Wójta Gminy Siekierczyn;
4. opcjonalnie, podjęcia przez Radę Gminy Siekierczyn lub/i Wójta Gminy Siekierczyn, lub/i kierujących komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Siekierczyn, lub/i gminnymi jednostkami organizacyjnymi działań doskonalących wdrażanie SRGS 2026-2035;
5. opcjonalnie, przedłożenia przez Wójta Gminy Siekierczyn Radzie Gminy Siekierczyn projektu uchwały w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn.

Ewaluacja w wariancie uproszczonym zostanie przeprowadzona dla lat 2026, 2028, 2030, 2032 i 2034 wdrażania SRGS 2026-2035. Oznacza to, że pierwsza ewaluacja w wariancie uproszczonym zostanie przeprowadzona w roku 2027 i będzie dotyczyć wdrażania SRGS 2026-2035 w roku 2026. W tym wariancie ewaluacji wykorzystane zostaną wyłącznie wskaźniki sytuacji i nakładów, o których mowa w rozdziale 11.2. **Ewaluacja w wariancie pełnym** zostanie przeprowadzana dla lat 2027, 2029, 2031, 2033 i 2035 wdrażania SRGS 2026-2035. Pierwsza z tych ewaluacji zostanie zatem przeprowadzona w roku 2028 i będzie dotyczyć wdrażania SRGS 2026-2035 w roku 2027. W tym wariancie ewaluacji wykorzystane zostaną także, przedstawione w ww. rozdziale, wskaźniki opinii. Sprawozdania z wdrażania SRGS 2026-2035 w poprzednim roku kalendarzowym, sporządzane będą na podstawie ww. wskaźników, do połowy maja roku następującego po roku, którego dotyczą. Postępy ilustrowane będą porównaniami wartości ww. wskaźników uzyskanych w roku, za który prowadzona jest ewaluacja do wartości tych wskaźników uzyskanych w poprzednich latach wdrażania SRGS 2026-2035 i do wartości tych wskaźników z roku uchwalenia SRGS 2026-2035. Poza ww. wskaźnikami, sprawozdania mogą bazować także na innych danych. Przedłożenie Sprawozdania z realizacji SRGS 2026-2035 w poprzednim roku kalendarzowym Radzie Gminy Siekierczyn przez Wójta Gminy Siekierczyn nastąpi do końca maja roku następującego po roku, dla którego jest ono sporządzane, jako część raportu o stanie gminy, o którym mowa w art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dla prawidłowej organizacji ewaluacji, po przyjęciu SRGS 2026-2035, Wójt Gminy podejmie zarządzenie ws. planu i zasad ewaluacji realizacji SRGS 2026-2035.

11.2. Wskaźniki osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań

Do identyfikacji i oceny rezultatów działań planowanych w SRGS 2026-2035, tj. w ewaluacji jej realizacji, o której mowa w rozdziale 11.1 stosowane będą trzy niżej opisane rodzaje wskaźników:

- wskaźniki sytuacji – jako wskaźniki główne;
- wskaźniki opinii – jako wskaźniki główne;
- wskaźniki nakładów – jako wskaźniki uzupełniające.

WSKAŹNIKI SYTUACJI Zgodnie z art. 9 pkt 5 oraz art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot przygotowujący projekt strategii rozwoju gminy ma obowiązek sporządzić diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, z uwzględnieniem jej obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Natomiast z art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym wynika, że strategia rozwoju gminy musi zawierać wnioski z tak sporządzonej diagnozy, a przewidziana w dalszej części tego przepisu struktura strategii powinna pozostawać w logicznym związku z tymi wnioskami. Oznacza to, że informacje o aktualnej sytuacji gminy stanowią punkt wyjścia dla treści strategii rozwoju gminy, w szczególności dla określenia jej celów strategicznych rozwoju, celów operacyjnych, kierunków działań służących osiągnięciu celów strategicznych oraz oczekiwanych rezultatów planowanych działań. Z tego względu wskaźniki opisujące sytuację gminy są najlepszymi wskaźnikami osiągnięcia rezultatów tych działań. W SRGS 2026-2035 wskaźniki te określa się mianem „wskaźników sytuacji”.

Należy jednak podkreślić, że zmiany w sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Siekierczyn, a więc także zmiany wartości wskaźników sytuacji ją odzwierciedlających, w przeważającej liczbie przypadków nie wynikały, nie wynikają i w okresie realizacji SRGS 2026-2035 nie będą wynikały wyłącznie z aktywności jej samorządu, w tym GJO. Dotychczasowa, obecna i przyszła, w tym w czasie wdrażania Strategii, sytuacja gminy będzie bowiem kształtowana również przez liczne inne czynniki: działania samorządów powiatowego i wojewódzkiego, organów państwa, UE oraz podległych im jednostek, a także przez aktywność lokalnych i ponadlokalnych przedsiębiorstw, osób fizycznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, jak również przez zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne, w tym środowiskowe.

Mimo tego, jako główne w identyfikacji i ocenie rezultatów działań planowanych w SRGS 2026-2035 przyjęto właśnie wskaźniki sytuacji. Uznano je za lepsze od wskaźników alternatywnych, tj. wskaźników informujących o poniesionych nakładach finansowych, rzeczowych, przestrzennych, czasowych czy kadrowych (tzw. wskaźników nakładów). Wskaźniki sytuacji opisują bowiem rzeczywistą, obiektywną sytuację Gminy Siekierczyn, a zmiany ich wartości odzwierciedlają rzeczywiste, obiektywne zmiany tej sytuacji. Wskaźniki nakładów nie pokazują stanu gminy, lecz jedynie wysokość lub skalę zasobów zużytych z zamiarem wywołania mniej lub bardziej precyzyjnie określonej zmiany albo utrzymania obecnego stanu w danym obszarze. W praktyce zarządzania publicznego, także gminnego, zamierzona zmiana nie zawsze jednak następuje – czasem różni się od oczekiwanej co do rozmiaru, a niekiedy nawet co do kierunku czy charakteru. Wskaźniki sytuacji, ponieważ rejestrują stan faktyczny, są pozbawione tej wady. Dzięki temu mogą stanowić podstawę motywowania do zwiększania trafności, skuteczności i efektywności nakładów ponoszonych przez samorząd gminy na wdrożenie SRGS 2026-2035. Co więcej, nawet jeśli w określonej dziedzinie poprawa sytuacji gminy zgodna z SRGS 2026-2035 nastąpi głównie wskutek czynników zewnętrznych, a nie bezpośrednio czy pośrednio dzięki działaniom jej samorządu, to właśnie wskaźniki sytuacji pozwolą tę poprawę zauważyć i w konsekwencji przekierować środki gminy na inne, bardziej wymagające obszary. Wskaźniki nakładów nie dostarczają informacji potrzebnej do podejmowania takich, niezbędnych w praktyce wdrażania Strategii, decyzji optymalizacyjnych.

Wskaźniki sytuacji, które będą służyć do identyfikowania i oceniania rezultatów działań przewidzianych w SRGS 2026-2035 oznaczono w tabelach od Tabela 6 do Tabela 36 symbolem ©. Zostały one skonstruowane w taki sposób, aby – w możliwym do osiągnięcia zakresie – jednocześnie były:

- **pojemne**, czyli w możliwie szeroki i całościowy sposób opisywały sytuację w obszarze oczekiwanego rezultatu planowanych działań, do którego zostały przypisane;
- **jednoznaczne**, tak aby nie budziły wątpliwości, jaką cechę gminy oraz jaki rezultat działań wyrażają;
- **proste**, to znaczy łatwe do obliczenia;
- **dostępne**, czyli oparte na informacjach łatwo dostępnych, w szczególności pozyskiwanych bezpłatnie zarówno ze źródeł zewnętrznych, jak i wewnętrznych gminy;
- **wiarygodne**, to znaczy ustalone na podstawie danych o wysokiej rzetelności, zwłaszcza pochodzących z oficjalnych źródeł publicznych funkcjonujących na podstawie ustaw i rozporządzeń;
- **ciągłe**, a więc oparte na danych dostępnych w niezmiennionej postaci przez dłuższy, najlepiej wieloletni okres, co umożliwia porównania w czasie;

- **cykliczne**, czyli możliwe do wyznaczania dla kolejnych, porównywalnych okresów, nie dłuższych niż rok;
- **powszechne**, to znaczy możliwe do ustalenia także dla innych gmin, co pozwala na prowadzenie porównań przestrzennych.

W związku z powyższym zakłada się, że do ustalania wartości wskaźników sytuacji, jako:

- **wewnętrzne źródła informacji** wykorzystywane będą bazy, rejestry i ewidencje prowadzone przez (kolejność alfabetyczna): (1) gminne jednostki organizacyjne, tj. Gminną Bibliotekę Publiczną w Siekierczynie, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Siekierczynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siekierczynie, Przedszkole w Zarębie, Szkołę Podstawową im. Henryka Sienkiewicza w Siekierczynie, Szkołę Podstawową im. Żołnierzy Polskich w Zarębie, Urząd Gminy Siekierczyn, żłobek gminny (po jego utworzeniu); (2) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (3) Zespół Interdyscyplinarny w Siekierczynie;
- **zewnętrzne źródła informacji** wykorzystywane będą bazy, rejestry i ewidencje prowadzone przez podmioty państwowe i samorządowe, w tym w szczególności (kolejność alfabetyczna): (1) Banku Danych Lokalnych GUS; (2) Banku Danych Pomiarowych GIOŚ; (3) Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu; (4) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej; (5) Geoportalu Infrastruktury Informacji Przestrzennej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii; (6) GUS w odniesieniu do wyników następnego, powszechnego spisu rolnego, który najprawdopodobniej będzie miał miejsce w 2030 r. (zgodnie z regulacjami ONZ); (7) Komendy Powiatowej Policji w Lubaniu; (8) Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Lubaniu; (9) Kolei Dolnośląskich S.A. i innych przewoźników obsługujących pasażerskie połączenia kolejowe na terenie gminy; (10) Nadleśnictwa Pieńsk; (11) Nadleśnictwa Świeradów; (12) operatora Izerskiej Komunikacji Autobusowej i innych przewoźników obsługujących pasażerskie połączenia autobusowe na terenie gminy; (13) Państwowej Komisji Wyborczej; (14) Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu; (15) Starostwa Powiatowego w Lubaniu; (16) Systemu Informacyjnego o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne; (17) Związku Gmin Kwisa.

Zakłada się, że w przypadku braku dostępu do danych potrzebnych do wyznaczenia wartości wskaźnika sytuacji wskazanego w tabelach od Tabela 6 do Tabela 36, dopuszcza się użycie w ewaluacji wdrażania SRGS 2026-2035 innego wskaźnika sytuacji, który w wystarczającym stopniu spełnia jednocześnie opisane wyżej kryteria: pojemności, jednoznaczności, prostoty, dostępności, wiarygodności, ciągłości, cykliczności i powszechności. Zakłada się także, iż w przypadku wskaźników opartych na danych szacunkowych, a nie na pomiarze, podczas ewaluacji wdrażania SRGS 2026-2035 każdorazowo podawana będzie informacja o zastosowanej metodzie szacowania.

WSKAŹNIKI OPINII to wskaźniki opisujące opinie interesariuszy Gminy Siekierczyn – przede wszystkim jej mieszkańców (w tym seniorów), a także uczniów szkół podstawowych (będących w większości także mieszkańcami gminy), właścicieli i kadry zarządzającej lokalnych przedsiębiorstw, rolników, klientów Urzędu Gminy Siekierczyn, jak również pracowników gminnych jednostek organizacyjnych – na temat społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej sytuacji gminy oraz zachodzących w niej zmian. W SRGS 2026-2035 przyjęto je, obok wskaźników sytuacji, jako wskaźniki główne w identyfikacji i ocenie rezultatów planowanych działań, ponieważ:

- wskazani interesariusze, zwłaszcza mieszkańcy, są bezpośrednimi beneficjentami zmian w sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, które mają wynikać z realizacji SRGS 2026-2035, a więc są również naturalnymi oceniającymi te zmiany. Samo osiągnięcie określonych zmian stanu gminy nie oznacza jeszcze, że odbiorcy tych zmian uznają je za wystarczające. Część z nich może je oceniać jako zbyt powolne lub zbyt słabe, zwłaszcza jeśli w otoczeniu zewnętrznym procesy rozwojowe przebiegają szybciej. Ponadto opinie interesariuszy mogą się zmieniać w czasie – sytuacja uznawana za pożądaną w chwili uchwalenia SRGS 2026-2035 po kilku latach może być już oceniana jako niewystarczająca lub niepożądana. Znajomość tych opinii jest więc niezbędna nie tylko do oceny stopnia realizacji zamierzonych rezultatów, ale także do oceny aktualności samej Strategii wobec oczekiwań interesariuszy gminy;
- wskaźniki opinii umożliwiają ocenę sytuacji gminy w takich wymiarach społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego rozwoju gminy, dla których brak jest danych statystycznych lub innych danych źródłowych, a których jest wiele. Przykładowo, statystyka publiczna nie prowadzi systematycznych pomiarów poziomu wiedzy prośrodowiskowej mieszkańców gmin, czy ich opinii o krajobrazie, albo komunikacji publicznej. W takich przypadkach jedynym źródłem informacji są deklaracje i samooceny mieszkańców. Wskaźniki opinii, będąc komplementarnymi wobec wskaźników sytuacji, zapewnią więc władzom gminy pełniejszy, bardziej kompletny obraz rezultatów działań przewidzianych w SRGS 2026-2035;

- właściwie dobrany wskaźnik opinii może zastąpić wskaźnik sytuacji, który przestał być dostępny, ciągły lub cykliczny. Może się tak stać np. wtedy, gdy Główny Urząd Statystyczny ograniczy, zawiesi lub zakończy gromadzenie albo udostępnianie danych o określonej cesze gminy, ewentualnie zmieni metodologię jej pomiaru. Tego typu sytuacje występowały już wielokrotnie.

Wskaźniki opinii, które będą służyć do identyfikowania i oceniania rezultatów działań przewidzianych w SRGS 2026-2035 oznaczono w tabelach od Tabela 6 do Tabela 36 symbolem ☑. Zostały one skonstruowane w taki sposób, aby – w możliwym do osiągnięcia zakresie – jednocześnie były:

- **pojemne**, czyli w możliwie szeroki i całościowy sposób opisywały sytuację w obszarze oczekiwanego rezultatu planowanych działań, do którego zostały przypisane,
- **jednoznaczne**, tak aby nie budziły wątpliwości, jaką cechą gminy oraz jaki rezultat działań wyrażają;
- **proste**, to znaczy łatwe do obliczenia;
- **sondażowe**, tzn. były ustalane na podstawie informacji łatwych do pozyskania za pomocą nieskomplikowanych badań ankietowych.

W celu umożliwienia posługiwania się wskaźnikami opinii we wdrażaniu SRGS 2026-2035 przyjmuje się, że:

- badania ankietowe wśród interesariuszy Gminy Siekierczyn – mieszkańców gminy, w tym osobno seniorów, uczniów szkół podstawowych, właścicieli oraz kadry kierowniczej lokalnych przedsiębiorstw, rolników, klientów Urzędu Gminy Siekierczyn, jak również pracowników gminnych jednostek organizacyjnych – będą realizowane cyklicznie w IV kwartale każdego roku wdrażania SRGS 2026-2035, dla którego przeprowadzana będzie ewaluacja realizacji w wariantcie pełnym, o której mowa w rozdziale 11.1;
- jeżeli w danym roku nie będzie możliwe zadanie w ankiecie pytania potrzebnego do wyznaczenia wartości danego wskaźnika opinii, zadane zostanie inne pytanie, pozwalające określić wartość innego, zamiennego wskaźnika opinii, który w wystarczającym stopniu będzie jednocześnie pojemny, jednoznaczny, prosty i możliwy do ustalenia metodą sondażową.

WSKAŹNIKI NAKŁADÓW to wskaźniki opisujące nakłady finansowe, rzeczowe, przestrzenne, czasowe lub kadrowe ponoszone przez samorząd Gminy Siekierczyn – w tym przez gminne jednostki organizacyjne – na realizację działań przewidzianych w SRGS 2026-2035, podejmowanych w celu osiągnięcia oczekiwanych rezultatów. Z uwagi na ograniczenia w stosowaniu tych wskaźników, omówione wcześniej, w części dotyczącej wskaźników sytuacji, przyjmuje się, że będą one wykorzystywane w identyfikacji i ocenie rezultatów planowanych działań SRGS 2026-2035 jedynie jako wskaźniki uzupełniające, tj.:

- ilustrujące nakłady poniesione na osiągnięcie rezultatów planowanych działań, które trudno jest ocenić poprzez wskaźniki sytuacji i/lub wskaźniki opinii;
- zastępujące wskaźniki sytuacji lub wskaźniki opinii w przypadkach, gdy ich ustalenie będzie niemożliwe albo nieoptymalne.

Wskaźniki nakładów, które będą służyć do identyfikowania i oceniania rezultatów działań przewidzianych w SRGS 2026-2035 oznaczono w tabelach od Tabela 6 do Tabela 36 symbolem ❖. Zostały one przygotowane tak, aby – w możliwym zakresie – spełniały jednocześnie kryteria przyjęte dla wskaźników sytuacji. W tabelach nie ujęto wskaźników nakładów, które miałyby zastępować wskaźniki sytuacji lub wskaźniki opinii w sytuacjach braku możliwości lub zasadności ich ustalenia. W takich sytuacjach będą one dobierane indywidualnie, z uwzględnieniem wskazanych kryteriów. Ponadto, wskaźniki nakładów mogą być stosowane pomimo ustalenia wskaźników sytuacji i wskaźników opinii jako ich uzupełnienie, również pod warunkiem uwzględnienia wskazanych kryteriów.

W odniesieniu do wszystkich typów wskaźników, w tabelach od Tabela 6 do Tabela 36, pożądane kierunki ich zmian (OZ) oznaczono następującymi symbolami: ⬆ (wzrost), ⬇ (spadek), ↗ (wzrost do określonego poziomu), ↘ (spadek do określonego poziomu), ➡ (brak zmian lub niewielki wzrost), ⬅ (brak zmian lub niewielki spadek).

Rozwinięcia skrótów nazw źródeł informacji (ŹI) zawiera Tabela 2.

Pozostałe zastosowane skróty oznaczają:

- R.x – oczekiwany rezultat planowanych działań;
- WP – wymiar przestrzenny;
- c.g. – cała gmina.

11.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Gmina obywatelska” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.01/R.1 Częste występowanie postaw obywatelskich, w tym aktywności pozarządowej.	☹ ☹	☉ Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↗	BDL
		☑ Udział mieszkańców uznających, że inni mieszkańcy wykazują na co dzień postawy obywatelskie co najmniej czasami. [skala czterostopniowa: <i>nie wykazują / czasami / zwykle / często</i>].	↗	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że interesują ich sprawy publiczne społeczności lokalnej. [skala dwustopniowa: <i>interesują / nie interesują</i>].	↗	BAM
S.1/O.01/R.2 Zainicjowanie pracy wolontariackiej na rzecz społeczności i środowiska lokalnego.	☹ ☹	☉ Liczba osobodni pracy wolontariackiej, w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w ubiegłym roku w GJO.	↗	GJO

Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.02/R.1 Dobry poziom bezpieczeństwa powodziowego.	☹ ☹	☉ Szacowana wartość strat materialnych prywatnych i publicznych spowodowanych przez powodzie i podtopienia, które miały miejsce na terenie gminy w ubiegłym roku.	↘	GUS, GJO
S.1/O.02/R.2 Dobry poziom bezpieczeństwa pożarowego i zdolności ratowniczych.	☹ ☹	☉ Liczba pożarów innych niż małe na terenie gminy w ubiegłym roku	↘	BDL
S.1/O.02/R.3 Bezpieczny ruch drogowy i pieszych.	☹ ☹	☉ Udział dojazdów pierwszych podmiotów ratowniczych na miejsca pożarów i innych zdarzeń w gminie, w czasie nie dłuższym niż 20 min.	↗	BDL, KPPSP
		☉ Liczba ofiar wypadków drogowych ogółem na terenie gminy w ubiegłym roku.	↘	BDL
		☉ Liczba miejscowych zagrożeń i zdarzeń komunikacyjnych ogółem na terenie gminy w ubiegłym roku.	↘	BDL
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że drogi w gminie są bezpieczne lub bardzo bezpieczne. [skala pięciostopniowa: <i>drogi są bardzo niebezpieczne / niebezpieczne / zadowalająco bezpieczne / bardzo bezpieczne / bar-</i>	↗	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
	☹	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że piesi poruszający się wzdłuż dróg i przechodzący przez jezdnię w gminie są co najmniej wystarczająco bezpieczni. [skala trzystopniowa: nie są bezpieczni / zdarzają się zagrożenia, ale ogólnie są wystarczająco bezpieczni / są w pełni bezpieczni]	☑	BAM
S.1/O.02/R.4 Bezpieczne obiekty gminnych jednostek organizacyjnych.	☹	⊙ Liczba poszkodowanych w wypadkach wymagających udzielenia pomocy medycznej w placówkach systemu ochrony zdrowia, które wydarzyły się w ubiegłym roku w obiektach GJO i zostały zgłoszone ich kierownikowi.	☑	GJO
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, twierdzących, że w szkołach tych i wokół nich czują się bezpiecznie. [skala trzystopniowa: czują się bezpiecznie / czasem nie czują się bezpiecznie / często nie czują się bezpiecznie]	☑	BAU
S.1/O.02/R.5 Dobry poziom bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego.		⊙ Łączna liczba przestępstw stwierdzonych w 7 głównych kategoriach (bójka i pobicie; uszczerbek na zdrowiu; kradzież cudzej rzeczy; kradzież samochodu; kradzież z włamaniem; rozbój, wymuszenie, kradzież rozbójnicza; uszkodzenie mienia), popełnionych na terenie gminy w ubiegłym roku.	☑	KPP
	☹	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że czują się zagrożeni przestępczością średnio lub bardziej. [skala czterostopniowa: nie czują się zagrożona(y) / czują się zagrożona(y), ale słabo / czują się średnio zagrożona(y) / czują się mocno zagrożona(y)]	☑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wandalizm w ich otoczeniu występuje w stopniu średnim lub dużym. [skala czterostopniowa: wandalizm występuje w stopniu dużym / wandalizm występuje w stopniu średnim / wandalizm występuje w stopniu małym / wandalizm nie występuje]	☑	BAM
S.1/O.02/R.6 Dobry poziom odporności kryzysowej samorządu i mieszkańców.	☹	⊙ Liczba mieszkańców uczestniczących w ubiegłym roku w szkoleniach, ćwiczeniach i innych formach edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej.	☑	UGS
		⊙ Łączna liczba radnych i pracowników GJO oraz przewodniczących organów wykonawczych jednostek pomocniczych gminy uczestniczących w ubiegłym roku w szkoleniach i ćwiczeniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej.	☑	UGS, GJO
		⊙ Liczba miejsc ochrony w obiektach na terenie gminy wprowadzonych i znajdujących się w Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (stan na 31 XII).	☑	UGS
S.1/O.02/R.7 Dobry poziom bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego.	☹	⊙ Udział dni stanu epidemii, w których samorząd udzielał mieszkańcom związanego z tym wsparcia informacyjnego i innego.	☑	UGS
		⊙ Udział dni stanu epizootii, w których samorząd udzielał mieszkańcom związanego z tym wsparcia informacyjnego i innego.	☑	UGS

Tabela 8. Oczekiwanie rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Efektywny i skuteczny system opieki, wychowania i edukacji przez całe życie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.03/R.1 Dostępne miejsca żłobkowe i	☹	⊙ Udział dzieci zamieszkujących w gminie, uczęszczających do żłobka na terenie gminy w całkowitej liczbie takich dzieci w wieku żłobkowym (stan na 31 XII).	☑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
przedszkolne.		☉ Udział dzieci zamieszkujących w gminie, uczęszczających do przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej na terenie gminy w całkowitej liczbie takich dzieci w wieku przedszkolnym (stan na 31 XII).	☑	BDL
S.1/O.03/R.2 Dobra jakość usług żłobkowych i przedszkolnych.	☉	☑ Udział rodziców dzieci uczęszczających do żłobka lub przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, którzy ocenili ogólnie tę placówkę co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	☑	BAM
S.1/O.03/R.3 Dobra konkurencyjność gminnych szkół podstawowych.		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z języka polskiego ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	☑	CKE
		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z matematyki ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	☑	CKE
		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z wybranego języka obcego nowożytnego ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	☑	CKE
		❖ Różnica między wydatkami gminy w Dziale 801 Oświata i wychowanie a częścią oświatową subwencji ogólnej, przypadająca na 1 ucznia.	☑	UGS, BDL
	☉	☉ Liczba uczniów i wychowanków oddziałów przedszkolnych gminnych szkół podstawowych przypadających na jednego pracownika tych szkół, w przeliczeniu na pełne etaty (stan na 31 XII).	☑	GSP, BDL
		☑ Udział rodziców dzieci uczęszczających do gminnych szkół podstawowych, którzy ocenili ogólnie ich szkołę co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	☑	BAM
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, którzy ocenili ogólnie swoją szkołę co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	☑	BAU
S.1/O.03/R.4 Wzrost kompetencji dorosłych mieszkańców gminy.		❖ Liczba dorosłych mieszkańców, którzy skorzystali w ubiegłym roku ze szkoleń, warsztatów i innych form edukacji, nie związanych z ich samorządową pracą, zorganizowanych przez GJO.	☑	GJO
	☉	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ostatnich kilkunastu miesiącach nauczyli się czegoś nowego w dowolnej dziedzinie uczestnicząc w szkoleniu, kursie, warsztatach itp. na terenie gminy, albo samodzielnie w domu w ramach edukacji zdalnej prowadzonej przez gminną szkołę, GOPS, GOKiS, UGS lub inną GJO. [skala dwustopniowa: nauczyłam/em się czegoś nowego / nie nauczyłam/em się niczego nowego].	☑	BAM
S.1/O.03/R.5 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu opieki i edukacji.	☉	❖ Udział pracowników gminnych placówek żłobkowych, przedszkolnych i szkolnych, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w ćwiczeniu umiejętności zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysu.	☑	GJO

Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Kultura aktywności i tożsamości” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.04/R.1 Atrakcyjna, gminna działalność kulturalna.	☺	☺ Liczba członków kół, klubów, sekcji itp. w GOKiS (stan na 31 XII).	☑	BDL, GOKiS
		☺ Liczba uczestników imprez zorganizowanych w ubiegłym roku przez GOKiS (stan na 31 XII).	☑	BDL, GOKiS
		☺ Udział członków kół, klubów, sekcji itp. w GOKiS w wieku 60 i więcej lat (stan na 31 XII).	☑	BDL, GOKiS
		☑ Udział mieszkańców oceniających ogólnie co najmniej dobrze działalność kulturalną prowadzoną przez gminne instytucje kultury. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena b. dobra]	☑	BAM
S.1/O.04/R.2 Wzrastająca, kulturowa tożsamość terytorialna mieszkańców.	☺	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dzięki działalności GOKiS, w tym GBP poznali część lokalnej historii, tradycji, dzieł lub innego dziedzictwa kulturowego. [skala dwustopniowa: poznałam/poznałem / nie poznałam/poznałem].	☑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że znają co najmniej dostatecznie dziedzictwo kulturowo-historyczne gminy. [skala pięciostopniowa: znam bardzo dobrze / znam dobrze / znam w stopniu średnim / znam w stopniu małym / nie znam]	☑	BAM

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Inteligentne włączenie seniorów i osób niepełnosprawnych” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.05/R.1 Ograniczenie barier architektonicznych i innych technicznych włączenia społeczno-gospodarczego seniorów i niepełnosprawnych.	☺	☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi twierdzących, że bariery architektoniczne i inne techniczne, poza miejscem ich zamieszkania, występują w gminie co najwyżej rzadko. [skala czterostopniowa: takie bariery nie występują / takie bariery występują, ale rzadko / takie bariery występują dość często / takie bariery występują powszechnie].	☑	BAM, BAS
		☺ Szacowana liczba mieszkańców będących seniorami, wymagających opieki dziennej, lecz nie mających do niej dostępu (stan na 31 XII).	☑	GOPS
S.1/O.05/R.2 Dobre wsparcie seniorów, niepełnosprawnych i ich opiekunów.	☺	☺ Szacowana liczba mieszkańców będących seniorami lub osobami niepełnosprawnymi, potrzebujących, lecz pozbawionych usług pielęgnacyjno-opiekunich lub których opiekunowie pozbawieni są regularnych usług wytnieniowych (stan na 31 XII).	☑	GOPS
		☺ Liczba mieszkańców korzystających regularnie z klubów seniora (stan na 31 XII).	☑	GOPS
S.1/O.05/R.3 Włączeni społecznie i gospodarczo seniorzy i niepełnosprawni.	☺	☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że są włączeni w lokalne życie społeczne lub gospodarze co najmniej słabo. [skala czterostopniowa: nie jestem włączona(y) / jestem włączona(y), ale słabo / jestem włączona(y) / jestem mocno włączona(y)].	☑	BAM, BAS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
	☹ ☹	☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta kulturalno-rozrywkowa lub oferta rekreacji ruchowej na terenie gminy jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca].	⬆	BAM, BAS

Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Zredukowane problemy społeczne i ich negatywne skutki” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.06/R.1 Redukcja zjawiska przemocy domowej.	☹ ☹	☹ Liczba procedur Niebieskiej Karty wszczętych wobec mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	⬇	ZI
S.1/O.06/R.2 Redukcja alkoholizmu i prewencja wzrostu narkomanii.	☹ ☹	☹ Liczba interwencji podjętych w ubiegłym roku w związku z naruszeniem na terenie gminy art. 13, 14 i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	⬇	GKRPA
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że alkoholizm lub narkomania często występuje wśród mieszkańców gminy. [skala pięciostopniowa: nie występuje / występuje, ale rzadko / występuje umiarkowanie często / występuje często / występuje bardzo często].	⬇	BAM
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy wskazujących, że picie alkoholu lub branie narkotyków lub tzw. dopalaczy lub innych substancji odurzających innych niż alkohol zdarza się co najwyżej rzadko wśród ich rówieśników. [skala czterostopniowa: to się nie zdarza / to się zdarza, ale rzadko / to się zdarza często / to się zdarza bardzo często].	⬆	BAU
S.1/O.06/R.3 Redukcja zjawiska palenia papierosów lub/i używania e-papierosów.	☹ ☹	☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy wskazujących, że palenie papierosów lub/i używanie e-papierosów zdarza się co najwyżej rzadko wśród ich rówieśników. [skala czterostopniowa: to się nie zdarza / to się zdarza, ale rzadko / to się zdarza często / to się zdarza bardzo często].	⬆	BAU
S.1/O.06/R.4 Redukcja zjawiska dysfunkcji rodzicielskich.	☹ ☹	☹ Liczba dzieci w zamieszkujących w gminie rodzinach z istotnymi problemami w wypełnianiu funkcji rodzicielskich objętymi w związku z tym wsparciem lub monitoringiem GOPS (stan na 31 XII).	⬇	GOPS
S.1/O.06/R.5 Redukcja problemów społecznych oraz ich przyczyn i skutków.	☹ ☹	☹ Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, przyznanej na podstawie kryterium dochodowego, w liczbie mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	⬇	BDL
		☹ Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, przyznanej na podstawie dowolnego kryterium, w liczbie mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	⬇	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
		☒ Udział mieszkańców oceniających, że samorząd gminy zapobiega problemom społecznym oraz je ogranicza i rozwiązuje ogólnie co najmniej dostatecznie. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	BAM
S.1/O.06/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu pomocy społecznej.	☹ ☹	☒ Udział pracowników GOPS, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w ćwiczeniu umiejętności zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysu.	↑	GOPS

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Powszechna aktywność fizyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
S.1/O.07/R.1 Regularna aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.		☒ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie gminy wieku do 18 l. w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☒ Udział uczniów szkół podstawowych gminy oświadczających, że w dorosłym życiu będą uprawiać jakiś sport lub będą inaczej aktywni fizycznie. [skala dwustopniowa: sądzą, że będą uprawiać jakiś sport lub inaczej będą regularnie aktywni fizycznie / sądzą, że nie będą uprawiać żadnego sportu, ani nie będą inaczej regularnie aktywni fizycznie].	↑	BAU
	☹ ☹	☒ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, którzy ocenili ogólnie co najmniej dobrze obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego prowadzone w ich szkołach. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	BAU
S.1/O.07/R.2 Regularna aktywność fizyczna osób dorosłych.		☒ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie gminy wieku powyżej 18 lat w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☒ Udział mieszkańców w wieku od 16 do 59 lat (kobiety) / 64 lat (mężczyźni) twierdzących, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiają sport lub mają inną, intensywną dla nich, rekreacyjną aktywność ruchową. [skala trzystopniowa: tak, przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiam sport lub mam inną rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / uprawiam sport lub inną, intensywną dla mnie, rekreację ruchową, ale przeciętnie rzadziej niż raz w tygodniu / nie uprawiam sportu ani innej, intensywnej dla mnie, rekreacji ruchowej].	↑	BAM
	☹ ☹	☒ Udział mieszkańców w wieku od 16 do 59 lat (kobiety) / 64 lat (mężczyźni) twierdzących, że nie brakuje im w gminie żadnego obiektu sportowego lub innego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala dwustopniowa: nie brakuje / brakuje].	↑	BAM
S.1/O.07/R.3 Częsta aktywność fizyczna seniorów.	☹ ☹	☒ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiają sport lub mają inną, intensywną dla nich, rekreacyjną aktywność ruchową. [skala trzystopniowa: tak, przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiam sport lub mam inną rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / uprawiam sport lub inną, intensywną dla mnie, rekreację ruchową, ale przeciętnie rzadziej niż raz w tygodniu].	↑	BAS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		dziej niż raz w tygodniu / nie uprawiam sportu ani innej, intensywnej dla mnie, rekreacji ruchowej].		
		☒ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że nie brakuje im w gminie żadnego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala przystopniowa: <i>brakuje mi zdecydowanie / brakuje mi trochę / nie brakuje mi takiego obiektu</i>].	↑	BAS
		☒ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, oceniających adresowaną do nich na terenie gminy ofertę rekreacji ruchowej jako co najmniej dostateczną. [skala pięciostopniowa: <i>oferta bardzo dobra / oferta dobra / oferta dostateczna / oferta niedostateczna / nie dostzegam takiej oferty</i>].	↑	BAS
S.1/O.07/R.4 Częsta aktywność fizyczna niepełnosprawnych.	☹	☐ Udział obiektów sportowych dostosowanych do ćwiczących niepełnosprawnych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Udział niepełnosprawnych mieszkańców oceniających ofertę rekreacji ruchowej na terenie gminy adresowaną do nich jako co najmniej dostateczną. [skala pięciostopniowa: <i>oferta bardzo dobra / oferta dobra / oferta dostateczna / oferta niedostateczna / nie dostzegam takiej oferty</i>].	↑	BAM
S.1/O.07/R.5 Po-wszechna aktywność fizyczna mieszkańców.	☹	☐ Łączna liczba trenerów, instruktorów sportowych i innych osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych (wg. definicji GUS) zarejestrowanych na terenie gminy w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie gminy w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Stopień (%) wykorzystania w ubiegłym roku obiektów sportowych podległych gminie i klubom sportowym, bez przyszkolnych (wg. definicji GUS).	↑	BDL

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Spójna profilaktyka i opieka medyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.08/R.1 Satysfakcjonujący stan zdrowia mieszkańców.	☹	☐ Udział dzieci w gminnych przedszkolach, oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych i żłobkach objętych przez te placówki w ubiegłym roku co najmniej jednym, profilaktycznym badaniem przesiewowym.	↑	GŻ, GSP
		☐ Udział dzieci i młodzieży w gminnych szkołach podstawowych (bez dzieci w oddziałach przedszkolnych tych szkół) objętych przez nie w ubiegłym roku co najmniej jednym, profilaktycznym badaniem przesiewowym.	↑	GS
	☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, leczniczych świadczeń POZ, jest ogólnie co najmniej dostateczny. [skala pięciostopniowa: <i>brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry</i>].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, diagnostycznych świadczeń POZ, jest ogólnie co najmniej dostateczny. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↗	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, rehabilitacyjnych świadczeń POZ, jest ogólnie co najmniej dostateczny. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↗	BAM
		☒ Udział pełnoletnich mieszkańców oświadczających, że w ub. roku poddali się co najmniej jednemu badaniu profilaktycznemu, tzn. takiemu, które nie było zw. z rozpoznaną już chorobą lub z uzyskiwaniem uprawnień, zezwoleń, podejmowaniem pracy itp. [skala dwustopniowa: poddałam(em) się takiemu badaniu co najmniej raz / nie poddałam(em) się takiemu badaniu].	↗	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że ich ogólny stan zdrowia, jest co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: bardzo zły / zły / dostateczny / dobry / bardzo dobry].	↗	BAM

Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Witalne, lokalne i subregionalne dziedzictwo kulturowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.09/R.1 Dobry stan materialnego dziedzictwa kulturowego.		☒ Udział zabytków nieruchomych wpisanych do GEZ, które są w złym stanie technicznym (stan na 31 XII).	↘	UGS
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że ogólny stan zabytków w gminie, które widzą na co dzień, jest co najmniej zadowalający. [skala czterostopniowa: stan zabytków jest zły / stan zabytków jest zadowalający / stan zabytków jest dobry / stan zabytków jest bardzo dobry].	↗	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że znają dziedzictwo kulturowo-historyczne gminy w co najmniej średnim stopniu. [skala czterostopniowa: nie znam / znam, ale słabo / znam średnio / znam dobrze / znam bardzo dobrze].	↗	BAM
		☒ Udział zabytków nieruchomych w GEZ, wykorzystywanych w związku ze świadczeniem dowolnych usług publicznych lub w związku z działalnością gospodarczą, w tym turystyczno-rekreacyjną (stan na 31 XII).	↗	UGS
S.1/O.09/R.2 Wykorzystywane dziedzictwo kulturowe.		☒ Szacowana liczba imprez zorganizowanych lub współorganizowanych w ubiegłym roku przez GOKiS, poświęconych archiwizowaniu, popularyzowaniu i wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego gminy lub/i subregionu.	↗	GOKiS
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w prowadzonej działalności gospodarczej, w tym turystyczno-rekreacyjnej, wykorzystują w dowolny sposób dziedzictwo kulturowo-historyczne gminy lub jej subregionu. [skala dwustopniowa: nie wykorzystuje / wykorzystuje].	↗	BAW

Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Zredefiniowana działalność biblioteczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
O.10/R.1 Atrakcyjna, tradycyjna działalność biblioteczna.	☉ ☑	☉ Czytelnicy bibliotek publicznych gminy, w tym jej filii, w roku ubiegłym na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	☑	BDL
		☉ Wypożyczenia w ubiegłym roku z księgozbioru bibliotek publicznych gminy, w tym jej filii, na 1 mieszkańca (stan na 31 XII).	☑	BDL
O.10/R.2 Atrakcyjna, nowoczesna działalność biblioteczna.	☉ ☑	☑ Udział mieszkańców oceniających działalność GBP, w tym jej filii, jako co najmniej dostatecznie atrakcyjną dla nich lub ich bliskich. [skala pięciostopniowa: <i>działalność zupełnie nieatrakcyjna / działalność mało atrakcyjna / działalność dostatecznie atrakcyjna / działalność atrakcyjna / działalność bardzo atrakcyjna</i>].	☑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy skorzystali z GBP, w tym jej filii, w sposób inny niż wypożyczenie papierowej książki.	☑	BAM

Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Wielofunkcyjna komunikacja publiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.11/R.1 Często wykorzystywana komunikacja autobusowa.	☉ ☑	☉ Szacowana liczba pasażerów, mieszkańców gminy, którzy w ubiegłym roku skorzystali z IKA oraz innych przewoźników autobusowych świadczących regularne przewozy pasażerskie finansowane przez samorząd gminy.	☑	UGS, przewoźnicy
		☉ Łączna liczba kursów autobusowych IKA oraz innych przewoźników autobusowych świadczących regularne przewozy pasażerskie finansowane przez samorząd gminy w ciągu doby w dzień powszedni (stan na pierwszy dzień powszedni XII).	☑	UGS
	☉ ☑	☑ Udział mieszkańców korzystających regularnie z komunikacji autobusowej obsługującej gminę, a jednocześnie oceniających co najmniej dostatecznie jej punktualność i komfort jazdy. [skala pięciostopniowa: <i>ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra</i>].	☑	BAM
		☑ Udział mieszkańców oceniających ogólnie co najmniej dostatecznie rozkład i trasy jazdy komunikacji autobusowej obsługującej gminę. [skala pięciostopniowa: <i>ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra</i>].	☑	BAM
S.1/O.11/R.2 Często wykorzystywana komunikacja kolejowa.	☉ ☑	☉ Liczba par połączeń kolejowych w ciągu doby ze stacji kolejowej w Zarębie do wszystkich stacji końcowych łącznie we wszystkie dni powszednie (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	☑	przewoźnicy kolejowi
		☉ Liczba par połączeń kolejowych w ciągu doby ze stacji kolejowej w Zarębie do wszystkich stacji końcowych łącznie w soboty i niedziele (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	☑	przewoźnicy kolejowi
		☉ Suma kilometrów relacji połączeń kolejowych ze stacji kolejowej w Zarębie w dzień powszedni do stacji końcowych (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	☑	przewoźnicy kolejowi

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☒ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.11/R.3 Często wykorzystywana komunikacja rowerowa.		☒ Udział mieszkańców oświadczających, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu korzystają z połączeń kolejowych ze stacji kolejowej w Zarębie lub stacji kolejowej w Mikułowej. [skala trzystopniowa: nie korzystam / korzystam, ale rzadziej niż przeciętnie raz w tygodniu / korzystam przeciętnie raz w tygodniu lub częściej].	↗	BAM
		☒ Udział mieszkańców oceniających ogólnie co najmniej dostatecznie rozkład i trasy jazdy pociągów ze stacji kolej. w Zarębie. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↗	BAM
		☒ Liczba wypożyczeń rowerów na terenie gminy z międzygminnego lub gminnego systemu roweru publicznego	↗	UGS
	☉ ☒	☒ Udział mieszkańców deklarujących, że poza zimą, z roweru lub hulajnogi lub deski lub unicykla itp. (także elektrycznych) korzystają na co dzień. [skala trzystopniowa: korzystam na co dzień / korzystam, ale nie na co dzień / nie korzystam w ogóle].	↗	BAM

Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Przyrastające i spełniające wymogi zasoby mieszkaniowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☒ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.1/O.12/R.1 Dobry stan komunalnej gospodarki mieszkaniowej.		☒ Kwota zadłużenia z tytułu niezapłaconych czynszów za najem lokali mieszkalnych w zasobach gminy przypadająca na jeden taki lokal (stan na 31 XII).	↘	UGS
	☉ ☒	☒ Udział komunalnych lokali mieszkalnych w budynkach kwalifikujących się do rozbiórki ze względu na zły stan techniczny i nieopłacalność remontu (stan na 31 XII).	↘	UGS
		☒ Udział komunalnych lokali mieszkalnych w złym stanie technicznym kwalifikujących się do remontów kapitałnych (stan na 31 XII).	↘	UGS
	☉ ☒	☒ Różnica, w ubiegłym roku, między sumą zrealizowanych przychodów z najmu komunalnych lokali mieszkalnych innych niż z najmem socjalnym i chronionym, a sumą poniesionych przez gminę kosztów ich eksploatacji i wartości zużycia.	↘	UGS
S.1/O.12/R.2 Niskie koszty energetyczne budynków mieszkalnych.	☉ ☒	☒ Średnia wartość Wskaźnika Energii Pierwotnej EP budynków mieszkalnych w gminie według stanu na koniec ubiegłego roku (stan na 31 XII).	↘	BDL
S.1/O.12/R.3 Wzrastające zasoby mieszkaniowe.		☒ Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie (stan na 31 XII).	↗	BDL
		☒ Powierzchnia użytkowa mieszkań stanowiących efekt budownictwa społecznego oddanych w ubiegłym roku do użytkowania.	↗	UGS
	☉ ☒	☒ Liczba oddanych do użytku w ubiegłym roku mieszkań w nowych, rozbudowanych i przebudowywanych (adaptowanych) budynkach mieszkalnych.	↗	BDL

11.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Wielowymiarowo rozwinięte rolnictwo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.13/R.1 Dobra kondycja ekonomiczna lokalnego rolnictwa.	☉ ☑	☉ Udział gospodarstw rolnych czerpiących dochody w ponad 50% z działalności innej niż rolnicza w roku 2030 (wg PSR 2030).	➡	GUS
		☉ Udział powierzchni gospodarstw rolnych o powierzchni 15 ha lub więcej w całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych w roku 2030 (wg PSR 2030).	⬆	GUS
		☉ Udział powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w powierzchni użytków rolnych ogółem w roku 2030 (wg PSR 2030).	⬆	GUS
		☉ Różnica między AWU a liczbą osób pracujących w gospodarstwach rolnych w roku 2030 (wg PSR 2030).	➡	GUS
		☉ Udział użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych oraz członków ich rodzin pracujących w tych gospodarstwach w wieku produkcyjnym (kobiety do 59 lat i mężczyźni do 64 lat), w całkowitej liczbie tych użytkowników i członków w roku 2030 (wg PSR 2030).	⬆	GUS
		☑ Udział rolników oceniających, że ogólna kondycja ekonomiczna ich gospodarstwa rolnego jest obecnie co najmniej dobra. [skala pięciostopniowa: kondycja bardzo zła / kondycja zła / kondycja dostateczna / kondycja dobra / kondycja bardzo dobra].	⬆	BAR
S.2/O.13/R.2 Dobre warunki lokalnej gospodarki rolnej.	☉ ☑	☉ Kubatura budynków gospodarstw rolnych (PKOB 1271) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	⬆	BDL
		☑ Udział rolników twierdzących, że zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb na gruntach rolnych nie są problemem gminy. [skala trzystopniowa: nie są problemem gminy / są małym problemem gminy / są dużym problemem gminy].	⬆	BAR
		☑ Udział rolników twierdzących, że lokalne warunki prowadzenia działalności rolnej są ogólnie co najmniej dobre. [skala pięciostopniowa: warunki bardzo dobre / warunki dobre / warunki dostateczne / warunki złe / warunki bardzo złe].	⬆	BAR
S.2/O.13/R.3 Rozwinięte funkcje komplementarne lokalnego rolnictwa.	☉ ☑	☑ Udział rolników twierdzących, że część produktów rolnych ich gospodarstw lub wyrobów wytwarzanych z nich w tych gospodarstwach sprzedawana jest bezpośrednio konsumentom na terenie gminy lub w jej pobliżu. [skala dwustopniowa: nie / tak].	⬆	BAR
		☑ Udział rolników twierdzących, że na terenie gminy prowadzi również działalność związaną z turystyką lub rekreacją. [skala dwustopniowa: nie / tak].	⬆	BAR

Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze celu operacyjnego O.14 „Wykorzystane potencjały gospodarcze” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.14/R.1 Rozwijająca się mała przedsiębior-	☉ ☑	☉ Wartość wskaźnika skłonności do przedsiębiorczości – liczba mieszkańców przypadających na jeden podmiot gospodarczy w gminie.	➡	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
czość, w tym mikroprzedsiębiorczość.	gmina	• Liczba podmiotów z siedzibą w gminie, zarejestrowanych w rejestrze REGON, zatrudniających do 9 pracowników (stan na 31 XII).	↑	BDL
		• Liczba podmiotów z siedzibą w gminie, zarejestrowanych w rejestrze REGON, zatrudniających od 10 do 49 pracowników (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że warunki funkcjonowania małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw w gminie są co najmniej dobre. [skala czterostopniowa: warunki niezadowolające / warunki zadowolające / warunki dobre / warunki bardzo dobre].	↑	BAW
S.2/O.14/R.2 Rozwijająca się gospodarka lokalna.	gmina	• Wartość wskaźnika przedsiębiorczości innej niż mikroprzedsiębiorczość na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII). [wagi dla podmiotów w rejestrze REGON wg wag klas wielkości: do 9 osób - 0, 10-49 osób - 1, 50-249 osób - 3, od 250 osób - 10. Wartość wskaźnika = liczba przedsiębiorstw (10-49)*1 + liczba przedsiębiorstw (50-249)*3 + liczba przedsiębiorstw (od 250)*10].	↑	BDL
		• Liczba podmiotów z siedzibą w gminie, zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na 31 XII).	↑	BDL
		• Łączna kubatura budynków hoteli (PKOB 1211), budynków zakwaterowania turystycznego pozostałych (PKOB 1212), biurowych (PKOB 1220), handlowo-usługowych (PKOB 1230), przemysłowych (PKOB 1251) oraz zbiorników, silosów i budynków magazynowych (PKOB 1252) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL
	gmina	☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że płace w ich firmie są podobne lub wyższe od płac oferowanych na podobnych stanowiskach w regionie. [skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / trochę mniejsze / podobne / trochę większe / znacznie większe].	↑	BAW
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że ogólna kondycja ekonomiczna ich przedsiębiorstw w okresie najbliższych 2-3 lat najprawdopodobniej poprawi się co najmniej trochę. [skala pięciostopniowa: poprawi się znacznie / poprawi się trochę / nie zmieni się / pogorszy się trochę / pogorszy się znacznie].	↑	BAW
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach najprawdopodobniej rozszerzą terytorium ich działalności gospodarczej. [skala dwustopniowa: najprawdopodobniej rozszerzy / najprawdopodobniej nie rozszerzy].	↑	BAW

Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Istotne znaczenie turystyki i rekreacji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmian i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
S.2/O.15/R.1 Stworzenie turystyczno-rekreacyjnego i pokrewnych sektorów lokalnej	gmina	• Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie, wpisanych do rejestru REGON w Sekcji I PKD (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) w Dziale 55 (Zakwaterowanie) i w Dziale 56 (Działalność usługowa zw. z wyżywieniem) oraz w Sekcji R PKD (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) Dziale 93 (Działalność rozrywkowa i rekreacyjna), Klasie 93.2 (Działalność rozrywkowa i rekreacyjna) (stan na 31 XII).	↑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
gospodarki.		☉ Łączna kubatura budynków hoteli (PKOB 1211) i budynków zakwaterowania turystycznego pozostałych (PKOB 1212) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	☑	BDL
		☉ Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych (stan na 31 XII).	☑	BDL
		☉ Liczba turystycznych obiektów noclegowych (stan na 31 XII).	☑	BDL
S.2/O.15/R.2 Zainicjowanie komercyjnego ruchu turystycznego rekreacyjnego.	☉ ☹	☉ Liczba noclegów udzielonych w ubiegłym roku turystom zagranicznym (nierезydydentom) w turystycznych obiektach noclegowych na terenie gminy.	☑	BDL
		☉ Średnia liczba noclegów turystów zagranicznych w turystycznych obiektach noclegowych na terenie gminy w ubiegłym roku.	☑	BDL
S.2/O.15/R.3 Wykształcona synergia między działalnością turystyczną rekreacyjną a warunkami zamieszkania i pracy.	☉ ☹	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wskutek rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych gmina ogólnie zyskuje na atrakcyjności jako miejsce zamieszkania i pracy. [skala czterostopniowa: nie traci i nie zyskuje / traci / zyskuje więc z neutralnym bilansem / zyskuje].	☑	BAM

Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Wygaszone przyczyny trwałego bezrobocia” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O.16/R.1 Wzrastająca liczba miejsc pracy.	☉ ☹	☉ Stosunek liczby pracujących w gminie do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (stan na 31 XII).	☑	BDL
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach zatrudnienie w ich przedsiębiorstwie najprawdopodobniej co najmniej trochę wzrośnie. [skala pięciostopniowa: znacznie spadnie / trochę spadnie / nie zmieni się / trochę wzrośnie / znacznie wzrośnie].	☑	BAW
S.2/O.16/R.2 Niski poziom bezrobocia.	☉ ☹	☉ Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, długotrwale bezrobotnych, zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	☹	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	☹	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	☹	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców poniżej 30 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	☹	BDL, PUP
		☉ Liczba kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne przypadająca na jednego mężczyznę zarejestrowanego jako bezrobotny (stan na 31 XII).	☹=1	BDL, PUP
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że liczba kandydatów na pracowników ich firmy, którzy mają odpowiednie kwalifikacje i akceptują oferowane warunki pracy jest co najmniej wystarczająca. [skala trzystopniowa: jest za mała / jest wystarczająca / jest większa niż wystarczająca].	☑	BAW

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✖.	OZ	ŻI
S.2/O.16/R.3 Wzrastająca atrakcyjność lokalnych miejsc pracy.	☹ ☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że swoją pracę wykonują co najmniej w 1/3 zdalnie. [skala trzystopniowa: nie wykonuję lub rzadko wykonuję pracę zdalnie / wykonuję pracę zdalnie, ale w mniejszej części niż 1/3 / wykonuję pracę zdalnie mniej więcej w 1/3 lub w większej części].	↗	BAM
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że płace w ich firmie są podobne lub wyższe od płac oferowanych na podobnych stanowiskach w regionie. [skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / trochę mniejsze / podobne / trochę większe / znacznie większe].	↗	BAW

Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.17 „Spójna, stymulująca i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✖.	OZ	ŻI
S.2/O.17/R.1 Dobre drogi publiczne i infrastruktura im towarzysząca.	☹ ☹	☐ Udział długości dróg powiatowych, wojewódzkiej i krajowej na terenie gminy o stanie technicznym co najmniej dobrym (stan na 31 XII).	↗	GDDKiA, DSDiK, PZD
		☐ Udział odcinków dróg powiatowych, wojewódzkiej i krajowej oznakowanych jako przebiegające przez obszary zabudowane na terenie gminy i pozbawionych chodnika z co najmniej jednej strony (stan na 31 XII).	↘	GDDKiA, DSDiK, PZD
		☐ Udział długości dróg gminnych (bez dróg transportu rolniczego) o stanie technicznym dostatecznym lub gorszym oraz o nawierzchni gruntowej (stan na 31 XII).	↘	UGS
		☐ Udział odcinków dróg gminnych (bez dróg transportu rolniczego) oznakowanych jako przebiegające przez obszary zabudowane i pozbawionych chodnika z co najmniej jednej strony (stan na 31 XII).	↘	UGS
		☐ Udział energooszczędnych punktów oświetlenia dróg i innych otwartych miejsc publicznych należących do gminy (stan na 31 XII).	↗	UGS
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że dostępność i stan techniczny dróg, parkingów, chodników, oświetlenia i przejść dla pieszych w gminie są ogólnie rzecz biorąc co najmniej dobre. [skala pięciostopniowa: bardzo złe / złe / zadowalające / dobre / bardzo dobre].	↗	BAM
S.2/O.17/R.2 Dobra i bezpieczna infrastruktura rowerowa.	☹ ☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że drogi na terenie gminy są ogólnie rzecz biorąc bezpieczne. [skala pięciostopniowa: bardzo niebezpieczne / niebezpieczne / zadowalające / bezpieczne / bardzo bezpieczne].	↗	BAM
		☐ Długość dróg dla rowerów (stan na 31 XII).	↗	BDL
		☐ Liczba zadaszonych lub kubaturowych miejsc parkingowych dla rowerów klientów lub uczniów w GJO (stan na 31 XII).	↗	GJO
S.2/O.17/R.3 Dobry stan		☒ Udział mieszkańców oceniających, że ilość i zintegrowanie dróg dla rowerów w gminie są ogólnie co najmniej zadowalające. [skala czterostopniowa: bardzo satysfakcjonujące / satysfakcjonujące / zadowalające / niezadowalające].	↗	BAM
		☐ Udział długości linii kolejowej nr 274 na odcinku Luban-Zgorzelec wymagającej modernizacji (stan na 31 XII).	↗	UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
infrastruktury kolejowej.	☹	☒ Udział mieszkańców oceniających wyposażenie dla pasażerów stacji kolejowej w Zarębie jako co najmniej satysfakcjonujące. [skala czterostopniowa: bardzo satysfakcjonujące / satysfakcjonujące / zadowalające / niezadowalające].	↘	BAM

Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Wysoka dostępność cyfrowa i telekomunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O.18/R.1 Dobry zasięg telefonii komórkowej.	☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że we wszystkich miejscach ich częstego przebywania na terenie gminy nie mają wystarczającego dobrego zasięgu telefonii komórkowej. [skala dwustopniowa: nie we wszystkich miejscach częstego przebywania na terenie gminy mam wystarczająco dobry zasięg telefonii komórkowej / we wszystkich miejscach częstego przebywania na terenie gminy mam wystarczająco dobry zasięg telefonii komórkowej].	↘	BAM
S.2/O.18/R.2 Dobry dostęp do szerokopasmowego internetu.	☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że w miejscu ich zamieszkania nie mają wystarczająco szybkiego dostępu do internetu. [skala dwustopniowa: tam, gdzie mieszkam mam wystarczająco szybki dostęp do internetu / tam, gdzie mieszkam nie mam wystarczająco szybkiego dostępu do internetu].	↘	BAM
S.2/O.18/R.3 Sprawna łączność awaryjna gminy.	☹	☐ Udział GJO pozbawionych systemów sprawnej, niezależnej od sieci telekomunikacyjnych i energetycznych, łączności awaryjnej ze wszystkimi pozostałymi GJO, a jednocześnie z powiatowymi jednostkami administracji rządowej zespołowej odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny (stan na 31 XII).	↘	GJO

Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.19 „Zdywersyfikowany i spójny system energetyczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O.19/R.1 Dostępna sieć i moc elektroenergetyczna.	☹	☐ Liczba odrzuconych w ubiegłym roku wniosków o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej na terenie gminy ze względu na brak sieci dystrybucyjnej lub wolnych mocy przyłączeniowych. ☒ Udział mieszkańców twierdzących, że w miejscach ich zamieszkania na terenie gminy co najwyżej rzadko występują problemy z zasilaniem elektroenergetycznym. [skala pięciostopniowa: problemy nie występują / problemy występują, ale rzadko / problemy występują czasami / problemy występują często / problemy występują bardzo często].	↘ ↗	Tauron Dystrybucja S.A. BAM
S.2/O.19/R.2 Dostępna sieć gazownicza.	☹	☐ Udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej (stan na 31 XII). ☐ Długość czynnej sieci gazowej (stan na 31 XII).	↗ ↗	BDL BDL
S.2/O.19/R.3 Rozwinięte systemy energetyki odnawialnych źródeł energii.	☹	☐ Łączna nominalna moc elektryczna odnawialnych źródeł energii należących do samorządu gminy, w tym GJO (stan na 31 XII) ☐ Łączna nominalna moc elektryczna źródeł wytwórczych zlokalizowanych na terenie gminy, będących odnawialnymi źródłami energii, innych niż domowe mikroinstalacje, które nie należą do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↗ ↗	GJO UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☒ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
	☉ ☒ ☒	☉ Łączna nominalna moc zlokalizowanych na terenie gminy odnawialnych źródeł energii wykorzystujących biomasę i bio-gaz (stan na 31 XII).	☒	UGS
		☉ Szacowany udział budynków mieszkalnych, w których do celów grzewczych wykorzystywane są źródła energii odnawialnej (stan na 31 XII).	☒	UGS
		☉ Łączna pojemność elektryczna urządzeń służących do magazynowania energii należących i wykorzystywanych przez GJO (stan na 31 XII).	☒	GJO
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że w ich gospodarstwach domowych wykorzystywane jest co najmniej jedno źródło energii odnawialnej. [skala dwustopniowa: jest wykorzystywane co najmniej jedno źródło energii odnawialnej / nie wykorzystuje się ani jednego źródła energii odnawialnej].	☒	BAM
S.2/O.19/R.4 Zainicjowa-ny rozwój lokalnych sys-temów ciepłowniczych.	☉ ☒ ☒	☉ Liczba lokali mieszkalnych ogrzewanych z wykorzystaniem lokalnych systemów ciepłowniczych (stan na 31 XII).	☒	UGS
S.2/O.19/R.5 Wysoka efektywność gminnych rozwiązań energetycznych.	☉ ☒ ☒	☉ Łączne zużycie energii do celów grzewczych w kWh/m³ w ubiegłym roku w obiektach GJO.	☒	UGS, GJO

Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Infrastruktura hydrotechniczna odpowiadająca wyzwaniom klimatycznym” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☒ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O.20/R.1 Kompletna infrastruktura zarządzania wodami opadowymi.	☉ ☒ ☒	☉ Szacowany udział długości urządzeń melioracji głównej i szczegółowej ogółem wymagających wykonania na nich przebudowy lub remontów, albo pozbawionych dłużej niż rok właściwych zabiegów utrzymmaniowych (stan na 31 XII).	☒	UGS
		☉ Długość sieci kanalizacji deszczowej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	☒	UGS
		☉ Powierzchnia błękitno-zielonej infrastruktury ¹ należącej do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	☒	UGS
		☉ Szacowana pojemność zbiorników mikroretencji wodnej i większych na terenie gminy (stan na 31 XII).	☒	UGS
S.2/O.20/R.2 Kompletnie zabezpieczenia przeciwpowodziowe.	☉ ☒ ☒	☉ Obszar gminy o zwiększonym ryzyku powodzi i podtopień wynik. z braku lub niewłaściwego stanu tech. infr. przeciwpowodziowej przewidzianej do wybudowania lub poprawienia stanu technicznego w planie ochrony przeciwpowodziowej.	☒	UGS
		☉ Oszacowana wartość strat wyrządzonych w gminie przez powodzie i podtopienia w ubiegłym roku.	☒	UGS

¹ Zbiorniki, stawy retencyjne, rowy infiltracyjne, ogrody deszczowe, niecki, zielone przystanki, fasady, ściany, dachy, nawierzchnie przepuszczalne, podłoża strukturalne, tereny zielone i mo-kradłowe itp.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☒ Udział mieszkańców gminy wskazujących, że częściej niż bardzo rzadko mają problemy z wodami opadowymi lub gruntowymi (zalania, podtopienia, podsiąkania itp., ale nie powodzie). [skala sześciostopniowa: mam z tym bardzo częste problemy / mam z tym częste problemy / mam z tym bardzo rzadko problemy / nie mam z tym problemów].	↗	BAM

Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Dostępna i bezpieczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O21/R.1 Dostępna infrastruktura wodociągowa.	☉ ☑	☉ Ilość strat wody w gminnej sieci wodociągowej w ubiegłym roku.	↘	BDL
		☉ Liczba awarii sieci wodociągowej w ubiegłym roku.	↘	BDL
		☉ Udział mieszkańców korzystających z wodociągu (stan na 31 XII).	↗	BDL
		☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu (stan na 31 XII).	↗	BDL
S.2/O21/R.2 Dostępna infrastruktura kanalizacyjna.	☉ ☑	☉ Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w ubiegłym roku.	↘	BDL
		☉ Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej (stan na 31 XII).	↗	BDL
		☉ Udział mieszkańców korzystających z własnych instalacji ściekowych (stan na 31 XII).	↘	BDL
		☉ Różnica między liczbą mieszkańców korzystających z kanalizacji z wodociągu i liczbą mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej (stan na 31 XII).	↘	BDL
S.2/O21/R.3 Bezpieczna infrastruktura i usługi wodociągowo-kanalizacyjne.	☉ ☑	☉ Liczba nieuprawnionych ingerencji w ubiegłym roku w urządzeniu, obiekty i inną zbiorczą infrastrukturę wodociągową lub kanalizację sanitarną, w tym oczyszczalnie ścieków.	↘	UGS
		☉ Udział pracowników GJO wykonujących obowiązki służbowe w odniesieniu do infrastruktury i usług wodociągowo-kanalizacyjnych, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w ćwiczeniach wykonywania tych obowiązków w warunkach kryzysu.	↗	UG, GJO

11.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Przestrzeń zrównoważonego rozwoju” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów 💎.	OZ	ŹI
S.3/O.22/R.1 Efektywne wykorzystanie przestrzeni.	☹	☉ Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych razem na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↓	UGS
S.3/O.22/R.2 Prorozwowe wykorzystanie przestrzeni.	☹	☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy ogólnie co najmniej zadowalająco sprzyjają ich działalności. [skala czterostopniowa: zdecydowanie sprzyjają naszej działalności / zadowalająco sprzyjają naszej działalności / sprzyjają i jednocześnie utrudniają, co łącznie się bilansuje / nie mają dla nas znaczenia / trochę utrudniają naszą działalność / znacznie utrudniają naszą działalność].	↑	BAW
S.3/O.22/R.3 Estetyczne wykorzystanie przestrzeni.	☹	☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że przestrzenie publiczne w gminie są ogólnie rzecz biorąc co najmniej zadowalająco ładne. [skala pięciostopniowa: zdecydowanie brzydkie / raczej brzydkie / zadowalająco ładne / ładne / bardzo ładne].	↑	BAM
S.3/O.22/R.4 Piękno krajobrazu.	☹	☉ Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu (stan na 31 XII).	↑	BDL
	☹	☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że krajobraz gminy ulega znacznym negatywnym przekształceniom wskutek budowy budynków i innych obiektów. [skala trzystopniowa: nie ulega negatywnym przekształceniom / ulega negatywnym przekształceniom, ale nie są one znaczne / ulega negatywnym przekształceniom i są one znaczne].	↓	BAM
S.3/O.22/R.5 Satisfakcjonujący ład przestrzenny.	☹	☉ Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (stan na 31 XII).	↑	UGS
		☉ Udział powierzchni terenów zieleni i wód w obowiązujących planach miejscowych w powierzchni gminy	↑	UGS

Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Zielone, błękitne i kulturotwórczo integrujące przestrzenie publiczne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów 💎.	OZ	ŹI
S.3/O.23/R.1 Bogactwo błękitnych i zielonych przestrzeni publicznych.		☉ Powierzchnia gruntów pod wodami (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Powierzchnia gminnej błękitno-zielonej infrastruktury (stan na 31 XII).	↑	UGS
	☹	☉ Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Powierzchnia terenów zieleni osiedlowej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Powierzchnia zielenców (stan na 31 XII).	↑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
S.3/O.23/R.2 Wykształcone kulturowo i integrujące przestrzenie publiczne.		☉ Powierzchnia zieleni ulicznej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że stan zieleni gminnej (zieleni ulicznej, zieleni przy obiektach publicznych itp.) jest co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: stan bardzo zły / stan zły / stan średni / stan dobry / stan bardzo dobry].	↑	BAM
	☉ ☹	☉ Łączna liczba gminnych rzeźb, płaskorzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. obiektów sztuki związanych z lokalną kulturą, znajdujących się w przestrzeniach publicznych gminy (stan na 31 XII).	↑	UGS
		☑ Udział mieszkańców ogólnie co najmniej zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji rzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. obiektów sztuki związanych z lokalną kulturą, znajdujących się w przestrzeniach publicznych gminy. [skala pięciostopniowa: jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)].	↑	BAM
	☉ ☹	☉ Łączna liczba gminnych ławek, stołów, wiat, altan itp. małej architektury w przestrzeniach publicznych służących sportowi, wspólnemu spędzaniu czasu i innym formom integracji mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	UGS
		☑ Udział mieszkańców ogólnie co najmniej zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji ławek, stołów, altan itp. małej architektury w przestrzeniach publicznych, służących spotkaniom, wspólnemu spędzaniu czasu i innym formom integracji mieszkańców. [skala pięciostopniowa: jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)].	↑	BAM

Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Wysoka kultura ekologiczna mieszkańców” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ✦.	OZ	ŻI
S.3/O.24/R.1 Kompletna wiedza i świadomość środowiskowa mieszkańców.		☉ Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	↓	BDL, UGS
		☉ Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ubiegłym roku.	↑	BDL, UGS
		☉ Udział, przeprowadzonych w ubiegłym roku przez gminę, kontroli wytwórców ścieków komunalnych w zakresie prawidłowej eksploatacji szczególnych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, które zakończyły się stwierdzeniem nieprawidłowości.	↑	UGS
	☉ ☹	✦ Liczba artykułów w biuletynie informacyjnym „Gazetka Siekierczyńska” w ubiegłym roku poświęconych stanowi lokalnego środowiska naturalnego oraz źródłom jego zanieczyszczeń.	↗ ≤5	UGS
		✦ Wartość wsparcia finansowego udzielonego organizacjom pozarządowym na działania służące zwiększeniu wiedzy i świadomości środowiskowej mieszkańców.	↑	UGS
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że świadomość ekologiczna mieszkańców gminy jest ogólnie co najmniej wysoka. [skala pięciostopniowa: bardzo wysoka / wysoka / zadowalająca / niska / bardzo niska].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☒ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że zanieczyszczenie powietrza dymem z kominów w okresach zimowych nie jest problemem gminy. [skala dwustopniowa: nie jest problemem gminy / jest problemem gminy].	↑	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych występuje w gminie co powyżej bardzo rzadko. [skala sześciostopniowa: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	↑	BAM
S.3/O.24/R.2 Silne więzi mieszkańców ze środowiskiem.		❖ Liczba uczestników konkursów, happeningów, gier itp. ukierunkowanych na budowanie więzi mieszkańców z lokalnym środowiskiem, zorganizowanych w ubiegłym roku przez GJO inne niż szkolne, przedszkolne i żłobkowe.	↑	UGS
		⊙ Łączna liczba odsłon w ubiegłym roku stron(y) witryny internetowej gminy poświęconej stanowi lokalnego środowiska naturalnego.	↑	UGS
	☹	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że mieszkańcom gminy ogólnie rzecz biorąc co najmniej średnio zależy na lokalnym środowisku naturalnym i jego ochronie. [skala pięciostopniowa: nie zależy / zależy, ale słabo / zależy średnio / zależy mocno / zależy bardzo mocno].	↑	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że w ostatnich kilkunastu miesiącach bezpłatnie poświęcili co najmniej kilka godzin swojego prywatnego czasu na społeczne działania służące ochronie środowiska na terenie gminy. [skala dwustopniowa: tak, poświęciłem co najmniej kilka godzin na takie działania / nie].	↑	BAM

Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Wysoka świadomość środowiskowa samorządu” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.3/O.25/R.1 Dysponowanie własnymi informacjami na temat stanu lokalnego środowiska.		❖ Liczba stałych, gminnych punktów pomiarowych zanieczyszczeń powietrza (stan na 31 XII).	↑	UGS
	☹	❖ Udział szczególnych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, których eksploatacja została poddana kontroli w ubiegłym roku.	↑	UGS
		⊙ Udział powierzchni gminy objętej inwentaryzacją przyrodniczą (stan na 31 XII).	↑	UGS
S.3/O.25/R.2 Dysponowanie informacjami pozyskanymi ze źródeł zewnętrznych na temat stanu lokalnego środowiska.		⊙ Liczba lat między 31 XII roku, dla którego przeprowadzana jest ewaluacja a rokiem, z którego pochodzą posiadane przez samorząd gminy, wyniki pomiarów stanu wód w gminie i źródłach ich zanieczyszczeń.	↑	UGS
	☹	⊙ Liczba lat między 31 XII roku, dla którego przeprowadzana jest ewaluacja a rokiem, z którego pochodzą, posiadane przez samorząd gminy, wyniki pomiarów stanu gleb w gminie i źródłach ich zanieczyszczeń.	↑	UGS
		⊙ Liczba lat między 31 XII roku, dla którego przeprowadzana jest ewaluacja a rokiem, z którego pochodzą, posiadane przez samorząd gminy, wyniki pomiarów klimatu akustycznego w gminie i źródłach jego zaburzeń.	↑	UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☉ Liczba lat między 31 XII roku, dla którego przeprowadzana jest ewaluacja a rokiem, z którego pochodzą posiadane przez samorząd gminy, wyniki pomiarów stanu sytuacji elektromagnetycznej w gminie i źródłach jej zaburzeń.	⬆	UGS

Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Skuteczne rozwiązywanie odpadów” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.3/O.26/R.1 Wysoka selektywność zbiórki odpadów komunalnych.		☉ Uzyskany w ubiegłym roku wskaźnik poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	⬆	UGS
	☉	☉ Udział wagi odpadów komunalnych zebranych selektywnie w wadze wszystkich odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku.	⬆	BDL, UGS
		☉ Udział umów o odbiór odpadów komunalnych, w których ich wytwórcy zadeklarowali wykorzystywanie własnego kompostownika.	⬆	UGS
S.3/O.26/R.2 Niski poziom wytwarzania odpadów komunalnych.	☉	☉ Waga odpadów komunalnych wytworzonych w ubiegłym roku przypadających na 1 mieszkańca.	⬇	BDL, UGS
S.3/O.26/R.3 Brak odpadów komunalnych „w środowisku”.		☉ Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	⬇	BDL, UGS
	☉	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych występuje w gminie co najmniej bardzo rzadko. [skala sześcioletnia: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	⬆	BAM
S.3/O.26/R.4 Dobra organizacja gospodarki odpadowej.	☉	☉ Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych w ubiegłym roku.	⬅	BDL, UGS
		☉ Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami komunalnymi w ubiegłym roku	⬇	BDL, UGS
S.3/O.26/R.5 Brak odpadów azbestowych.	☉	☉ Szacowana masa wymagających usunięcia materiałów zawierających azbest (stan na 31 XII).	⬇	UGS

Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Spójna ochrona środowiska” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.3/O.27/R.1 Niski poziom zanieczyszczeń powietrza.	☉	☉ Liczba dni w ubiegłym roku, w których odnotowano co najmniej jedno przekroczenie dopuszczalnej normy jednego z zanieczyszczeń monitorowanych w co najmniej jednym punkcie pomiarowym na terenie gminy należącym do samorządu gminy lub GIOŚ.	⬇	UGS, BDP- GIOŚ

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ✧.	OZ	ŻI
		☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że zanieczyszczenie powietrza dyment z kominów w okresach zimowych nie jest problemem gminy. [skala dwustopniowa: nie jest problemem gminy / nie jest problemem gminy].	↑	BAM
S.3/O.27/R.2 Niski poziom zanieczyszczeń lokalnych wód.	☉	☉ Udział mieszkańców korzystających z instalacji ściekowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Udział, przeprowadzonych w ubiegłym roku przez gminę, kontroli wytwórców ścieków komunalnych w zakresie prawidłowej eksploatacji szczelnych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, które zakończyły się stwierdzeniem nieprawidłowości.	↑	UGS
		☉ Ogólna klasyfikacja PMS Siekerki w zakresie jej stanu chemicznego i potencjału ekologicznego na terenie gminy lub w najbliższym punkcie pomiarowym („Siekerka – ujście do Kwisy”).	↑	GIOŚ
S.3/O.27/R.3 Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji lokalnych gleb.		☉ Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	↓	BDL, UGS
		☑ Udział rolników twierdzących, że zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb na gruntach rolnych nie są problemem gminy. [skala trzystopniowa: nie są problemem gminy / są małym problemem gminy / są dużym problemem gminy].	↑	BAR
	☉	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych występuje w gminie co najmniej bardzo rzadko. [skala sześciostopniowa: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	↑	BAM
S.3/O.27/R.4 Odpowiednia ochrona prawna lokalnych ekosystemów.		☉ Liczba pomników przyrody (stan na 31 XII).	↑	BDL, UGS
		☉ Powierzchnia użytków ekologicznych (stan na 31 XII).	↑	BDL, UGS
		☉ Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (stan na 31 XII).	↑	BDL, UGS
	☉	☑ Udział mieszkańców oceniających, że stan środowiska naturalnego na terenie gminy jest ogólnie co najmniej dobry. [skala czterostopniowa: stan bardzo dobry / stan dobry / stan dostateczny / stan zły].	↑	BAR
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że działalność gminy na rzecz ochrony środowiska jest ogólnie co najmniej zadowalająca. [skala czterostopniowa: w pełni prawidłowa / zadowalająca / niezadowalająca / bardzo nieprawidłowa].	↑	BAM
S.3/O.27/R.5 Niski poziom uciążliwego hałasu.	☉	☉ Łączna liczba osób dotkniętych znaczną uciążliwością hałasu ($N_{HA} > 25$) według ostatnich pomiarów zarządców infrastruktury drogowej i kolejowej.	↓	zarządcy infrastruktury
S.3/O.27/R.6 Utrzymanie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego.	☉	☉ Liczba punktów emisji promieniowania elektromagnetycznego o natężeniu $\geq 28V/m$ na terenie gminy (stan na 31 XII).	↓	SI2PEM

11.6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze horyzontalnym, warunkujące oczekiwane rezultaty w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Zarządzanie rozwojem proporcjonalne do wyzwań, oczekiwań i ambicji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.28/R.1 Wysokie kompetencje władz i pracowników samorządowych.	☺	☺ Udział pracowników GJO, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w szkoleniach, kursach lub zajęciach na studiach związanych z ich obowiązkami służbowymi o łącznym czasie nie krótszym niż 8 godzin.	☑	GJO
		☺ Udział członków organów samorządu gminy, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w szkoleniach, kursach lub zajęciach poświęconych zarządzaniu rozwojem gminy o łącznym czasie nie krótszym niż 8 godzin.	☑	UGS
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że są bardzo zainteresowani rozwijaniem swoich kompetencji zawodowych poprzez szkolenia, kursy, studia itp. finansowane przez ich instytucje. [skala czterostopniowa: <i>bardzo / średnio / słabo / wcale</i>]	☑	BAP
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że władze gminy zarządzają jej rozwojem, ogólnie co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle / bardzo źle</i>].	☑	BAM
		☑ Udział klientów UGS oceniających ogólnie co najmniej dobrze obsługę w komórce organizacyjnej, z której skorzystali. [skala czterostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle / bardzo źle</i>]	☑	BAK
S.4/O.28/R.2 Dobra organizacja działalności samorządowej.	☺	☺ Udział pracowników GJO świadczących pracę zdalną co najmniej dwa dni w miesiącu (stan na 31 XII).	☑	GJO
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są wyposażone i zorganizowane co najmniej nowoczesnie. [skala czterostopniowa: <i>bardzo nowoczesnie / nowoczesnie / dostatecznie nowoczesnie / niedostatecznie nowoczesnie</i>]	☑	BAP
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	☑	BAP
		☑ Udział klientów UGS oceniających, że jest on zorganizowany ogólnie co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle</i>]	☑	BAK
S.4/O.28/R.3 Dobra technika działalności samorządowej.	☺	☺ Liczba spraw, w których klienci UGS zostali obsłużeni w ubiegłym roku z wykorzystaniem e-usług.	☑	UGS
		☺ Liczba spraw, w których klienci UGS zostali obsłużeni w ubiegłym roku z wykorzystaniem techniki sztucznej inteligencji.	☑	UGS
		☺ Łączna liczba niespełnionych przez GJO, a obowiązujących je dyrektyw regulujących techniki działalności samorządowej (np. EZD, NIS2).	☑	UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☉ Liczba nieautoryzowanych dostępów do danych w systemach informatycznych GJO oraz naruszeń integralności tych systemów stwierdzonych ubiegłym roku.	↘	GJO
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są wyposażone i zorganizowane co najmniej nowocześnie. [skala czterostopniowa: <i>bardzo nowocześnie / dostatecznie nowocześnie / niedostatecznie nowocześnie</i>]	↗	BAP
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↗	BAP
		☉ Wskaźnik rotacji liczony jako stosunek łącznej liczby pracowników GJO, z którymi w ubiegłym roku rozwiązano umowy o pracę ze względu na złożone przez nich wypowiedzenie lub nieprzedłużenie takiej umowy z ich woli do łącznej liczby pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty) tych jednostek, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↘	GJO
S.4/O.28/R.4 Silna motywacja pracowników samorządowych.	☉	☑ Udział pracowników GJO oceniających, że finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↗	BAP
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↗	BAP
		☑ Udział pracowników GJO wskazujących, że poszukują lub prawdopodobnie wkrótce będą poszukiwać nowego miejsca pracy poza instytucjami samorządu Gminy Siekierczyn. [skala dwustopniowa: <i>tak, poszukuję lub prawdopodobnie wkrótce będę poszukiwać / nie</i>]	↗	BAP
		☉ Udział planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGS 2026-2035, których nie uchwalono lub nie przyjęto zarządzeniem, pomimo że rozpoczął się okres ich planowanego obowiązywania (stan na 31 XII).	↘	UGS
S.4/O.28/R.5 Trafny i spójny system planistyczny gminy.	☉	☉ Udział uchwalonych planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGS 2026-2035, dla których w roku ubiegłym nie przeprowadzono udokumentowanej ewaluacji realizacji lub monitoringu przewidzianego w nich na ten rok.	↘	UGS

Tabela 34. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Zarządzanie rozwojem lokalnie włączające oraz ponadlokalnie integrujące” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.4/O.29/R.1 Mieszkańcy włączeni w zarządzanie		☉ Łączna liczba posiedzeń sformalizowanych organów przedstawicielskich środowisk seniorów lub młodzieży mających miejsce w ubiegłym roku.	↗	UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
rozwojem gminy.		☉ łączna liczba inicjatyw lokalnych, w rozumieniu ustawy o samorządzie gminnym, mających miejsce w ubiegłym roku.	☑	UGS
		☉ łączna liczba obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych, w rozumieniu ustawy o samorządzie gminnym, mających miejsce w ubiegłym roku.	☑	UGS
		☉ Frekwencja mieszkańców w ostatnich wyborach samorządowych.	☑	PKW
		☉ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli bezpośredni udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UGS.	☑	UGS
		☑ Udział mieszkańców oświadczających, że interesują ich sprawy publiczne społeczności lokalnej. [skala dwustopniowa: interesują mnie (mniej lub bardziej) / nie interesują mnie]	☑	BAM
S.4/O.29/R.2 Organizacje pozarządowe włączone w zarządzanie rozwojem gminy.	☉ ☉	❖ Wartość środków przekazanych w ubiegłym roku organizacjom pozarządowym przez gminę na realizację zadań publicznych na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	☑	UGS
S.4/O.29/R.3 Zarządzanie rozwojem gminy zintegrowane z ponadlokalnymi politykami rozwoju.	☉ ☉	☉ Liczba mieszkańców będących członkami organizacji pozarządowych (stan na 31 XII), z którymi w ubiegłym roku gmina podpisała umowy na realizację zadań publicznych na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	☑	UGS, NGO
		☉ Wartość środków pomocowych pozyskanych w ubiegłym roku przez gminę, w tym GJO, w wyniku współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz ich samorządowymi jednostkami organizacyjnymi.	☑	UGS
		☉ Wartość projektów zrealizowanych w ubiegłym roku przez gminę, w tym GJO, na terenie gminy w ramach projektów współrealizowanych z jednostkami administracji państwowej, innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz ich samorządowymi jednostkami organizacyjnymi.	☑	UGS
		☉ Liczba nowych podmiotów stanowiących własność lub współwłasność publiczną, innych niż gminne, a także ich filii oddziałów itp., założonych w gminie w ubiegłym roku z udziałem lobbingu lub wsparcia samorządu gminy.	☑	UGS
		☉ łączna liczba obowiązujących umów między samorządem gminy, a innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ich związkami, stowarzyszeniami itp.	☑	UGS

Tabela 35. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Transparentna polityka informacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.4/O.30/R.1 Rozległa i aktualna wiedza o oczekiwaniach i opiniach interesariuszy.	☉ ☉	❖ Liczba mieszkańców poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	☑7%	BAM
		❖ Liczba właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	☑4%	BAW
		❖ Liczba klientów Urzędu Gminy Siekierczyn poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	☑99	BAK

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		❖ Liczba rolników poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗4%	BAR
		❖ Liczba mieszkańców, którzy są seniorami poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗7%	BAS
		❖ Liczba uczniów szkół podstawowych gminy poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗25 %	BAU
		❖ Liczba pracowników GJO poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGS 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗7%	BAP
		⊙ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UGS.	↑	UGS
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dialog władz gminy z mieszkańcami jest co najmniej dostateczny. [skala pięciostopniowa: dialog bardzo dobry / dialog dobry / dialog dostateczny / dialog niedostateczny / brak dialogu].	↑	BAM
		⊙ Łączna liczba unikalnych wejść w ubiegłym roku na strony internetowe i biuletyny informacji publicznej gminy oraz GJO.	↑	UGS
S.4/O.30/R.2 Dobra wiedza interesariuszy o rozwoju gminy i działaniach samorządu na jego rzecz.	☹	⊙ Liczba obserwujących profile społecznościowe gminy i GJO (stan na 31 XII).	↑	UGS
		⊙ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UGS.	↑	UGS
		⊙ Liczba wydań Biuletynu Informacyjnego Samorządu Gminnego „Gazetka Siekierczyńska” w ubiegłym roku.	→	UGS
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że gmina co najmniej dobrze informuje mieszkańców o ważnych dla nich, lokalnych sprawach i o swojej działalności. [skala pięciostopniowa: informuje bardzo dobrze / informuje dobrze / informuje średnio / informuje źle / informuje bardzo źle].	↑	BAM

Tabela 36. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Prorozwojowe finanse gminne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.4/O.31/R.1 Wysokie nakłady na rozwój gminy.	☹	⊙ Zdyskontowana na 2026 r., wartość bezzwrotnych środków pozyskanych ze źródeł pomocowych w ubiegłym roku przez samorząd gminy, w tym GJO, na sfinansowanie wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji, udziałów, wniesienie wkładów do spółek.	↑	UGS, GJO
		⊙ Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	UGS
		⊙ Udział wydatków majątkowych, innych niż na zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego, w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	UGS
		⊙ Udział wydatków majątkowych, innych niż na zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego, w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku sfinansowanych z dochodów własnych.	↑	UGS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☉ Zdyskontowana na 2026 r., wartość wydatków budżetowych gminy przypadająca na jednego mieszkańca w ubiegłym roku.	⬆	UGS
S.4/O.31/R.2 Wysoka efektywność wydatków budżetowych.		☉ Udział GJO objętych wspólną obsługą finansowo-księgową (stan na 31 XII).	⬆	UGS
		☉ Łączna liczba pracowników GJO (w przeliczeniu na pełne etaty) na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	⬅	UGS, GJO
		☉ Udział GJO objętych wspólnymi zakupami wykorzystywanych przez nie nośników energii (stan na 31 XII).	⬆	UGS
		☉ Różnica między wydatkami gminy w Dziale 801 Oświata i wychowanie a częścią oświatową subwencji ogólnej, przypadająca na 1 ucznia.	⬇	UGS, BDL
	☉	☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są wyposażone i zorganizowane co najmniej nowocześnie. [skala czterostopniowa: <i>bardzo nowocześnie / nowocześnie / dostatecznie nowocześnie / niedostatecznie nowocześnie</i>]	⬆	BAP
S.4/O.31/R.3 Wysoka aktywność gospodarowania nieruchomościami gminy.		☉ Powierzchnia nieruchomości gruntowych pozyskanych przez gminę, w tym GJO, w ubiegłym roku, z przeznaczeniem na realizację inwestycji w infrastrukturę techniczną lub społeczną.	⬆	UGS, GJO
		☉ Powierzchnia nieruchomości gruntowych stanowiących własność gminy, w tym GJO, a jednocześnie nie wykorzystywanych co najmniej od 10 lat w związku z realizacją jej zadań i nie wskazanych do takiego wykorzystania w przyjętych uchwałach, zarządzeniach lub dokumentacji projektowej.	⬇	UGS
	☉	☉ Powierzchnia budynków gminy, w tym GJO, w złym lub gorszym stanie technicznym (stan na 31 XII).	⬇	UGS

12. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Ustawa z 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw wprowadziła w Ustawie o samorządzie gminnym element strategii rozwoju gminy, jak model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Obowiązek opracowania modelu stanowi próbę odzwierciedlenia założeń reformy systemu zarządzania rozwojem kraju, zgodnie z którą podstawą planowania rozwoju ma być właśnie model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Ogólnie, model to celowo uproszczony obraz rzeczywistości. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Siekierczyn jest rozumiany jako uproszczony, docelowy układ elementów składowych jej przestrzeni. Rolą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy nie jest planem zagospodarowania przestrzennego. Składa się on z części tekstowej oraz graficznej. Ustalenia modelu zostaną uszczegółowione w planie ogólnym gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych. Model nie określa powierzchni poszczególnych funkcji czy stref planistycznych.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy stanowi układ przestrzenny kształtujący jej funkcjonalność, na który składa się rozmieszczenie głównych elementów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych oraz obszarów wyróżniających się charakterem i dynamiką procesów rozwojowych wraz z ich zależnościami i powiązaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy powinien być zgodny z modelami struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategiach nadrzędnych. Takimi strategiami są: strategia rozwoju województwa dolnośląskiego, *Strategia rozwoju Sudety 2030*, *Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji na lata 2021-2027*, *Strategia rozwoju powiatu lubańskiego do roku 2030*.

Obowiązująca od 2018 r. *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* nie zawiera modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, nie wyznacza obszarów strategicznej interwencji na terenie województwa. Zawarte w niej zostały, w zgeneralizowanym ujęciu, ustalenia i rekomendacje dla ukierunkowania rozwoju, które można uwzględnić w opracowaniu lokalnej strategii rozwoju Gminy.

Projekt aktualizacji strategii rozwoju województwa, przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w marcu 2024 r. w celu rozpoczęcia konsultacji społecznych¹ i 22 lipca 2025 r. w celu przekazania do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko², jest zgodny z obowiązującymi wymaganiami prawnymi co do zakresu strategii rozwoju województwa, m.in. zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, wyznacza obszary strategicznej interwencji na terenie województwa.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji na lata 2021-2027 nie zawiera modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obejmowanego obszaru, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na obejmowanym obszarze.

Strategia rozwoju powiatu lubańskiego do roku 2030 nie tylko nie zawiera modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w powiecie, ale nie zawiera żadnej merytorycznej mapy.

Podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa dolnośląskiego określono w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Na dzień opracowania niniejszej *Strategii* obowiązuje plan przyjęty uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z 16.06.2020 r.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy wskazuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego i powiązań funkcjonalnych w horyzoncie czasowym 2035+, tzn. kierunki realizowane w horyzoncie czasowym strategii – do 2035 roku oraz kierunki zapoczątkowane w tym okresie i kontynuowane po roku 2035. Model wskazuje założony do osiągnięcia stan przestrzeni będący wynikiem realizacji misji, wizji i celów wskazanych w *Strategii*. To również odwzorowanie w wymiarze przestrzennym głównych treści i kierunków polityki władz Gminy.

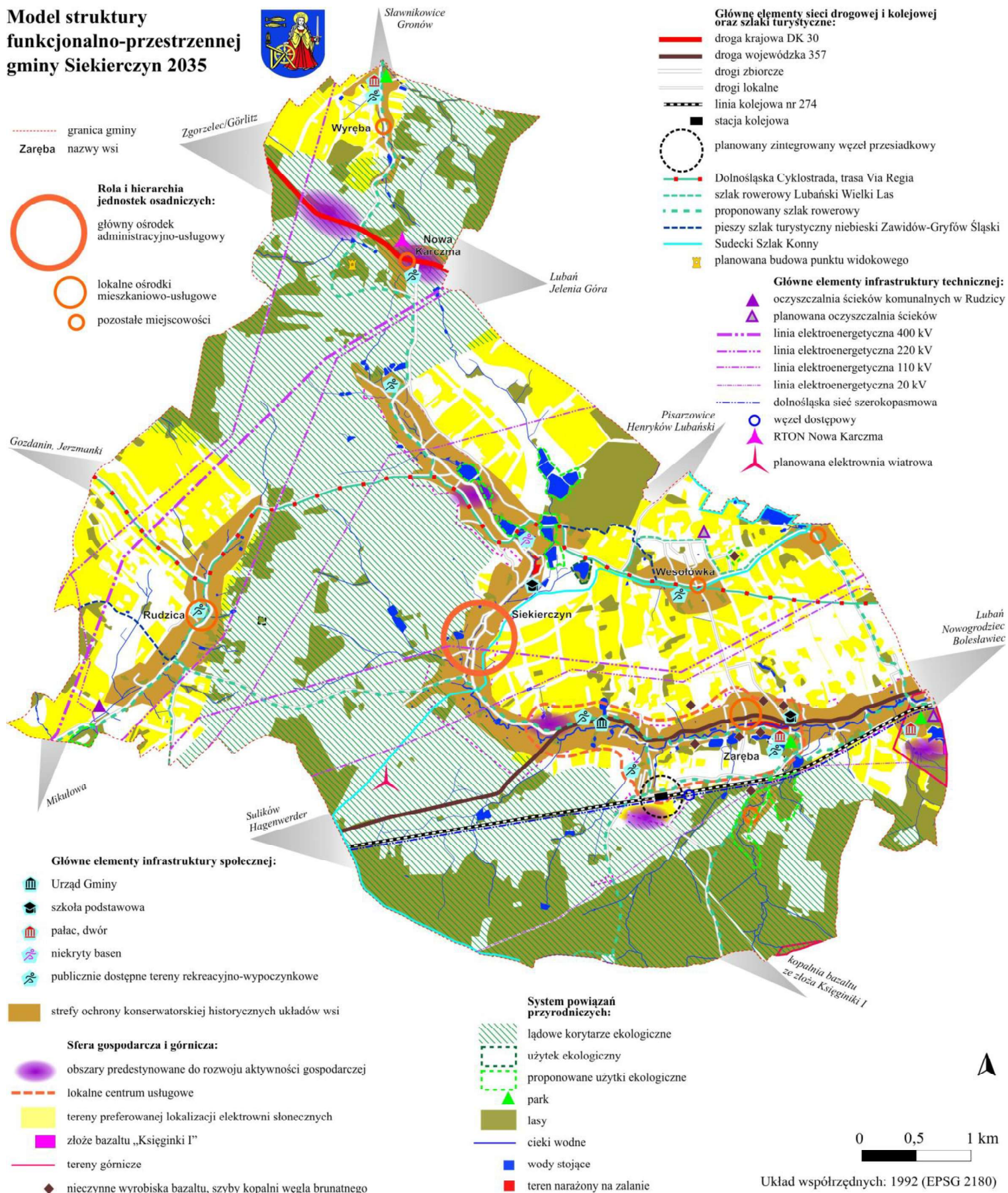
Podstawowym założeniem zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej jest zrównoważone zarządzanie przestrzenią, poprawa ładu przestrzennego, odejście od ekstensywnego zagospodarowania przestrzennego na rzecz efektywnego wykorzystania przestrzeni, zatrzymanie *urban sprawl* (niekontrolowanego rozlewania się zabudowy), poprawa dostępności transportowej, społecznej odporności na sytuacje zagrożeń, ochrona walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego. Model proponuje ukierunkowanie rozwoju obszaru na kreowanie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału rolniczego, leśnego, turystycznego, zapewniających Gminie realizację przyszłych wyzwań rozwojowych i zwiększenie swej konkurencyjności.

¹ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030+ (z perspektywą 2050), projekt, załącznik nr 1 do Uchwały nr 8426/VI/24 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030+ (z perspektywą 2050) w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych.

² Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030+ (z perspektywą 2050), projekt, wersja z lipca 2025 r., <https://umwd.dolnyslask.pl/rozwoj/proces-aktualizacji-strategii-rozwoju-wojewodztwa-dolnoslaskiego-2030/aktualna-wersja-projektu-srwd-2030/>

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siekierczyn

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Siekierczyn 2035

Źródło: opracowanie własne.

12.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina wiejska Siekierczyn jest korzystnie położona w historycznie ukształtowanej sieci osadniczej Pogórza Izerskiego. Modelowa hierarchia jednostek osadniczych w regionie i w najbliższym otoczeniu Gminy, ustalona w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, obejmuje:

- 1) ośrodek wojewódzki: Wrocław,
- 2) ośrodek regionalny: Jelenia Góra - miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- 3) ośrodek lokalny I stopnia: Zgorzelec, Bolesławiec,
- 4) ośrodek lokalny II stopnia: Lubań - siedziba powiatu,
- 5) ośrodek lokalny III stopnia: Siekierczyn, a także sąsiednie: Platerówka, Sulików, Leśna - siedziby gmin.

Modelowo, strukturę sieci osadniczej Gminy tworzą (w kolejności wg udziału w liczbie mieszkańców Gminy w styczniu 2026 r.):

- 1) główny ośrodek administracyjno-usługowy: centralnie położona wieś Siekierczyn (38,4%), która skupia funkcje administracyjne, usługowe i handlowe,
- 2) lokalne ośrodki mieszkaniowo-usługowe:
 - a) Zaręba (37,3%),
 - b) Rudzica (10,6%),
- 3) pozostałe miejscowości mieszkaniowo-rolnicze wspomagające główny ośrodek Gminy:
 - a) Wesółówka (5,1%),
 - b) Wyręba (4,2%),
 - c) Nowa Karczma (2,3%),
 - d) Pisaczów (1,4%),
 - e) Ponikowo (0,8%).

Wsie Siekierczyn i Zaręba są ściśle powiązane funkcjonalnie, nie posiadają wyraźnej granicy między sobą; stanowią ciągły, spójny układ zabudowy mieszkaniowo-usługowej na przedmieściu miasta powiatowego Lubań. Zakłada się wzmocnienie konkurencyjności i potencjału endogenicznego podwójnego wiejskiego ośrodka Gminy, wynikającego z renty położenia.

Rozwój osadnictwa na terenie Gminy będzie następował we wszystkich istniejących wsiach i przysiółkach:

- 1) przy zachowaniu historycznego łańcuchowego układu zabudowy wiejskiej zlokalizowanej w większości w dolinach potoków i ich dopływów,
- 2) poprzez kształtowanie zwartych zespołów nowej zabudowy w powiązaniu z transportem zbiorowym (kolejowym i autobusowym).

Przy czym:

- Osadnictwo rozwijać się będzie na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania.
- Nowej zabudowy mieszkaniowej nie lokalizuje się bezpośrednio przy drodze krajowej, drodze wojewódzkiej i drogach powiatowych - ze względu na intensywny ruch samochodowy, zanieczyszczenia hałasem i spalinami.
- W pierwszej kolejności nowa zabudowa lokalizowana będzie na glebach niskiej klasy bonitacyjnej, a w dalszej kolejności na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę.

Przyjmuje się, że dominującymi funkcjami Gminy będzie mieszkalnictwo i rolnictwo uzupełniane działalnością wydobywczą, produkcyjną i usługową. Gmina w dalszym ciągu będzie silnie powiązana z miastem Lubań wyposażonym w liczne usługi podstawowe i ponadpodstawowe. Zakłada się dalszy wzrost znaczenia Gminy jako zaplecza rekreacyjnego miasta. Służyć temu będzie rozwój infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej.

12.2. System powiązań przyrodniczych

Modelowo, na system powiązań przyrodniczych Gminy składają się:

- 1) 2 lądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym: "Góry Stołowe - zachód" i "Góry Stołowe - północ", w ciągu
- 2) lądowego korytarza ekologicznego międzynarodowego "Sudety - Bory Dolnośląskie, zachodni", przebiegającego przez północną, środkową i południowo-wschodnią część Gminy,
- 3) doliny potoków i ich dopływów:
 - a) Siekierka (dopływ Kwisy) z dopływami: dopływ z Łomów, Potok z Ponikowa (duży rów melioracyjny o lokalnej nazwie Pstrężna), dopływ spod Rudzicy, dopływ spod Nowej Karczmy,
 - b) Lipniak (dopływ Włosienicy),
 - c) Lubawka (inna nazwa Gozdnicza; łączy się z Siekierką na terenie miasta Lubania),
 - d) Żarecki Potok (dopływ Nysy Łużyckiej),
 - e) Trójnica (dopływ Jędrzychowickiego Potoku),
 - f) Zielnica (dopływ Nysy Łużyckiej),
- 4) tereny użytku ekologicznego "Jezioro Formoza" i pozostałych wód stojących (w tym stawy hodowlane, zbiorniki małej retencji, zbiorniki po kopalniach bazaltu, wydobywaniu torfu, oczka wodne powstałe na skutek zapadnięcia się ziemi - łącznie 148 istniejących zbiorników wodnych) - jako szlaki migracji zwierząt,
- 5) 3 historyczne parki:
 - a) w zespołach pałacowych w Zarębie przy ul. Parkowej i ul. Bazaltowej,
 - b) w zespole dworskim w Wyrębie,
- 6) tereny cenne przyrodniczo warte ochrony w formie użytku ekologicznego:
 - a) las grądowy "Olszynka koło Mikułowej",
 - b) las grabowo-dębowy "Lasek koło Ponikowa",
 - c) prawy dopływ Siekierki "Pstrężna koło Ponikowa",
 - d) nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołowce,
 - e) "Stawy w Siekierczynie",
 - f) stawy i tereny podmokłe na południe od Zaręby,
- 7) tereny pozostałych lasów (w tym Lubański Wielki Las w części południowej Gminy) i zadrzewień (szczególnie liniowych).

12.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Gmina znajduje się w południowej części Zachodniego obszaru funkcjonalnego, na subregionalnej osi powiązań funkcjonalnych Zgorzelec - Lubań - Jelenia Góra.

System transportowy Gminy opiera się na:

- a) linii kolejowej nr 274 (pierwszorzędna, zelektryfikowana, obsługująca przewozy pasażerskie i towarowe) relacji Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Lubań – Zgorzelec z zabytkową stacją kolejową w Zarębie,
- b) drodze krajowej nr 30 relacji Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra,
- c) drodze wojewódzkiej nr 357,
- d) drodze ekspresowej S5 - w przypadku realizacji wariantu przedłużenia jej przebiegu z Wrocławia nie tylko do Bolkowa, ale do Jeleniej Góry i dalej w stronę Zgorzelca lub Jakuszyca.

Uzupełnienie systemu stanowią:

- e) drogi powiatowe 2398D, 2390D, 2447D, 2450D, 2452D, 2454D o łącznej długości 23,546 km,
- f) drogi gminne,
- g) drogi wewnętrzne i drogi transportu rolniczego.

Stacja kolejowa w Zarębie ma potencjał do:

- 1) utworzenia na jej bazie gminnego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej, zintegrowanego ze szlakami turystycznymi prowadzącymi w obszarze Gminy,
- 2) rozbudowy infrastruktury przewozów towarowych, m.in. poprzez budowę bocznicy do załadunku bazytu.

Głównym elementem sieci turystycznych tras rowerowych na terenie Gminy jest wyznaczona w koncepcji Dolnośląskiej Cyklostrady, Trasa Via Regia (nr 6/12/704). Trasa ta:

- a) przebiega w granicach Gminy częściowo, jak:
 - szlak rowerowy (pętla 37,8 km) Lubański Wielki Las,
 - pieszy szlak turystyczny niebieski Zawidów - Lubań - Gryfów Śląski,
 - Sudecki Szlak Konny - odcinek IV,
- b) zapewni powiązanie turystycznych tras rowerowych na obszarze Gminy z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.

Chodniki oraz drogi rowerowe zlokalizowane są na terenach zabudowanych, a także przy niektórych drogach.

12.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie **infrastruktury technicznej** największe znaczenie dla jakości życia i rozwoju Gminy ma gospodarka odpadami, sieć wodociągowa, kanalizacyjna, telekomunikacyjna, w tym Radiowo-Telewizyjny Ośrodek Nadawczy "Nowa Karczma" z masztem o wysokości 134 m i punkt dostępowy dolnośląskiej sieci szerokopasmowej.

Obiekty **infrastruktury społecznej** w Gminie koncentrują się we wsiach Siekierczyn i Zaręba. Znajduje się tu większość punktów administracyjnych, usługowych, oświatowo-kulturowych i sportowych, które w podstawowym zakresie spełniają potrzeby mieszkańców. Pozostałe potrzeby mieszkańców Gminy spełnia miasto Lubań, Zgorzelec/Görlitz.

Na granicy wsi Siekierczyn i Zaręba kształtuje się **lokalne centrum usługowe**, jako wysokiej jakości przestrzeń publiczna. Jest to obszar w obrębie ul. Słowackiego i ul. Lipowej; obejmuje budynek i teren Urzędu Gminy, stację kolejową z terenami przyległymi, kilka przystanków autobusowych, supermarket Dino, bank, Obiekt Rekreacyjno-Sportowy w Siekierczynie, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Siekierczynie z siedzibą w Zarębie, Osiedlowy Dom Kultury, zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem w Zarębie Górnej, Szkołę Podstawową w Zarębie, przedszkole w Zarębie, Filię w Zarębie Gminnej Biblioteki Publicznej w Siekierczynie, kościół, gabinet lekarza medycyny rodzinnej, aptekę, liczne inne obiekty usługowe.

Ponadto, we wsi Siekierczyn funkcjonują m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoła Podstawowa w Siekierczynie, Gminna Biblioteka Publiczna w Siekierczynie.

Do ważnych obiektów infrastruktury społecznej należą także zespół dworsko-folwarczno-parkowy w Wyrębie, zespół pałacowo-parkowy w Zarębie Dolnej, świetlice wiejskie.

W poszczególnych wsiach funkcjonują zwarte kompleksy publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w zasięgu pieszego dojścia i dojazdu rowerem. W najwyższym punkcie na terenie Gminy, na górze Pastwa (334 m n.p.m.), proponuje się budowę punktu widokowego.

Obecnie na terenie Gminy brakuje **obiektów zbiorowej ochrony ludności**. Państwowa Straż Pożarna zinwentaryzowała 5 miejsc doraźnego schronienia ludności w dwóch budynkach przy ul. Parkowej 3, 3a, 5, 5a, 5b w Zarębie,¹ o łącznej powierzchni 638 m² i pojemności 425 osób, co stanowi 9,9% ludności Gminy wg stanu na styczeń 2026 r. Obiekty te nie spełniają wymogów technicznych, nie są odpowiednio wyposażone ani oznakowane. Docelowo, należy wybudować i wyposażyć obiekty zbiorowej ochrony ludności dla co najmniej 25% liczby osób, które mogą przebywać na terenie Gminy w sytuacji zagrożenia, w tym minimum 15% w budynkach ochronnych, jak schrony i ukrycia.

¹ Punkty schronienia w Polsce. Ochrona ludności i obrona cywilna, Państwowa Straż Pożarna, <https://gdziesieukryc.pl/>

13. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

13.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Zasady ogólne

W ramach **ochrony przyrody** ustala się:

- 1) zachowanie i wzmocnienie istniejących, nielicznych form ochrony przyrody:
 - a) użytek ekologiczny "Jezioro Formoza",
 - b) lądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym: "Góry Stołowe - zachód" i "Góry Stołowe - północ", w ciągu lądowego korytarza ekologicznego międzynarodowego "Sudety - Bory Dolnośląskie, zachodni",
 - c) pomniki przyrody,
- 2) tereny cenne przyrodniczo warte ochrony w formie użytku ekologicznego:
 - a) nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołowce (działka nr 40),
 - b) "Olszynka koło Mikułowej" - las grądowy,
 - c) "Lasek koło Ponikowa" - las grabowo-dębowy,
 - d) "Stawy w Siekierczynie" - we wsi i pod lasem,
 - e) "Pstrążna koło Ponikowa" - teren prawego dopływu Siekierki, w ewidencji Wód Polskich występujący pn. Potok z Ponikowa, nazwa lokalna Pstrążna.

W odniesieniu do **ochrony krajobrazu** ustala się zachowanie występujących w granicach Gminy:

- krajobrazów zidentyfikowanych w projekcie audytu krajobrazowego województwa:
 - 1) krajobrazów wzgórzowych:
 - a) 02-332.26-118 - wiejskiego, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola,
 - b) 02-332.26-15 - wiejskiego, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
 - c) 02-332.26-38, 02-332.26-17, 02-332.26-09 - leśnych, z przewagą siedlisk lasowych,
 - d) 02-332.26-37 - górniczego (tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej),
 - 2) krajobrazu pagórkowatego 02-332.26-116 - wiejskiego, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- typów krajobrazu naturalnego:
 - 1) krajobrazy wyżyn i niskich gór, lessowe - eoliczne, wysoczyzn słabo rozciętych,
 - 2) krajobrazy dolin i obniżeń, tarasów nadzalewowych - akumulacyjne, równin tarasowych w terenach nizinnych i wyżynnych, równin tarasowych w terenach górskich,
 - 3) krajobrazy wyżyn i niskich gór, krzemianowe i glinokrzemianowe - erozyjne, pogórzy.

Biorąc pod uwagę historyczną intensywną działalność górniczą i eksploatację złóż występujących na terenie Gminy, należy racjonalnie gospodarować zasobami – zgodnie z przyjętym *Programem Ochrony Środowiska*. Obecnie w granicach Gminy znajduje się:

- 1) niewielka część eksploatowanego złoża kamieni łamanych i blocznych nr 9498 "Księginki I", z datą ważności koncesji do 31/12/2045,
- 2) niewielka część terenu górniczego tego złoża nr 10-1/2/100,
- 3) niewielka część terenu górniczego kamieni łamanych i blocznych nr 9/1/32 "Bukowa Góra" z datą ważności koncesji do 31/05/2028,
- 4) niewielka część terenu górniczego kamieni łamanych i blocznych nr 10-1/2/96 "Księginki - Północ", zniesionego 2/12/2008,

- 5) niewielka część terenu górniczego piasku i żwiru nr XI/1/1 "Sławnikowice", zniesionego 26/09/2025,
- 6) dwa wyrobiska piasku w Rudzicy eksploatowane bez koncesji¹.

Obecnie nie zakłada się eksploatacji występujących w okolicy Siekierczyna dwóch pokładów węgla brunatnego. Należy **zachować rezerwę terenów** na ich eksploatację w przyszłości tych pokładów, jak i innych złóż występujących na terenie Gminy.

W związku z tym, że Gmina znajduje się na obszarze o niskim stopniu rozpoznania występowania wód zmineralizowanych i swoistych, z perspektywą dla ujmowania wód², należy wspierać badania występowania wód leczniczych i solanek.

Pozostałe zasady ogólne:

- 1) zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych,
- 2) ochrona, pielęgnacja i uzupełnianie zieleni urządzonej (parki, zieleńce, zieleń uliczna),
- 3) realizacja nowych zadrzewień, zwłaszcza jako ciągów zieleni krajobrazowej i izolacyjnej w oparciu o sieć dróg publicznych, cieków wodnych, system terenów zielonych oraz w strefach występowania konfliktów przestrzennych,
- 4) wprowadzanie zieleni izolacyjnej w strefach granicznych obszarów o różnych funkcjach,
- 5) stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów negatywnie oddziałujących na walory krajobrazowe,
- 6) wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie obiektów i urządzeń emitujących zanieczyszczenia i odory do powietrza,
- 7) przy nasadzeniach preferowanie gatunków iglastych, które również w okresie grzewczym produkują tlen i oczyszczają powietrze,
- 8) ograniczenie lokalizowania:
 - a) elementów i obiektów infrastruktury technicznej,
 - b) tablic reklamowych,
 - c) zabudowy tymczasowej,
 - d) budynków bez pozwolenia na budowę - do 70 m² powierzchni użytkowej
- 9) w miejscach eksponowanych widokowo (panoram i punktów widokowych),
- 10) ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych,
- 11) podkreślanie terenów eksponowanych, punktów widokowych i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych,
- 12) nadawanie obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej formy architektonicznej harmonijnej z otoczeniem,
- 13) prowadzenie eksploatacji udokumentowanych złóż w sposób minimalizujący jej negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i krajobraz Gminy,
- 14) racjonalne i możliwie najbardziej ograniczone stosowanie środków ochrony roślin i nawozów,
- 15) zachowanie fragmentów naturalnych ekosystemów, w szczególności ekosystemów łąkowych w dolinach potoków, ekosystemów leśnych, zadrzewień,
- 16) zachowanie terenów otwartych i podmokłych, lasów, parków, szpalerów drzew, obszarów tworzących korytarze ekologiczne jako potencjału do budowy systemu zielonej infrastruktury,
- 17) zachowanie ciągłości elementów zielonej infrastruktury na styku z innymi gminami, szczególnie z miastem Lubą,
- 18) ograniczanie stosowania tradycyjnych paliw na rzecz niskoemisyjnych źródeł energii, w tym poprzez wykonywanie termomodernizacji budynków połączonej z wymianą źródeł ciepła,
- 19) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z emisji pyłów i szkodliwych gazów, pochodzących z gospodarstw domowych, w których następuje spalanie tradycyjnych źródeł energii (tzw. „emisji niskiej”),

¹ Niekoncesjonowana eksploatacja kopalin, Geoportal e-MGŚP, <https://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/>

² Zagospodarowanie wód leczniczych i solanek, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, <https://geologia.pgi.gov.pl/>

poprzez ograniczenie stosowania tradycyjnych paliw na rzecz niskoemisyjnych źródeł energii: gazowych, olejowych i odnawialnych, a także poprzez wykonywanie termomodernizacji budynków,

20) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Zasady gospodarowania wodami

Na terenie Gminy obowiązuje „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”. Stanowi on załącznik do obowiązującego od dnia 24.02.2023 r. *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*. Jest to dokument planistyczny, który m.in. opisuje stan wód powierzchniowych i podziemnych, określa cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych oraz wskazuje działania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód. Dokument ten stanowi podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania wodami.

Gmina znajduje się na terenie pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych, dla których, w granicach Gminy, obowiązują następujące ustalenia:

Tabela 37. Cele środowiskowe, działania podstawowe, działania uzupełniające na jednolitych częściach wód powierzchniowych w Gminie

Jędrzychowicki Potok RW600009174529	Żarecki Potok RW600009174549	Czerwona Woda RW60000317449	Siekierka RW6000031667299	Kwisa od zb. Leśna do ujścia RW600011166999
Cele środowiskowe:				
- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm(w), nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Kwisa w obrębie JCWP (dla tośsosa); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Kwisa w obrębie JCWP (dla troci wędrownej) - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Działania podstawowe:				
- Realizacja działań wynikających z opracowania powstałego w ramach działania RWP_01.05, w tym m.in.: Budo-wa/modernizacja oczyszczalni ścieków; Budo-wa/modernizacja sieci kanalizacyjnej; Programy wsparcia finansowego budo-	- Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymania	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych	- Działania kontrolne przestrzegania przez rolników <i>Rozporządzenia z dnia 12 lutego 2020 r w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu zgodnie z art. 108</i>	brak działań podstawowych obejmujących obszar Gminy Siekierczyn

wy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków; Programy wsparcia finansowego budowy i remont bezodpływowych zbiorników na ścieki; Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej) - Przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarze niezurbanizowanym na obszarze gminy w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód	niowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej) - Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody obserwowanego podczas badań monitoringowych. Dotyczy to w rzek zagrożonych znaczącym zmniejszeniem przepływów (JCWP określonych jako objętych zmianami hydrologii o wysokim i bardzo wysokim stopniu istotności oraz JCWP zagrożonych okresowym lub trwałym zanikiem przepływu). Dalsze obserwacje pozwolą określić zakres i przyczyny zjawiska oraz podjąć odpowiednie działania organizacyjne		pr. w., tj.: 1) stosowania programu działań, 2) spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, 3) stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem	
Działania uzupełniające:				
Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających	- Działanie polega na dokonaniu dodatkowego przeglądu udzielonych pozwoleń wodnoprawnych jeżeli wyniki monitoringu wód lub innych danych wskazują, że jest zagrożone osiągnięcie celów środowiskowych. Organy właściwe w sprawach pozwoleń wodnoprawnych przekazują ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej wyniki przeglądu pozwoleń wodnopraw-	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających	- Promocja działań wynikających ze: „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej” dla ograniczenia zanieczyszczenia wód związkami azotu i fosforu, których źródłem jest działalność rolnicza, w tym w szczególności działania ograniczające migrację biogenów wraz ze spływem powierzchniowym (przeciwdziałanie erozji, strefy buforowe i inne). Promocja	Z 5 działań uzupełniających dla JCWP, 2 działania dotyczą Gminy Siekierczyn: - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb w celu weryfikacji prawidłowego funkcjonowania tych urządzeń. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu budowli na ciągłość biologiczną i cele

	nych, wskazując pozwolenia wodnoprawne, które zostały cofnięte lub ograniczone w celu zapobieżenia zagrożeniu osiągnięcia celów środowiskowych		działań wynikających z <i>Kodeksu doradczego dobrej praktyki rolniczej dotyczącej ograniczenia emisji amoniaku</i> . Działania doradcze ukierunkowane są na: doradztwo technologiczne, pomoc rolnikom w ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych	środowiskowe JCWP, analiza możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. Realizacja działań zgodnie z przeprowadzoną analizą. Monitoring należy wykonać co najmniej raz w ciągu cyklu planistycznego. Wykaz budowli objętych działaniem zamieszczono w wykazie działań dla budowli stanowiącym element Zestawu działań JCWP RW - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb w celu weryfikacji prawidłowego funkcjonowania tych urządzeń. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu budowli na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP, analiza możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. Realizacja działań zgodnie z przeprowadzoną analizą. Monitoring należy wykonać co najmniej raz w ciągu cyklu planistycznego. Wykaz budowli objętych działaniem zamieszczono w wykazie działań dla budowli stanowiącym element Zestawu działań JCWP RW
--	--	--	--	---

Źródło: opr. na podst. *Kart charakterystyki JCWP*, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, 2026

Gmina znajduje się na terenie trzech jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których, w granicach Gminy, obowiązują następujące ustalenia:

Tabela 38. Cele środowiskowe, działania podstawowe, działania uzupełniające na jednolitych częściach wód podziemnych w Gminie

GW600092	GW600093	GW6000105
Cele środowiskowe:		
- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	- dobry stan chemiczny - brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego

Działania podstawowe:	
- wydanie rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 315 (Zbiornik Chocianów - Gozdnicza) - opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych dla GZWP nr 315 (Zbiornik Chocianów - Gozdnicza)	poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych
Działania uzupełniające:	
- odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych; zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska - analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych - z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa nowych systemów melioracyjnych (nawadniająco-odwadniających)	
- wsparcie merytoryczne w zakresie zagadnień hydrogeologicznych i hydrodynamicznych związanych z ustanawianiem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych (GZWP). Obejmować będzie m.in. przeniesienie informacji merytorycznych z dokumentacji hydrogeologicznych do dokumentów niezbędnych do opracowania wniosku o ustanowienie obszaru ochronnego GZWP nr 315	- przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą w zakresie możliwości zastosowania wodooszczędnych technik nawadniania gruntów ornych oraz sposobów retencjonowania i zagospodarowania wód opadowych w rolnictwie wraz z przekazaniem informacji o możliwych programach pozyskiwania środków na realizację działań w dowiązaniu do specyfiki produkcji rolnej - przeprowadzenie przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą analizy możliwości ograniczenia zużycia wody w przemyśle poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik oszczędzających wodę wraz z oceną możliwości ich zastosowania - rozpoznanie warunków hydrodynamicznych w rejonie KWB Turów w celu oszacowania i określenia kierunków przepływów transgranicznych (opracowanie modelu numerycznego o zasięgu transgranicznym, rozwój sieci monitoringu) - dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych, uwzględniający faktyczne zapotrzebowanie na wodę oraz dostępne zasoby wód podziemnych, a nie możliwości techniczne poboru wody z ujęcia - opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby dyspozycyjne (z uwzględnieniem odwodnień górniczych) dla obszaru zlewni górnej Nysy Łużyckiej i górnego Bobru - sporządzenie (na podstawie decyzji właściwego organu administracji geologicznej określającej potrzebę i termin przedłożenia dodatku do dokumentacji geologicznej) dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych - wykonanie analizy obejmującej identyfikację ujęć wód podziemnych o zasobach eksploatacyjnych znacznie przekraczających średni rzeczywisty pobór w poprzednim cyklu planistycznym, złożenie wniosków o weryfikację zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych w trybie wykonania dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej, do właściwych organów administracji geologicznej

Źródło: opr. na podst. *Kart charakterystyki JCWPd*, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, 2026; *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, załącznik do *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, Dz.U.2023.335 z dnia 2023.02.23.

Na terenie Gminy kontynuuje się realizację prac związanych z retencją wód powierzchniowo-gruntowych. Działania winny być ukierunkowane na przebudowę istniejących systemów melioracyjnych w kierunku hamowania odpływu wody. Zaleca się także ujawnienie w terenie starych obiektów, systemów gospodarowania wodą i melioracji i przywracanie ich funkcjonalności.

Działania powodujące opóźnienie i ograniczenie odpływu, np. poprzez spiętrzanie wody w rowach, podpiętrzanie jej w oczkach wodnych i podobnych obniżeniach terenu, z których woda jest odprowadzana rowami, przy-

noszą poprawę struktury bilansu wodnego i zwiększenie różnorodności biologicznej. W zależności od warunków środowiskowych stosowane mogą być różne metody retencji:

- 1) zwiększenie wykorzystania zasobów wodnych poprzez adaptację istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych oraz niwelowanie ich negatywnego oddziaływania na ekosystemy, w tym podpiętrzanie wody w sieci rowów melioracyjnych, a lokalnie likwidację zbędnych rowów,
- 2) budowa zbiorników wodnych,
- 3) spowolnienie biegu wody w zlewniach za pomocą progów, bystrotoków, urządzeń piętrzących na cie-kach,
- 4) renaturyzacja mokradeł, między innymi poprzez zahamowanie odpływu wód powierzchniowych.

Zasady przeciwdziałania wystąpieniu powodzi i zapobiegania jej skutkom

Na terenie Gminy, w systemie ISOK Wód Polskich nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów powodzi historycznych, powodzi prawdopodobnych; obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - zniszczenie budowli piętrzących. Jak podano w *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r., ze względu na nieujęcie wszystkich dopływów w aMZP i aMRP, przestrzenny rozkład ryzyka i strat powodziowych nie uwzględnia w pełni rozkładu ryzyka w gminie Siekierczyn. Równocześnie, w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (s. 16934), na podstawie obserwacji i informacji lokalnych, niezależnie od wyników przeprowadzonych analiz w MZP i MRP, Gminie przypisano wysoki stopień ryzyka powodziowego.

Na terenie gminy występuje lokalne zagrożenie podtopieniami, które wynika z położenia znacznej części zabudowy w dolinach potoków, w tym na terasach zalewowych. Dotyczy to w szczególności potoku Siekierka, na którym wskazano niewielkie obszary narażone na zalanie:

- 1) w środkowej części wsi Siekierczyn, na powierzchni ok. 1 ha,
- 2) między ulicami Spacerową, Stawową i Jana Pawła II w Zarębie.

Na potoku Siekierka, w granicach Gminy, znajduje się fragment obszaru problemowego nr O_SO_015 pn. "Górna Kwisa do miejscowości Nowogrodziec". Obszar ten jest zagrożony powodzią typu A11 (powódź rzeczna o mechanizmie naturalnego wezbrania) i A21 (powódź o mechanizmie naturalnego wezbrania – zalanie terenu przez wody na skutek podniesienia się ich poziomu). Na terenie Gminy dla tego obszaru, w *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, a także w systemie ISOK zaplanowano działanie przeciwpowodziowe pn. "Siekierka - zwiększenie retencji i poprawa bioróżnorodności", identyfikator działania: R_SO_B_026, które stanowi typ działania aPZRP pn. "Zapewnienie funkcjonalności istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej". Działanie obejmuje odbudowę cieku Siekierka na odcinku 15,8 km, w tym: umocnienie dna i brzegów koryta, przebudowa budowli, udrożnienie istniejących przepustów i mostów. Działanie podzielono na etapy: 1/ odbudowa koryta cieku i ustabilizowanie linii brzegowych na długości ok. 8,47 km; 2/ odbudowa koryta cieku i ustabilizowanie linii brzegowych na długości ok. 7,3 km oraz budowa 10 zbiorników p/pow. Instytucją odpowiedzialną za realizację działania jest RZGW we Wrocławiu. Podstawę prawną stanowi *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*. Działanie jest w trakcie realizacji. Czas realizacja działania zaplanowano na 17 lat - do 30.11.2027 r. Finansowanie z budżetu państwa. Działaniu nadano priorytet 5 - bezwzględny. Celem głównym działania jest zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego. Cel szczegółowy to zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi. W dniu 31.10.2023 r. wydana została decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach. Status RAG zadania z 9.03.2026 r. - "Analiza tabeli prac projektowych".

Na terenie Gminy zaplanowano także działania inne, dotyczące całego obszaru dorzecza Odry, pn.:

- 1) "Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych", identyfikator działania: DO_O_4. Celem głównym działania jest poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym. Cel szczegółowy to wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności. Działanie jest realizowane poprzez inicjowanie badań naukowych i analiz eksperckich w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym w warunkach niepewności. Polega na prowadzeniu analiz i badań w zakresie możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji, stosowania różnego rodzaju działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji powodziowej, budowy i przebudowy urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji powodziowej, usprawniania systemu zarządzania ryzykiem powodziowym, ale także zlecenia analiz eksperckich dotyczących wdrażania wyników badań w praktyce gospodarowania wodami. Instytucjami odpowiedzialnymi są: właściwy dyrektor RZGW; właściwy dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Podstawę prawną stanowi art. 240 ust. 3 pkt 8 Prawa wodnego. Działanie jest planowane na 6 lat - od 1.01.2022 r. do 31.12.2027 r. Priorytet działania: 1 - niski.

- 2) "Analiza programów inwestycyjnych w zlewniach nie objętych MZP i MRP", identyfikator działania: DO_O_6. Celem działania jest wdrażanie i zwiększanie skuteczności analiz popowodziowych poprzez analizę skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacje zmian. Działanie polega na prowadzeniu analiz projektowanych programów inwestycyjnych obejmujących obszary zlewni, dla których nie zostały opracowane MZP i MRP. Instytucje odpowiedzialne: Prezes PGW WP i właściwi dyrektorzy RZGW we współpracy z właściwymi wojewodami, starostami i organami wykonawczymi gmin. Podstawa prawna: art. 240 ust. 3 pkt 8 Prawa wodnego. Działanie planowane na 6 lat: od 1.01.2022 r. do 31.12.2027 r.
- 3) "Analiza skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacja zmian", identyfikator działania: DO_O_1. Celem działania jest wdrażanie i zwiększanie skuteczności analiz popowodziowych poprzez analizę skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacje zmian. Działanie polega na podejmowaniu prac analitycznych prowadzonych w ramach działań podejmowanych przez PGW WP, RZGW, ale także działań podejmowanych w CZK w celu usprawnienia systemu reagowania na zjawisko powodzi. Instytucją odpowiedzialną jest Prezes PGW WP, przy udziale właściwych dyrektorów RZGW, Dyrektora RCB, właściwych wojewodów.
- 4) "Centra Operacyjne", identyfikator działania: PPI_45. Działanie tworzy Centra operacyjne wyposażone w jednolite, zintegrowane ze sobą systemy teleinformatyczne, pracujące w czasie rzeczywistym, zarządzające zlewnią rzeki Odra z siedzibą we Wrocławiu i zarządzające zlewnią rzeką Wisła z siedzibą w Krakowie (RZGW we Wrocławiu i Krakowie). Opracowanie i wdrożenie systemów zbierania i gromadzenia danych z prognoz i symulacji, w celu wspomagania działań w zakresie wczesnego ostrzegania i podejmowania decyzji w sytuacjach kryzysowych oraz zapewnienia sterowania obiektami hydrotechnicznymi (jazy, zbiorniki, poldery) dla bezpiecznego przeprowadzenia fali powodziowej. Wyposażenie CO w dedykowany system radiowej łączności dyspozytorskiej dla celów wykorzystywania w sytuacjach kryzysowych. Poprawa warunków nawigacyjnych na rz. Odrze poprzez wykonanie nowego oznakowania szlaku żeglugowego oraz wdrożenie systemu wizualnego informowania jednostek pływających o aktualnych parametrach szlaku żeglugowego. Instytucja odpowiedzialna: RZGW we Wrocławiu.
- 5) "Modernizacja i wdrożenie systemów informatycznych wspomagających pracę operacyjną Centrów Operacyjnych Kraków i Wrocław wraz z dostawami niezbędnego sprzętu i oprogramowania (projekt 4B.1/1)", identyfikator działania: DO_O_14. Działanie pozwala na rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń. W ramach Kontraktu planuje się modernizację i rozbudowę Centrów Operacyjnych, które zostaną wyposażone w jednolite, spójne systemy teleinformatyczne, pracujące w czasie rzeczywistym, zarządzające zlewnią rzeki Odra z siedzibą we Wrocławiu i zarządzające zlewnią rzeki Wisła z siedzibą w Krakowie (PGW WP RZGW we Wrocławiu i Krakowie), w których z jednej strony będą zbierane i gromadzone dane z prognoz i symulacji, które wspierać mają działanie w zakresie wczesnego ostrzegania i wspomagania decyzji w sytuacjach kryzysowych; a z drugiej strony mają zapewnić takie sterowanie obiektami hydrotechnicznymi (jazy, zbiorniki, poldery) aby bezpiecznie przeprowadzić falę powodziową. W ramach architektury systemów informatycznych Centrów Operacyjnych we Wrocławiu i Krakowie należy uwzględnić utworzenie ośrodków monitoringu dla jednostek RZGW w Gliwicach i RZGW w Rzeszowie, funkcjonujących w ramach systemów teleinformatycznych C.O. we Wrocławiu i w Krakowie, monitorujące stan pomiarów hydrologicznych, prezentujące dane z platformy modelowania (wspomagania zarządzaniem obiektami hydrotechnicznymi) poprzez przeglądarkę internetową, z wyposażeniem w informatyczną platformę sprzętową. Instytucja odpowiedzialna: Prezes PGW WP.
- 6) "Opracowanie metodyki oceny ryzyka powodziowego na terenach górniczych zagrożonych osiadaniem", identyfikator działania: DO_O_7. Celem działania jest wdrażanie i zwiększanie skuteczności analiz popowodziowych poprzez analizę skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacje zmian. Działanie polega na podejmowaniu prac eksperckich w celu opracowania metodyki oceny ryzyka powodziowego na terenach górniczych zagrożonych osiadaniem.
- 7) "Promowanie stosowania Katalogu Dobrych Praktyk rekomendowanych przez Wody Polskie", identyfikator działania: DO_O_8. Działanie ma na celu zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego poprzez realizację programów edukacyjno-promocyjnych dla różnych odbiorców w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym. Działanie polega na udostępnianiu, promowaniu, rozpowszechnianiu materiałów promocyjnych i edukacyjnych dotyczących stosowania Katalogu Dobrych Praktyk rekomendowanych przez Wody Polskie.
- 8) "Przeprowadzanie kampanii informacyjno-promocyjnych związanych z wdrażaniem aPZRP", identyfikator działania: DO_O_12. Celem działania jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego poprzez inicjowanie programów edukacyjnych dla różnych odbiorców, w tym również dostarczanie materiałów metodycznych i edukacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym. Działanie polega na jak najszerzym rozpropagowaniu wiedzy

na temat PZRP oraz przeprowadzaniu kampanii informacyjno-promocyjnych związanych z wdrażaniem aPZRP.

- 9) "Stworzenie ogólnodostępnej bazy danych o szkodach powodziowych", identyfikator działania: DO_O_10. Celem jest stworzenie ogólnodostępnej bazy danych o szkodach powodziowych ma na celu zwiększanie skuteczności analiz popowodziowych. Działanie polega na stworzenie ogólnodostępnej bazy danych o szkodach powodziowych.
- 10) "Wdrożenie lokalnego systemu prognozowania monitoringu i ostrzeżeń / podniesienie poziomu ich jakości i wiarygodności", identyfikator działania: DO_O_2. Działanie pozwala na rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń.
- 11) "Wdrożenie monitoringu stacji pomp", identyfikator działania: DO_O_5. Działanie pozwala na rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń.
- 12) "Wdrożenie systemu monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i gruntach rolnych", identyfikator działania: DO_O_3,
- 13) "Wdrożenie systemu monitorowania i gromadzenia informacji o powstawaniu zatorów w okresie zimy i ich skutkach", identyfikator działania: DO_O_13,
- 14) "Wprowadzenie tematyki gospodarki wodnej do podstawy programowej kształcenia ogólnego w programie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej", identyfikator działania: DO_O_11.

Przyjmuje się następujące zasady ochrony przeciwpowodziowej na terenie Gminy:

- 1) na fragmencie obszaru problemowego nr O_SO_015 "Górna Kwisza do miejscowości Nowogrodziec" znajdującego się w granicach Gminy, tj. na terenach w dolinie potoku Siekierka, zabrania się:
 - a) wykonywania czynności mogących utrudnić ochronę przed powodzią,
 - b) wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia obiektów budowlanych,
 - c) sadzenia drzew i krzewów z wyjątkiem plantacji wiklinowych dla potrzeb regulacji poziomu wody oraz roślinności tworzących zabudowę biologiczną wzmacniającą brzegi rzeki i konstrukcji ochronnych,
 - d) wszelkich zmian użytkowania terenów, składowania materiałów i wykonywania innych robót z wyjątkiem związanych z regulacją i utrzymywaniem wód i budowli ochronnych,
- 2) zakaz lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz ich składowania,
- 3) pozostawienie wzdłuż cieków niezagospodarowanych pasów zieleni spełniających funkcję izolacyjną i korytarzy ekologicznych, zakaz grodzenia nieruchomości przyległej do cieków w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu a także zakazania lub uniemożliwienia przechodzenia przez ten teren.

Zasady przeciwdziałania skutkom suszy

W *Planie przeciwdziałania skutkom suszy*, przyjętym *Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r.*, dla obszaru Gminy nie przewidziano żadnych konkretnych inwestycji związanych z przeciwdziałaniem suszy. Natomiast generalnie dla jednostek samorządu terytorialnego *Plan* wskazuje następujący katalog zmierzających do tego działań:

- 1) wdrożenie metod technicznych i nietechnicznych spowalniających odpływ wód z terenów rolniczych,
- 2) opracowanie analizy potrzeb i możliwości zwiększenia retencji na gruntach leśnych oraz przyjęcie do realizacji wskazanych w analizie możliwych rozwiązań,
- 3) zintegrowane zarządzanie wodami opadowymi w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia,
- 4) budowa obiektów hydrotechnicznych, a tym samym umożliwienie kontroli obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych lub ziemnych stawów wyłącznie na obszarach, na których nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska,
- 5) uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w planie zarządzania kryzysowego w Gminie,
- 6) tworzenie wraz z wymaganą infrastrukturą alternatywnych ujęć wód lub ich modernizacja na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, z wykorzystaniem wód podziemnych,

- 7) stworzenie procedur w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w przypadku, gdy dotrzymanie ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne nie jest możliwe lub doznaje ograniczeń w związku z występowaniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.

Na terenie Gminy należy ograniczać odpływ wód opadowych i roztopowych, np. poprzez:

- 1) budowę dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników małej retencji w lokalnych obniżeniach, w bezpośrednim sąsiedztwie cieków,
- 2) odtwarzanie obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
- 3) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry).

13.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Przyjmuje się:

- 1) kontynuację ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków służącej utrwalaniu tożsamości Gminy, w tym ochrony:
 - a) obiektów budowlanych o cechach regionalnych charakterystycznych dla zabudowy łужицкeй,
 - b) historycznych układów wsi poprzez m.in.:
 - i) zachowanie historycznych układów przestrzennych i ich elementów,
 - ii) uczynienie historycznych założeń przestrzennych,
 - iii) przeprowadzenie kompleksowej rewaloryzacji zespołów zabytkowej zabudowy,
 - iv) eliminację lub waloryzację elementów dysharmonijnych (obiektów i urządzeń),
 - v) utrzymanie i eksponowanie walorów zabudowy historycznej - proporcji, form elewacji i dachów, wielkości i układu otworów, rodzaju stolarki i jej zdobnictwa, materiału budowlanego,
 - vi) zapobieganie powstawaniu ubytków w ciągach zabudowy historycznej i tworzenie warunków do ich odbudowy,
 - vii) wypełnianie ubytków w historycznie ukształtowanych ciągach zabudowy z poszanowaniem zasady dobrego sąsiedztwa i wykorzystania lokalnych tradycji budowania i zdobienia,
 - viii) dostosowanie nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej i historycznej architektury w zakresie linii zabudowy oraz sposobu usytuowania budynku w stosunku do drogi, wyznaczonego przez zachowaną zabudowę historyczną, oraz utrzymania gabarytów wysokościowych zabudowy wytyczonych wysokością zachowanej zabudowy historycznej,
- 2) bezwzględne zachowanie w niezmienionych gabarytach oraz wystroju obiektów ujętych w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- 3) w historycznie ukształtowanej przestrzeni ograniczenie lokalizacji obiektów o obcych formach i kubaturze (np. masztów, wież, wolnostojących nośników reklamowych oraz elektrowni wiatrowych),
- 4) objęcie ochroną i rewaloryzację założeń parkowych,
- 5) łączne rozwiązywanie problemów i sposobów ochrony oraz odnowy historycznych założeń parkowych wraz z towarzyszącymi im zabytkowymi układami zabudowy,
- 6) utrzymanie i eksponowanie układów przestrzennych siedlisk, a także drobnych elementów zagospodarowania, w tym pomników i krzyży, dawnych urządzeń technicznych i komunikacyjnych oraz układów komponowanej zieleni parków, cmentarzy i obsadzeń przydrożnych i śródpolnych,
- 7) kształtowanie walorów nowej zabudowy mieszkalnej, rekreacyjno-turystycznej i produkcyjnej poprzez nawiązywanie do tradycji i wartości regionalnych przy określaniu formy architektonicznej i używaniu materiałów budowlanych.

13.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

W ostatnich latach w Gminie zachodzą intensywne procesy urbanizacji. Większość zmian przeznaczenia terenu dotyczy wyłączenia z użytkowania gruntów ornych, łąk i pastwisk i wprowadzenia zabudowy i inwestycji, w tym najwięcej - zabudowy jednorodzinnej z dopuszczeniem usług.

Potencjał do rozwoju funkcji (w kolejności od największego potencjału do najmniejszego)¹:

- 1) funkcja społeczno-kulturowa,
- 2) funkcja przyrodniczo-krajobrazowa,
- 3) funkcja rezydencjalno-mieszkaniowa,
- 4) funkcja rolniczo-leśna.

W nawiązaniu do ustaleń dotyczących terenów zabudowy opisanych w punkcie "Struktura sieci osadniczej...", określa się **szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej**:

- 1) Przyjmuje się aktywną rolę samorządu Gminy w kształtowaniu procesów demograficznych, a co za tym idzie - określaniu szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, m.in. poprzez działania na rzecz:
 - a) zwiększania liczby mieszkańców - docelowo do stanu w połowie 1995 r. (4729 mieszkańców),
 - b) poprawy ujemnego salda przyrostu naturalnego,
 - c) poprawy ujemnego salda migracji,

co wynika z zadań własnych samorządu gminnego, część których dotyczy procesów demograficznych:

- bezpośrednio: *wspieranie rodziny; polityka prorodzinna*, a pozostałe
- pośrednio, przede wszystkim: *ład przestrzenny, gospodarka nieruchomościami, ochrona środowiska i przyrody; gminne budownictwo mieszkaniowe; wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizacja, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, utrzymanie czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz; lokalny transport zbiorowy; polityka senioralna; pomoc społeczna; edukacja publiczna; ochrona zdrowia*

i wynika wprost z zapisów *Ustawy o samorządzie gminnym*: "Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, rozstrzyganie w tych sprawach należy do gminy. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy".

- 2) Odejście od reaktywnej roli samorządu Gminy w określaniu szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, wynikającej z niedoskonałych regulacji dotyczących planu ogólnego gminy. Zgodnie z metodą szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową określoną w *Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, w obliczeniach bierze się pod uwagę:
 - a) najnowsze dostępne dane dotyczące liczby mieszkańców gminy udostępniane przez statystykę publiczną (Główny Urząd Statystyczny),
 - b) prognozowaną w okresie 20 lat liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną powiększoną o 5%,
 - c) powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z najnowszymi danymi,
 - d) prognozowaną w okresie 20 lat powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca,

¹ Na podstawie raportu końcowego projektu *Ocena potencjału obszarów wiejskich do rozwoju funkcji rolniczo-leśnej, przyrodniczo-krajobrazowej, turystyczno-rekreacyjnej, rezydencjalno-mieszkaniowej i społeczno-kulturowej* sporządzonego w 2018 r. przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN

- e) liczbę mieszkańców gminy sprzed 10 lub 20 lat.

Jak wynika z literatury przedmiotu, *model bilansowania przestrzenno-demograficznego oparty na jednolitym dla wszystkich gmin algorytmie ZAP trudno uznać za rozwiązanie optymalne. Ogranicza on możliwości rozwojowe większości gmin.* Na wynik obliczeń największy wpływ mają dane dotyczące prognozowanej liczby mieszkańców gminy udostępniane przez GUS. Wymaganą do obliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową prognozowaną w okresie 20 lat liczbę mieszkańców gminy GUS udostępnia w opublikowanym 31.08.2023 r. opracowaniu eksperymentalnym *Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060*. Opracowanie zawiera 3 scenariusze. Scenariusz średni, uznany przez ekspertów za najbardziej prawdopodobny, został wskazany jako główny. Opracowanie było aktualizowane 23.11.2023 r. i 18.07.2024 r. W tej prognozie, *do liczby mieszkańców danej gminy zalicza się osoby tam zamieszkujące (przebywające) przez okres co najmniej 3 miesiące. Oznacza to, że w liczbie mieszkańców danej gminy są ujęci:*

- *stali mieszkańcy (osoby tam zameldowane) z wyjątkiem tych mieszkańców, którzy wyjechali na ponad 3 miesiące do innej gminy w kraju,*
- *osoby przybyłe z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące.*

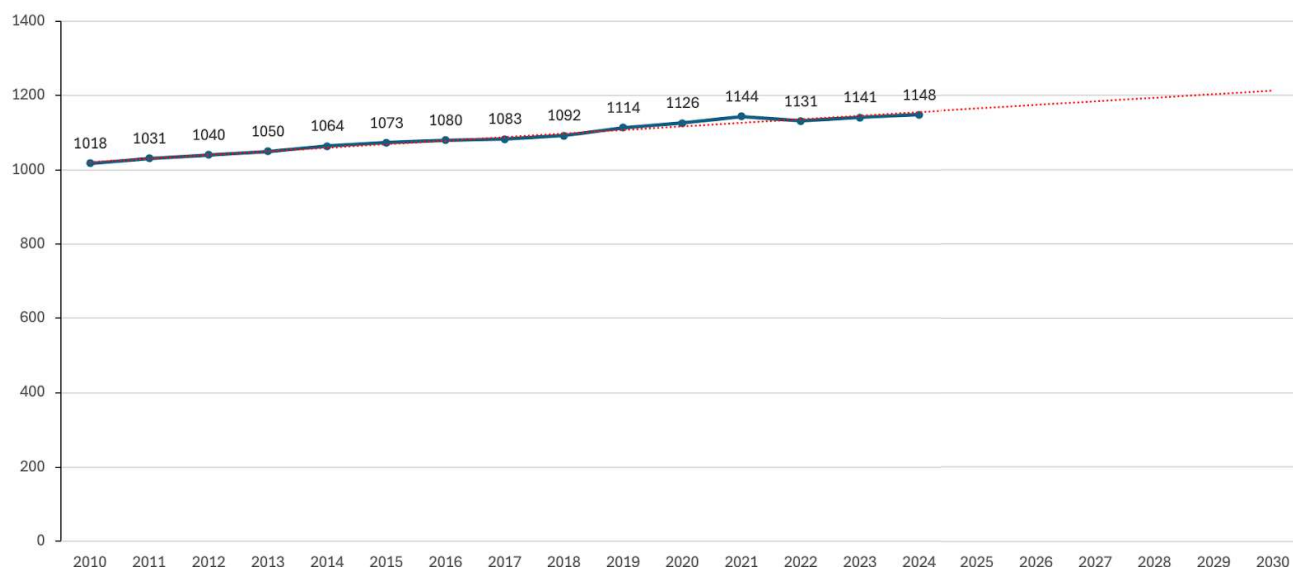
Na terenie Gminy jest coraz więcej osób, które nie spełniają w/w kryteriów i nie są zaliczane przez GUS do liczby mieszkańców Gminy. Są to przede wszystkim osoby zameldowane gdzie indziej. Urząd Gminy Siekierczyn szacuje, z uwzględnieniem zachodzących trendów w strukturze mieszkańców Gminy, faktyczną liczbę mieszkańców gminy Siekierczyn (faktycznie zamieszkających, z uwzględnieniem osób zameldowanych gdzie indziej, których jest coraz więcej), w okresie 20 lat, większą od prognozowanej przez GUS liczby zameldowanych mieszkańców, o co najmniej 5%. Dla porównania, z badania zleconego przez Urząd Miejski Wrocławia wynika, że we Wrocławiu jest o ponad 200 tys. mieszkańców więcej, niż wynika z informacji podawanych przez GUS (nawet w spisie powszechnym). Mianowicie, pod koniec 2022 r., którego dotyczyło badanie, we Wrocławiu mieszkało 893 506 osób - o 33% więcej niż podawał GUS (674 079 mieszk.). W Gminie natomiast występują zjawiska:

- meldowania się uczniów w sąsiednim mieście Lubań - żeby uczęszczać do szkoły w Lubaniu,
- meldowania się na terenie Niemiec mieszkańców Gminy pracujących w Niemczech (przede wszystkim w Görlitz),
- meldowania się w Czechach mieszkańców, dla których szczególnie cenny jest dostęp do infrastruktury sportowej.

Jeszcze większa jest liczba użytkowników Gminy, do których zaliczamy osoby przebywające na jej terenie, niezależnie od tego, czy są jej mieszkańcami, czy nie, np. osoby regularnie dojeżdżające do pracy, odwiedzający i turyści przybywający w celu skorzystania z oferty turystycznej. Szczególnie sporo użytkowników Gminy pochodzi z sąsiedniego miasta Lubania. Istotą planowania przestrzennego jest uwzględnienie w przeznaczaniu terenów potrzeb użytkowników danej przestrzeni, a nie tylko zameldowanych mieszkańców.

- 3) W celu określenia szczególnych potrzeb Gminy w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej w sposób bardziej obiektywny, zbliżony do stanu faktycznego, należało zastosować §3 ust. 10 *Rozporządzenia: "Dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru, o którym mowa w ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego".* W przypadku gminy Siekierczyn brak strategii rozwoju ponadlokalnego w znaczeniu *Ustawy o samorządzie gminnym*. Ponadto, obowiązujące strategie nadrzędne nie uzasadniają szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. Strategia rozwoju powiatu lubańskiego¹ nie tylko nie określa szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej w powiecie, ale nie zawiera żadnych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w powiecie. Podobnie, potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej nie zostały określone w strategii rozwoju województwa dolnośląskiego, *Strategii Rozwoju Sudety 2030, Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji na lata 2021-2027.*
- 4) O szczególnych potrzebach Gminy w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej świadczy m.in.:
- a) stabilny przyrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie z dającym się zauważyć wzrostowym trendem liniowym:

¹ Strategia rozwoju powiatu lubańskiego do roku 2030, załącznik do Uchwały Rady Powiatu Lubańskiego nr LIV/403/2022 z 30.11.2022 r., <https://bip.powiatluban.pl/api/files/51872>

Rysunek 2. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie w latach 2010-2024 z trendem liniowym do 2030 r.

Źródło: opr. na podst. danych BDL, GUS, 2026.

- b) średniorocznie w Gminie jest wydawanych 18 pozwoleń na budowę i przyjmowanych zgłoszeń z projektem na nowe budynki mieszkalne. W zdecydowanej większości są to budynki jednorodzinne,

Tabela 39 Liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem na nowe budynki mieszkalne w Gminie w latach 2018-2025

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Średnia roczna
16	9	17	25	14	23	22	15	18

Źródło: opr. na podst. danych BDL, GUS, 2026

- c) potrzeba dorównania minimalnym standardom w zakresie powierzchni użytkowej mieszkalnej przypadającej na jednego mieszkańca (zgodnie z w/w *Rozporządzeniem* - 40 m²/os. - dla zabudowy mieszkaniowej ogółem; przy czym, dla zabudowy jednorodzinnej występującej na obszarach wiejskich, wartość tego wskaźnika powinna być wyższa niż dla zabudowy wielorodzinnej w miastach). W latach 2002-2024, na skutek zmniejszania się ludności i równocześnie wybudowania około 200 nowych domów, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w Gminie zwiększyła się z 23,9 m²/os. do 31,5 m²/os.,
- d) zachodzące także w Gminie globalne tendencje zmiany struktury rodzin, np. więcej osób samotnych, mniejsze rodziny, mniej rodzin wielopokoleniowych mieszkających razem - co zwiększa popyt na mieszkania przy tej samej liczbie ludności,
- e) popularyzacja także w Gminie globalnego zjawiska na rynku nieruchomości, jak tzw. "drugie domy",
- f) rozpowszechnienie na rynku pracy zjawiska pracy zdalnej, co umożliwia coraz większej liczbie osób pracujących (zdalnie) zamieszkać na terenie Gminy,
- g) opracowana na potrzeby niniejszej *Strategii* prognoza liczby ludności gminy Siekierzyn na lata 2044-2060 uwzględniająca faktyczną liczbę mieszkańców, w tym zamieszkałych na terenie Gminy a zameldowanych gdzie indziej:

Tabela 40 Prognoza liczby ludności gminy Siekierzyn na lata 2044-2060 z uwzględnieniem mieszkańców zamieszkałych na terenie Gminy a zameldowanych gdzie indziej

2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060
4239	4195	4166	4136	4110	4086	4061	4028	3991	3951	3917	3886	3837	3801	3765	3721	3684

Źródło: opr. Ładysz J. na podst.: *Prognoza ludności na lata 2023-2060*, aktualizacja 18.07.2024, GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html>; materiały wewnętrzne Urzędu Gminy Siekierczyn

- 5) Zatem, wyższe zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Siekierczyn, niż wynika to ze wzoru, o którym mowa w ust. 2 *Rozporządzenia*, jest uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. Na dzień opracowania niniejszej Strategii, z uwzględnieniem w/w prognozy demograficznej, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w okresie $n+20$, czyli do 2044 r. oszacowano zgodnie ze wzorami z w/w *Rozporządzenia* na około 1 010 osób. Przy docelowym minimalnym standardzie 40 m²/os., odpowiada to około 40 400 m² PUM (powierzchni użytkowej mieszkalnej) do wybudowania.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania **terenów mieszkaniowych**:

- 1) Uwzględnianie lokalnych warunków nasłonecznienia terenu przy planowaniu terenów mieszkaniowych - pod kątem optymalnego wykorzystania energii słonecznej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez stosowanie zasad:
 - a) dopasowania orientacji budynków, kąta nachylenia dachów, rodzajów dachów do lokalnych warunków nasłonecznienia,
 - b) nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności iglastą,
 - c) ograniczania powstawania dużych połąci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
 - d) defragmentacji dużych połąci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.
- 2) Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę mieszkaniową terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej - ochrona przed hałasem, w tym terenów położonych w odległościach co najmniej: a) 100 m od DK30, b) 50 m od drogi wojewódzkiej.
- 3) Lokalizacja zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem, w odległości co najmniej 150 m od dużych zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej.
- 4) Na nowych terenach zabudowy mieszkaniowej ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne).

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania **terenów usługowych i produkcyjnych**:

- 1) zwiększenie atrakcyjności zamieszkania w Gminie poprzez zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w usługi; wzbogacenie struktury usług publicznych i komercyjnych, np. o obiekty gastronomiczne,
- 2) rozwój usług nieuciążliwych na terenach osadniczych z wykorzystaniem istniejącej substancji mieszkaniowej,
- 3) lokalizowanie funkcji produkcyjnych, baz i składów oraz usług uciążliwych na terenach zainwestowanych, już przeznaczonych i wykorzystywanych na te cele lub leżących poza zabudową mieszkaniową; koncentracja działalności produkcyjnej w sąsiedztwie DK30, drogi wojewódzkiej na jej odcinku zachodnim i w części południowej Gminy za torami kolejowymi,
- 4) ograniczenie lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1,0 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2,0 ha na terenach o nachyleniu powyżej 5,0%¹, z wyłączeniem z tego ograniczenia terenów w sąsiedztwie DK30 - predestynowanych do rozwoju aktywności gospodarczej.

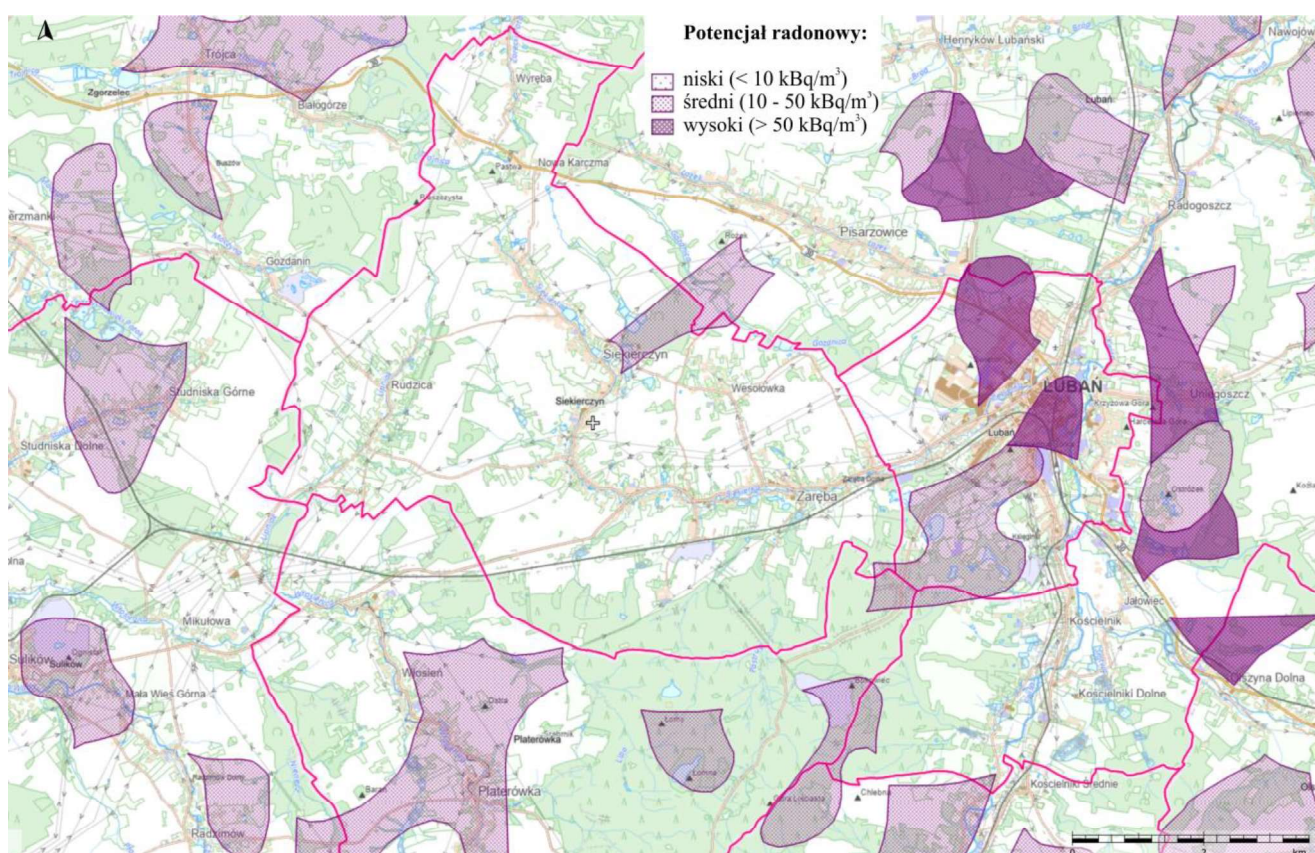
W odniesieniu do **zabudowy ogółem**, przyjmuje się:

- 1) potrzebę:
 - a) zapewnienia wysokich walorów architektoniczno-urbanistycznych nowej zabudowy wiejskiej,
 - b) wspierania stosowania i popularyzacja rozwiązań architektonicznych uwzględniających styl regionalny i lokalne tradycje budowlane,
- 2) wyłączenie z zabudowy:
 - a) terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowanych do rozwoju szlaków turystycznych,

¹ Jest to postulat polityki Samorządu Województwa Dolnośląskiego kierowany do gmin Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Kierunku 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. PZPWD, s. 45.

- b) obszarów osuwiskowych, zalewowych,
- 3) intensyfikację działań na rzecz zagospodarowania pustostanów, z ukierunkowaniem na ich adaptację lub proturystyczną rewitalizację,
- 4) stosowanie uniwersalnego projektowania. Planowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych (przede wszystkim lokalne centrum usługowe), obiektów zbiorowej ochrony ludności oraz infrastruktury usług publicznych powinno uwzględniać dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 5) konieczność uwzględniania potencjału radonowego w nowej zabudowie (np. stosowanie płyt fundamentowych) i istniejącej zabudowie (np. izolacje poziome, wentylacja), szczególnie na obszarze średniego potencjału radonowego ($10-50 \text{ Bq/m}^3$) obejmującego:
 - a) las w Siekierczynie od granicy Gminy do basenu (ok. 81 ha),
 - b) niewielki skrawek terenu Gminy (ok. 5,4 ha) w jej części południowo-wschodniej, (przy schronisku dla bezdomnych zwierząt znajdującym się w gminie Platerówka).

Rysunek 3. Potencjał radonowy w Gminie jako: a/ ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, b/ czynnik przyciągający nowych mieszkańców m.in. z Lubania

Źródło: opr. na podst. *Potencjał radonowy. Geozagrożenia. Mapa geośrodowiskowa Polski*, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, <https://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/>

13.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

W Gminie nie przewiduje się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Najbliższe tego typu obiekty znajdują się w sąsiednim Lubaniu i pobliskim Zgorzelec/Görlitz.

13.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa, na terenie Gminy ustalono 5 inwestycji celu publicznego i postulowano 6:

Tabela 41. Inwestycje celu publicznego w PZPWD ustalone i postulowane

Nazwa inwestycji celu publicznego	Kod inwestycji
Inwestycje ustalone:	
Siekierka - zwiększenie retencji i poprawa bioróżnorodności	K104
Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich. Projekt zrealizowany	K142
Budowa linii 400 kV Mikułowa - Czarna wraz z rozbudową/modernizacją stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.). Inwestycja zakończona	K155
Budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.). Inwestycja zakończona	K156
Rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra – Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I. Projekt znajduje się w Krajowym Programie Kolejowym na liście rezerwowej	KW4
Inwestycje postulowane:	
Inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego	GAZ49
Budowa lub rozbudowa połączeń transgranicznych – budowa dwutorowych linii 400 kV: Mikułowa – Pasikurówice (Mikułowa – Czarna – Pasikurówice)	EE1
Budowa lub rozbudowa połączeń transgranicznych – budowa dwutorowych linii 400 kV: Mikułowa – Świebodzice	EE2
Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Leśniów	EE10
Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Polkowice	EE12
Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: Mikułowa – Bolesławiec M. – Bolesławiec T.	EE54

Źródło: opr. na podst. PZPWD.

Jedną z ważniejszych i niezbędnych inwestycji hydrologicznych jest **kompleksowa odbudowa koryta potoku Siekierki na całej jego długości**. Poza Żareckim Potokiem wyremontowanym w 2007 r. i potokiem Pstrążna wskazanym do objęcia ochroną prawną jako użytek ekologiczny, pozostałe ciekі wymagają poprawy stanu technicznego na niektórych odcinkach, co dotyczy łącznie 13,66 km cieków (63,1% ich całkowitej długości).

Zgodnie z nowymi obowiązkami samorządów terytorialnych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, kluczową inwestycją powinna być **budowa i wyposażenie obiektów zbiorowej ochrony ludności, w tym schronów i ukryć**:

- we wszystkich miejscowościach,
- szczególnie pod/przy obiektach użyteczności publicznej, m.in. niezbędna jest budowa zintegrowanego obiektu administracyjno-ochronnego,
- dla minimum 25% ludności Gminy, w tym minimum 15% w budowlach ochronnych, jak schrony i ukrycia.

Zgodnie z *Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Siekierczyn na lata 2024-2028*, na terenie Gminy planowane są liczne inwestycje infrastrukturalne, np.:

- 1) modernizacja stacji uzdatniania wody w Siekierczynie,
- 2) budowa nowego ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody i hydrofornią w Nowej Karczmie,
- 3) budowa instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii dla stacji uzdatniania wody w Siekierczynie i dla każdego ujęcia wody,
- 4) budowa sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Wyrębie,
- 5) budowa oczyszczalni ścieków w Zarębie,

- 6) modernizacja oczyszczalni ścieków w Rudzicy w zakresie gospodarki osadowej i racjonalizacji procesu technologicznego,
- 7) modernizacja sieciowych przepompowni ścieków na terenie Zaręby i Siekierczyna,
- 8) budowa instalacji fotowoltaicznych wraz z magazynami energii, przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii dla istniejących i nowo wybudowanych przepompowni i oczyszczalni ścieków

Ponadto, na terenie Gminy w ramach inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przewiduje się w szczególności:

- 1) przebudowę i modernizację dróg gminnych,
- 2) budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego na bazie stacji kolejowej w Zarębie,
- 3) modernizację i rozbudowę obiektów oświatowych i bazy sportowo-rekreacyjnej,
- 4) dalszą wymianę napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia na sieci kablowe podziemne,
- 5) inwestycje na rzecz wyeksponowania tradycji górnictwa z uwzględnieniem pozostałości poeksploatacyjnych (szyby, hałdy, sztolnie).

13.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W związku z postępującym zainwestowaniem, na terenie Gminy szczególnie ważna jest kontynuacja działań na rzecz poprawy ładu przestrzennego terenów Gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu transportowego i sieci inżynierskich.

W zakresie **infrastruktury drogowej**, na terenie Gminy przyjmuje się w odniesieniu do:

- 1) drogi krajowej nr 30 i drogi wojewódzkiej nr 357:
 - a) minimalizowanie ich negatywnych skutków, jak: bariery przecinające korytarze ekologiczne przebiegające przez Gminę na osi północ-południe; hałas; zanieczyszczenie powietrza; wypadki drogowe, m.in. poprzez:
 - i) budowę dróg serwisowych wzdłuż pasa drogowego drogi krajowej w celu przeniesienia ruchu powolnego i pieszego, zapewnienia dostępu do przyległych do pasa drogowego nieruchomości oraz dojazd do zabudowy mieszkalnej,
 - ii) poszerzenie drogi wojewódzkiej o pasy dla rowerów,
 - b) wykorzystanie ich potencjału, jako czynnika rozwoju Gminy:
 - i) lokalizacja w pobliżu dróg stref aktywności gospodarczej, produkcji, usług uciążliwych (w przypadku DW357 - wyłącznie w części zachodniej Gminy, poza terenem zamieszkałym),
- 2) dróg powiatowych i gminnych:
 - a) rozbudowę sieci dróg lokalnych wraz z rozwojem przestrzennym terenów inwestycyjnych,
 - b) wykonywanie bieżących remontów i modernizacji oraz dostosowanie do aktualnych klas technicznych w celu unowocześnienia coraz bardziej obciążonej sieci drogowej,
 - c) na terenach zwartej zabudowy wykonanie chodników, energooszczędnego oświetlenia ulicznego,
 - d) budowę pasów dla rowerów,
 - e) budowę parkingów.

W zakresie **transportu kolejowego**:

- 1) zakłada się budowę **zintegrowanego węzła przesiadkowego** na bazie stacji kolejowej w Zarębie, obejmującego przystanek autobusowy, parkingi dla samochodów i rowerów, służącego integracji transportu publicznego i indywidualnego. Gmina sąsiaduje z miastem powiatowym Lubań, z którym jest ściśle powiązana funkcjonalnie (miejsca pracy, usługi); znajduje się w niewielkiej odległości od Zgorzelca/Görlitz. Węzeł przesiadkowy wzmocni powiązania obszaru Gminy z sąsiednim ośrodkiem lokalnym II stopnia (Lubań), ośrodkiem lokalnym I stopnia (Zgorzelec), ośrodkiem regionalnym (Jelenia Góra) i ośrodkiem wojewódzkim (Wrocław),

- 2) na odcinku linii nr 274 między stacją w Zarębie a granicą z miastem Lubań, zostawia się rezerwę terenu pod przystanek/-ki na żądanie, możliwe do odbudowania (w miejscu historycznych przystanków) w przypadku odpowiedniego zapotrzebowania pasażerów,
- 3) zakłada się rozbudowę infrastruktury przewozów towarowych, m.in. poprzez budowę bocznicy do załadunku bazaltu, a w miarę potrzeb - drugiego toru.

W zakresie **transportu autobusowego** występuje potrzeba:

- 1) zwiększenia częstotliwości kursowania autobusów,
- 2) zagęszczenia sieci przystanków autobusowych w nawiązaniu do istniejącej i planowanej zabudowy oraz kształtującego się lokalnego centrum usługowego (lokalizacja przystanku przy stacji kolejowej w Zarębie),
- 3) modernizacji przystanków (w nawiązaniu do regionalnego stylu architektonicznego, z wykorzystaniem inteligentnych rozwiązań technicznych).

W zakresie **transportu rowerowego** przyjmuje się rozwój systemu tras rowerowych z wykorzystaniem dróg publicznych, poprzez ich poszerzanie o pasy dla rowerów.

Kontynuuje się rozbudowę sieci **szlaków turystycznych rowerowych, pieszych i konnych**, wyposażenie w elementy infrastruktury towarzyszącej.

W zakresie **systemu zaopatrzenia Gminy w wodę** zakłada się¹:

- 1) zwiększanie dostępności urządzeń wodociągowych dla odbiorców usług (na koniec 2024 r. 96,6% budynków mieszkalnych w Gminie było podłączonych do sieci wodociągowej, a udział liczby mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej wynosił 96,9%),
- 2) zapewnienie ciągłości i odpowiedniego ciśnienia dostarczanej wody,
- 3) zapewnienie ciągłości dostaw wody,
- 4) modernizację stacji uzdatniania wody w Siekierczynie,
- 5) budowę nowego ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody i hydrofornią w Nowej Karczmie,
- 6) przebudowę zużytej technicznie sieci wodociągowej, wymiana, naprawa i montaż nowych zasuw oraz hydrantów,
- 7) rekonstrukcje studni głębinowych funkcjonujących dla zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy,
- 8) budowę instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii dla stacji uzdatniania wody w Siekierczynie i dla każdego ujęcia wody,
- 9) wykup sieci wodociągowych, wybudowanych ze środków własnych inwestorów prywatnych.

Dla ochrony użytkowanych warstw wodonośnych, na terenie Gminy zakazuje się:

- a) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
- b) rolniczego wykorzystania ścieków,
- c) lokalizowania składowisk odpadów komunalnych lub przemysłowych.

W zakresie rozwoju **infrastruktury kanalizacyjnej**, na terenie Gminy zakłada się²:

- 1) zwiększanie dostępności urządzeń kanalizacyjnych dla odbiorców usług (na koniec 2024 r. 70,2% budynków mieszkalnych w Gminie było podłączonych do sieci kanalizacyjnej, a udział liczby mieszkańców korzystających z instalacji ściekowych wynosił 76,6%),
- 2) dalsze odprowadzanie ścieków z miejscowości:
 - a) Siekierzyn i Zaręba - do miejskiej oczyszczalni ścieków w Lubaniu,
 - b) Rudzica - do gminnej oczyszczalni ścieków w Rudzicy,
- 3) budowę sieci kanalizacyjnej na terenie sołectwa Nowa Karczma,
- 4) budowę sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Wyrębie i Wesółowce,
- 5) budowę oczyszczalni ścieków w Zarębie,

¹ Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Siekierzyn na lata 2024-2028.

² Tamże...

- 6) modernizację oczyszczalni ścieków w Rudzicy w zakresie gospodarki osadowej i racjonalizacji procesu technologicznego,
- 7) modernizację sieciowych przepompowni ścieków na terenie Zaręby i Siekierczyna,
- 8) budowę instalacji fotowoltaicznych wraz z magazynami energii, przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii dla istniejących i nowo wybudowanych przepompowni i oczyszczalni ścieków,
- 9) wykup urządzeń kanalizacyjnych, wybudowanych ze środków własnych inwestorów prywatnych,
- 10) rozbudowę systemu monitoringu.

W zakresie **gospodarki odpadami**, w Gminie:

- 1) utrzymuje się prowadzenie jej w dotychczasowy sposób, tzn. nie zakłada się lokalizacji na terenie Gminy wysypiska odpadów,
- 2) wszystkie odpady z terenu Gminy będą nadal wywożone i składowane w obiektach Zakładu Gospodarki i Usług Komunalnych sp. z o.o. w Lubaniu (przy ul. Bazaltowej 1),
- 3) na terenie Gminy nadal będzie działał Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Należy zmienić jego lokalizację. Obecnie PSZOK znajduje się: przy najwyższej formie ochrony przyrody na terenie Gminy - jedynym użytku ekologicznym; przy trasie Via Regia Dolnośląskiej Cyklostrady; przy pętli rowerowej Lubański Wielki Las; na pieszym szlaku turystycznym Zawidów-Gryfów Śląski; w strefie ochrony konserwatorskiej historycznego układu wsi Siekierczyna; przy terenie cennym przyrodniczo wartym objęcia ochroną "stawy we wsi i pod lasem w Siekierczynie". Proponuje się przenieść PSZOK bliżej obiektu docelowego składowania odpadów. Przy wyborze nowej lokalizacji należy wykorzystać teren:
 - a) na południe od stacji kolejowej, przy zakładzie karnym, terenach kopalnianych lub
 - b) planowanej oczyszczalni ścieków w Zarębie.

W zakresie **infrastruktury elektroenergetycznej** zakłada się kontynuację wymiany napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia na sieci kablowe podziemne. Istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne znacznie wpływają na walory krajobrazowe, emisję promieniowania elektromagnetycznego i zagospodarowanie przestrzenne obszaru Gminy m.in. ze względu na fragmentację przestrzeni, ograniczenia w użytkowaniu w pasach technicznych.

W zakresie **infrastruktury telekomunikacyjnej**, na terenie Gminy zakłada się:

- a) dalszą rozbudowę sieci światłowodowej w ramach systemu Dolnośląskiej Sieci Szerokopasmowej,
- b) zintegrowany rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodno-kanalizacyjną i transportową.

W zakresie **ciepłownictwa**, na terenie Gminy:

- a) kontynuuje się modernizację źródeł ciepła oraz stopniowej ich wymiany na zasilane paliwem ekologicznym,
- b) kontynuuje się wykorzystywanie odnawialnych źródeł ciepła w postaci geotermiki ziemi, pomp ciepłych i kolektorów słonecznych.

W zakresie **infrastruktury gazowej** na terenie Gminy zakłada się zwiększanie dostępności gazowej dla odbiorców usług. Na koniec 2024 r. długość czynnej sieci dystrybucyjnej na terenie Gminy wyniosła 5,443 km (od granicy z miastem Lubań, wzdłuż potoku Siekierka, do Osiedla Robotniczego); czynnych przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) było 54, w tym 52 - do budynków mieszkalnych, a udział liczby mieszkańców korzystających z gazu sieciowego wynosił 8,9%).

W zakresie **sieci drenarskiej i melioracyjnej** potrzebne są prace modernizacyjne, uzupełnienia brakujących odcinków sieci. W złym stanie jest 61% sieci melioracyjnej. Sieć drenarska w wielu miejscach jest przestarzała, niedrożna, zniszczona. Zły stan sieci wynika m.in. ze złego stanu lub likwidacji rowów melioracyjnych, zaorywania użytków zielonych, braku produkcji na terenach objętych siecią, używania ciężkiego sprzętu w produkcji roślinnej, przeznaczenia pól zdrenowanych na cele leśne, inwestycyjne czy budowę dróg.

W zakresie **infrastruktury społecznej**, na terenie Gminy zakłada się:

- 1) utrzymanie i rozwój istniejącej sieci usług oświaty, kultury i sportu,
- 2) stopniowe kształtowanie lokalnego centrum usługowego na granicy wsi Siekierczyna i Zaręba.

13.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Na terenie Gminy przyjmuje się następujące zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- 1) Zgodnie z projektem audytu krajobrazowego województwa dolnośląskiego (wersja po konsultacjach społecznych), elektrowni słonecznych i wiatrowych nie należy lokalizować na terenach krajobrazów priorytetowych. W granicach Gminy nie wyznaczono krajobrazów priorytetowych.
- 2) Zgodnie z aktualizacją z 2011 r. „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”, większą część Gminy zaliczono do obszaru wysokiego ryzyka lokalizacji elektrowni wiatrowych (niebezpieczne - kategoria II). Jedynie północna część Gminy znajduje się na obszarze dużego ryzyka lokalizacji elektrowni wiatrowych (zagrożone - kategoria III).
- 3) Zgodnie z „Studium uwarunkowań dla lokalizacji wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych na Dolnym Śląsku” z 2025 r., obszar Gminy jest w większości zakwalifikowany do kategorii IV (o najmniej konfliktowej lokalizacji wielkopowierzchniowych elektrowni słonecznych) i kategorii III (lokalizacja elektrowni słonecznych może spowodować wystąpienie konfliktów przestrzennych; zaleca się szczególną ostrożność w podejmowaniu decyzji o lokalizacji elektrowni słonecznych; rekomendowane wprowadzenie ograniczeń).
- 4) Ochrona środowiska przyrodniczego: brak negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, w tym na siedliska chronionych gatunków zwierząt i roślin, na ekosystemy wodne; brak potencjalnego zakłócenia migracji zwierząt, fragmentacji siedlisk i negatywnych zmian w mikroklimacie.
- 5) Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji:
 - a) elektrowni słonecznych - na obszarach kategorii IV, przekształconych przez człowieka, w celu ich ponownego wykorzystania:
 - i) terenach zdegradowanych, przemysłowych i poeksploatacyjnych (np. hałdy, tereny po zakończonej eksploatacji kopalni itp.),
 - ii) terenach przemysłowych,
 - iii) terenach dużych powierzchni utwardzonych i nieprzepuszczalnych (np. na dachach obiektów wielkopowierzchniowych),
 - iv) terenach położonych wzdłuż dróg, linii kolejowej (z wyłączeniem terenów otaczających stację kolejową w Zarębie) i linii elektroenergetycznych,
 - v) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo,
 - vi) z wykluczeniem lokalizacji w strefach ochrony konserwatorskiej historycznych układów wsi,
 - b) elektrowni wiatrowych - w północnej części Gminy, zaliczonej do kategorii III „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”. Wyjątkowo, dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej między DW 357 a linią elektroenergetyczną 110 kV, zgodnie z mapą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej,
 - c) biogazowni - w ramach lokalnej wielkoobszarowej produkcji rolniczej.

13.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Przyjmuje się kontynuację obowiązywania zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

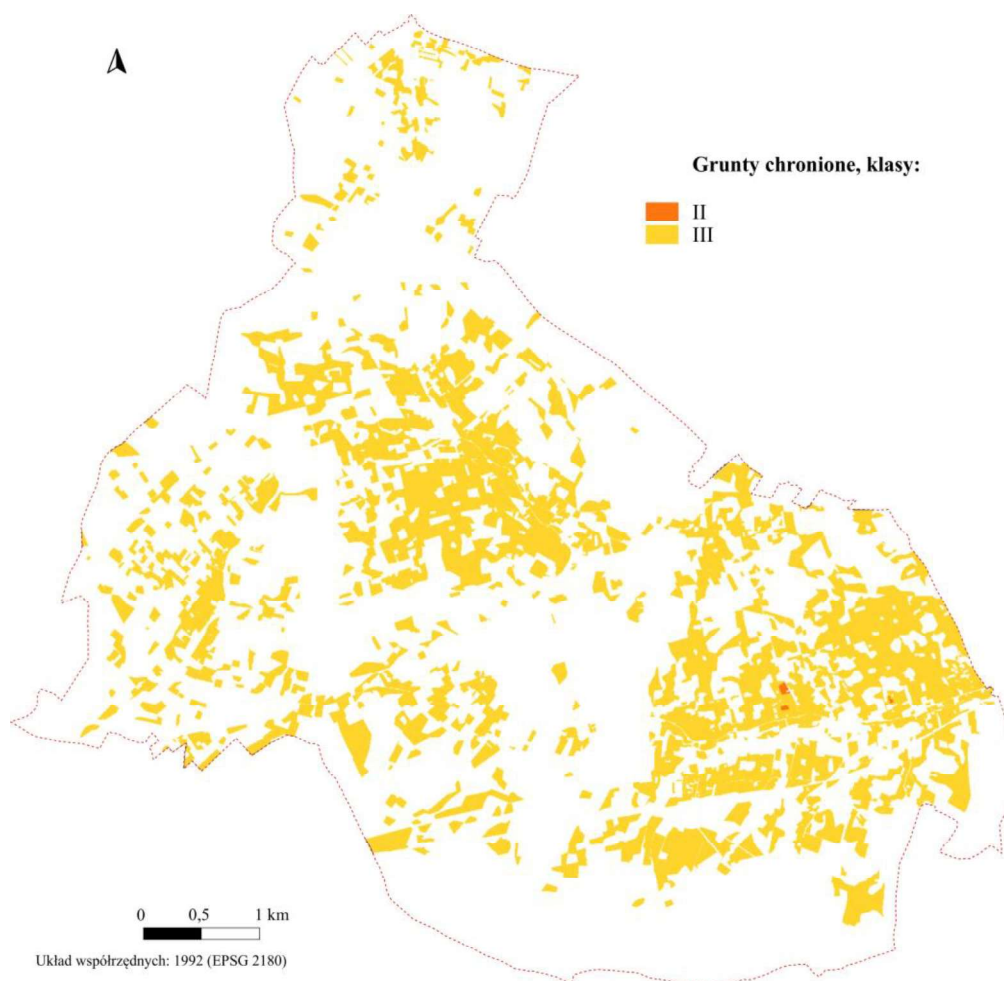
13.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się:

- 1) zrównoważony rozwój rolnictwa z preferencjami dla rozwoju gospodarstw produkujących zdrową żywność oraz dla przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 2) intensyfikacja gospodarki rybnej,

- 3) dalszy rozwój agroturystyki jako funkcji towarzyszącej produkcji rolnej,
- 4) kontynuację przeznaczania niewykorzystanej do produkcji rolnej istniejącej zabudowy inwentarskiej i gospodarczej na potrzeby nieuciążliwej produkcji, baz, składów,
- 5) kontynuację możliwości wprowadzania zalesień na terenach produkcji rolniczej o niższych klasach bonitacyjnych,
- 6) kontynuację ochrony gruntów najwyższych klas bonitacyjnych (I-III) przed zmianą ich użytkowania na cele inne niż rolne. Grunty te, wg stanu na 16.02.2026 r. obejmują powierzchnie:
 - a) klasa I nie występuje,
 - b) klasa II: 1,23 ha (0,02% powierzchni Gminy),
 - c) klasa III: 1043,94 ha (21,2% powierzchni Gminy):

Rysunek 4. Grunty chronione na terenie Gminy

Źródło: opr. na podst. *Grunty chronione I-III*, Geoportal Dolny Śląsk, Wydział Geodezji i Kartografii UMWD, <https://geoportal.dolnyslask.pl>

W zakresie kształtowania **leśnej przestrzeni produkcyjnej** przyjmuje się:

- 1) kontynuację odbudowy obszarów leśnych, zalesień,
- 2) kontynuację prowadzenia gospodarki leśnej na podstawie ustaleń dwóch Planów urządzenia lasów nadleśnictw, na terenach których Gmina jest położona, tj.:
 - a) nadleśnictwa Pieńsk z leśnictwami Bierna, Jerzmanki, Wykroty i Godzieszów (z dominującym udziałem w zarządzaniu lasami w Gminie),
 - b) nadleśnictwa Świeradów z leśnictwem Platerówka i Lubań (zarządzającym terenami lasów w Gminie na południe od drogi wojewódzkiej).

- 3) kontynuację możliwości wprowadzania zalesień z wyjątkiem terenów o III i IV klasie bonitacyjnej, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- 4) kontynuację udostępnienia dla rekreacji i turystyki wyznaczonych do tego obszarów leśnych, w tym wykorzystanie części dróg leśnych jako szlaków pieszych i rowerowych oraz wyznaczenie na terenach lasów zorganizowanych miejsc wypoczynku, w tym zagospodarowanie rekreacyjne kompleksów leśnych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Lubień.

13.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina nie posiada lokalnego programu rewitalizacji, w którym zostałyby wyznaczone obszary rewitalizacji i obszary zdegradowane. Także w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy nie wyznaczono obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji.

Rewitalizacji wymaga:

- 1) zabytkowa stacja kolejowa w Zarębie wraz z obiektami i terenem przylegającym (m.in. wprowadzenie funkcji węzła przesiadkowego, obiektu zbiorowej ochrony ludności),
- 2) obiekty nieczynnych kamieniołomów i kopalni bazaltu i węgla brunatnego, o wysokim potencjale turystycznym, np. do nadania im funkcji atrakcji turystycznych (m.in. kamieniołom bazaltu na działce nr 40 w Wesółwce; szyby kopalniane węgla brunatnego "Hans", "Sattig", "Elsa", "Böge", "Pribbenow", "Rosenberg" w rejonie dzisiejszej Zaręby),

Rekultywacji wymaga część terenów nieczynnych kamieniołomów bazaltu położonych w obrębach Rudzica i Zaręba. Są to nieczynne wyrobiska pokopalniane, częściowo zarośnięte, związane z wydobywaniem piasków i bazaltów, zlokalizowane na działkach prywatnych i komunalnych. Preferowanym kierunkiem rekultywacji z uwagi na rzeźbę terenu i zagospodarowanie sąsiednich pól, jest kierunek leśny i wodny.

Użytki kopalne zajmują łącznie 20,34 ha i stanowią 0,4% powierzchni Gminy. Część z tych działek należy do Gminy (0,50 ha), podmiotów prywatnych (0,23 ha) i Skarbu Państwa - EUROVIA Bazalty Spółka Akcyjna (19,61 ha), dawniej Łużycka Kopalnia Bazaltu. Zlokalizowane są w 7 miejscach w 4 obrębach: Rudzica, Siekierzyn, Wesółwka, Zaręba. Największa powierzchnia użytków kopalnych położona jest w Zarębie 19,61 ha (ok. 2,0% powierzchni obrębu). Jest to związane z wydobywanym w przeszłości bazaltu we wschodniej i zachodniej części obrębu. Pozostałe użytki kopalne, o niedużej powierzchni stanowią piaski i żwiry wydobywane na skalę lokalną; w wielu miejscach samoczynnie zarosły. Nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesółwce należy objąć ochroną prawną jako użytek ekologiczny. Dawne wyrobisko bazaltu w Zarębie (złóże „Księgniki I”) jest w dużej części zrehabilitowane przez zalesienia, a częściowo zalane wodą. Zniesiony teren górniczy „Sławnikowice”, którego niewielka część znajdowała się w granicach Gminy, nie wymaga rekultywacji; jest wykorzystywany pod produkcję rolną.

Negatywny wpływ działających na terenie Gminy zakładów górniczych na środowisko należy minimalizować przez:

- 1) bieżącą rekultywację terenów zgodnie z planami rekultywacji. Zasady ich rekultywacji określają warunki koncesji,
- 2) ograniczanie transportu samochodowego poprzez preferowanie transportu kolejowego,
- 3) prowadzenie działalności na terenie zakładu zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Zakłada się likwidację „dzikich” wyrobisk żwiru, pospółki i piasku oraz ich rekultywację w kierunku leśnym lub wodnym. Ponadto, na terenie Gminy zlokalizowano 14 miejsc wymagających uporządkowania; najwięcej z nich jest w Rudzicy (7 sz.). Są to tzw. „dzikie wysypiska śmieci” występujące w lasach, przydrożnych rowach, wyrobiskach oraz ruiny budynków. Likwidacja tych miejsc podniesie walory przyrodnicze, kulturowe i estetyczne wsi oraz zwiększy ochronę środowiska.

14. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Zgodnie z art. 5. ust 6b) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji (OSI) to *określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.*

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030) przyjęta przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr L/1790/18 w dniu 20 września 2018 r. stanowi, że:

- *podchodzi w sposób zintegrowany do określania kierunków rozwoju województwa. Podejście to w spójny sposób uwzględnia politykę społeczno-gospodarczą oraz przestrzenną. Dokument jest zgodny w wymiarze terytorialnym z przyjętymi kierunkami rozwoju określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego 2030. Terytorialny wymiar polityki rozwoju polega na wskazaniu na terenie województwa interwencji skierowanej z poziomu krajowego oraz regionalnego. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 zakłada dwa wymiary terytorialne interwencji publicznej: horyzontalny oraz obszarowy. Wymiar horyzontalny obejmuje działania strategiczne, których specyfika i zdiagnozowany zakres oddziaływania nie cechuje się koncentracją terytorialną i realizowany jest przez samorząd województwa na obszarze całego województwa w oparciu o określone kryteria. Wymiar obszarowy obejmuje natomiast działania strategiczne ukierunkowane terytorialnie – skierowane do konkretnych obszarów województwa – Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), w których zdiagnozowano koncentrację zjawisk szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji regionalnej polityki rozwoju. Obszary te odzwierciedlają potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które będą przedmiotem zainteresowania Strategii. Obejmują one zarówno obszary o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i te, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia. Konsekwencją wyznaczenia OSI będzie terytorialne podejście do Programów Operacyjnych realizowanych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. W związku z długookresowym wymiarem SRWD 2030 proces wdrażania będzie obejmował ewaluację zakresu przestrzennego OSI¹.*
- *obszary funkcjonalne zostały ustalone w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Jako obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym oraz regionalnym, ze względu na istotne znaczenie dla polityki przestrzennej województwa, ustalone zostały w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych (Rysunek 5), obszar przygraniczny, obszar górski (Rysunek 6), obszar cenny przyrodniczo (Rysunek 7)².*

W dalszej kolejności, w rozdziale 5. Macierz kierunków interwencji, Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030:

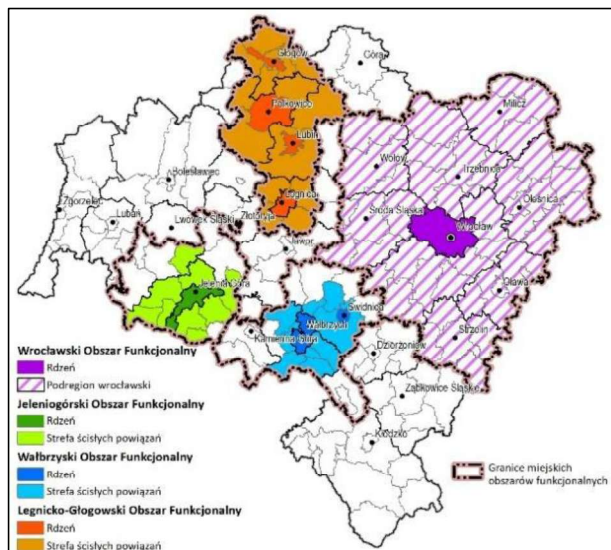
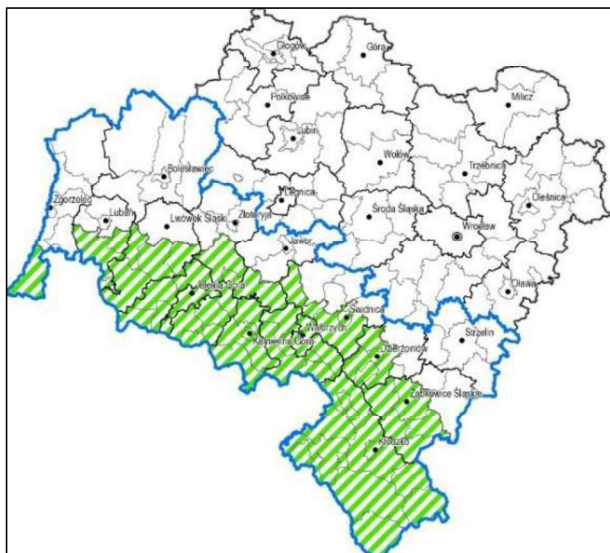
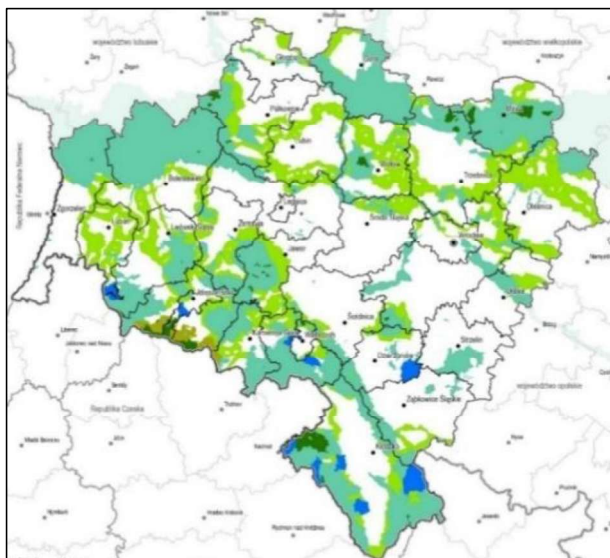
- *stanowi, że skuteczna realizacja polityki rozwoju zależy od zdefiniowania priorytetów wśród celów operacyjnych i ich terytorialnego przyporządkowania, uwzględniającego charakter niezbędnej interwencji i specyficzne wyzwania rozwojowe³.*
- *wskazuje (w nienumerowanej tabeli na s. 52-53) obszary interwencji, którymi są poszczególne obszary funkcjonalne, a także wskazuje cele operacyjne identyfikowane jako priorytetowe dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Jednocześnie wskazuje rangi w skali od 1 (najistotniejszy) do 8 tych celów operacyjnych w odniesieniu do obszarów interwencji.*

Wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Przygraniczny Obszar Funkcjonalny, stanowiący część Górskiego i Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego (GPOF) obejmuje całe terytorium Gminy Siekierczyn (Rysunek 6). Wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo (OFCP) obejmuje część terytorium Gminy Siekierczyn (Rysunek 7). W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 nie wskazano Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego, o którym mowa w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego przyjętym Uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. i który obejmuje całe terytorium Gminy Siekierczyn.

¹ SRWD, s. 29.

² SRWD, s. 32.

³ SRWD, s. 52.

Rysunek 5. Miejskie obszary funkcjonalne w SRWD 2030.**Rysunek 6. Górski i Przygraniczny Obszar Funkcjonalny w SRWD 2030.****Rysunek 7. Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo w SRWD 2030.**

Źródło rysunków 3-5: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, s. 32.

Dla Górskiego i Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, a zatem także dla Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, we wspomnianej wyżej tabeli Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazano cele operacyjne identyfikowane jako priorytetowe oraz ich rangi w odniesieniu do tego obszaru, w skali od 1 (najistotniejszy) do 8. Z kolei w nienumerowanej tabeli na s. 46-51 Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, wskazano przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych, które odzwierciedlają zakres planowanych działań. Prezentuje to łącznie Tabela 42. W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 zaznaczono jednak, że brak (lub niska ranga) zaznaczenia danego celu strategicznego, nie oznacza braku możliwości jego realizacji w danym obszarze integracji – jest to jedynie rekomendacja tego, które z celów powinny być realizowane w pierwszej kolejności, a które w następnej, w ramach posiadanych środków.

Dla Obszaru Funkcjonalnego Cennego Przyrodniczo, celów operacyjnych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 nie wskazano.

Powyższe oznacza, że wobec tego obszaru strategicznej interwencji obowiązuje podejście horyzontalne. Jako działania horyzontalne, obejmujące całe województwo za priorytetowe w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 przyjęto:

- zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego,
- doskonalenie usług edukacyjnych,
- kształtowanie postaw obywatelskich,
- rozwój potencjału komunikacyjnego,
- wykorzystanie potencjału środowiska i jego ochrona (turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego),
- wzmocnienie rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich.

Tabela 42. Priorytety (cele operacyjne) i przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych wskazane w SRWD 2030 dla Górskiego i Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, w tym Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Siekierczyn.

priorytety (cele operacyjne) SRWD 2030		ich rangi dla GPOF	przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych
1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów	1		1.1.1. Wspieranie obszarów o trudnych warunkach rozwojowych, zagrożonych wystąpieniem strukturalnego bezrobocia oraz o niskim PKB. 1.1.2. Wzmocnienie gospodarcze ośrodków regionalnych i subregionalnych. 1.1.3. Wzmocnienie roli MŚP, w tym firm rzemieślniczych i rodzinnych w aktywizacji gospodarczej subregionów. 1.1.4. Rozwój lokalnych rynków żywności i wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego m.in. w oparciu o żywność wysokiej jakości. 1.1.5. Promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki, wypoczynku i poprawy stanu zdrowia
			1.4.1. Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych z uwzględnieniem elementów zielonej infrastruktury. 1.4.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych. 1.4.3. Wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury. 1.4.4. Programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji.
			2.1.1. Wspieranie działań zwiększających dostępność do źródeł wody oraz infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków. 2.1.2. Wspieranie i rozwój systemów energetycznych oraz eliminowanie zagrożeń powodowanych przez ekstremalne zjawiska atmosferyczne. 2.1.3. Wspieranie działań w zakresie efektywnej gospodarki odpadami.
			3.3.1. Kształtowanie i rozwój usług edukacyjnych i społecznych ukierunkowanych na wzmocnienie rynków pracy. 3.3.2. Wspieranie i pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców regionu.
			4.2.1. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i leśnych. 4.2.2. Wspieranie racjonalnej gospodarki zasobami wód termalnych i leczniczych w regionie. 4.2.3. Prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu. 4.2.4. Wzmocnienie potencjału uzdrowiskowego i turystycznego, w tym rozwój nowych gałęzi turystyki. 4.2.5. Wspieranie działań na rzecz racjonalnej gospodarki zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, w tym zapewnienia odpowiedniej jakości wód. 4.2.6. Prowadzenie działań na rzecz racjonalnego wykorzystania i ochrony złóż kopalin.
5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej	2		5.1.1. Modernizacja i rozbudowa systemu dróg na terenie województwa, w szczególności obejmująca budowę dróg szybkiego ruchu łączących Wrocław z południem województwa, budowę obwodnic miejscowości oraz budowę i modernizację przepraw mostowych w regionie. 5.1.2. Modernizacja i rozbudowa linii kolejowych na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju linii kolejowych łączących główne ośrodki regionu oraz przejmowania i uruchamiania nieczynnych linii obsługujących ośrodki miejskie, główne obszary turystyczne i obszary wydobywa surowców mineralnych. 5.1.3. Budowa systemu transportu publicznego zapewniającego cykliczne połączenia ze stolicą województwa, z atrakcyjnym czasem przejazdu, wszystkich miast powiatowych oraz połączenia miast zagrożonych marginalizacją z ośrodkami wzrostu oraz zapewnienie skomunikowań sąsiadujących ze sobą powiatów oraz rozwój i budowa systemów kolei aglomeracyjnej w obrębie miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, będących generatorami ruchu aglomeracyjnego oraz rozwój szybkich połączeń między tymi ośrodkami. 5.1.4. Rozwój transportu powiatowego.

priorytety (cele operacyjne) SRWD 2030	ich rangi dla GPOF	przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych
		5.1.5. Rozwój zintegrowanych lokalnych i subregionalnych systemów transportu publicznego. 5.1.6. Zakup nowoczesnego taboru na potrzeby regionalnego systemu transportu publicznego. 5.1.7. Rozwój systemu regionalnego transportu towarowego, w tym budowa intermodalnych węzłów logistycznych i przeladunkowych. 5.1.8. Wsparcie działań na rzecz zwiększenia efektywności transportu w ujęciu proekologicznym (elektromobilność). 5.1.9. Wykorzystanie dróg wodnych, w szczególności Odry do żeglugi turystycznej i pasażerskiej oraz transportu wodnego. 5.1.10. Rozwój sieci dróg rowerowych.
5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej	5	5.3.1. Rozwój współpracy międzyregionalnej. 5.3.2. Rozwój współpracy transgranicznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie nienumerowanych tabel SRWD 2030 s. 46-51 i 52-53.

15. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, wraz z zakresem planowanych działań

Na terenie Gminy Siekierzyn nie wyznaczano i nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy.

16. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

16.1. Struktura systemu realizacji strategii

Uchwała w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 zostaje, analogicznie jak pozostałe uchwały Rady Gminy Siekierczyn, powierzona do realizacji organowi wykonawczemu gminy, tj. Wójtowi Gminy Siekierczyn. Oznacza to, że z punktu widzenia zarówno formalnoprawnego, jak i praktycznego, podstawowym elementem systemu wdrażania SRGS 2026-2035 jest **Wójt Gminy Siekierczyn**, działający w granicach kompetencji określonych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz w innych aktach prawnych, a także w ramach wewnętrznych regulacji obowiązujących w samorządzie tej gminy. Realizacja SRGS 2026-2035 przez Wójta następowała będzie w toku wykonywania zadań własnych gminy, zadań zleconych oraz zadań fakultatywnych, z wykorzystaniem Urzędu Gminy Siekierczyn i pozostałych gminnych jednostek organizacyjnych. **Kierownictwo tych jednostek** to zatem również podmioty systemu realizacji SRGS 2026-2035.

Podstawowym elementem systemu realizacji SRGS 2026-2035, działającym w granicach kompetencji wynikających z ustawy o samorządzie gminnym, innych przepisów oraz wewnętrznych uregulowań gminy, jest także **Rada Gminy Siekierczyn**. Jako organ stanowiący samorządu terytorialnego, Rada, poprzez podejmowanie uchwał, w sposób zasadniczy kształtuje finansowe oraz organizacyjno-prawne warunki, w jakich Wójt, – przy wsparciu gminnych jednostek organizacyjnych – realizuje SRGS 2026-2035. Ponadto, współuczestniczy ona w samym procesie realizacji Strategii poprzez przyjmowanie uchwał o charakterze kierunkowym, w szczególności odnoszących się do dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 16.3. Jako organ kontrolny Rada Gminy uczestniczy także w ewaluacji wdrażania przyjętych przez siebie dokumentów planistycznych i programowych, a więc również SRGS 2026-2035. W konsekwencji do funkcji Rady Gminy Siekierczyn w zakresie wdrażania SRGS 2026-2035 należą:

1. podejmowanie uchwał stwarzających optymalne warunki do realizacji działań odpowiadających celom strategicznym rozwoju, celom operacyjnym rozwoju oraz kierunkom działań wskazanym w rozdziałach 7, 8, 9 i 10, w tym uchwał dotyczących dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 16.3;
2. opiniowanie – z wykorzystaniem właściwej komisji Rady Gminy – projektów uchwał w zakresie ich zgodności z SRGS 2026-2035, w szczególności odnoszących się do dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 16.3;
3. przyjmowanie sprawozdań z realizacji SRGS 2026-2035, sporządzanych na podstawie ewaluacji jej wdrażania, o której mowa poniżej, i przedkładanych przez Wójta Gminy Siekierczyn jako element raportu o stanie gminy, o którym stanowi art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Podmiotami systemu realizacji SRGS 2026-2035 są również **partnerzy publiczni, społeczni oraz gospodarczy**, którzy współrealizują bądź samodzielnie realizują działania zgodne z celami strategicznymi rozwoju, celami operacyjnymi rozwoju oraz kierunkami działań wskazanymi w rozdziałach 7, 8, 9 i 10, o ile wyrażą wolę udziału w tym procesie oraz działają na podstawie zawartych z Gminą Siekierczyn – w tym z jej gminnymi jednostkami organizacyjnymi – umów, i/lub w oparciu o procedury określone w odrębnych przepisach. Spełniającymi te warunki partnerami:

- publicznymi, mogą być w szczególności: Województwo Dolnośląskie; Powiat Lubański; sąsiednie gminy (Gmina Lubań miejska, Gmina Lubań wiejska, Gmina Platerówka, Gmina Sulików, Gmina Zgorzelec wiejska), samorządowe jednostki organizacyjne ww. samorządów; związki i stowarzyszenia, których gmina jest członkiem (w tym Związek Gmin Kwisa); Nadleśnictwo Pieńsk i Nadleśnictwo Świeradów; Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lubaniu; instytucje dystrybuujące środki pomocowe i inaczej wspierające samorządy. Partnerami publicznymi mogą być także inne podmioty publiczne, krajowe, zagraniczne i międzynarodowe;
- gospodarczymi, mogą być przedsiębiorstwa oraz ich organizacje, w szczególności podmioty mające siedzibę na terenie gminy lub prowadzące na nim intensywną działalność, a także podmioty przygotowujące się do realizacji inwestycji na obszarze gminy, jak również wykonujące umowy o znacznej wartości zawarte z gminą lub jej jednostką organizacyjną.
- społecznymi, mogą być w szczególności organizacje pozarządowe, zwłaszcza mające siedziby na obszarze Gminy Siekierczyn, jak również organizacje posiadające siedzibę poza jej terenem, lecz prowadzące działalność na obszarze gminy, a także indywidualni mieszkańcy współpracujący z samorządem gminnym.

W ujęciu szerokim, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio, podmiotem realizacji SRGS 2026-2035 jest także **cała społeczność Gminy Siekierczyn**. Zadaniem samorządu gminnego i jego partnerów społecznych, publicznych i gospodarczych jest przede wszystkim tworzenie sprzyjających warunków, inicjowanie oraz pobudzanie procesów rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego gminy. Same procesy rozwojowe są jednak współkreowane i współprowadzone przez lokalną społeczność, która stanowi ich nieodzowny element.

16.2. Zespół ds. Wdrażania Strategii i jego funkcje

Dla zapewnienia wysokiej trafności, skuteczności oraz efektywności funkcjonowania gminnej części systemu wdrażania SRGS 2026-2035, niezwłocznie po jej uchwaleniu zostanie, w drodze zarządzenia Wójta Gminy Siekierczyn, powołany zespół zadaniowy pod nazwą „Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035” (zwany dalej także ZWS). W skład ZWS zostaną włączeni członkowie władz i kierownictwa samorządu gminnego, w tym: Wójt Gminy (jako Przewodniczący ZWS); przedstawiciel Rady Gminy Siekierczyn (wyznaczony przez ten organ); Zastępca Wójta; Skarbnik Gminy; Sekretarz Gminy (po powołaniu); kierujący komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Siekierczyn; dyrektorzy i kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych; wybrane osoby zatrudnione na stanowiskach samodzielnych. Wójt może ponadto, w drodze decyzji, rozszerzyć skład ZWS o inne osoby, w szczególności kierujące kluczowymi projektami realizowanymi przez samorząd gminy lub z jego udziałem.

Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 będzie pełnił:

- 1) **funkcję ewaluacyjną**, uczestnicząc w ewaluacji wdrażania SRGS 2026-2035, o której mowa w rozdziale 11.1, poprzez:
 - a) pozyskiwanie informacji i ustalanie wartości wskaźników sytuacji, nakładów i opinii;
 - b) przygotowywanie sprawozdań z wdrażania SRGS 2026-2035;
 - c) wnioskowanie (opcjonalnie) do Wójta Gminy Siekierczyn o wystąpienie do Rady Gminy Siekierczyn o podjęcie uchwały w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn.
- 2) **funkcję kooperacyjną**, planując i rozwijając współpracę gminy, w tym jej jednostek organizacyjnych z partnerami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi, o których mowa w rozdziale 16.1, we wdrażaniu SRGS 2026-2035, poprzez:
 - a) przedkładanie Wójtowi Gminy Siekierczyn propozycji włączania, zawartych w SRGS 2026-2035, celów, kierunków działań oraz działań zgodnych z tymi kierunkami do strategii, planów i programów rozwoju ww. partnerów;
 - b) omawianie na posiedzeniach ZWS możliwości rozwoju współpracy z ww. partnerami, w tym z ich udziałem;
 - c) przedkładanie Wójtowi Gminy Siekierczyn propozycji uwag, opinii itp. do planów, programów i strategii rozwoju ww. partnerów, przekazywanych przez nich do konsultacji.
- 3) **funkcję planistyczną**, przygotowując dokumenty wykonawcze SRGS 2026-2035, o których mowa w rozdziale 16.3, w tym:
 - a) kierując pracami nad dokumentami wykonawczymi przez co najmniej jednego członka ZWS;
 - b) nadzorując prace nad dokumentami wykonawczymi, których wykonanie powierzone zostało wykonawcom zewnętrznym, przez co najmniej jednego członka ZWS;
 - c) prezentując i omawiając na posiedzeniach ZWS projekty dokumentów wykonawczych, a także zgłaszając do nich uwagi.
- 4) **funkcję koordynacyjną**, koordynując treść i podnosząc trafność dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 16.3, poprzez:
 - a.) okresową ocenę spełniania przez nie wytycznych w zakresie ich spójności ze SRGS 2026-2035,
 - b.) sporządzenie i aktualizowanie „Mapy dokumentów wykonawczych SRGS 2026-2035” wyróżniające następujące ich grupy:
 - **nieobowiązujące, ale wskazane do przyjęcia**, tzn. takie, których nie przyjęto uchwałą Rady Gminy Siekierczyn lub zarządzeniem Wójta Gminy, a jest to zasadne, ze względu na skuteczność i efektywność wdrażania SRGS 2026-2035 lub z powodu wymogów prawa;
 - **obowiązujące i merytorycznie aktualne**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Siekierczyn lub zarządzenia Wójta Gminy są w mocy, a jednocześnie są trafne wobec aktualnej oraz spodziewanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej gminy, a także gwarantujące zadowalającą skuteczność i efektywność działań w nich przewidzianych.
 - **obowiązujące, ale wymagające aktualizacji**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Siekierczyn lub zarządzenia Wójta Gminy są w mocy, a jednocześnie są (1) niewystarczająco trafne wobec aktualnej oraz spodziewanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej gminy, albo (2) nie gwarantują zadowalającej skuteczności i efektywności działań w nich przewidzianych, lub (3) są niewystarczająco spójne ze SRGS 2026-2035, wobec czego powinny zostać

zaktualizowane i ponownie uchwalone lub przyjęte zarządzeniem przed upływem okresu, dla którego zostały sporządzone.

- **obowiązujące, ale wskazane do uchylecia**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Siekierczyn lub zarządzenia Wójta Gminy są w mocy, a jednocześnie wskazane jest ich uchylenie ze względu na brak przesłanek do ich wdrażania.

5.) **funkcję koncepcyjną**, zapewniając wymianę informacji, uzgodnienia i konsultacje najważniejszych, strategicznych decyzji i działań pomiędzy organami gminy i kierownictwem gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, a także kierownictwem partnerów, o których mowa w rozdziale 16.1, poprzez:

- a.) pełnienie roli forum wymiany bieżących informacji, poglądów, koncepcji oraz uzgodnień związanych z ww. decyzjami i działaniami.

6.) **funkcję prewencyjną**, redukując ryzyko redukcji intensywności wdrażania SRGS 2026-2035 przez władze kolejnych kadencji wskutek ograniczonej wiedzy na temat jej trafności, skuteczności i efektywności, a także zrealizowanych, podejmowanych i planowanych działań na jej rzecz, poprzez:

- a.) przygotowanie i przedstawienie kolejnym Radom Gminy Siekierczyn informacji na jej temat, w tym na temat jej dotychczasowego wdrażania.

W odniesieniu do Zespołu ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035 ustala się także, iż:

- funkcje i zadania ZWS mogą być modyfikowane przez Wójta Gminy stosownie do potrzeb;
- posiedzenia ZWS będą zwoływane przez Wójta Gminy z częstotliwością nie mniejszą niż raz w miesiącu;
- członkowie ZWS będą realizować przypisane ZWS prace samodzielnie, w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, i z wykorzystaniem podległych im pracowników.

ZWS wraz z jego funkcjami ewaluacyjną, koncepcyjną, planistyczną, koordynacyjną, koncepcyjną i prewencyjną stanowić będzie element systemu wdrażania SRGS 2026-2035 wzmacniający niezbędne, poziome powiązania zarządcze pomiędzy organami gminy i kierownictwem gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, a w konsekwencji przyczyni się do wymiernego podniesienia terminowości, innowacyjności, skuteczności i efektywności tego procesu.

16.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumentami wykonawczymi są plany, programy oraz inne niż SRGS 2026-2035 strategie rozwoju Gminy Siekierczyn, przyjmowane w formie uchwał Rady Gminy Siekierczyn lub zarządzeń Wójta Gminy Siekierczyn, w szczególności wskazane w rozdziale 10. Dla sporządzania tych dokumentów przyjmuje się przedstawione niżej wytyczne.

1.) **Wytyczna spójności strategicznej**. W celu zapewnienia, że dokumenty wykonawcze będą służyły wdrażaniu SRGS 2026-2035, powinny one:

- a.) stanowić jej rozwinięcie oraz uszczegółowienie w zakresie właściwym dla danego dokumentu, w tym w szczególności poprzez obejmowanie działań przyczyniających się do osiągnięcia co najmniej jednego z jej celów operacyjnych wskazanych w rozdziale 8 i mieszczących się w co najmniej jednym kierunku działań określonym w rozdziale 10;
- b.) być wolne od działań, które uniemożliwiałyby realizację kierunków działań i działań wskazanych w jej rozdziale 10.

2.) **Wytyczna spójności „w górę”**. W celu – (1) zapewnienia zgodności dokumentów wykonawczych z wymaganiami ustawowymi; (2) zwiększenia możliwości pozyskania przez gminę i jej gminne jednostki organizacyjne środków pomocowych na wdrażanie SRGS 2026-2035; (3) podniesienia prawdopodobieństwa realizacji przez podmioty publiczne wyższego szczebla (tj. Powiat Lubański, Województwo Dolnośląskie, Rzeczpospolitą Polską, Unię Europejską oraz ich jednostki organizacyjne i związki samorządowe, w szczególności te, do których Gmina Siekierczyn należy) inwestycji i świadczenia usług zgodnych z SRGS 2026-2035; (4) wzmocnienia możliwości nawiązania i rozwijania współpracy z ww. podmiotami – dokumenty wykonawcze powinny:

- a.) formułować cele, kierunki działań i działania, w miarę możliwości tak, aby mogły zostać uznane za spójne ze strategiami, planami i programami ww. podmiotów wyższego rzędu;
- b.) formułować cele, kierunki działań i działania, tak aby nie mogły zostać uznane za niespójne ze strategiami, planami i programami ww. podmiotów wyższego rzędu.

- 3.) **Wytyczna spójności subregionalnej.** W celu – (1) zwiększenia prawdopodobieństwa rozwoju współpracy Gminy Siekierczyn oraz jej gminnych jednostek organizacyjnych z gminami ościennymi i ich jednostkami; (2) podniesienia szans na pozyskanie przez gminę i jej gminne jednostki organizacyjne środków pomocowych na realizację projektów wspólnych z gminami sąsiednimi; (3) zwiększenia możliwości realizacji przez podmioty publiczne wyższego szczebla (tj. Powiat Lubański, Województwo Dolnośląskie, Rzeczpospolita Polska, Unię Europejską oraz ich jednostki organizacyjne i związki samorządowe, w szczególności te, do których Gmina Siekierczyn należy) inwestycji i usług pożądaných na obszarze gminy i gmin sąsiednich; (4) ułatwienia osiągania zakładanych rezultatów działań, celów operacyjnych i celów strategicznych SRGS 2026-2035 dzięki efektom synergii i efektom mnożnikowym wynikającym z subregionalnej integracji procesów rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego, w tym środowiskowego – dokumenty wykonawcze powinny:
- a.) w miarę możliwości, zapewniać zgodność swoich celów, kierunków działań oraz działań z odpowiadającymi im częściami strategii, planów i programów gmin sąsiednich, w zakresie, w jakim jest to zbieżne z celami strategicznymi, celami operacyjnymi oraz kierunkami działań SRGS 2026-2035.
- 4.) **Wytyczna spójności wzajemnej.** W celu zapewnienia efektu synergii pomiędzy działaniami realizowanymi przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Gminy Siekierczyn oraz gminne jednostki organizacyjne w ramach wdrażania dokumentów wykonawczych, dokumenty te powinny:
- a.) gwarantować czasową i przestrzenną koordynację ujętych w nich działań z działaniami określonymi w innych dokumentach wykonawczych
 - b.) nie zawierać działań, które uniemożliwiłyby realizację działań przewidzianych w innych dokumentach wykonawczych, a w przypadkach, gdy jest to konieczne, zawierać stosowne uzasadnienie;
 - c.) nie powielać działań przewidzianych do realizacji w innych dokumentach wykonawczych lub uzasadniać te powielenia;
 - d.) nie obejmować działań, których przewidywane rezultaty prowadziłyby do istotnego ograniczenia zakresu intensywności pozytywnych, oczekiwanych rezultatów działań ujętych w innych dokumentach wykonawczych, chyba że zostało to w nich uzasadnione;
 - e.) w miarę możliwości, zawierać działania przyczyniające się do ograniczenia zakresu intensywności negatywnych, spodziewanych, ubocznych rezultatów działań ujętych w innych dokumentach wykonawczych.
- 5.) **Wytyczna maksymalizacji pomocowych źródeł finansowania.** W celu zwiększenia prawdopodobieństwa oraz skali pozyskiwania przez gminę i jej gminne jednostki organizacyjne zewnętrznych, w szczególności bezzwrotnych, źródeł finansowania, dokumenty wykonawcze powinny:
- a.) obejmować działania, dla których istnieje wysokie prawdopodobieństwo uzyskania środków pomocowych, i które jednocześnie są zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035
 - b.) w miarę możliwości, wskazywać źródła i bazujące na nich programy lub projekty, dostępne do pozyskania ww. środków oraz kluczowe warunki tego pozyskania.
- 6.) **Wytyczna konsultacji wewnętrznych.** W celu zapewnienia wysokiej adekwatności, skuteczności i efektywności dokumentów wykonawczych, ich projekty powinny być:
- a.) przedkładane do wewnętrznych konsultacji przez, odpowiedzialnych za ich przygotowanie, kierujących komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Siekierczyn oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi, pozostałym kierującym ww. komórkami i jednostkami.
- 7.) **Wytyczna ewaluacji.** W celu zapewnienia, że dokumenty wykonawcze – (1) są realizowane w sposób skuteczny i efektywny; (2) podlegają aktualizacji w toku wdrażania, niezbędnej dla osiągnięcia określonych w nich celów; (3) mogą być uchylane i/lub zastępowane nowymi dokumentami w przypadku zaistnienia istotnych przesłanek – powinny one:
- a.) obejmować wskaźniki osiągnięcia oczekiwanych rezultatów ujętych w nich kierunków działań i/lub działań, przy czym wskaźniki te powinny być w możliwie najwyższym stopniu spójne ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów działań SRGS 2026-2035;
 - b.) obejmować procedurę ich okresowej ewaluacji w trakcie wdrażania.
- 8.) **Wytyczna odstępstw.** W celu zapewnienia, że dokumenty wykonawcze są zgodne z – (1) obowiązującymi przepisami prawa; (2) interesem Gminy Siekierczyn oraz jej gminnych jednostek organizacyjnych (3); interesem społeczności, gospodarki i przestrzeni, w tym środowiska Gminy Siekierczyn; (4) przepisami lub wytycznymi podmiotów dystrybuujących środki pomocowe, w odniesieniu do warunków i procedur ich pozyskiwania, w których Gmina Siekierczyn lub jej gminne jednostki organizacyjne uczestniczą lub zamierzają uczestniczyć – ustala się, że wskazane wyżej wytyczne dotyczące sporządzania dokumentów wykonawczych nie mają zastosowania w takim zakresie, w jakim redukowałyby istotnie, którąś z ww. zgodności.

17. Ramy finansowe i źródła finansowania

Wdrażanie SRGS 2026-2035, tj. przygotowanie oraz realizacja działań, których kierunki określono w rozdziale 10, ukierunkowanych na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów wskazanych w rozdziale 11, a w konsekwencji na realizację celów operacyjnych i dalej celów strategicznych rozwoju określonych w rozdziałach 7 i 8, wymaga angażowania środków finansowych zarówno przez Gminę Siekierczyn, jak i jej partnerów określonych w rozdziale 16.1. Nie jest jednak możliwe określenie ich przewidywanej łącznej wartości, ponieważ:

- zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami zarządzania strategicznego, SRGS 2026-2035 zawiera jedynie kierunki działań (tj. ich rodzaje, typy i kategorie) oraz przykładowe bądź rekomendowane działania, ujęte w sposób ogólny i niewyczerpujący, które mogą być w ramach tych kierunków faktycznie realizowane;
- z uwagi na dziesięcioletni horyzont obowiązywania SRGS 2026-2035, nie jest możliwe dokonanie wystarczająco precyzyjnej prognozy kosztów realizacji działań, w szczególności w zakresie cen materiałów, energii, pracy, nieruchomości, surowców, praw majątkowych, wiedzy i informacji, a także poziomu stóp procentowych (ceny pieniądza) oraz inflacji (spadku siły nabywczej pieniądza).

Nie jest również możliwe określenie wartości środków finansowych, którymi na realizację SRGS 2026-2035 będą dysponować samorząd Gminy Siekierczyn oraz jego ww. partnerzy, ponieważ w momencie jej przyjęcia nie są i nie mogą być znane:

- łączna wysokość dochodów własnych, jakimi będą oni dysponować w analizowanym okresie;
- zmiany systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego, które istotnie wpływają na ich strukturę i łączną wysokość, a jednocześnie – biorąc pod uwagę przeszłość oraz wyzwania przyszłości, przed którymi stoją władze publiczne wszystkich szczebli – są wysoce prawdopodobne;
- zmiany regulacji określających swobodę jednostek samorządu terytorialnego w wydatkowaniu ich środków;
- decyzje alokacyjne podmiotów dystrybuujących środki pomocowe, podejmowane w tym czasie w sprawie przyznania bądź odmowy przyznania tych środków z opisanych niżej oraz innych funduszy, programów i projektów;
- pełny katalog funduszy, programów i projektów, jak również zasady ubiegania się o środki z tych źródeł, które mogą stanowić potencjalne instrumenty finansowania realizacji SRGS 2026-2035.

Ze względu na powyższe:

- ramy finansowe kwotowe SRGS 2026-2035, obejmujące działania jednorazowe, stałe oraz cykliczne, będą określone w rocznych budżetach gminy, w kolejnych wersjach Wieloletniej Prognozy Finansowej, w corocznych instrumentach planowania finansowego gminnych jednostek organizacyjnych innych niż jednostki budżetowe, a także w informacjach wynikających z instrumentów planowania finansowego partnerów gminy. Odnosi się to zarówno do pojedynczych przedsięwzięć, w szczególności inwestycyjnych, jak i do poszczególnych kategorii wydatków budżetowych;
- ramy finansowe czasowe SRGS 2026-2035 wyznacza okres jej obowiązywania;
- ramy finansowe źródłowe SRGS 2026-2035 wyznaczają przedstawione niżej rodzaje źródeł finansowania jej wdrażania.

Z punktu widzenia samorządu gminy, źródła finansowania SRGS 2026-2035 można podzielić na własne, partnerskie, jak również zewnętrzne, zwrotne i bezzwrotne.

Własne źródła finansowania SRGS 2026-2035 to:

- dochody i przychody gminy, w tym jej gminnych jednostek budżetowych;
- przychody spółek utworzonych przez gminę (jeśli zostaną utworzone);
- przychody publicznych spółek, do których gmina przystąpiła (jeśli gmina przystąpi), prowadzących działalność na jej terenie;
- przychody i prywatny kapitał założycielski spółek partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), do których gmina przystąpiła (jeśli gmina przystąpi), prowadzących działalność na jej terenie;
- przychody gminnych instytucji kultury;
- przychody samorządowych zakładów budżetowych (jeśli zostaną założone);
- przychody samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których Gmina Siekierczyn jest organem założycielskim (jeśli zostaną założone).

Partnerskie źródła finansowania SRGS 2026-2035 to źródła finansowania wydatków ponoszonych na realizację lub współrealizację z Gminą Siekierczyn, w tym z jej gminnymi jednostkami organizacyjnymi, działań zgodnych

z kierunkami działań SRGS 2026-2035 przez partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, o których mowa w rozdziale 16.1.

Zewnętrzne, zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania SRGS 2026-2035 to źródła finansowania dotacji, subwencji, kredytów i pożyczek (w szczególności zaciąganych przez gminę i jej osoby prawne, jeśli zostaną utworzone, na preferencyjnych zasadach), obligacji, instrumentów finansowych, kapitałowych oraz gwarancyjnych, a także innych instrumentów finansowania zwrotnego i bezzwrotnego pozyskiwanych przez gminę i jej gminne jednostki organizacyjne na działania zgodne z celami strategicznymi i celami operacyjnymi oraz mieszczące się w kierunkach działań SRGS 2026-2035, o których mowa w rozdziałach 7, 8 i 10. Ze względu na lokalizację, źródła te dzielą się na:

- Unii Europejskiej, np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Fundusz Spójności (FS); LIFE, Next Generation EU (NGEU, Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19);
- krajowe państwowe i samorządowe, np. (kolejność alfabetyczna): banki z dominującym udziałem podmiotów publicznych finansujące realizację celów publicznych (np. Bank Gospodarstwa Krajowego i Bank Ochrony Środowiska) budżet państwa; budżet Powiatu Lubañskiego, budżet Województwa Dolnośląskiego; Fundusz Dostępności; Fundusz Promocji Kultury; Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej; Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej; Fundusz Solidarnościowy; Fundusz Szerokopasmowy; Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego; Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; Fundusz Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków; Narodowy Fundusz Zdrowia; Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; Polski Fundusz Rozwoju; Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także inne krajowe fundusze publiczne, jak również finansujące projekty i programy ministerialne;
- krajowe niepubliczne, w szczególności banki komercyjne i inne zarejestrowane i prowadzące działalność w Polsce podmioty prowadzące działalność kredytową, pożyczkową i gwarancyjną, a także fundusze prywatnych i instytucjonalnych obligatariuszy nabywających obligacje gmin.

Jeśli chodzi o fundusze Unii Europejskiej, to w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, przeznaczane są i będą one na wsparcie zróżnicowanych działań zgodnych z kierunkami działań SRGS 2026-2035, m.in. w zakresie: (1) adaptacji klimatycznej; (2) bezpieczeństwa i porządku publicznego; (3) modernizacji rolnictwa; (4) ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego; (5) ochrony środowiska, w tym powietrza, wód, gleb oraz fauny i flory; (6) odporności kryzysowej; (7) opieki i edukacji żłobkowej i przedszkolnej; (8) prawno-przestrzennego przygotowania terenów inwestycyjnych; (9) redukcji energochłonności budynków, budowli i infrastruktury technicznej; (10) redukcji problemów społecznych; (11) redukcji wykluczenia cyfrowego; (12) redukcji wykluczeń i integracji społecznej; (13) redukcji zanieczyszczeń środowiska; (14) rozwoju infrastruktury technicznej i infrastruktury społecznej; (15) rozwoju turystyki; (16) sanacji ekosystemów; (17) upowszechniania komunikacji publicznej; (18) wykorzystania odnawialnych źródeł energii; (19) wzmacniania innowacyjności; (20) wzmacniania kapitałów ludzkiego, społecznego i kulturowego; (21) wzmacniania postaw obywatelskich; (22) zmiany nawyków mobilnościowych; (23) zwiększania kwalifikacji zawodowych. Ich beneficjentami są i będą samorządy terytorialne i ich jednostki organizacyjne, związki, porozumienia oraz stowarzyszenia, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, a także osoby fizyczne.

Zgodnie z treścią dokumentów programowych regulujących ramy finansowe wsparcia z budżetu Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 i Umowy Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, środki z EFRR, EFS+ i FS są i będą rozdysponowywane na podstawie programów regionalnych (wojewódzkich), transgranicznych, a także krajowych, z których można i będzie można korzystać do 2029/2030 r. Z punktu widzenia realizacji SRGS 2026-2035 istotne są przede wszystkim:

- **Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).** Budżet tego programu to 21,7 mld zł, z czego wkład UE to 18 mld zł. Jego środki zostaną rozdysponowane m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; (2) poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej; (3) rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań; (4) rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze; (5) rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej; (6) rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy; (7) wspieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju; (8) wsparcie samozatrudnienia; (9) wsparcie systemu ochrony zdrowia; (10) wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów; (11) wspieranie procesu uczenia się przez całe życie (w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych); (12) zapewnienie równych szans dla

osób z niepełnosprawnościami. Środkami FERS wspierane są jednostki samorządu terytorialnego, a także m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inni pracodawcy, osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, rodzice dzieci do lat 3 oraz nauczyciele i organy prowadzące szkół.

- **Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).** Budżet tego programu to ponad 24 mld euro. Jego środki zostaną rozdysponowane m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) chroniące bioróżnorodność i naturalność ekosystemów; (2) chroniące dziedzictwo przyrodnicze (retencja, systemy monitorowania i zarządzania kryzysowego); (3) chroniące zabytki oraz wspierające adaptację instytucji kultury do nowych funkcji kulturalnych i społecznych; (4) poprawiające gospodarkę wodno-ściekową; (5) przyczyniające się do wzrostu odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie); (6) redukujące emisję w transporcie i rozwijające transport szynowy; (7) rozwijające linie kolejowe oraz drogi krajowe; (8) rozwijające sieci elektroenergetyczne i gazowe; (9) rozwijające systemy monitorowania zasobów przyrodniczych; (10) zwiększające dostępność komunikacji zbiorowej i alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne; (11) zwiększające efektywność energetyczną mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz udział wykorzystywanej energii ze źródeł odnawialnych; (12) zwiększające skuteczność i dostępność pacjentów do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Beneficjentami FEnIKS są jednostki samorządu terytorialnego, jak również podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, instytucje kultury, instytucje ochrony zdrowia, właściciele budynków mieszkalnych, organizacje pozarządowe, zarządcy dróg krajowych i linii kolejowych, dostawcy usług energetycznych i Państwowa Straż Pożarna.
- **Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC).** Budżet tego programu to ok. 2 mld euro. Program ten ukierunkowany jest m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) budowę społeczeństwa gigabitowego w Polsce; (2) rozwój gospodarki poprzez zwiększenie ilości danych wysokiej jakości otwartych do ponownego wykorzystania; (3) rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych; (4) udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług); (5) wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kadr zaangażowanych w świadczenie usług, produktów lub procesów cyfrowych, w szczególności w obszarze cyberbezpieczeństwa; (6) zapewnienie cyberbezpieczeństwa; (7) zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego. Beneficjentami FERC są m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.
- **Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS).** Budżet tego programu (wersja 2.1 z 28 maja 2025 r.) to ok. 3,27 mld euro, z czego wkład krajowy to ok. 0,95 mld euro. Jego środki zostaną rozdysponowane na działania mieszczące się w 11 priorytetach innych niż pomoc techniczna, z czego dla realizacji SRGS 2026-2035 istotne są: Priorytet 01: Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska; Priorytet 02: Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku; Priorytet 04: Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska; Priorytet 05: Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku; Priorytet 06: Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska; Priorytet 07: Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku; Priorytet 08: Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku; Priorytet 13: Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska. Beneficjentami FEDS są m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne.
- **Program Interreg Czecho – Polska 2021-2027 (Interreg CZ-PL 2021-2027).** Budżet tego programu to ok. 178,8 mln euro. Program ten jest ukierunkowany m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami; (2) wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój; (3) inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia; (4) wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami. Beneficjentami Interreg CZ-PL 2021-2027 są m.in. samorządy terytorialne i ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia i związki działające w obszarze turystyki, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.
- **Program Współpracy Interreg Polska-Saksonia 2021-2027 (Interreg PL-SN 2021-2027).** Budżet tego programu to ok. 60,2 mln euro. Program ten ukierunkowany jest m.in. na działania zgodne z kierun-

kami działań SRGS 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego; (2) poprawę równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online; (3) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym oraz innowacjach społecznych. Beneficjentami Interreg PL-SN 2021-2027 są m.in. samorządy terytorialne i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, a także małe i średnie przedsiębiorstwa realizujące działania w zakresie pożytku publicznego.

- **Program Erasmus+ na lata 2021-2027** (Erasmus+ 2021-2027). Budżet tego programu to ok. 26,2 mld euro. Program ten jest ukierunkowany m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035, w tym na kształcenie, szkolenie, młodzież i sport, z jednoczesnym naciskiem na włączenie społeczne, transformację ekologiczną i cyfrową oraz promowanie uczestnictwa w życiu demokratycznym. Beneficjentami Erasmus+ 2021-2027 są m.in. uczniowie, słuchacze, kursanci, nauczyciele i wolontariusze uczestniczący w międzynarodowych projektach służących podnoszeniu kompetencji, a także instytucje i organizacje publiczne wspierające edukację formalną oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne osób w każdym wieku.
- **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027** (FEPŻ). Budżet tego programu to ok. 583 mln euro. Program ten w znacząco ograniczonym zakresie ukierunkowany jest na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035. W ramach FEPŻ realizowane są przede wszystkim działania w zakresie przekazywania pomocy żywnościowej najbardziej potrzebującym oraz służące ich włączeniu społecznemu. Beneficjentami FEPŻ są wybrane organizacje partnerskie, które udzielają ww. pomocy osobom fizycznym.
- **Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027** (PTFE 2021-2027). Budżet tego programu to ok. 2,5 mld zł. Program ten ukierunkowany jest m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGS 2026-2035 wzmacniające potencjał beneficjentów Funduszy Europejskich w zakresie ich pozyskiwania i wykorzystania (m.in. szkolenia i działania służące wdrożeniu instrumentów rozwoju terytorialnego), w tym jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców.

Zewnętrznymi źródłami finansowania SRGS 2026-2035 będą także fundusze mieszczące się w Wieloletnich Ramach Finansowych na lata 2028-2034 (wg propozycji z lipca 2025 ich zakładana wysokość dla całej UE to ok 2 bilionów euro, tzn. średnio 1,26% prognozowanego unijnego dochodu narodowego brutto w latach 2028-2034) zgodnie z Narodowo-Regionalnym Planem Partnerstwa 2028-2034 (NRPP 2028-2034) (jest to współczesna, wstępna nazwa, przyszłego, zastępującego Umowę Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, nowego instrumentu programowania polityki spójności i innych polityk unijnych w Wieloletnich Ramach Finansowych 2028-2034, opracowywanego przez Polskę we współpracy z regionami i Komisją Europejską, łączącego cele inwestycyjne z reformami, realizowanego na poziomie krajowym i/lub regionalnym, stanowiącego podstawę do wypłaty środków unijnych). NRPP 2028-2034 to nowy element budżetu Unii Europejskiej na lata 2028-2034, który ma na celu skupienie inwestycji i reform w krajach członkowskich, zamiast tradycyjnego podziału środków według szczegółowych programów. Te plany będą dostosowane do lokalnych potrzeb, aby Europa mogła realizować swoje cele strategiczne, takie jak konkurencyjność, bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój. Kluczowe cechy NRPP to:

- zamiast wielu unijnych programów sektorowych, poszczególne kraje UE będą tworzyć własne plany, które zintegrują krajowe i regionalne inwestycje z reformami w celu osiągnięcia celów UE;
- plany będą uwzględniać specyficzne potrzeby poszczególnych krajów i regionów, co ma zwiększyć efektywność wydatków;
- plany będą bardziej elastyczne od obecnych programów, umożliwiając szybsze reagowanie na nieprzewidziane zmiany i nowe priorytety;
- plany będą wspierać kluczowe priorytety, takie jak konkurencyjność, badania i innowacje, ochrona środowiska, transformacja cyfrowa oraz bezpieczeństwo.

Jeśli chodzi o unijne źródła finansowania SRGS 2026-2035 inne niż Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027 oraz Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2028-2034, to istotnym jest Next Generation EU (NGEU, Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19). Środki z NGEU trafiają do Polski w ramach **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)**, którego budżet to 59,8 mld euro, w tym środków bezzwrotnych 25,27 mld euro. KPO ukierunkowany jest na odbudowę i tworzenie odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19. Obok pakietu reform przewiduje on wsparcie różnorodnych inwestycji, w tym realizowanych

przez jednostki samorządu terytorialnego. Składa się z 6 komponentów od A do F, spośród których dla działań SRGS 2026-2035 istotne będą komponenty obejmujące wsparcie działań m.in. na rzecz:

- A (kolejność alfabetyczna): (1) dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu; (2) działań na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych; (3) edukacji, umiejętności i zatrudnienia, w tym poprzez rozwój opieki długoterminowej; (4) maksymalizowania pozytywnego oddziaływania podmiotów ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; (5) ograniczenia segmentacji rynku pracy oraz wsparcia przedsiębiorstw, w szczególności MŚP; (6) opracowania przez gminy planów ogólnych; (7) podnoszenia kwalifikacji lub przekwalifikowania zawodowego w dziedzinach związanych z branżą spożywczą i rolno-hodowlaną; (8) przygotowania terenów inwestycyjnych (w tym scalenia gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych), doprowadzenie niezbędnej infrastruktury (woda, gaz, energia) oraz budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe; (9) zwiększenia dostępności do miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- B (kolejność alfabetyczna): (1) budowy mieszkań o podwyższonych standardach energetycznych, przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach; (2) efektywności energetycznej budynków jedno- i wielorodzinnych i upowszechniania niskoemisyjnych źródeł energii; (3) rozwoju gospodarki ciepło-energetycznej z wykorzystaniem dostępnych nowoczesnych technologii; (4) rozwoju lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne); (5) wsparcia placówek oświatowych o niskiej efektywności energetycznej; (6) wzmocnienia odporności obszarów wiejskich na kryzysy, w tym w zakresie retencji i gospodarki wodno-ściekowej;
- C (kolejność alfabetyczna): (1) inwestycji związanych z cyfrową szkołą; (2) podnoszenia kompetencji cyfrowych społeczeństwa; (3) rozwiązań IT usprawniających funkcjonowanie administracji i sektora rolno-spożywczego; (4) rozwoju infrastruktury sieciowej (likwidacja białych plam w dostępie do internetu szerokopasmowego); (5) wzmocnienia cyberodporności systemów informacyjnych; (6) zwiększania dostępności cyfrowych usług publicznych;
- D (kolejność alfabetyczna): (1) modernizacji infrastruktury podmiotów leczniczych oraz szerszego wykorzystania rozwiązań cyfrowych sprzyjających zwiększeniu dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych bez względu na miejsce zamieszkania;
- E (kolejność alfabetyczna): (1) zwiększania zrównoważonego dostępu do nisko- i zeroemisyjnego transportu, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości usług zbiorowych przewozów; (2) poprawienia efektywności usług transportu intermodalnego;
- F (kolejność alfabetyczna): (a) usprawnienia procesu konsultacji i innych form zaangażowania obywateli w rządzenie.

W zakresie krajowych programów, finansowanych z krajowych funduszy i budżetu państwa, potencjalnie możliwych do wykorzystania w finansowaniu działań realizowanych w ramach wdrażania SRGS 2026-2035, wskazać należy:

- **Program TERMO**, udzielający wsparcia finansowego m.in. jednostkom samorządu terytorialnego. W ramach programu można m.in. uzyskać (kolejność alfabetyczna): (1) grant OZE, poprzez otrzymanie 50% kosztów netto przedsięwzięcia polegającego na zakupie, montażu, budowie lub modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii; (2) premię MZG, poprzez zwrot 50% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego w przypadku, gdy spełnia ono dodatkowe warunki; (3) premię remontową, poprzez wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia remontowego; (4) premię termomodernizacyjną, poprzez wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego;
- **Program „MALUCH+” na lata 2022-2029**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na tworzenie nowych miejsc w placówkach żłobkowych i klubach dziecięcych dla dzieci do 3 roku życia. Środki mogą być przeznaczone na budowę lub renowację żłobków i klubów dziecięcych oraz zakup nieruchomości i infrastruktury. Udzielane jest także dofinansowanie kosztów ich funkcjonowania przez 36 miesięcy.
- **Program rozwoju infrastruktury sportowej w województwach** ma na celu wspieranie rozwoju i modernizacji obiektów sportowych w całej Polsce i jest dedykowany jednostkom samorządu terytorialnego. Celem programu jest nie tylko poprawa warunków do uprawiania sportu, ale również zwiększenie dostępności nowoczesnych obiektów sportowych dla lokalnych społeczności. Dofinansowaniem mogą zostać objęte obiekty ogólnodostępne, umożliwiające masowe uprawianie sportu. Program będzie realizowany w perspektywie wieloletniej. W ramach programu można ubiegać się o dofinansowanie pro-

jektów związanych z (kolejność alfabetyczna): (1) budową nowych obiektów sportowych, takich jak sale, hale, pływalnie, boiska itp.; (2) dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych; (3) modernizacją lub rozbudową istniejących obiektów; (4) poprawą standardów technicznych, energetycznych i bezpieczeństwa obiektów.

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego realizującym inwestycje na drogach samorządowych. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia. Jego celem jest także poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawa oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Akcent stawiany jest na te działania w zakresie lokalnej infrastruktury drogowej, które są komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, tak by stworzyć spójny i zintegrowany system transportowy.
- **Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych**, udzielający wsparcia m. in na (kolejność alfabetyczna): (1) rozwój edukacji cyfrowej, w tym szkolenia dla nauczycieli, edukatorów, klubów, uczniów; (2) wsparcie kompetencji cyfrowych na rynku pracy dla urzędników, pracowników, MŚP i przyszłych specjalistów ICT; (3) zapewnienie dostępu do szkoleń wszystkim grupom społecznym poprzez działania lokalne realizowane m.in. w Klubach Rozwoju Cyfrowego w gminach;
- **Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028**, z którego, spełniającym warunki, dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, za pośrednictwem m.in. gmin, udzielana jest pomoc w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Obok programów państwowych, istotnymi źródłami finansowania działań SRGS 2026-2035 będą środki budżetowe i inne środki poszczególnych ministerstw dystrybuowane w ramach ich projektów i programów, w tym w szczególności:

- Ministerstwa Edukacji, np.: Program „Nasze tradycje”, Program „Młodzi obywatele”, Program Mała Szkoła (BIS), Program „Odkrywcy”;
- Ministerstwa Sportu i Turystyki, np.: Program „Aktywna Szkoła”, Program Mały Mistrz, Program Aktywność dla Każdego, Program Sport Wszystkich Dzieci, Program „Klub”, Aktywna Szkoła - raz, dwa, trzy, Program budowy/modernizacji kompleksów sportowych Orlik, Program Olimpia, Program Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych;
- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, np. Program „Infrastruktura domów kultury”, Program „Kultura cyfrowa”, Program „Kultura Dostępna”, Program „Kultura Ludowa i Tradycyjna”, Program „Ochrona Zabytków Archeologicznych”, Program „Ochrona Zabytków”, Program „Promesa dla Kultury”;
- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, np.: Program „Opieka wytchnieniowa”, Program „Opieka 75+”, Program Korpus Wsparcia Seniorów; Program „Od zależności ku samodzielności”;
- zespołów ministerstw: np.: Program „Od papierowej do cyfrowej Polski”.

Należy zaznaczyć, że wskazane powyżej źródła finansowania działań realizowanych w ramach wdrażania SRGS 2026-2035 mają charakter zmienny. Do około 2027/2028 r. zmienność ta w ograniczonym stopniu będzie dotyczyć programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. W kolejnych latach zostaną one jednak zaprogramowane na nowo i – przy założeniu dalszego rozwoju Polski – należy oczekiwać zasadniczych zmian w ich konstrukcji, dostępności oraz preferencjach dla naszego kraju. Wysoki poziom zmienności w całym okresie realizacji SRGS 2026-2035 będzie natomiast najprawdopodobniej cechował programy, plany i projekty rządowe oraz ministerialne finansowane ze środków krajowych. Obok instrumentów o umocowaniu ustawowym i perspektywie średnio- lub długookresowej pojawiają się bowiem programy o charakterze reaktywnym, uruchamiane w odpowiedzi na aktualne uwarunkowania społeczno-gospodarcze oraz przestrzenno-środowiskowe państwa, przy czym liczby ich edycji, czasu obowiązywania oraz łącznej skali finansowej nie da się wiarygodnie przewidzieć.

W związku z tym, władze Gminy Siekierzyn oraz kierownictwo jej gminnych jednostek organizacyjnych prowadzi będą stały monitoring krajowych programów, planów i projektów, które mogą stanowić potencjalne źródła finansowania działań realizowanych w ramach wdrażania SRGS 2026-2035. Samorząd gminy będzie w tym zakresie wspierał także swoich partnerów współrealizujących strategię, w szczególności lokalne organizacje pozarządowe. Na przełomie lat 2027/2028, w ramach wdrażania SRGS 2026-2035, zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena nowych możliwości pozyskiwania środków z programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej oraz z innych dostępnych funduszy zagranicznych.

Spisy tabel i rysunków

TABELE

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035.	5
Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035.	6
Tabela 3. Znaki graficzne i kolory zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2026-2035.	7
Tabela 4. Bezpośrednie i pośrednie przyczynianie się osiągnięcia celów operacyjnych rozwoju do osiągnięcia celów strategicznych rozwoju SRGS 2026-2035.	52
Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w odniesieniu do celów operacyjnych i celów strategicznych rozwoju Gminy Siekierczyn.	96
Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Gmina obywatelska” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	103
Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	103
Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Efektywny i skuteczny system opieki, wychowania i edukacji przez całe życie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	104
Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Kultura aktywności i tożsamości” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	106
Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Inteligentne włączenie seniorów i osób niepełnosprawnych” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	106
Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Zredukowane problemy społeczne i ich negatywne skutki” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	107
Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Powszechna aktywność fizyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	108
Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Spójna profilaktyka i opieka medyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	109
Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Witalne, lokalne i subregionalne dziedzictwo kulturowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	110
Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Zredefiniowana działalność biblioteczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	111
Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Wielofunkcyjna komunikacja publiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	111
Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Przyrastające i spełniające wymogi zasoby mieszkaniowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	112
Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Wielowymiarowo rozwinięte rolnictwo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	113
Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze celu operacyjnego O.14 „Wykorzystane potencjały gospodarcze” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	113
Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Istotne znaczenie turystyki i rekreacji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	114

Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Wygaszone przyczyny trwałego bezrobocia” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	115
Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.17 „Spójna, stymulująca i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	116
Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Wysoka dostępność cyfrowa i telekomunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	117
Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.19 „Zdywersyfikowany i spójny system energetyczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	117
Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Infrastruktura hydrotechniczna odpowiadająca wyzwaniom klimatycznym” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	118
Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Dostępna i bezpieczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	119
Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Przestrzeń zrównoważonego rozwoju” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	120
Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Zielone, błękitne i kulturowo integrujące przestrzenie publiczne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	120
Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Wysoka kultura ekologiczna mieszkańców” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	121
Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Wysoka świadomość środowiskowa samorządu” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	122
Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Skuteczne rozwiązania odpadowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	123
Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Spójna ochrona środowiska” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	123
Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Zarządzanie rozwojem proporcjonalne do wyzwań, oczekiwań i ambicji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	125
Tabela 34. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Zarządzanie rozwojem lokalnie włączające oraz ponadlokalnie integrujące” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	126
Tabela 35. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Transparentna polityka informacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	127
Tabela 36. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Prorozwojowe finanse gminne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	128
Tabela 37. Cele środowiskowe, działania podstawowe, działania uzupełniające na jednolitych częściach wód powierzchniowych w Gminie	137
Tabela 38. Cele środowiskowe, działania podstawowe, działania uzupełniające na jednolitych częściach wód podziemnych w Gminie	139
Tabela 39. Liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem na nowe budynki mieszkalne w Gminie w latach 2018-2025	147
Tabela 40. Prognoza liczby ludności gminy Siekierzyn na lata 2044-2060 z uwzględnieniem mieszkańców zamieszkałych na terenie Gminy a zameldowanych gdzie indziej	147
Tabela 41. Inwestycje celu publicznego w PZPWD ustalone i postulowane	150

Tabela 42. Priorytety (cele operacyjne) i przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych wskazane w SRWD 2030 dla Górskiego i Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, w tym Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Siekierczyn.	159
--	-----

RYSUNKI

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siekierczyn.....	131
Rysunek 2. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie w latach 2010-2024 z trendem liniowym do 2030 r. ...	147
Rysunek 3. Potencjał radonowy w Gminie jako: a/ ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, b/ czynnik przyciągający nowych mieszkańców m.in. z Lubania.....	149
Rysunek 4. Grunty chronione na terenie Gminy.....	155
Rysunek 5. Miejskie obszary funkcjonalne w SRWD 2030.	158
Rysunek 6. Górski i Przygraniczny Obszar Funkcjonalny w SRWD 2030.	158
Rysunek 7. Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo w SRWD 2030.....	158